

Алгаев Шахбулат

СЕРЛОНГА

бобду некъ

Алтаев Шахбудат
Серлонга боьду некъ

Алтаев Ш. Путь к свету
Чеченский язык

Сайн дена а, нанна а лору:

*Уьш бахъана долуш хигъна суна, Делан Йозанаш –
тергал ца деш дувътийла доцу дахъийтар ду.*

*Иштта сайн зудчунна а, берриге сайн доьзална а
хийцам боцуш тIетовжийла хиларна а,
балха тIехъ гIо лацарна а баркаллица.*

Делан Сино а, нускало а доьху: «Схъаволахь!» — бохуш. И хезаш волчо а олийла: «Схъаволахь!» Ша хьогах верг а схъавогийла! Мала лууш волчо маьхза схъаобцийла дахаран хи. Кху тептар тӀехь дӀаяздина долу Делера болчу хаамийн дешнаш хезаш волчу хӀоранга а Аса дӀахьедар до: «Нагахь цхьаммо кху дешнашна тӀе цхьа хӀума тӀетохахь, Дала цу тептар тӀехь бийцина болу массо а баланаш тӀебоуьйтур бу цунна. Нагахь кху тептар тӀехь дӀаяздина долчу Делера болчу хаамийн дешнех цхьа хӀума тӀера дӀадаккхахь, Дала кху тептар тӀехь дийцина долчу дахаран диттехь а, иштта йийцинчу езачу галина чохь а дакъалацар дӀадоккхур ду цуьнан».

Довзийтинарг 22:17–19

Чулацам

Хьалхара Корта

1. Дешхьалхе 7
2. Хаттар хЮттор 8
3. Башха тептар 10

Шолга Корта

1. Дала юьхьанца кхоьлира 17
2. Маликаш а, стигалан ницкъаш а, бЮш а 22

Кхоалга Корта

1. Стигал а, Латга а 29
2. Иза дика ду 34
3. Стаг а, зуда а 41

Боьалга Корта

1. Люциферан дуьхьалдалар 53
2. Билгал аьллий техьа Дала? 57
3. Хьо мичахь ву? 65
4. Южалла 69

Пхоьалга Корта

1. Бюстаналла 77
2. Махбалар 79
3. Массо а садолчу хЮманах шишша 89
4. Бавел-Гала 100

Ялхалга Корта

1. ИбрахЮм 107
2. Дика 114
3. Лутга 119
4. Исхьакх 124

Ворхалга Корта

1. Израил-мохк а, ЯхЮд-мохк а 133
2. Муса-пайхамар 135
3. ПирЮн а, Пасахьан деза де а 141

Бархалга Корта

1. Бепиг а, лекъаш а, хи а 151
2. Итт весет 154
3. Кхел ечу цга чохь 162

Иссага Корта

1. Делан четар 169
2. Цатешар 178
3. Кхелахой, паччахьаш, пайхамарш 182

УьтталгIа Корта

1. Элисат а, Марем а 191
2. Яхья а, Ийса а 195
3. Иелам нахана юкьахь 203
4. Хих чекхдахар 208

ЦхьайтталгIа Корта

1. Зер 213
2. Ницкъ а, сийлалла а 216
3. Нукха-Деми 219
4. Ийсах дIабирзина 223
5. Дахаран бепиг 228

ШийтталгIа Корта

1. Пехула цIена, юкьахь боьха 233
2. Далла тIе некъ 236
3. ДIазар 238
4. Жьожхати 244

КхойтталгIа Корта

1. Схьалацар 253
2. ЖIарах дIагохар 257
3. ДIаволлар а, денвалар а 272

БейтталгIа Корта

1. Iаммасе боьдучу новкьахь 283
2. Товрат а, пайхамарш а 286
(Адамна тIера Нохьина тIе кхаччалц)
3. Товрат а, пайхамарш а 293
(ИбрахIиман хан тIера итт весетана тIе кхаччалц)
4. Товрат а, пайхамарш а 300
(Делан четарна тIера цIестан лаьхьанна тIекхаччалц)
5. Товрат а, пайхамарш а 307
(хихчекхдохучу Яхьяна тIера Ийсан денвалар тIе кхаччалц)

ПхийтталгIа Корта

1. «Дела, алахьа, ас хIинца хIун де...» 319
2. Бегийла хан 336

Тпетовьнарг

1. Дошам 341
2. Кхийолу книгаш 342
3. Нисдарш 343

Хьалхара Корта

1. Дешхьалхе
2. Хаттар хЮоттор
3. Башха тептар

1. Дешхьалхе

Дала леррина кьобалвина Иийса вина 33 шо кхача гергта долчу хенахь...

Тов хьийзо делкъахан яра. Ур-атгалла олхазарш а дАтедидера йовхоно. ДАхЮвгтинчу тийналлехь Кхалайпа некъа тIера бакъабеллачу поппаран гIорза дАтеттира когаца. Шен кийра бузуш, хIаваъ чу а оьзна, беснеш а юсийна, халла арахийцира цо. ХIаваан кIуьрах леррина чекххьабжча, халла бен ца къасталора юххера гу. Церан Iаммасехь долчу цIенна тIе кхача масех километр бен некъ ца биснера, хIетте а уьш цига малх дIабуьзча бен кхочур бацара. Бакъду, уьш Ярушалаймера хьалхо арабовла безаш хиллера: итт километр — иза-м дикка беха некъ бу. Амма Iуьйранна хиллачо уьш хьебалийтира, хилларг ма-дарра хIун ду хаьалц.

Кхалайп Iаммаса ваха башха лууш вацара. Амма хIинца долчу хьолехь, иблисо карзахъяьккхинчу Ярушалаймерачу адямийн тобанах а, римхойн тобанах а, сардал волчу Понти Пилатах а кIелхьарвалархьама, Iаммаса вахар утгаре а гIолехь дерг дара.

ДоттагIачуьнан озо Кхалайп меттавалийра хала ойланаш ечуьра. Цуьнан доттагIа оьгIазваханера: шен хаттар шозлагIа дина хилла цо. Некъан бахалла ХIокху дийнахь а, тIабхьарчу шерашкахь а шавш хьегнарг а дуьйцуш, дIаихира хIорш. Хетара, цхьа а хIума церан тидам ца хуьлуш ца дисина. Кхалайп, кIад а велла, гIийла дог-ойла йолуш вогура — Ярушалаймехь оцу деношкахь хиллачо ла ца даллал синтем байинера цуьнан.

Дерриг а ца кхетачу даьллера, ур-атгалла хьалха кхоччуш кхеташ дерг а. Гуна тIера охьа а баьхкина, некъо гола тухучу кхечира уьш. Цигахь дуьхьалкхийтира царна некъахо...

Оцу дийнахь, суьйранна, и шпъ хуьхь а воьлла, вох а велла, эххаре а Ярушалаймехь шайн накъостий болчу нисвелча, царна кхеттош дIадийца ца хаьара, и Некъахо шайна юххе муха нисвеллера. Цкъа хьалха Кхалайпана моьттира, Иза некъан йистерачу боккхачу тIулган тIехьара схьаваьлла, амма иза цуьнан накъосто дуьйцучуьнца цхьаьна ца догура. Мухха делахь а, я цунна а, я вукхунна а Иза мичара схьаваьлла ма-дарра нийса схьаала ца хаьара. Эххар а Кхалайпа шеконца тардалийтира: «Иза... цхьанхьара а доцуш... иштта ша гучувелира-кх...» —

аьлла. Цуьнан и дешнаш, кьора тоьхча санна, дукха беламе тейицира накьосташа, тӀехъяьлчу йовхоно а, вагочу малхо а галваьккхина иза бохуш.

Амма цхьана хӀуманна тӀехь Кхалайпан а, цуьнан накьостан а жимма а шеко яцара: Некьахочо ширачу Делан Йозанийн тептар тӀера дуккха меттигаш ялийра царна. Масех сахътехъ цу дешнийн маьнах Цо дика кхетийна дела, и хилларг дерриге а шен-шен метта дӀанисделира. Некьахочун дешнаша церан дегнаш чуьра ерриге а шеконаш а дӀаехира, сингаттамаш а дӀабехира. ЦӀехьбана, шайна дӀаделладелларг бахьана долуш, Кхалайп а, цуьнан накьост а Ярушалайме юхаверза сихвелира, оцу Некьахочух лаьцна шайн доттагӀашка дӀадийцархьама. Мухха хазийтина а, и шиьӀ аммаса боьдучу новкьах шайна хезнарг массаьрга а дӀахазийта декхарийлахъ вара!

Делахъ, хӀун хаийтина те Некьахочо Делан Йозанех лаьцна — дукха адаманна жоп ца карочу тептархъ? Оцу хатгарна догӀу жоп шуна Делан Йозанаш тӀехъ карор ду. Ткъа цунах кӀюрте кхетархьама оцу Некьахочо ма-дийццара юьххьера дӀадолада ла деза.

2. Хаттар хӀоттор

Дикка ойла йича, ахъ жамӀ до: Делан Йозанашкахъ дерг таллархьама хьайн дахаран масех сахъг дайар — иза билгал нийса а ду, пайден а ду.

Делан Йозанийн вайн дахарх а, Южаллах а лаьцна дукха хӀума вайга схьадийца таро ю.

Дукха бӀешерашкахъ иза шатайпа инзаре тептар хилла. Ша дешна лоруш волу муьлхха а стаг цу тептаран чулацам бевзаш хила веза.

Халахетахъ а, Делан Йозанийн тептар иштта лара ма-деззара лаккхара ца лору. Бехкениг цуьнан чулацам бац, ткъа цхьадолу адаманш ду. (Уьш дукхахьолахъ цӀе йоккхуш бевзаш нах бу.) И нах, шайш Делан Йозанаш лору а бохуш, шайна ма-дуьу дела.

Хан хене мел йолу Делан Йознийн чулацманна резабоцуруш а гучубовлу, цу тӀе уьш хуьлу уггар а дикачу ойланашца болу нах. Вон ду цу тептаран чулацамах ма-бохху кхета а, духе кхиа а церан хан хилла ца хилар.

Делан Йозанийн чулацам цкъа а хийцалуш бац. Шалхон-чаша а, критикаша а хуъа а бахахь а, Делан Йозанийн чулацам бовзар чЮга пайдenna ду. Делан Йозанаш вайна оьшу. Цу тептаро адамашна Го до:

- синпаргIато каро а,
- шен дахаран а, Южаллин а юкъаметтиг дIахЮттор.

Уггар а коьрта дерг

Делан Йозанех кхета хала дац: цкъа хьалха атта долчух кхета веза. Масала, шуна тIедиллина хуьлуйитур вай берана математика Iамор. Шу алгебра Iаморна тIера дIадуьйлалур ма дац!.. Цкъа хьалха бер уггар а атта долчух кхето деза, ткъа цул тIаьхьа чолхе долчунна тIе дало деза. Иштта дан а ма ду. Нагахь санна адам математикех кхеташ ца хилча, алгебран юьххьехь долчух а кхетар ма дац. Иштта ду Делан Йозанаш-ца дерг а. Шу цу тептаран чулацамах кхетар дац, цуьнан лардаш шуна ца хаахь. Цундела вай, уггар а атта долчунна тIера дIа а дубийладелла, чолхе долчунна тIе девр ду. ХЮра тептаран роIерачу коьртан чулацам хьалхарчу коьртан чулацамах кхетарца доьзна хир ду.

Сан шеко яц, сан тептаран хЮрочу коьрташ шуна кхета хала хирг ца хиларх. Нагахь санна шайна ца кхеташ дерг нислахь, аса доьху шуьга, юха а хьалха ешначу текстана тIе а дерзий, иза юха а еша, шадерг шен-шен меттахь хилийтархьама.

Хиллачун логически зIе

Бакъду, кху тептаро дерриг а чу ца лоцу, делахь а Делан Йозанаша юьйцучу историн массо а коьртачу меттигех лаьцна дубйцу цо. Ткъа шу атта кхетийтархьама, исторехь хилларш дIаяздина ду шаьш хил-хиллачу роIехь, цхьана зIен дакъош санна. Хилларг дерриге а юкъа ца лаьцнехь а, амма вай дикка Iамор долчу суьрташа, вовшашна тIе а дузуш, Делан Йозанийн дийнна цхьа чулацам хуьлуйиту. Нагахь санна шу тергам беш хилахь, кху тептаран тIаьххьара агЮ аша хьарцича, Делан Йозанийн дош шайна кхоччуш девза аьлла хеталур ду шуна. Цунах теша деза я ца деза — иза аша шаьш къастор ду. Бакъду, со даггара дегайовхо йолуш ву шу тешарг хиларх. Делахь а иза къаастадар шун бакъо ю. Ткъа сан Iалашо — Делан Йозанех шу нийса кхетийта шуна Го дар ю.

Гуллакхна гергахьа

Делан Йозанаша вайна дукха хГуманех лаьцна дуьйцу. Иза дуста мегар ду кхача кечбан хьобхучу тептарца. Цу тептаро хьобху вайн дахарехь нислучу меттигашна тайп-тайпана кхача кечбан. ДIахIоттийначу цхьана ламасте хьаьжжина, Делан Йозанаша хIара теманаш билгалйоху: *Дела, маликаш, адам, пайхамаралла*. Иштта уьш къасторан Iалашо — кхетар атта хилийтар ду.

Амма кхузахь ларлуш хила веза: теманашна юкхьаь цхьацца вовшех тера йогIу меттигаш шайна нисъелча, ад-маш Iехадала тарло. Уьш тайп-тайпанарчу ойланаша цхьа-на темина тIера вукху темина тIе бовлуьйтур бу. Ткъа ишт-та долчо юьхьанца хилла маьIна галдоккху. Кхача кечбо хьобху тептар йобшуш доIаха даттаран а, бепиг даттаран а ре-цепташ цхьаьнатухур ма яц, даттар боху дош шинхьа долу дела, ойла ейша, хIун кхача хир бара аша кечбинарг!.. Ишта ма-ду Делан Йозанашца дерг а. Нагахь санна ма-дуьу цхьа-на темина тIера вукху темина тIе валахь, дерриге а кегаре хир ду.

Делан Йозанашца доьзна долу коьрта хаттарш толлур вай. Шу царах кхетахь, Делан Йозанаш маьIнех дуьззина долу, амма шу кхетар долу тептар а хилла дIахIуттур ду шуна.

Кест-кеста нисло адаманашна цу тептарна тIехь Дала бохург ган а ца лууш, ткъа шайна ган луьург гуш хилар. Цундела ма-ду динан дуккха а йолчу тобанаша иза шайн тептар лоруш. Цхьайолчу адамийн тобанаша Делан Йозанех дерг гар гIурте даладо, ткъа вукхара делочо бохамна тIедаладо.

3. Башха тептар

Делан Йозанаш шатайпа башха тептар ду, цу тIехь цхьа а тайпана шеко яц. Ма-дарра аьлча, иза кхузткъе ялх тептарх хIоттийна йолу дийнна цхьа библиотека ю. Цхьана авторо, Делан Йозанаш башха тептар хиларх ойла а еш, иштта хIара лахара хаамаш балабо:

Делан Йозанаш яздина:

- 1) 1500 шерийн йохалла;
- 2) шовзткъа сов тIаьхъенийн векалша;
- 3) шовзткъа сов адамо, царна юкъахь паччахъаиш, ахархой, философаиш, чIерийлецархой, поэтаиш, пачхьалкхан белхалой, иштта кхиберш а хилла:
 - Мусас, Мисар-махкарчу наха кхетош-кхийина волчу Израилан халкъан баьччано;
 - Кипас, чIерийлецархочо;
 - Iамоса, даьхнилелорхочо;
 - Нунин кIанта ЮшаIа, тIеман хъаькамо;
 - Нахъми-ЯхIус, чагIардуттурго;
 - Даниала, хьалхарчу министро;
 - Лакас, лобро;
 - Сулима, паччахьо;
 - Маттайс, ясакх гульечо;
 - ПахIала, хьехархочо
- 4) тайп-тайпанарчу меттигашкахь:
 - Мусас яьссачу арахь;
 - Ярми-ЯхIус ор чохь;
 - Даниала паччахъан цIа чохь;
 - ПахIала набахтехь;
 - Лакас волавелла лелаиш;
 - Яхъьяс Патмас олучу гIайренна тIехь;
- 5) тайп-тайпанарчу хьелашкахь:
 - Дауд-паччахьо тIеман муьрехь;
 - Сулим-паччахьо машаран хенахь;
- 6) хазахетарш хиллачу а, баланаиш тIе биссинчу а, са барзделлачу а деношкахь;
- 7) лаьттан кхаа декъехь: Азехь, Африкехь, Европехь;
- 8) кхаа маттахь: Iебархойн, арамахойн, грекийн...
- 9) Эххар а цу тептаро бIеннашкахь дукха тайп-тайпана теманаиш чулоцу. ХIетте а цуьннан дерриге а «Доладалар» тIера «Довзийтинарг» тIе кхаччалц цхъаьна догIуш а, цхъа ойла йолуш дIаяздина а ду. Иза цхъана дийцаран хедар доцу тай ду¹...

Суна лаьа цу тептаршна тIехь яздина долчух лаьцна шуьга дIадийца. Амма, суна схьагарехь, Делан Йозанийн кхин а цхъа башхалла ю. Цу башхаллоно Делан Йозанех шатайпа

14 ❖ Хьалхара Корта

тептар до: Делан Йозанан тептаро тӀечӀагӀдо ша Делан дош хилар.

Делан Iaь шена тоьхна долу тептар

Кест-кеста Товрат а, Забур а, Пайхамарийн тептарш а, Инжил а, цхьаьна а тоьхна, царах Делан Йозанаш олу. Цара тӀечӀагӀдо

*Делан Йозанийн муьлхха а дакъа Дала Шен Iaь тоьхна ду...
2 Тиматига 3:16^а*

Цу Йозанашна Делан Iaь тоьхна хилар, къаьстина тидаме а эцна, талла дезаш хӀума ду. Адаман садеӀар цуьнан синера кӀорггера схьадаларе терра, иштта Делан Йозанашна а ду Делера Шеггара схьадолуш. Дела а, Цуьнан дош а вовшех ца даккхало, цундела кеста-кеста Делан Йозанех *Делан дош олу*.

Пайхамарш

Иштта ала тарло (иза дукха аттачу даьккхина аьлла хетаь а), Делан Йозанаш адамашка иштта кхаьчна: Шех лаьцна адамашна дӀаделла лиьнарг. Ша билгалдаьхначу адамашка Дала хаам беш хилла. Ткъа цу адамаша и хаам дӀаязбеш хилла. Делан Дош адамашка дӀакхачош болчу нахах пайхамарш олура.

*Хьалха Дала дукхазза а, тайп-тайпана а дийцина вайн дайшка пайхамаршкахула...
Гебархошка 1:1*

Хинца хиндерг схьадуьйцуш верг пайхамар лору вай. Ткъа Делан Йозанаш дӀаяздечу муьрехь пайхамар дукхахьолахь геланча хуьлура. Цо Делан дешнаш адамашка дӀаолура. Цо беш болу хаам наггахь хиндолчух лаьцна хуьлура, амма иштта дерг кӀезиг хуьлура. Гуттара а бохург санна, и хаам йолуш йолчу хенаца боьзна хуьлура.

Дала пайхамарашна тӀехь куьйгалла дора. Цара Далла лууш дерг дӀаяздора. Иштта делахь а, царна хӀоранна Дала могуьйтура *Шен Дош — Делан Дош — шен-шен* йолчу корматаллица дӀаяздан. Бакъду, цу адамийн бакьо яцара цхьа а хӀума галдаккха, я цхьа а хӀума шайгара тӀетоха. Церан тептарш, цхьана а кепара, царна дагатесначу ойланех кхиьна хӀума дацара.

...шуна хаа дезаш ду Делан Йозанашка Делера болу хаам шена ма-хеттара бийцалург цахилар. ХIунда аьлча цкъа а Делера болу хаам адаман лаамца беш ца хилла, амма наха, Делан Са шайна чохъ а лелош, Делера долу дешнаш дубьцура.

2 Китин 1:20–21

Дала Шен къобалдарца магийна йолу еккъа цхьа литературни произведени санна лара мегар дац Делан Йозанаш. Грекийн матгахъ а изза дош (=лелош гочдина кхузахъ) юкъадаладо Делан Йозанашна тIехъ а. Ма-дарра аьлча грекийн матгахъ яздина ду: *амма наха, Делан Сино шаьш дахъаш, Делера долу дешнаш дубьцура*. Масала, энаша лаьцна цомгуш волу стаг лелош хилар дубьцуш боху:

Бабьхинчарна юкъахъ шен дегIан дола ца далуш волу стаг айина вахъаш веана виъ стаг вара.

Марк 2:3

И цомгуш верг шен долчу ГIораца лелалуш ца хиларе терра, иштта пайхамаршка а шайга ца язлора Делан Йозанаш. Цунах лаьцна Делан Йозанаша цхьа а шеко ца юьгуш дIахоуьйту и тепгар дерриг а — юьххьенцара чекхдаллалц — бакъдолу *Делан* Дош хилар.

ТIех йолу нийсо

Пайхамараша Делан дош дIаяздора пергаментгах йина хьарчоргашна тIе (дийнатийн цIоканех йина йолчу), я папирусна тIе (ораматийн хьесех йина йолчу). Церан куьйган йозанех автографаш олу.

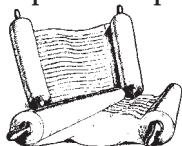
Иштта йолу автографаш башха дукха ца лаьтта дела, царна тIера копеш схьаязйора. Хууш ма-хиллара, и ерриге а копеш куьйгаца язйина хуьлура. Уьш юхаязъеш берш дика кхетара шайна хьалха дерг Делан Дош хиларх. Цундела Делан Йозанаш нийса юхаяздар уггар а дикачу масалех хилла.

Юхаяздечара шира текст дIаязъеш коьрте мел йогIу ларваларан агIонаш лелайора, уьш мел чолхе а, дастаме а елахъ а. Церан Iалашо алссам нийса дIаяздар яра. Цара тептаршна тIехъ долу элпаш дагардора, юккъера эли билгал а доккхура. Иштта цара дагардора дешнаш а, юккъера дош билгал а доккхуш².

16 ❖ Хьалхара Корта

Иза дора автографца а, копица а, уыш кхоччуш цхъатерра хиларан тоышаллина. Юхаяздечара тхех леррина бора шайн болх. Дала леррина къобалвина Гийса вале 100 ш. гергга хьалха дАяздына долу Делан Йозанаш тАяздына йолу хьарчоргаш а карийна, уыш Делан Йозанаш юхаяздаран историца дуьстича (Дала леррина къобалвина Гийса вина 900 шо даьлча), тАккха а оцу тексташна юкъахь хАра ду аьлла цхъа а галморзахдаьлла хЛумма а ца карийра³.

Дуьрачу хАрдана уллохь
карийна хьарчораш

100 Д. л. Къ.
вале

Эзар шарахь
хийцамаш боцу
копиш яьхна

Девзаш долу шира
куьйгазыдина йозанаш

900 Д. л.Къ.
веанчуд тАьхъа

Флавий Юсуп (иза Д.Л.Къ. Гийса винчул тАьхъа хьалхарчу бешарахь яхАудхойн историк вара) иштта боху Делан Йозанаш юхаяздеш хиллачу нахах лаьцна:

Вайн къоман Гуллакхаша гойту вай мел кАоргге лору и деза тептарш. Мел дукха бешераш дАдаьлла, амма цкъа а яз деш верг ца ваьхъна текстана тАера цхъа а хАума дАдаккха, я шегара цхъа а хАума тАетоха, я цхъа а хАума хийца. Массо а яхАудхойн Иедал ду Делан тептарш деза лоруш⁴.

И нах бакъалла а тешна бара, Делан Йозанашна чу муьлхха а тАлат хАума далийча, иза зулам дар хилар. Цундела вайн шеконаш хила ца еза вайна хьалха ерг мацах пайхамарша дАяздына йолу текст хиларх.

Массо а барамашца Делан Йозанаш — шатайпа башха тептар ду. Цундела цецволийла дац цуьнан стихаш массанхъа а юкъаялош хиларх а, иза юха-юха зорба тухуш хиларх а.Иза адамийн исторехь уггар а лараме тептар ду.

Товрат а, Инжил а

Делан Йозанаш талла долалуш тидаме эца деза уыш коьртачу шина декъе декъалуш хиларан: Товрат а, Инжил а. Историн муьраца лерича, Товрат кхин а шина⁵ декъе декъало:

1. **Муса-пайхамарехула бина Товрат-хьехамаш.** (Царех Товрат а олу, Муса-пайхамаран тептарш я весеташ а олу.)
2. **Пайхамарш.** (ТӀаьхьо оцу декъан юкъара *Кхин Дийцарш* а дакъастийнера. Вай лоруш долу *Забур* цу *Кхин Дийцарш* олу декъана чудоҒу)

Хаалаш, текстан юкъахь *товрат-хьехамаш а, пайхамарш а* аьлла яздина делахь, иза дийнна Товратах лаьцна дуйла.

Товрато Делан Йозанийн ши дакъа дӀалоцу, ткъа тӀаьхьарчу кхозлагӀчу декъах *Инжил* олу.

Делан дош

И ерриге а цӀераш шун дагахь лаьттарг хилар я цахилар — иза коьрта дерг дац. Уггар а коьртаниг дагахь хӀара хила деза: Делан Йозанаша тӀечӀагӀдо шайш Делан дош хилар. Суна схьахетарехь, иза тоьал хӀума ду, ур-атталла уггар а ойла ца еш долчу адаман а цуьнга безам баха.

*Нийсса ду гуттаренна а Хьан дош, Веа Эла, стигаликахь
иза чӀагӀдина лаьттайш ду...*

Забур 118:89

Шолга Корта

1. Дала юъхъанца кхоблира...
2. Маликаш а, стигалан ницкъаш а,
бЮш а

1. Дала юьхъанца кхоьллира...

Делан Йозанаш далош долу хIара дешнаш доккхачу маьнах дуьзна ду:

Дала юьхъанца кхоьллира...

Доладалар 1:1

Оцу дешнаша, Дела хилла аьлла, тоьшалла ца до. Цара Дела хIинца а волуш хилар тардолуьйту. Цу дешнаша Дела даим хилла хилар сьхагойту.

Даим волуш верг

Дела даим *волуш ву*. Иза цхьа а орамат, дийнат, Латта я Дуьне хилале дуьйна ву. Цуьнан азале а яц, Цуьнан чаккхе а хир яц. Дела даим хилла а ву, даим хир волуш а ву. Делан Йозанаша вайга боху: «Дела абаделлалц ву».

Ламнаш дуьнен чу довлале, дуьненан латта Ахьа кхоллале, азалера абаде кхаччалц Хьо ву Дела.

Забур 89:3

Даим волу Дела бохучун маьнах кхета адамна чолхе ду. Цунах лаьцна ечу ойлано адамийн хьекьал дукха чIогIа карзахдоккху. Цундела иза дукхахболчара, цкьа а хуьлийла доцу хIума санна, юхатотту. Делахь а цунах дерг вайна атгачу даккха цхьацца масалш ду. Иштта абаде а ю тIурненаца (космосца) юста мегар йолуш. Бакьду, вайх муьлхха а Маьлхан системах лаьцна мел лахара а кхетам болуш ву. Малх хиларх а, ткьа цунна гонаха шайн-шайн некьашца хьийзаш кхин планеташ хиларх а. Иштта вайна хаьа маьлхан система тIехйоккха юйла а. Делахь а цуьнан уггар а гена йолу планеташ а тIекхочийла йолуш лору.Ткьа хIинца, кхин а дехьа а девлла, дуьне дуста-лой хьовсур ду вай.

Дависа-кх, серлонан сихаллица дIадоьдучу а, *цхьана секундехь Лаьттана ворхI го* боккхучу а космосан кеманна тIехаар нислахьара!.. Ма дика хир дара-кх. Иштта дац иза? Шина секундехь Баттана тIехдевр дара вай, йигь минот яьлча, Марсана, ткьа пхи сахьт даьлча — Плутонна. ТIаккха вай вешан Галактикхь хир дара, кхечу тайпанара Ча такхийна Тача олучу.

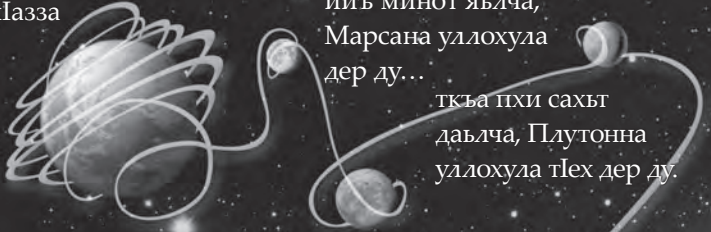
Дера, чIогIа хала ду шена хьалха абаделлалц волчу Делан сурт хIотто. Иштта ду вайн Дуьне а. Цу шиннах лаьцна хIутгучу сурто инзаравоккху. Амма иза а, важа а долуш ду. Царах лаьцна Делан Йозанашна тIехь кхеттал яздина ду. Абаде

Серлонан сихаллица
догучу кеманна цхъана
секундехь ворхазза
го бакхало
Латтана...

ши секунд
ялча, t Баттана
юххехула тлехдер
ду иза...

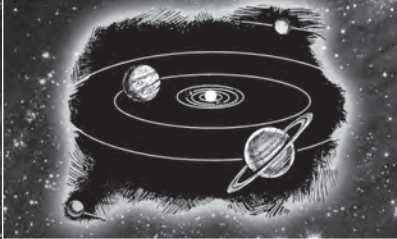
ийг минот ялча,
Марсана уллохула
дер ду...

ткъа пхи сахт
даьлча, Плутонна
уллохула тлех дер ду.

Серлонан сихаллица догучу кема 4,3
шо гергга даьлча, юххерачу седана
тлехчочур ду. (Хора секундехь цо 300
000 км некъ бийр бу. Ткъа берриге
а некъан бахалла 40.682.300.000.000
км. ю). Нагахь санна шу серлонан
сихаллица доьдуш хилча, Ча
Такхийна Тачанах 100 000 шарахь
чекхдевр ду.

Вайн седа болу Малх Ча
Такхийна Тачина йистехь бу.
Вайн ерриге а йолу Маьлхан
системано шен мел йолчу
планеташца оцул жима
меттиг д'Алоцур яра .

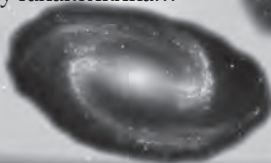
Ча Такхийна Тачин Галактика¹

Даим а буйсанна стигалахь шуна гуш йолу серлоллаш — уыш Ча Такхийна Тача олучу седарчийн боккхачу доьзалан цхъа дакъа а бен дац! Ткъа дуьнен чохь 100 миллиард гергга галактик ю, хӀора галактикехь — миллиардашкахь дукха седарчий а ду. Галактикаш IаIало, цхъаьна а кхетий, яккхий а, утгар а яккхий а цхъаьнакхетачу седарчийн гуддаларшка. Вай юкъа догӀучу гуддаларехь ткъех галактика ю. Ткъа вайн галактика юкъа йоьдучохь эзарнаш галактикаш ю.

Седа шун цӀе йоккхуш хила
дуур дарий шуна?

Лавтта тӀерачу хӀора стеган цӀе
тиллал, цунна 16 уыш кхаччал
дукха галактикаш ю дуьненахь.

Сердонан сихаллица дахча, 2
миллион шо даьлча
тӀекхочур ду утгар а дулахь
йолчу галактикина...

Ткъа 20 миллион шо
даьлча, дуккха а IаIьна
йолчу галактикашна
тӀекхочур ю.

Амма
иза аша
балийначу
некъан
юьхьиг бен
яц.

бохург Делан амалца сел чIогIа догIуш хиларна, абаден боху билгалдош Делан Йозанашкахъ наггахъ Делан цхъа цIе санна юкъадаладо:

... *Везачу Эле, гуттар а волчу Деле...*

Доладалар 21:33

ЦIерийн дукхалла

Делан дукха цIераш ю. Царах хIорамма Делан амалх лаьцна цхъацца хIума дуьйцу. Хьовсур вай царах кхаанга.

1). Волуш верг

Дала... элира: «Со “Со Верг” ву. Иштта дIаала... : “Ша Волуш Волчо вайитина со шуна тIе”».

Арадаккхар 3:14

Кхечу тайпана и гIечIагIдар иштта ала мегар дара: «Со — Ша ма варра волуш верг ву», я иштта: «Со Ша-Шеца вехаиш верг ву». Дела волуш хиларан хьоста — Цуьнца Шеца ду.

Вайна, адамашна, дукха хIума оьшу: юург, хи, хIаваъ, серло, иштта кхидерг а. И дерриге ца хилча, вай даха ца ло. Ткъа Делана и цхъа а хIума ца оьшу. *Иза цхъана а хIуманах доьзна воцуш веха. Иза Волуш верг ву.*

2). Веза Эла

Делан Йозанаша массо а хенахъ ца олу Делах — *ВОЛУШ ВЕРГ* олий, хIунда аьлча оцу цIеран маьIна — *Веза Эла* бохучу кхечу цIарна чудогIу.

Веза Эла, вац Хьовца нислур волуш цхъа а! Хьо сийлахъ-воккха ву, Хьан цIе а ю еза Хьан нуьцкъалаллица!

Ярми-ЯхIу 10:6

Веза Эла бохучу цIаро, цуьнан шатайпана башхалла йо-луш хилар билгалдаьккхина ца Iаш, Иза массарал а лакхара хилар дIагойту. Дела олалла дечеран а Веза Эла ву.

3). Веза Воккха Дела

ХIокху цIаро Делан хьал билгалдоккху — Иза лаккха-ра волу куьйгалхо хилар.

Шен цIе Веза Эла йолуш волу Хьо бен Воцург лаьтта тIехъ олалла дийриг хилар дIахойла царна.

Забур 82:19

Ширачу заманан паччахъаш шайн-шайн доларчу мехкашкахъ лаккхара куыйгалхой хилла. Ткъа Дела — дерриге а Дуьненан паччахъ ву, *Иза Веза Воккха Дела* ву.

Дела бохучу дашо гойту дуыйцуш долу къамел лаккхарчу олахочух лаьцна хилар. Дела — *иза ницкъ болу а, нуьцкъала куыйгалхо волу а лаккхара Дела* ву.

Дела — паччахъах лаьцна вай ойла ечу хенахъ вайна хьалха кIайн месаш йолчу Воккхачу стеган васт дIахIутту, цъханхъа генна мархашкахъ дашо гIанта тIе хигна волчу. Амма Делан Йозанашкахъ цъханхъа а ца гойту вайн Дела воккхачу стеган вастехъ хилар. Цигахъ хъахийна ду Дала олалла ден гIант, амма иза паччахъан гIант дац, мархашна юкъахъ лаьтташ долу, дукхахдерг иза *стигалахъ долу Делан цIа* ду.

Веза Эла Шен дезачу цIа чохъ ву, Цуьннан гIант стигаликахъ ду, Цуьннан бIавргашица дерриге ган а го, адамша деш дерг талла а толлу Цо.

Забур 10:4

Дала стиглара дуьненна олалла дечу стигаланех лаьцна вайна дукха хIума хууш дац. Амма ур-атталла вайна хууш долчо а вайн кхетам цецбоккху.

Цунах лаьцна вай тIаьхьо кхоччуш дуыйцуур ду. Ткъа хIинца, Дела — лакхара олахо хилар вайна хигъча, тоьаш ду.

Дела цъхаъ бен вац

Веза Воккха Дела ингалс маттахъ *Уггар Ковртаниг аьлла*, гочдеш ду. Оцу бохучу дешнаша а гойту Дела цъхаъ бен цахилар. И саннарг кхин вац. И цъхаъ ву дерриге а дуьненан коьрта олахо.

Со ву Веза Эла, кхиниг ван а вац. Со воцург Дела вац...

Ешал-ЯхIу 45:5

...Сол хьалха Дела хилла вац, Сол тIаьхъа а хир вац.

Ешал-ЯхIу 43:10

Цъхана а тайпана лахарчу деланаша лакхарчарна тIехъ куыйгалла деш меттиг яц.

Цъхана делано вукху деланашна тIехъ куыйгалла деш йолу иерархи а яц. Цъханхъа а цъха а тайпа кхин деланаш бац — шен лаамехъ берш я кхоьллина берш.

Иштта боху Везачу Эло ... Со дуьххъара а ву, Со тIаьххъара а ву, Со воцург Дела а вац ...

Ешал-ЯхIу 44:6

Делан Йозанаш тIехь цунах лаьцна кхетташ аьлла: Делан ца цхьаь бен вац.

Са

Вайна билгал хаа дезаш кхин а цхьа хIума ду Делан Йозанаша вайга боху: вайна Дела гойла дац, хIунда аьлча

Дела Ша а Са ду...

Яхья 4:24

Синан, адамах йолчу башхаллах дубстича, я даьIахкаш а, я дилха а дац. Амма цхьа а хIума вайна гуш ца хиларх олийла дац, иза данне а дац аьлла.

Масала, шайна дика девзаш долу адам деллачу тезетехь кьуббана чохь шуна цуьнан дегI го. ДегI цуьнан кхузахь ду, ткъа и ша мичахь ву? Иза вац, хIунда аьлча цуьнан сино и дегI дIатесна. Вай адамна тIехьожучу хенахь вайна цуьнан дегI бен ца го. И дегI цуьнан синан цIа хуьлу. Ткъа адам ша а, цуьнан са а вешан бIаьргашца вайна гойла дац.

Делан Йозанаша боху: адаман са цкъа а ца ле. Амма иза иштта даим ца хилла. Иза кхолладелла билгалъяьккхинчу хенахь. Ткъа Делан азалла а ца хилла, цкъа а чаккхе а хир яц. Дела — ша цхьаь бен доцу а, даим хин долу а Са ду.

Иштта, Дела:

= Са ду

= Даим верг ву

= Водуш а ву, Ша Шех тоам болуш а ву

= Веза Воккханиг а, Лаккхара Олахо а ву

= Цхьаь бен а вац.

Иштта дан а дара юьхьанца...

2. Маликаш а, стигалан ницкъаш а, бIош а

Дала дубхьара кхоьллинчу хIуманех болу хаамаш Делан Йозанийн цхьацца агIонашкахь дIасабаржийна бу. Делан Йозанаш тидам болуш дешначунна тоьал хаамаш гулбала тарло, уггар а агта долчу хаттаршна жоп дала. Амма гIуллакх кхин дIа ца доьду.

Делан Йозанаш лерана дац ца Iебаш долу хIума хаа лаарна там бан. Цара вайна бовзуйту уггар а коьрта болу хаамаш. Амма

адамаш шадерг ма-дарра леха девлча, тептаран агӀонаш тап-аьлла дасовцу. Иштга хуьлу стигалан синошца доьзна дерг а.

Цѳераш

И стигалан синош Делан Йозанашкахь тайпа-тайпана йолчу цѳерашца хьехадо: гулдаран терахьехь а, долахьчу цѳершкахь а. Дукхахьолахь вай царех маликаш олу. Амма Делан Йозанашкахь царех кхин тайпа цѳераш йоху: каруб-маликаш, серап-маликаш, коьрта маликаш, Луьйренан седарчий и. кх. да. Ткъа уьш массо а стигалийн ницкъаш, Бюш, *седарчий** олий хьехадо.

* Уьш вайна буйсанна стигалахь лепаш гуш долу седарчий ду ма мотгалаш. Контекстехь билгалдоккхур ду дагалаьцнарг билгал хун маьна долуш ду.

...Стигалара маликаш а Хьуна Ибадат деш ду!

Нахьми-Яхлу 9:6

Массо а маликийн шайн-шайн цѳераш хила тарло. Амма Делан Йозанашкахь церан цхьадолчеран бен шен-шен цѳераш ца йоху: Джабраил-малик, Микаал-малик.

Гушдопурш а, хьесап цадалурш а Дела санна, стигалан синош гуш дац, церан дилха а, даьлахкаш а йоцу дела. Амма вайна ца гахь а, уьш массанхьа а долуш ду. Делан Йозанаша боху:

...эзарнаш маликашна...

Гебархошка 12:22

Эзарнаш — иза маликаш дагардан ца луш дукха ду бохург ду.

Суна дуккха а маликаш гира, церан аьзнаш а хезира. Уьш Иаршана а, цигахь долчу дийнаташна а, къаношна а гонах дара. Дагарлур доцуш, эзарнашкахь дукха дара и маликаш — эзарзза эзарнаш.

Довзийтинарг 5:11

Делан ялхой

Маликаш кхоьлина ду Далла гудлакх дан а, Цунна там бан а. Царех гудлакхаш деш долу синош олу:

*Онда ницкъ болуш долчу а, Цуьнан дош кхочушдеш долчу а массо а маликаша декъалвойла **Вега Эла**, Цуьнан дашна муьтлахь а хуьлуш. Цуьнан лаамаш кхочушбеш болу ялхой болчу стигалийн массо а ницкъаша декъалвойла **Вега Эла**.*

Забур 102:20–21

*Далла гIуллакх деш долу синош дац ткъа маликаш,
кIелъардовлар кхочун долчарна гIуллакх дан дахкийтина
дац ткъа уьш?*

Гебархошка 1:14

Гебархойн маттахъ «Малик» боху дош «геланча» я «ялхо» бохург санна гочдан тарло. Грекахойн маттахъ долчу Делан Йозанашкахъ «Ангелос» боху дош леладо. Цуьнан маьIна изза а ду: «геланча». Маликаш Дала кхоьллина, цундела уьш Цуьнан долахъ ду. Цара Цунна луьбург дан а деза.

Кхоллархо а, Олахо а.

Вайн индустриальни йолчу юкъараллехъ куьйгалла ахчанашца до. *Кхоллархо* бохург а, *долахъ дерг* бохург а кхетамехъ вовшех дикка генадаьлла. Амма массанхъа дац иштта. Сан таро хилира Папуа-Керла Гвинеехъ ваха. Цу махкарчу меттигашка хьоьжуш, ас хобттура: «ХIара цIа хьенан ду? ХIара хинкема хьенан ду?» — бохуш. Соьца хьалхаваьлла лелачо сихха цIе йоккхура, ткъа аса иза муха хаьа шуна аьлча, цец а буьйлуш, цара: «Иза йинчуьнан ю-кх» — элира.

ХIума долахъ йолчуьнан а, иза йина волчуьнан а юкъахъ йолчу уьйрах уьш чIогIа кхетара. Суна хаа лиира: «ХIун дийр дара те цара и хинкема ас дохадахъ?» «Ца оьшу иза дан, — хадам беш элира цара, — и хинкема динчуьнца а, иза долахъ долчуьнца а хьайн юкъаметтиг галъяла ца лаахъ.»

Юха кхин а хатта лиира суна: «Нагахъ санна и хIума йинчо ша йохийча — иза дика дуй-те?» Вукхара белшаш саттийра: «Иза мегар ду — цо ша ма йина иза,» — аьлла.

Маликаш Дала кхоьллина ду, цундела уьш Цуьнан долахъ долу хIума лара тарло. Делан долахъ а долуш, маликаша Далла бохург дерриг а кхочушдо — уьш Цуьнан ялхой ду, Цуьнан геланчаш. Амма уьш леш дац. Делана а, маликашна а юкъара уьйр ницкъбаран уьйр яц. Цара шайн дикачу лаамца до Далла гIуллакх.

Бакъ дан а ду, Делал дика олахо везийла а дац.

Тамашийна хьекъал а, ницкъ а

Маликашка Шен лаам кхочушбан таро хилийтархьама Дала царна тамашийна хьекъал а, ницкъ а белла. Цъхьадолу маликаш вукхарал алсам ницкъ болуш ду. Дала уьш кхоччуш долу хIума долуш кхоьллина, цъха а тайпа айп а доцуш.

Амма маликаш робаташ дац. Церан машаре лаам бу, цо таро хуьлуйту харжам бан².

Тера ду, амма массо а агӀор тера дац

Маликаш а, адамаш а цхьацца хӀуманца вовшех тера ду, бакъдерг дийцича, адамаш хьекъалца а, ницкъаца генна ду маликашца дуьстича. Дала адам кхолларх лаьцна Делан Йозанаша боху вайга:

*Стигалийн гуламан декъашхойл дукха лах ца дина Ахь адам...
Забур 8:6*

Делахь а маликаш дикка тера дац адамех. Уьш цкъа а лийр долуш дац³. Цара зударий ца балабо, цара бераш а ца до⁴. Уьш гуш ца хуьлу, амма цхьацца меттехь гучудовла а тарло. Ткъа малик адаме дистхилча, ладугуш верг цуьнан къамелах кхета.

Даьтта хьабкхна къобалдина малик

Маликашна юкъара цхьа малик угтар а лакхара лоруш а, хаза а хилла, Дала кхоьллинчу массо а маликел. Цунах Люцифер⁵ олура. Иза вайн матте даьккхича «серло йохьург» я «Луьйренан седа» бохург ду. (Оьрсийн маттахь иза «Луьйренан цӀингялар», я «сатасар» аьлла ду):

*Стигалара ма чувеа хьо, Луьйренан седа хьайх олуьг!..
ЕшаӀ-ЯхӀу 14:12*

Делан Йозано цунах даьтта хьабкхна къобалдина малик олу. Даьтта хьабкхна къобалдина бохург ширачу Ӏадатца доьзна ду. Хетахь Далла гӀуллакх дан Ӏалашо йолчу адамна я кхечу хӀуманна тӀе даьтта хьокхура. И дарца иза Делан гӀуллакхна дӀалора. И хӀума дар доккха маьӀна долуш хилла.

*Хьо къобалдина каруб-малик дара, Ас хьо Ӏаролхо санна хӀоттийнера. Хьо иштта Делан безачу лам тӀехь а вара, цӀе санна лепаш долчу тӀулгашна юкъахь а лелара хьо.
ЯхьзхӀиал 28:14*

Схьагарехь, Люциферан декхар хилла даим Делан уллохь хилар. Хила тарло Далла Ӏамалгеш а, Далла хастамаш беш а, маликашна тӀехь куьйгалла дан иза хаьржина хилар. Даьтта хьакхарца къобалдинчу хӀокху маликах лаьцна вай тӀаьхьо кхин а дуьйцуьр ду.

Далла Iамалъяр

Делан Йозанаша боху: массо а маликаша Далла Iамалйо. Цуьнан бакъонца иза иштта лара хъакъ долуш ву.

*...Массо а хIуманна дахар а делла. Стигалара ницкъаш а
Хъуна Iибадат деш ду!* Нахъми-ЯхIу 9:6

Нагахъ санна, эр вай, цхъана доттагIчун гIуллакхаш со чоугIа хесто воьлча, наха соьга хатта тарло: «Цунна догий те иштта хастор?» - аьлла.

Ткъа Делах лаьцна Делан Йозанаша къаьсташ боху: массо а тайпана хасто Иза хъакъ долуш ву.

*Хъакъ долуш ву Хьо, тхан Веза Эла волу Дела, сийлалла а,
ларам а, ницкъ а Даэца. ХIунда аьлча Ахъ кхоьллина ду
дерриг а. И дерриг а Хъан лаамца долуш а ду, кхоьллина а ду.*

Довзийтинарг 4:11

*Дела, Хьо воккха ву, Ахъ до инзаре хIуманаш. Хьо цхъаь бен
Дела вац.* Забур 85:10

Дерриг а маликаш кхуллуш долчуьнга хьоьжу

Иштта, Дела дуьне кхолла вуьйлира. Дала кхоьллина до-
лу маликийн эскар, кхоьллина долчуьнга а хьоьжуш, дак-
кхийдечу хенахъ, Дела Ша кхуллучуьнан рогIерачу муьра-
на тевирзира.

= Цуьнан кхоллараллина шорто яра — Дерриг а Дуьне

= Цуьнан Iалашо Дуьне кхоллар яра.

*...Мичахъ вара хьо, Аюб, Аса латта кхуллучу хенахъ?
Схъаала, хъайна хабахъ. Мила ву цу лаьттан барам
нисбинарг? Мила ву иза дуьстинарг? Стенна тIехъ лаьт-
таш бу лаьттан бух, хъан биллина цуьнан са нисбеиш
буьллуш болу тIулг? Дерриг а Iуьйренан седарчий цхъаьна
эшарш локхуш дара, маликаш а дара сакъералуш, Со и болх
чекхбаьккхина ваьлча.* Аюб 38:4-7

КхоалгІа Корта

1. СТИГАЛ А, ЛАТТА А
2. ИЗА ДИКА ДУ
3. СТАГ А, ЗУДА А

1. Стигал а, Латта а

Делан Йозанийн хьалхара тептар «Доладалар» олуш ду. Цу тлехь вайн дуьне муха кхолладелла гойту.

Юьхьанца Дала кхоьллира стигалиший, латтий. Ткъа латта даьсса а, кегарин а дара, гобаьккхина к'орга хи а, Iaьржа бода а бара, ткъа Делан Са хиш т'ехула лелаиш дара. Дала элира: «Хуьлийла серло». Тlаккха серло хилира. Дела хьаьжча, Цунна и серло дика хийтира. Тlаккха Дала серло боданах къастийра. Серлонах Дала «де» элира, ткъа боданах «буьйса» элира. Иштта суьйре а д'лаелира, Iуьйре а еара. Д'ладелира цхьа де.

Доладалар 1:1-5

Дан а доцчу х'уманах

«Юьхьанца Дала кхоьллина...» Цо кхоьллина долчуьнца Делан инзаре нуьцкъалалла гучуьлла. Амма кхин а инзаре хала ду, хилла а доцчу х'уманах массо а х'ума Дала кхолларх кхета. Адамаш долу вай а ма ду цхьацца х'ума кхолладалуш. Делахь а, вайна и х'ума кхолла цхьацца коьчал еза. Басарех а, гатанех а пайда а эцна, адаме сург диллало. Дечигах а, кибарчигех а цуьнга ца дало. Ткъа Дала цхьа а х'ума а доцуш кхулу Ша кхуллург.

Массо а аг'ор ницкъ кхочуш верг

Цхьа а тайпа коьчал йоцуш, проекташ ца х'иттош, пхьалг'а я п'ирс боцуш х'ума кхоллар — иза адаман хьуьнарца аьтте-хьа а далур дац. Амма Деде иза башха къа ца хьобгуш дало. Делан нуьцкъалалла доза доцуш ю.

Вега Воккха ву вайн Вега Эла, йоккха ю Цуьнан Iап а...

Забур 146:5

Иза баккъалла а массо а аг'ор ницкъ кхочуш ву.

Дерриг а хууш верг

Делан, ницкъ хилла а ца Iаш, хаарш а ду. Иза дерриг а х'ума хууш верг ву.

Вега Воккха ву вайн Вега Эла ...хьекьал а ду Цуьнан дусталур доцуш.

Забур 146:5

Далла шадерг ха̄а. Цо дӯне кхуллучу хенахь Цунна ца оьшура я консультацеш, я архитекторш, я инженераш. Делан хаарийн доза дац. Цо дӯне Ша кхоьллина, цхьаннан проект-ца а доцуш.

Массанх̄а волуш верг

Адамо проект хЮттош я цх̄а хЮма еш, цунна болх бан меттиг оьшу — пхьола до чоь я кабинет. Тк̄а Далла, Цо дӯне кхуллуш, цх̄ана а тайпана болх бан меттиг ца оьшура. Делан Йозанаша боху вайга: Дела цх̄ана хеннахь массанх̄а а ву.

Со шуна уллохь волуш бен вац те Дела? Со шуна генахь хилча а, ву шуна Дела, Со массанх̄а а ву. Ярми-ЯхIу 23:23

И кхо билгало — **дерриг а хууш хилар а, массо а агЮр ницкь кхочуш хилар а, массанх̄а волуш хилар а** Делан бен яц. Уьш Делехь хилар бах̄ана долуш таро хилла вай дехаш долу чолхе а, тайп-тайпана вастехь а долу дӯне кхоллар.

Шен боккхачу ницк̄аца Цо латта кхоьллина, Шен хьек̄ьалаллица Цо дӯне кхоьллина, хьек̄ьалца стигал дIаса а яржийна. Ярми-ЯхIу 51:13

Ур-атгалла маликаш а, шаш мел хьек̄ьале а, нуьцк̄ала а делахь а, цх̄а а и тайпа башхаллаш шайца йолуш дац. Тк̄а адамаш долчу вайна Iаламат гена ду иштта хила.

Ур-атгалла уггар а атта йолу гIишло дIахЮттош а, дук-хахболчу нехан ницкь цх̄аьнатоха беза. Масала, сурт хЮттор вай ваьшна: вай аьчка гIант дан деза. Уггар а хьалха вайна эчиг дезар ду.

Мичахь карадан деза и оьшу эчиг?

Лаьмнийн маьIданашкахь.

Тк̄а муха хуур ду и эчиг муьлхачу маьIданийн юк̄ахь ду?

Вайна геолог оьшу — цунна дика ха̄а аьчка маьIда мичахь хуьлу.

ХIан, тардолуьйтур вай, маьIда вайна карийна. Кхин дIа хIун дан деза — иза лаьттан бухахь ма ду?

Вайна говзанча оьшур ву, динамит лело а, маьIда схьадок-кху гIирс лело а хууш волу. Оьшу корматалла йолу шахтёраш и маьIда лаьттан бухара хьаладаккха.

Амма аьчка маьIданах цу сохьта гIант далур дац.

И маьIда лалон деза.

И муха дийр ду?

Юа а говзанча оышу и маьІда нийса лало хууш волу.

И говзанча а вайна карийна. КхидІа хІун дан деза?

Вайна аьчка бІогІам лур бу. Ткьа вай цунах гІант дан дохкуш делахь, ваьшна оышшучу кепара буткьабан беа и бІогІам. Паккха иза сатто а, лато а мегар ду.

КхидІа хІун до?

Вайна оышур ву электроэнерги яккха хууш волу говзанча.

Хинца хаьа вайна, ур-атгалла беккьа гІантан бух бар а иза чолхе хІума хилар. Ткьа вай хІинца а дуйцуш а дац дуккха а кхидолу хІуманаш, масала, муьлхачу басахь эмаль хьакха деа оцу аьчкана.

Хинца гІантан охьахуу а, Датовжу а меттигаш.

Уьш пластмассех юо. ХІета, вай духе кхача деза и нефть муха кечдо.

И дерриге вайна оышу, вай даим тІехууш лелош долу гІант деш. И болх беш дуккха а адамаша кьахьобгу, хІунда аьлча **цхьана адамна и дерриге ца хаьа дела.**

Я адамаш, я маликаш нислур дац **массо а хІума хууш** волчу Делаца. Цуьнга **хІуьа а дало**, Иза **цхьана хенахь** массанхьа ву. Цуьнга кхочуш цхьа а вац.

Сан Хьалдолу Эла, Ахьа Хьайн ницкьаца латта а, стигал а кхобллина, Хьобга далур доцуш цхьа а хІума а дац.

Ярми-ЯхІу 32:17

Хьуна ца хаьа? Хьуна ца хезна? Веа Эла гуттар а волуш волу Дела ву. Цо лаьттан йистош кхобллина. Иза цкьа а клад а ца ло, хІотта а ца хІутту. Цуьнан хьекьалх цхьа а кхетар вац.

ЕшаІ-ЯхІу 40:28

Дала аьлла

Дуьне кхолларх лаьцна Делан Йозанашна тІехь кхеташ а, доцца а дуьйцу. Угар а инзаречу хІуманех лаьцна а масех дашца бен дІаяздина дац. Ткьа *стенан ГІовнца* Дала дуьне кхоллар тІехула бен хьахийна а дац. Дала иза ца кхобллира куьйгашца я гІирсашца. Шен *дашца* дахар делла Цо Дуьненна, шен чохь мел долчу хІуманца.

Дала элира: «Хуьлийла серло». Паккха серло хилира.

Доладалар 1:3

...дуйне Делан дашца кхоьллина хиларх... *Гебархошка 11:3*

Бакъду, ишта долчо инзара а ма воккху. Вайга вешан багара далийтинчу дашца далур ду аьчка глант, Дуьне-м дуйцур дацара вай? Ткъа массо а агюр ницкъ кхочуш волчу Делах лаьчна аьлча? Ян ма езда ойланаш йича, вай кхетар ду, Делан и дан ницкъ хиларх. Иза чагдо Делан Йозанаша.

Везачу Элан дашца кхоллаелла стигалиш, Цо Шен Синан Iаь тохарца кхоьллина стигалара массо а ницкъаш а. ...Дерриге а латта а кхоьрийла **Везачу Элах**, инзардовлийла Цунна хьалхӕ дуйнен чохь мел дехарш. ХӀунда аьлча **Цо элира** — иза хилира, **Цо омра дира** — иза дахӀоьттира.

Забур 32:6,8–9

Иштта дадоладелира дерриг а. Дала элира — серло гучуелира. Цо серлонах де элира, боданах — буйса элира. Делан Йозанаша ма бохху, и дарца чекхделира кхоллараллин хьалхара де.

Делан Йозанаш — шира а, амма кхоччуш бакъдолу а тептар ду

Дукха бӀешераш хьалха латта массара а шера ду олура. Амма иштта тӀечӀагдар Делан Йозанашна тӀехь бух болуш дацара. Делан Йозанаш тӀехь аьлла дош ду, лаьттан форма сферически хилар гойтуш

Лаьттан гон тӀехула йолчу Iарш тӀехь Iаш ву Иза...

ЕшаI-ЯхIу 40:22

Ширачу заманан цхьаболчу хьекъалечара латта ондачу бух тӀехь лаьтташ лорура, я цхьана туйранашкарчу дӀуьгӀанан белпаш тӀехь. Амма Делан Йозанаша боху:

...цхьа а хIума йоцучохь латта а хьалаоьллина.

Аюб 26:7

Дела массанхъа а цхъана хенахъ ву

Делан амал долчух цхъатерра кхета хала ду. Масала, вайна аттахо ду кхета Дела ницкъ болуш а, массо а хлума хууш а ву бохучух, Дела цхъана хеннахъ массанхъа ву бохучул. Амма Делан Иозанаша юха-юха а тлечлагдо иза иштта хилар.

Ойла йича, и бохург чога синтем беш хлума ду. Масала, тардолуьитур вай, со сайн доьзал а, гергарнаш а битина, генна воьду. Суна синтем бу, цаьрца Дела хилар хууш. Ткъа иштта суна лаьа Дела соьца хила а. Нагахъ санна суна тле цхъа вон дагахъ, со генахула лела ца веза Дела лохуш — Иза юххехъ ву.

Кхечу агор, Дела даим юххехъ хилар хааро цхъацца меттигашкахъ кхерам таса а тарло. Нагахъ санна аса вон дахъ, Делах ведда цхъанхъа а далочкбийла дац.

Дала леррина Кьобалвинарг дуьнен чу валале уьтталгачу бешарахъ Исраил-мехкан паччахьо Дауда, Дала даг чу а тесна, иштта дешнаш яздина:

Хъан Синах а къабстина, стенга вер вара со? Хъан юхь-духьлар а стенга водур вара со?

Со стигала хъалаваьлча — цигахъ а Хьо ма ву. Эхарте со кхаьчча — цигахъ а Хьо ма ву.

Нагахъ Гуьйренан злаьнарийн тIемаш тIехъ со хъалаваьлча а, я, хIордан дехъа йисте а ваьлла, малхбузехъ со хилча а, цигахъ а Хъайн куьйгаца лелаво Ахъ со, Хъайн аьтту куьг а кхийдадо Ахъ соьга.

Нагахъ: «Бодано хьулвойла со», я: «Суна гонах йолчу серлонах бода хуьлийла», — ас аьлча а, Iаьржачу бодано Iахьулвийр вац со Хьох. Хьуна-м Iаьржа бода а сирла серло санна бу.

Забур 138:7-12

2. Иза дика ду

Иштта Дала Шен кхолларалин болх дАболийна. Кирхъа хъалаайделла. Массо а маликийн эскар хъобжура, муха долу дуьнен чу латта а, стигал а. Веза-Воккхачу Делан дашца серло хилира. Оцу тIехъ чекхделира хIума кхоллар — дIаделира хъалхара де. Цул тIаьхъа деара кхин а пхи де, пхи доккха гIуллакх а.

Шуна ца хаьа? Шуна ца хезнера? Юьххьенца дуьйна аблла дацара шуьга? Латта кхоьллинчхъана дуьйна ца кхеттера шу? Лаьттан гон тIехула йолчу Iарш тIехъ Iаш ву Иза, адамаш цаьпцалгаи санна ду Цунна хъалха. Цо стигал дIасаяржийна, дуткъа кIади санна, чохъ Iан дина четар сана, дIахIоттийна иза.

ЕшаI-ЯхIу 40:21–22

Делан Йозанаша Латта четарх тардо. Иза шатайпа дахаран меттиг ю, цуьнга кхочуш цхъа а меттиг яц дерриге а Дуьненна чохъ. Амма, Латта адамашна хаза а дика а хилийта, боккха кечаман болх бан дийзира. Хинца юха а дIатийра сатуьйсусх маликаш, юха а хъаладахийтира кирхъа. Шолга де дIадоладелира, онда латта кхуллуш. Иза хIун ю — чIагIо бохург? Хьовсий вай цунах кхета.

Делан Йозанаша Латта четарх тардо. Иза шатайпа дахаран меттиг ю, цуьнга кхочуш цхъа а меттиг яц дерриге а Дуьненна чохъ. Амма, Латта адамашна хаза а дика а хилийта, боккха кечаман болх бан дийзира. Хинца юха а дIатийра сатуьйсусх маликаш, юха а хъаладахийтира кирхъа. Шолга де дIадоладелира, онда латта кхуллуш. Иза хIун ю — чIагIо бохург? Хьовсий вай цунах кхета.

Шолга де

Дала элира: «Хи юккъехула а доькъуш, дуькъа хIаваь хуьлийла». Иштта хилла дIахIоьттира: Дала дуькъачу хIавааца хи шина декъе дийкъира. Цхъа дакъа хIаваан тIехула хуьлуш, важа дакъа бухахъ дуьсуш. Цу дуькъачу хIаваах Дала «стигал» элира.

Суьйре а хилира, Iуьйре а тIеара. ДIаделира шолга де а.

Доладалар 1:6–8

Юьхьенца, Дала дуьне ма-кхоьллина, латта тӀехь хи дара. Шолгачу дийнахь Дала дуьненан хӀордан цхьа дакъа дӀа а къастийна, схьахетарехь, цунах Iaь а йина, лаьттана дикка лакхахь дӀатардина, цуьнан лакхарчу а, лахарчу а дакъошна юкъахь йоккха меттиг а юьгуш. Цунах Делан Йозанашна тӀехь дуьткъа хӀаваь олу. Вайн кхетамехь иза атмосфера ю я хӀаваах а, Iaьнарх а юьзна меттиг ю.

Амма собарделаш: вайн океанаш а, атмосфера а ю, делахь а латта хӀинца ма дац хино гобина! Кхузахь цхьа ца кхеташ хӀума ду: мичахь ду и латтана тӀехула дӀахӀиттина долу хиш, Дала юьхьенца диллина долу?

Латта иштта кхолларалан жамӀ дерриге а лаьттана тӀехь хуьлуш йолу Iaьнаро луш йолу йовхо хила еза. Иштта хила а хилира. Массанхьахь цхьатерра йолу тропически температура дӀахӀоьттира, кӀез-кӀезиг йолу температурни башхалаш а йолуш. Полярни климат йолу меттигаш ян а яцара. Дацара я дарцаш, я стигал къийкъар. Делан Йозано ма-аллара, оцу хенахь латта дохко тӀундора. Хила тарло лаьттан гонахарчу хино латта дикка лардеш хилар ультрофиолетови олучу зӀаьнарех а, кхидолчу космически зӀаьнарех а. Иштгачу хьелашкахь адаман а, дийнатан а дахаран йохалла дуккха а алсам хилла хӀинцалерачул. Схьагарехь, иза дерриге а чӀога тера ца хилла вайн хӀинца долчу дахаран хьолах. ТӀаььбо вай тидам бийр бу лаьттан климатана хиллачу массо а хийцамашна, ткьа хӀинца вай дагахь латтор ду дуьткъачу хӀаваана тӀехула хи хилар. Шолга де дерриге а дӀадаьлла дара стигал кхолларна¹.

Кхоалга де

Кхоалга де дӀадолалуш стигалан бухара хи беккъа океан а хилла лаьтгара, хьалха ма-хиллара, цхьа а тайпа жима гӀайре а йоцуш. ТӀаккха Дала юха а элира:

«Стигалан бухахь долу хи дерриг цхьаьна а кхетийла, екьа меттиг а хуьлийла». Иза иштта хилира. Екьачу меттигах Дала «латта» элира, ткьа цхьаьнакхеттачу хих «хӀорд» элира. И дерриге гича, Далла иза дика хийтира. Цул тӀаьььа Дала элира: «Лаьтта тӀехь йолийла сийналла а, буц а, ялта а, шайн чохь хӀу а долуш, стобьмаш ло дитташ а, шайн хӀора стобьма чохь хӀуш а долуш. Оцу хӀух юха а изза тайпа ораматаш а хуьлуш». Иштта хилла дӀахӀоьттира. Латто сийналла а елира, буц

елира, ялта а кхиира, шайн-шайн тайпана хIу а луш, уьш юха а йовлуш. Стоьмаш ло дитташ а хьаладевлера, шайна чохь хIуш а долуш, царех кхин а цу тайпана дитташ а довлуш. Иза а, хьаьжча, Далла хазахийтира. Юха а суьйре дIаелира, Iуьйре а еара. Чекхделира кхозлагIа де а.

Доладалар 1:9–13

КхоалгIа де шина декъе декъа мегар ду. Хьалхарниг — латта (екъа меттиг) гучудалар ду. Схьахетарехь, океанан бух шера ца хилла, цуьнан бухахь инзаре даккхий кIаьгнаш хилла. Хинан оцу кIаьгнаш чу дIахьадаро, таро хилийтина лаьттан цхьадолчу декъашна гучудала. ШолгIаниг ду — дитташ а, бецаш а кхоллар.

*Стигалш кхоьллина волу **Веа Эла** — Иза билггал Дела ву. Латта а кхоьллина, цунна кеп а елла, иза чIогIа латтийтира Цо. Эрна дитархьама ца кхоьллина Цо иза, тIехь адамаш дахийта кхоьллина Цо иза. Оцу Дала боху: «Со **Веа Эла** ву, кхин цхьа а Дела вац, Со воцург».*

Ешал-ЯхIу 45:18

Юхьенца дуьйна Далла дагахь дара лаьтта тIехь адамаш кхоллар. Цундела Цо кечйора оьшур йолу массо хIума. Иштта Цо вайна кхоьлира бецаш а, цаьрга вайна кчаца балийтархьама, хIаваь а, вайна Iаь тохархьама, гишлош яран сурсаташ а — дечиг.

ДоьалгIа де

Делан дашца серло гучуяьллачу Дуьне кхуллучу хьалхарчу дийнахь бода дIабаьлла. ДоьалгIачу дийнахь Дала стиглара серлалаш² кхоьллина.

Дала элира: «Хуьлийла стигалахь серлонаш! Лаьтта тIе билгалонаш лойла цара, де буьйсанах а къастош, хенан заманаш а йовкьуш, денош а, шераш а доькьуш. Лаьтта тIе шайн серло а лойла цара». Иштта хилла дIахIоьттира. Цу тайпана кхоллаелла шигь коьрта серло, царех йоккчацо дийнан, ткъа жимочо буьйсанан Iуналла а деш. Седарчий а кхолладелла стигалахь. Уьш Дала дIанисдина стигалахь, лаьтта тIе шайн серло ялийта а, дийнан а, буьйсанан а Iуналла дан а, серло боданах къасто а. Дела хьаьжча, Цунна и дерриге а хазахийтира. Суьйре а еара, Iуьйре а тIекхечира. ДоьалгIа де а дIаделера.

Доладалар 1:14–19

Вайна тамашийна хета тарло Дала серло Малхал хьалха кхоьллина хилар, амма вай дицдан ца деза Далла серло-хуьлуьйтурш кхоллар серло кхоллар а цьабосса атта ду.

*Дерриг а хГума кхоьллина волю Веза Эла ву Со. Аса- Айса
дЛасаяржийна стигали, Сайн ницкьаца латта а дЛадаржийна...*

Ешал-ЯхЛу 44:24

*Шен нуьцкьалаллица Цо дуьне кхоьллина, Шен хьекьалалли-
ца иза чЛагИдина, Шен хьекьалца лаьтта тЛехула сти-
гали яржийна.*

Ярми-ЯхЛу 10:12

*Цо беттаса кхоьллина, хенан хийцам гайтархьама, ткьа
малхана евза малхбузе.*

Забур 104:19

Низам

Малх а, Бутт а, серлалаш а кхолларо вайна гойту Дуьне Кхоллархо — иза низаман Дела хилар. Низам — иза Дерригечу Дуьненан хьехам бу. Дерриг а Дуьне дехаш ду электронни сахтан йолчу нийсонца. Вай масийтта шарна хьалха дЛахЛотгалур ю графикаш хЛордан хин тЕдар а, дЛадалар маца хир ду бохуш хаам беш, жимма а шеко йоцуш уш нийса хиларх. Вай космосе спутник йохуьйту. Билгальяьккхинчу* планетана вай аьллачу хенахь, секундашца нийса иза тЕкхочург хилар а хууш. Билгальяьккхинчу хенахь малх гЛаттарца а, малх бузарца а доьзна ду вайн Лаьттан нийса хилар. И низам ца хилча, хГумма а даха ца ло. Иштта, Дела — низаман Дела ма ву.

*Космосе
яхийтина йолу
«Галилей» олу
спутник (NASA)
Юпитерна
тЕкхаьчна шен
хЛоттийначу
программица.
Иза хилира
спутник космосе
араяьлла ялх
шо даьллачул
тЛаьхьа.

Пхоьалга де

Пхоьалгачу дийнахь Дала хЛордаш чу тайп-тайпана садо-лу хГуманаш хецна, олхазарш а кхоьллина.

*Юха Дала элира: «Хуьлийла хи чохь дуккха а, массо а тайпана,
садолу хГуманаш. ХЛаваяхь тЕма довлийла дуккха а тайп-
тайпана олхазарш а». Иштта кхоьллира Дала Галамат
хЛордан дийнаташ а, массо а тайпана хи чохь йолу садолу*

хIуманаш: яккхий а, кегий а. ХIаваэхъ тIема девлира дуккха а массо а тайпана олхазарш. Дела, хъаьжча, Ша кхоьллинчунна реза хилира. Цо уьш декъалдеш, элира: «Дебийла шу, тIаьхъе беркате а хуьлуш, хIордаш хих дузуш. Дуккха а олхазарш кхуьбийла дуьнен чохъ». ТIееара суьйре, хилира Iуьйре а. ДIаделира пхобалгIа де а. *Доладалар 1:20–23*

ЯлхалгIа де

Дала дерриг а кхуллуш, ялхалгIа де угтар а коьрта де хилира. Дала цкъа хъалха лаьттан дийнаташ кхоьллина.

Юха Дала элира: «Хуьлийла лаьтта тIехъ массо а тайпана садолу хIуманаш а, даьхни а, текхаргаш а, лаьттан акхарой а, шайн-шайн тайпанашца». Иштта хилла дIахIоьттира. Ша-ша тайпана акхарой а, даьхни а, лаьттан текхаргаш а, ерриге тайпанашца кхоллаелира. Хъаьжча, Далла иза а казахийтира. *Доладалар 1:24–25*

«Церан тайпанашка хъаьжжина»

Вайна хаьа, кхоалгIачу дийнахъ кхоьллина йолу бецаш хIеттахъ тайпанашна екъна яра.

Иза догIу дийнаташна а. И хIун ду «церан тайпанашка хъаьжжина» бохург? И бохург ду цицигех дуьнен чу цицигаш довлу, жIаьлех — жIаьлеш довлу, ткъа пийлех — пийлаш йовлу бохург. Иза вайна а ду чIогIа бIегIийла хIума: нагахъ санна зезагаш дугIучу кхаби чу тIольпанан орам боьгIча, кхерам бац вайн чохъ баганан-дигт хъалакхиарх.

Иштта, бецаш а, дийнаташ а шен-шен тайпанах долчунах деба. Хуьлуш хуьлу, цъаьдолу тайпа тIедоьгIна а. Масала, вир а, говр а — царах вирбIарз хуьлу. Амма вирбIарзийн тIаьхъе ца хуьлу, царах кхин вирбIарзаш хуьлийла дац. Иза иштта дIатардина Дала.

Делахъ а, масала, тайпа-тайпана долу жIаьлеш цъаьнакхетча, царах жIаьлийн керла тайпа дало, амма цунах изза жIаьла хир ду. Хъалхалерачу масалера вирбIарзашка хъаьжча, царах кхин жIаьлеш дуьнен чу девр ду, хIунда аьлча уьш цъхана тайпанарчу дех-ненах девлла дела. Иштта ду Дала дIахIоттийна долу низам.

Цена а, кхоччуш дика а

Делан Йозанаша ма-аллара, Далла гира, Ша мел кхоьллина хлума «кхоччуш дика хилар».

Дуьне кхолларх лаьцна долчу дийцарехь хлора дешнаш сиха-сиха дуьхьалдовлу. Уьш доккхачу маьнах дуьзна ду. Иза иштта ду, Дала Ша кхуллуш мел дерг кхоччуш болчу барамца кхоьллина.

*Дела! Цена ду Цуьнан некъаш! Цена ду Везачу Элан дош...
Забур 17:31*

Вай цхьа хлума дечу хенахь, вай цкъа а ницкъ ца кхочу иза хила ма-деззара нийса кхочуш хилийта. Вай динарг тоьал барамехь дина тарло. Амма Далла Ша кхоьллинарг кхоччуш кхоьллина долу хлуманаш дина довлаза хуьлу. Делан Йозанаша боху: Дела кхоччуш ву. Кхин тайпана аьлча: Иза цхьа а айп долуш вац.

Веза ву, Веза ву, Веза ву массо а ницкъийн Веза Эла!

ЕшаI-ЯхIу 6:3

Иза цена ву: кхоччуш хлума дар — иза Цуьнан карахь долу хлума ду. Цуьнан амал чудогу Иза кхоччуш хилар. Вайна схьагуш ма-хиллара, Дала кхоьллина хлума хийцаделла, амма юьхьенца иза кхоччуш дара. Делан Йозанаша юха-юха а боху вайга: Далла гира Ша мел кхоьллина хлума кхоччуш дика хилар.

Дала вайн дола до

Деле Ша кхоьллина долу бецийн а, дийнатийн а Иалам кIайн-лаьржа далур дара. Амма иза иштта а ца деш, Цо бес-бесарчу беснех дуьзна Иалам. Бос бина а ца Iаш, Цо бIаьргаш а белла и беснаш къастош ган.

Дала ойла йина, вайна кхача балур болу бецаш ян езаран а, и кхача чам болуш хилийтаран а. Цуьнга далур ма дара, и массо юуш йолу сурсаташ чам бакккхича, доIахан йовьхьах тера хилар а! Бакъду цхьаболчарна иза хазахетар ду, делахь а ишттаберш а дукха хир бац. Дала вайна делла маситта чам хаабалар а, иштта адамашна аьлла билгалбаккхина и кхача а хилийтина Цо тайп-тайпанара чам болуш.

Зезагашна делла Дала шен-шен хьожа яр, ткъа адамиин мара кхоьллина и хьожанаш билгалъяха хууш. Вайна гонаха

Ткъа эволюци?

Эволюцех лаьцна Делан Йозанаш тӀехь цӀхьа а хӀума дац. Эволюцех йолу теори цӀхьа а агӀор цӀхьайногӀийла дац Делан Йозанаша дуьйцуьчу дуьненан кхолладаларца. Дуьне кхолладаларан а, эволюционизман а юкьарчу галморзахдовларо тӀедаладора чӀогачу кьийсамашна тӀе, ткъа цӀхьаболчарна хетара динна а, Илманна а юкьаьх антагонизм гучуялар. Амма эволюционни кхиар тӀеэцар — иза штатайпана дин лелор ду. Эволюцин теорис чӀога критика ца лов. Леррина теллича, хаа тарло Делан Йозанаша дуьйцуьрг Илманно бохучуьнца дикка цӀхьа-надогӀуш хилар, вайн хеташ хиллачуьнга хьаьжча. Делан Йозанаш тӀехь бух болуш гойту Илманца цӀхьа-надогӀу дуьненан кхолладалар.

Билгалъяхна йолу цӀхьайолу меттигаш Делан Йозанан дийцарашкахь лара мегаш лору шеконца. Иштта, масала, цӀхьаболчара боху Делан Йозанийн дийцарша дуьйцуьчо таро ца хуьлуьйту лаьттан билгал нийса йолу хан билгалъяккха. Цуьннан чӀога йоккха хан хила мегаш. Цунна дуьхьал ала тарло Дала латта кхоьллина кхоччуш хилла: кхиьна даьлла лекша дитташ а, даккхий хилла дийнаташ а долуш. Дала дуьне (дерриг а латта) кхоьллина дикка кхиьна билггала хан йолуш. Кхидолчу а иштта хаттаршна жоп каро йиш ю.

Динозаврех лаьцна ала мегар дац, уьш Дала кхечу дийнаташца кхоьллина ду? Тобшаллаш ду адамаш даьхначу хенахь диназавраш а ехаш хилла хиларан. Лаьттана тӀехула хиллачу лаьнаро хьелаш хуьлуьйтура и лаамат даккхий долу дийнаташ дахийта. Таьхьо вай хьовсур ду, хӀун бахьанаш долуш даевлла уьш дуьнен тӀера.

Лааман законаш тӀехьачул цӀхьа-надогӀу Делан Йозанийн тӀера дуьне кхолладаларх дуьйцуьчуьнца. Аса доьхур дара школан тептарша дуьйцуьчуьннан жамлаш дан сих ца далар. Цкъа хьалха цу хаттарх лаьцна йолу литература йовза. И тема леррина тидам бан хьакь долуш ю.

Приложенехь йолу библиографи ешча, шун таро хир ю эволюцин теорин а, Илманан а, дуьне кхолларан а юкьаметтигех лаьцна книгаш йовза.

мел йолу хлума телхинчу хЮийн хьожа йолуш хилийта йиш яра Делан, амма Цо иза кхечу агЮр дЛанисдина.

Цуьнан таро яра бецаш масех тайпа а йина йита, бакъдерг аьлча, адамашна уьш тоьар а яра. ХЛан-хЛа, Дала уьш (и бецаш) инзаре дукха кхоьллина.

Иштта, Дала баккъалла а дан ма-деззара дола до адами-ин — Делан Йозанаша вайга боху:

*...Дала дерриге а шортта ло вайна, вай, хаза а хеташ,
дахийтархьама.*

1 Тиматига 6:17б

Бес-бесара Галам кхолла нуьцкъалалла долуш хилла а ца Гаш, Дела хила везара безам болуш а, дола деш а. Иза иштта хиларх тоьшалла до вайн гонаха долчу дуьнено.

Адамаш совцуш дац Дала кхоьллина долчух цецдуйлу-чуьра. Бешерашкахь адамех лачкъийна дара царна ган а, кхета йиш йоцург. Ткъа хЛинца, электронни микроскоп а йолуш, ядрох дакъош далун Гирсаш а, нуьцкъала телескопаш а, кхин тайпа Гирсаш а болуш вайн таро ю хЛинццалц гинадоцург ган. Ткъа вайна бЛьаргана схьаделлалуш дерг инзаре дац олийла дац. Дукха мел хаьа, дукха инзардуйлу, тЛаккха кхета вай ваьшна дукха хлума хууш цахиларх. Ткъа и дерриге а долуш а ду юьххьенца дуйна. И дерриге а кхоьллина массо а хЛуманна тЕхь нуьцкъалалла долчу Дала.

Амма кхоллараллан болх чекхбаьлла бацара. Дуьне кхоьл-линчу ялхалгачу дийнахь, малх дЛабузале, кхин а цхьа болх бара Дала бан безаш: стаг а, зуда а кхоллар.

3. Стаг а, зуда а

*Стигалиш кхоьллина волу Веза Эла — Иза билггал Дела ву.
Латта а кхоьллина, цунна кеп а елла, иза чЮгЛа латтийтира
Цо. Эрна дитархьама ца кхоьллина Цо иза, тЕхь адамаш
дахийта кхоьллина Цо иза. Оцу Дала боху: «Со Веза Эла ву,
кхин цхьа а Дела вац, Со воцург».*

Ешал-ЯхIу 45:18

Ялхалга де (тЛавхье)

Ялхалга де дийнаташ кхуллуш дЛододелла. И Гуллакх чекх а даьккхина, Дела кхин Галашо кхочушгьан волавелла. И хан тЕкхаччалц, Цо Латта кечдеш дара дахарна. Маликаш а

сатийсамца хьобжуш Гийна хила тарло, муха чекхдолу те хЛара дерриге а бохуш. Хьанна кечдина хЛара Латта? Царна шайна кечдина-м дац те иза? Бакъдерг аьлча, вайна ца хаьа, хЛун ойланаш йина маликаша. Амма вайна хаьа, дуьне кхуллучу массо а муьрехь цецвийла дукха хЛуманаш хиллийла.

Тпаккха Дала элира: «Кхуллур Вай адам, Вешан аматехь а, вастехь а долуш. Хуьлийла уьш олалла деш дуьнен чу мел кхоблличу са долчу хЛуманашна тIехь: хи чуьра а, лаьтта тIера а дийнаташ тIехь а, лаьттан текхаргаш тIехь а, хЛаваэра олхазарина тIехь а, дерриге лаьтта тIехь а». Иштта кхобллира Дала адам. Стаггий, зудий кхобллира Цо Шен аматехь.

Доладалар 1:26–27

Делан вастехь

Делан Йозанаша боху вайга: Дала адам Шен аматехь кхобллина (ма-дарра аьлча: Шен вастехь). Бакъду, кхузахь ца боху иза ма-ярра тера копи хилла. Адамех цхьа а вац я массо а хЛума хууш а, я массо а агIор ницкъ кхочуш а, я цхьана хенахь массанхьа хилалуш а. Цул сов, дагадаийта мегар дац, массо а адаманаш жима деланаш бу аьлла. Делан Йозанаша иза ца хьобху вайна. Амма дукхахьолахь адам куьзганца дуста мегар ду. Куьзганыхь вайна хЛуманан сурт го, амма иза ша хЛума яц. Ойла йича, адамца дукха хЛума доллу, иза Делах тарвеш долу.

Угтар а хьалха эр вай, Дала адамна хьекъал делла. Ала тарло, Дала адамна тIе Шен долчу хьекъалан мухIар тоьхна.

Ша-Шега вистхилалой те Дела?

Тпаккха Дала элира: «Кхуллур Вай адам, Вешан аматехь а, вастехь а долу...».

Доладалар 1:26^a

Кхузахь Хьанга боху Дала «кхуллур Вай, Вайх терра»? Схьахетарехь, Дела Ша-Шега луйш ву. Со кхета, иза хезаш тамашийна хета тарло. Делахь а иза иштта ду. Делан Йозанаша тIечIагIдо Дела цхьаь хилар. Амма цхьаь волу и Дела цхьабосса даим вехаш волу а, цхьатерра делалла долчу кхаа Хьенехах хIоттавелла ву: Дех, КIантах, Дезачу Синах. Оцу кхааммо цхьаь кхааннах долу цхьаалла (я: цхьа кхаалла) хуьлуйту. ХIетте а Иза цхьаь бен воцу Дела ву.

Бешерашкахь адамаш гертара массо а аглор цу кхааллин маъна дан.

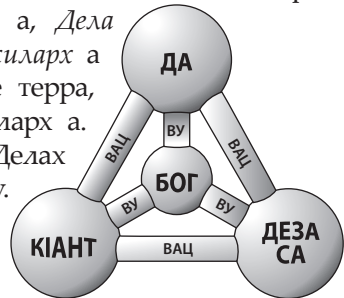
Масала, схъаобцур вай хЮа. Цуьнан чкъуйриг а, буйра а а ду. Уьш кхоъ ша-ша дакъош ду, ткъа дерриг а цхъа хЮа ду.

Я хи схъаобцур вай: иза гьеда а хуьлу, цунах лаъ а хуьлу, ша а бо — амма иза хи ду.

Амма иштгачу дустарца дуьззина сурт ца хЮтту. ХЮнда аьлча адамаш хекъбал доза долуш ду, цунна хала ду Дала Шех лаьцна вайна схъадиллинчух кхета. Жимма оцу кхааллех кхета гиртича, адаманаш схеманаш хИттайора:

Дела абадехъ вехаш хиларх а, *Дела цхъана хенахъ массанхъа волуш хиларх а* вешан кхетамца вай ца кхетаре терра, вай ца кхета Дела кхааннах хиларх а. Вайна кхин а дукха хЮма ца хаьа Делах лаьцна, цунах цецдийла а ца оьшу.

Вай бераш долуш, вай дукхадолчух ца кхетара, амма уьш иштта хила дезаш санна гьеоб-

цура вай. Бер ца кхета токах, иза розетки чуьра лаьтта ара ца яларх, штепсель схъаяьккхича. Гуш йоцучу токо ток муха туху. Вай ца кхетара электричество бохучух, вайна иза ган а ца гина, амма иза иштта хиларх ток баккъалла а йолуш ю. Иштта ду Делаца дерг а. Вайна Иза кхоччуш ца вевзинехъ а, Иза баккъалла а волуш ву, Дела цхъаь ву, амма Иза кхаа хьенехах ву: Дела, Киант, Деза Са — уьш массо а цхъа бакъо йолуш а бу, цхъа амал йолуш а бу.

Гьебархойн магтахъ *Дела* бохучу дашо, долалушшехъ, билгалдоккху Иза кхоъ хилар. Гьебархойн шира мотт вайчух къаьташ бу: вайн грамматикехъ цьердешнаш хуьлу цхъааллин а, дукхаллин а терахьехъ, ткъа Гьебархойн ширачу магтехъ кхоъ терахъ билгалдоккхуш хилла: цхъааллин терахъ (цхъаь), ши хЮма гойту терахъ (шиь бен), дукхаллин терахъ (кхоъ а, цул сов а). Дела боху дош Гьебархойн ширачу магтахъ оцу дукхаллин терахьехъ ду (ЭлохИм — Elohim), маъница цхъааллин терахьехъ делахъ а.

Къайлаха дерг вайн везачу Делан ду, ткъа Даделладелларг — иза абаделлац вайна а, вайн берашна а ду, вайга кху товрат-хъехаман дерригие а дешнаш кхочушдайтта.

Карлабаьккхинарг 29:29

Хьекъалца вайн таро ю керладерг довза а, ойла ян а, кхин хлума кхолла а — оцу тлех вай Делах тера ду. Амма адам дерригенна тлаьхъа ца кхуьу. Юьхьенца цуьнан хаарш дукха клезиг ду. Ша мел деха адам Тама а, кхета а дезаш хуьлу.

Кхидга Дала адамна белла **синхаамаш**. Нагахь и дош харцахъа долучу агор лору, амма синхаамийн бакъахъара долу хлуманаш а ду. *Синан кхетамалла* хилар адаман дахарехь коьрта долчех ду. Иза адамехь дацахъара, адамийн юкъаметтигаш шийла а, тлаьхъало йолуш а хир яра, машино луш долу жоп санна. Синан кхетамалла Делан а ду: Делан Йозанаша тоьшалла до вайна Далла адам дезарх а, цунах къахетарх а. Нийсо лелош ца хилча, Дела оьглазвонду. Дуьхъалхоттадел шайна дагахь: Дела дог доцуш, синан кхетамалла доцуш, безам бохург хлун ду ца хууш, кьинхетамалла доцуш ву аьлла. Ирча хлума хир дацара иза?!

Цул сов, Дала адамана **лаам** белла. Вай ваьш сацам бо цхъана хлуманна, дукхахъолахь вайна ган а ца го мел сиха-сиха деш хуьлу иза. Амма иштта делахь а, вайн хуьлу: хлун яа те йуьйранна пхьор деш, араволуш тле хлун юха еза те бохуш.

Маьрша лаам хилар ду, адамна а, робатана а юкъахь къастош дерг. Робатан шен лаам бац, цо программица шена хлоттийнарг кхочушдо. Ткъа адамна лаам белла, оцу лаамца цуьнан шен лаамца Далла тлаьхъалхотта йиш ю. Иза кхета ша Далла везаш хиларх, Цо шен дола деш хиларх.

Иштта Дала адам *Шен* амалехь кхоьллина, делахь а иза оцу тлех чекх ца долу.

Ттаккха лаьттан поппарх адам кхоьллира Везачу Дала, цунна чу са а дуьллуш, ткъа и адам денделира. Доладалар 2:7

Лоруш ду, дахаран *сadelар* иза са ду аьлла, адаман гуш йоцу агло. Иза Делан вастан кхин а цхъа агло ю, хлунда аьлча Дела Ша а Са ду. Вайна ма-хаъара, синош гуш дац, церан дег доцу дела. Адамах лаьцна аьлча, Дала цуьнан синна чу тардала меттиг елла — иза дилхах а, даьлахкех а долу цаа ду. Иза *лаьттан поппарх* дина ду. Амма адаман дег кийча делахь а, чохь са доцуш дуса там бара, нагахь санна Дала цунна чу са ца диллинехь. Делан бен карахь дац дендар: я адамийн, я маликийн иза дан ницкъ ца кхочу. Вайна юха а го Дела Ша кхоьллинчу хлуманех къаьсташ хилар — Иза барам боцуш лекха ву царал массарал а.

Поьнча

Дуьххьарлерчу адамна Дала, Адам аьлла, цѐ тиллина. Адам жуьгтийн ширачу магтахь боьрша стаг бохург ду. Цул тѐаьхьа Дала зуда кхоьллина.

Тпаккха Везачу Дала элира: «Дика дац адам ша цхьаь хилар, кхуллур Ас цунна Гюьнча, цунах терра а йолуш, цуьнца а йоглуш». Доладалар 2:18

Тпаккха Везачу Дала чога наб кхетийтира стагана. Цунна наб кхетта яьлча, цуьнан цхьа пѐнда схьа а баьккхина, и меттиг дилхаца дакъевлира. Цул тѐаьхьа Ша оцу адамна чуьра баьккхинчу пѐндарх Везачу Дала зуда йира, иза цу стагана яла а еш. Адамо элира: «Хѐара даьлахк сан даьлахкех ю, дилха а сан дилханах ду, кхуьнан цѐ а адам хир ю, иза майрачух яьккхина дела». Цундела стаг, шен дай-наний а дитина, шен зудчух кхетар ву. Тпаккха цу шиннах цхьа дег хир ду.

И шигь дерзина доллушехь, адам а, цуьнан зуда а вовшех ийза а ца лора.

Доладалар 2:21–25

Оцу аяташна гонах гуттара а чога кьийсамаш хуьлура. Цхьаболчара Дала зуда шолга сорт долу адам санна кхоьллина лорура. Амма иза иштта дац. Дала зуда боьршачу стеган пѐндарх кхоьллина, коган клажах ца кхоьллина, цунах боьршачу стагана, лай а йоцуш, накъост хилийтархьама. Тѐаьхьо Адама оцу зудчунна, Хьава аьлла, цѐ тиллина, Хьава бохург - дахар луш ерг бохург ду.

Беш

Адам а, Хьава а Дала шатайпачу бешаь даха охьахаййна. И беш царна лерина кхоьллина яра Дала. Оцу бешан цѐ *Иедан* яра.

Тпаккха Везачу Дала, малхбалехь йолчу Иедан цѐе йолчу меттигехь беш а йина, цига Ша кхоьллина стаг хайира. Цу

лаьтта тIехъ Везачу Дала кхолладалийтира массо а тайпана дитташ, тIехъаьжча хаза а, тамехъ а долуш, царна тIера стобмаш даа пайден а долуш. Бешана юккъехъ дара дахаран дитт а, дика а, вон а довзуйту дитт а. Доладалар 2:8–9

Оцу бешаца хазаллица къовсалур яцара вайн тоьллачех йолу цхьа а парк а, зоопарк а. Иза яра ялсаманин беш. Вайн ницкъ кхочур бацара цуьнан аренийн хазалла хасто, цуьнан хин, ангалин санна, хаза хилар гайта а, цуьнан акхаройн, чIерийн, олхазарийн хедар доцу дукха бес-бесаралла дийца а? Лаьттан тIехулено шатайпана хьелаш хуьлуьйтура цигахь. Дагадогий те шуна, тхи санна долчу хIаваах стигал цу хенахь лаьтташ хилар? Цундела температурашкахь а, климатехъ а чога башхо яцара. Делан Йозанаша ма-бохху:

...Дала хIинца а дога ца даийтинера лаьтта тIе... Ткъа лаьтта тIера Iаь хьалайолура, и дерриге а латта тIада а деш. Доладалар 2:5⁰,6

Вай сурт хIотто там бу, и муха беш хилла, амма шеко яц цхьана хIуманан тIехъ и меттиг кхин хуьлийла доцуш адамашна бегийла меттиг хиллера. Цу тIе Адамна а, Хъавана а даха меттиг хилийтина а ца Iаш, Дала иза кхоьллинера оцу бешо тоьал массо а адамна мел оьшург дIаяла таро йолуш.

Кхоллархо а, Олахо а

Дала ца хиттира Адаме а, Хъавага а, Iедан бешахь царна даха лаьа я ца лаьа бохуш. Цунна хаьара и меттиг царна угтар а тоьлла юйла. Ша Кхоллархо волу дела, Иза Ша кхоьллиначун Олахо хиларе терра, Цуьнан карахь дара Шена луьург дан.

Хьобца ду, Веза Эла, возалла а, нуьцкъалалла а, сийлалла а, толам а, инзаре хазалла а. Стигалишкахъ а, лаьттахъ а мел дерг Хьан ду. Хьан ду, Веза Эла, паччахьалла а. Хьо ву массо а хIуманан Кобртаниг. 1 Шерашкахъ 29:11

Даудан назма. Латта а, цу тIехъ мел дерг а Везачу Элан ду. Цуьнан ду дуьне а, цу чохъ дехаиш дерг дерриге а. Забур 23:1

Кхетаделаш, Веза Эла Дела хилар а, Цо вай кхоьллина хилар а, вай Цуьнан халкъ хилар а. Забур 99:3

Маликаш Шайн Кхоллархо волчу Делан долахь ду. Иштта адам а Делан карахь ду, Цо иза кхоьллина дела. Маликашна Далла гуллакхдар тедиллина ма-хиллара, иштта адамна а тедиллина дара лаьттан дола дар.

Таккха Везачу Дала адам Iедан-беша даха хаййра, цуьнга и беш лела а йойтуш, Iалаш а йойтуш. Доладалар 2:15

Зерхьама елла хан

Дала Адам а, Хьава а Iедан-бешахь охьаховшийнера, цигахь царна кечдина дара чога уьш зер. Цигахь ши дитт дара:

...Бешана юккъехь дара дахаран дитт а, дика а вон а довзуйту дитт а. Доладалар 2:9

Дала шатайна хьехамаш бина цу диттех лаьцна:

Хьалхара дитт — дахаран дитт дара. Оцу дитто адамна абаде дахар лора. Дала ца доьккура адамна цунна тIера стом баа.

Шолга дитт — дикачух а, вочух а кхетаран дитт дара. Оцу диттах лаьцна Дала иштта тедиллинера: адаманна оцу диттан тIера стом баа мегар дац аьлла. Дика Адамна а, Хьавана а девзинера, ткъа вон — иза кхин хIума ду: Дала адаманш коччуш дуьззина кхоьллина, ткъа вон цхьа а тайпана царна ца девзара. Дуьхьарлерчу адаманьин дуьненца йолу юкъаметтиг Делан диканан дозанехь дара, ткъа оцу дитта тIера стом биъча, царна дика девзина а ца Iаш, вон а девзар дара.

Ткъа цу стагана Везачу Дала тедиллира: «Масо а дитт тIера стом баа мегар ду ахва, амма дика а, вон а довзуйтучу дитта тIера ма баалахь, хIунда аьлча ахь оцу тIера стом биинчу дийнахь валарца Iавер ву хьо». Доладалар 2:16–17

Оцу диттах лаьцна Дала доцца дIааьллера: цуьнан стоьмаш дихкина ду. Цундела хууш дара дихкина дерг дохийча — Южаллех ца валар. Южаллех лаьцна вай жимма тIаьхьо дуьйцур ду.

Дуьхьарлерачу адаманна тедиллинарг кхочушдан хала дацара. Цхьадолчу суьрташкахь вайна ган тарло, Адам а, Хьава а шина диттана кIелахь Iуьллуш хилар а, кхин хIумма а цахилар а. Делахь а Iедан-бешо шортта баа стоьмаш лора. Церан царах харжамаш бан йиш яра.

*Цу лаьтта тIехь Везачу Дала кхолладалийтира **массо а тайпана дитташ**, тIехъабжча хаза а, тамехъ а долуш, царна тIера стоьмаш даа пайден а долуш. Доладалар 2:9^а*

Дуьнен Кхоллархочо угтар а чоlга Адаман а, Хъаваан а гIайгIа йора, царна мел оьшург охьадиллинера Цо.

Бешара деккъа и цхъа дитт дара шен маьlна долуш. Цо адаме харжам бойтура - аьлларг дан я ца дан. Адамна а, шена язийна программа кхочушгьечу робатана а юкъахъ и башхалла ю. Йоккха башхалла ю аьлларг дан программица делаш волчунна а, шен лаамца аьлларг деш волчунна а юкъахъ. *Лааман* машаро шатайпа маьlна хуьлуьйту аьлларг даран, юкъаметтигашна юкъа цIано ялош. Iедан бешахъ адамна беллера харжам баран машаре некъ.

Цуьнан сийлаллина кхоьллинарш

Дала Адамна а, Хъавана а харжам бан бакъо ца еллера, цаьрга дихкина дерг дохадайтa. Адам кхоьллина дара, Делан сийлалла гучу а йоккхуш, Иза вазван.

*Хъакъ долуш ву Хьо, тхан **Веза Эла** волу Дела, сийлалла а, ларам а, ницкъъ а дIаэца. ХIунда аьлча Ахъ кхоьллина ду дерриг а. И дерриг а Хъан лаамца долуш а ду, кхоьллина а ду. Довзийтинарг 4:11*

Дас боххург а деш, кIанта цуьнан сий до. Иштта адамо, шен машаречу лаамца бакъо йолуш Делан сий дора Цунна муьгIахъ хиларца. Иштта дан а ду, долуш долчун кхоллархо волу Дела хъакъ долуш массо а тайпа сийдар. Иза кхочушдинехъ, адам Делан инзаречу диканехъ дехар дара. Иштта хуьлу гуттар а: адам угтар а ирсе хуьлу, Делан лаамца дехаш иза делахъ. Иштта Iойла дара дуьхьарлерчу адамиьн а.

Уьш кьобалбеш, Дала элира: «Дебийла шу, тIаьхье стам а луш, дузийла аш латта, шайн дола доккхийла аша иза. Олалла дойла аш массо а хи чуьра чIерашна тIехъ а, хIаваэра олхазаршна тIехъ а, дерриге а лаьтта тIера дийнаташна тIехъ а».

Доладалар 1:28

Адам Делан доттагIа ву

Дала чоlга гIайгIа бора Адаман а, Хъаван а. Царна оьшург массо а хIума дIалора Дала.

Юха а элира Дала: «Шуна ло Аса дерриге а лаьтта тIера массо а хIу тосу ораматаш а, массо тайпана стом ло дитташ а, шайна чохь оццу диттийн хIу а долуш. Царех хир ю шуна юург. Ткъа ерриге а садолу хIуманна а ло Аса массо а тайпана гла-буц. Ерриге а лаьтта тIера акхарошна а, массо а стигалара олхазаршина а, хIора лаьттан текхаргана а юург хир ю иза».
И дерриге а хилла дIахIоьттира. Доладалар 1:29–30

Делан Йозанаша боху: Дела сарахь беша вогIура — адамца вовавархъама. Сурт хIоттадойла а дуй те, хIун хетар те адмашна, Дуьненан Кхоллархочуьнца къамел деш? Баккъалла хила тарло, Дала цаьрга дуьйцуш хилар хIара я важа хIума Ша муха кхуллур, бецаш муха къасто еза, олхазарш а, кхоьруш йолу хьуьнан акхарой а те муха кхайкха еза а. Хила мега, адмашна ца гуш йисина хIума дIагойтуш хилар. Шайн Илма довзар дуьххарлерчу адмаша угтар а дикачу Хьехархочуьнгара девзина хила мега: кхечунна цъханна а хуур дацара царна дийца, Iеданан бешан дола муха дан деза.

Амма Дела ванне а тера вацара векъа а, кура а волчу профессор. Иза Адаман а, Хъаван а угтар тоьлла доттагIа вара. Шатайпа дикачу доьзалехь дай-наношкара схьабоду безам а, доладар а, ткъа берашкахъара безам а, муьгIахь хилар а ма-хиллара, иштта Дала а Шен а адмийн а юкъаметтиг ларйора, ткъа цара лаамца цо боххург дора, цуьнан иштта сий деш. Иштта хила а дезара.

Кхолларалла чекхдаьлла

Оцу Ша мел кхоьллинчунна Дела реза хиларца хъаьжира. Иштта еара суьйре а, Iуьйре а хилира. Ялхалга де а дIаделира.
Доладалар 1:31

Вайн адамиин дукхахьолахъ иштта хуьду: болх болош дукха хазахетарца дIадуьйлало вай, жимма дика болх бан гIиртича, вай кIадло, тIаккха и болх чекх а ца боккхуш буьту. Ткъа Дала Ша дагалаьцнарг даим а чекхдоккху. Адаман планаш хийцало, амма Делан планаш цкъа а ца хийцало.

Ткъа **Везачу Элан** Iалашо абаделлалц лаьтта, Цуьннан дагахъ дерг тIаьхъенера тIаьхъене кхочу. Забур 32:11

Иштта чекхдаьккхина кхолларалла. Делан Йозанаша боху ворхIалгIачу дийнахъ Дела садоIуш вара, кIадвелла дела а доцуш, ткъа кхуллуш дерг чекхдаларна. Текхавьнера, болх саца а бина, Шен куьйгаца динчу гуллакхашка хазахетарца хьожу хан.

*Ахъ кхоьллинчу стигалишка со хъалахъаьжча, цу тIехъ
Ахъ шен-шен метте дIахIоттийна буттий, седарчий
го суна.*

*Стаг мила ву, Хъан цуьннан бала кхача? Адаман кIант
мила ву, Ахъа цуьннан гIайгIа бан?*

*Стигалийн гуламан декъаьшхойл дукха лах ца дина Ахъ
адам, сийлаллин таж а делла, даздина Ахъ иза.*

*Ахъ адам оалла дан дIахIоттийна Айхъа кхоьллинчу
массо а хIуманна тIехъ. Ахъ адаман когашка диллина
доллу хIума а: уьстагIий а, бежанаш а, иштта акхарой
а, стигалара олхазарш а, хIорда чуьра чIерий а, хIорда
чохъ мел лела садолу хIума а.*

*Ва **Веза Эла!** Тхан Хъалдолу Эла! Ма сийлахъ ю Хъан
цIе дерриге а лаьтта тIехъ!* Забур 8:4–10

БоѡалГа Корта

1. Люциферан дуьхьалдалар
2. Билгал аьллий техьа Дала?
3. Хьо мичахь ву?
4. Южалла

1. Люциферан дуьхьалдалар

Кхолладалар чекх а даьккхина, Дала Ша резахиларан мухлар таййра цу тIе. Дала иза вуно дика ду элира. Массо а хIума дуьнен чохь кхачам болуш дара: цамгарш а яцара, баланаш хьегар а дацара, барт эIарш а дацара, дийна дитархьама кыйсамаш а бацара, Иожалла а яцара. Адам Делаца текере, Цуьнца доттаIалла долуш а хилла, Иедан беш уггар тоьлла меттиг хилла адаман дахарна. Иштта, массо а хIума *чIогIа дика дIадоьдуш дара.*

Ткъа хIинца-м вайн массо а хIума кхечу тайпана ду. Вай цомгуш хуьлу, баланаш хьобгу, ницкъ алсам берг дийна вуьсу. Дуьнен чохь барт эIар ду, дуккха а пачхьалкхашкахь беш тIемаш а бу. Массо а лаьгтара хIума тишлуш ду, духуш ду, хIаллакхуьлуш ду. Адаман а, дийнатийн а дахар даим кыйсамашкахь дIадоьдуш ду. Вайн дуьне хIинца *башха дика меттиг а яц* дахарна. Иза иштта муха нисделла техьа?

Люцифер

Массо а хIума Иедан бешахь доладелла. Делан Йозанаша Люциферах лаьцна вайга боху:

Хьо Иеданехь, Делан бешахь, вара. Хьан бедарш тайп-тайпанарчу дезачу тIулгашица хазийна яра...

Яхьвакхийал 28:13

Шуна дагадогIуш ма-хиллара, Люцифер уггар а нуьцкъ-аланиг хилла Дала кхоьллинчу стигалшкахь болчех. Цуьнан цIе, «Iуьйренан седа» аьлла, маIна долуш ю. Люцифер каруб-маликашна юкьадогIуш хилла, цу тIе иза кьобалдинарг а хилла — Дала иза кьабсттина долу гIуллакх дан хаьржина хилла. Цу гIуллакхан чулацам хилла — иза даим Делаца хилар.

Аса хьо каруб-малик хила кьобалдинера... хьо Делан безачу лам тIехь хилла...

Яхьвакхийал 28:14

Люцифер кхачаме долу малик хилла. Делан Йозанаш тIехь ма-аллара, иза кьабсташ хилла инзаречу хазаллица а, хьекьалца а.

Хьо кхачам болуш вара хъайн некъаш тIехъ, хьо кховллинчу дийнахъ дуьйна...
Яхъазкхиал 28:15

Хьо кхачамаллин мухIар а, хъекъалаллин дузар а, хазаллин таж а ду.
Яхъазкхиал 28:12

Люцифер маликашна юкъахъ утгар а нуьцкъалниг хил-лехъ а, иза кхечу стигалашкахъ болчарна хIуманашна омра деш хилла бохург дац. Цунах дерг Делан Йозанашна тIехъ билгалдаьккхина дац.

Куралла

Исторехъ тIаьхъара хIума муьлхачу хенахъ хилла — къовса-ме хаттар ду. Хилла хила там бу, кхолладалар чекхдаьлла дук-ха хан ялале. Амма Делан Йозанаша кхеттош боху билгал хIун хилла. Люцифер курадаьлла. Шен хазалло а, нуьц-къалалло а корта хъовзийнера цуьнан. Ткъа кураллица цхъаьна дозаллин лаамаш а баькхина. Делан Йозанаша ца-рех пхеаннан цIе йоккху. Царех лаьцна язбан мегар бара къаьсттина таллам, ткъа доцца иштта ала мегар ду: Люцифер стигалахъ карчам баккха лууш хилла.

Стигалара ма чувеа хьо, Луьйренан седа хъайх олур! Халкъашна ницкъ бийриг, лаьтта а кхетта, хIаллакъхили. Хъайн дагахъ ахъ бохура:

«Стигала хъала а ваьлла,

Делан седарчел а лакхадоккхур ду ас сайн гIант,

къилбаседанан йистехъ деланашна юккъе охъахуур ву со.

Стигалан Iаьрчашка хъала а ваьлла,

Веа Воккхачух дIатарлур ву со».

ЕшаI-ЯхIу 14:12–14

Люциферна, стигалш схъаяьхна а ца Iаш, Веа Воккханиг санна хила лаьара. Люцифер Далла дуьхьало ян дуьйлира, ша Цуьнан меттиг дIалацархъама. Таккха иза хир дара массо а маликийн а, стиглара седарчийн а омранча, ткъа дуьне кхуьнан Iедалца дехар дара. Люциферан дог кураллех дуьзнера.

Амма цхъана хIумано бен новкъарло ца йира цунна шен план чекхъяккха: цо и оила йичхъана дуьйна, Далла хууш дара цуьнах лаьцна, хIунда аьлча И массо а хIума хууш ву.

Делан Йозанаша чІагІдо Далла куралла ца езаш хилар. И синхаамаш уггар хьалха бехке лору Дала. Куралла Далла хьалха къа ду.

*Везачу Элана ца дезаш ялх, хьовх, ворхІ хІума ду: кура
бІаьргаш а...*

Кицанаш 6:16–17

Люцифер хаа а хууш дуьхьалдаьлла Делан лаамана. Дага-даийта: Дала маликашна делла паргІатчу лаамехь хилар. Ткъа церан Далла гІуллакх дан бина болчу сацамо гойту уьш шайш шайн лаамца Делан олалле дахар. Цъха Люцифер, даг чу куралла а йобссина, Далла дуьхьал даьлла.

Кхелъяр

Вайна хІинца хаьа Дела веза хилар. Ткъа возаллин билгалоно къа те ца дуьту. Дела веза хиларна, Цунна уллохь къа хила йиш яц. Люцифер дуьхьалдаларна, Дала цигтахь иза стигалшкара охьадоккху.

Айхьа леладо шуьйрра йохкаэцар бахьана долуш, хьо къызаллех а вуьзна, ахьа хьайх къинош а летийна. Ас хьо боьха хІума санна, Везачу Элан лома те́ра чукхоьссина. Ас дІалаьллина хьо лардеш хилла долу каруб-малик, це санна лепаш долчу гІулгашна юккъера дІалаьллина Ас хьо.

*Хьан хазалла бахьана долуш куралла йобссина хьан даг те,
хьайн дозалла бахьана долуш хьекъалалла а хІаллакдина ахьа.
И хІума бахьана долуш Ас хьо лаьттах тоьхна, паччахьашна
хьалха хьо юьхьІаьргачу хІоттийна Ас... Яхьвазкхиал 28:16–17*

Амма Люцифера сацам бира дуьхьало ца еш кара ца даха. Иза чІога онда ма дара, цундела дуккха а маликаш цунах дІакхетта. Делан Йозанаш те́хь карадойла ю хиллачун цъядолу ма-дарра хилларг. Иза алсам къаьсташ хилийта, аса уьш цъаьнатоьхна. Йобьшуш, шуна гур ду (чаккхенга кхочуш цъха а шеко ца юьсу) хІара хьанаш лаьцна ду:

*Кхин а цъхана билгалонан сурт а хІобьттира стигалахь.
Боккха цІен саврмик гучубелира...*

*Стигалахь долчу седарчийн кхоалга дакъа, шен цІоганца дІа
а гулдина, лаьтта охьатеси́ра цо...*

Стигалахъ тІом болабелира. Микаал-малико а, цуьнан маликаша а (саьрмикана) дуьхьал тІом бира. Ткъа (саьрмик)а, цуьнан тиладелла маликаш а царна дуьхьалдевира. Саьрмик а, цуьнан тиладелла маликаш а цу кьовсамехъ дуьхьал ца латтаделира. Стигалашкахъ кхин меттиг яцара царна.

И боккха (саьрмик) Лаьтта охьатесира. Иза массарна а безааш болу шира лаьхьа бара. Цунах (иблис а, Делан мостага а) олу. Цо дерриг а дуьне Іехадо. Цуьнца цхьаьна цуьнан маликаш а лаьтта охьатийсира.

Довзийтинарг 12:3–9

ШайтІа я иблис

Текст тІехъ схьагуш ду маликийн кхоалга дакъа Люциферна тІаьхьаИттина дахана хилар. ХІинца Люциферан цІе кхечу тайпана йоккхура: сатан а, иблис а. Делан цІераша Цуьнан цхьайолу башхаллаш схьайобьллу. Иштта Люциферан керлачу цІераша а билгалдоккху: <сатан> — «мостага» я «дуьхьало йийриг» бохург ду, ткъа <иблис> — «могтбеттарг» («эладитанча») бохург ду.

Жинаш

Иблисо дуьхьало ечу хенахъ цунна гІо динчу маликех шайтІанаш я харц жинаш олу.

Жобжахати

Дала иблис а, цуьнан жинаш а стигалшкара дІалахкар иза шайтІанийн дуьхьарлера эькхийна лелор бен дац. Делан Йозанашна тІехъ ма-аллара, Дала царна шатайпа таІзар дар билгалдаьккхина —

...Иблисаний, цуьнан харцмаликашний кечийнчу жобжахатин цІера юккъехъ ю шуьн меттиг...

Маттай 25:41

И цІе цхьанхьа ерзийна ларалуш ду. Дукха суьрташ ду, зулам дан гІерташ долу иблис а, шайтІанаш а цІеран алуна юкъахъ догуш гойтуш. Делахъ а, Делан Йозанаша ма-бохху, иблис хІинца а цига кхавьчна дац. Иза стигалшкара эьккха-м дина, амма жобжахатин цІерга кхоссаса ду. ТІаьхьо, дикка хан яьлча, иблис а, жинаш а юкъахъ а долуш дукха хиларш

хиллачул тѡаьхѡа, дуьхѡалдевлла жинаш даим таІзарехѡ
лаьтгар долчу метта дѡахѡвсор ду. Цунах лаьцна Делан
Йозанаша иштта боху:

*Ткѡа уьш Іехош хилла долу и иблис ѡІе яьлла богучу саьмгалан
Іам чу тесири. Цу Іам чохѡ экха а дара, харѡнайхамар а вара.
Цара дийнахѡ а, буса а Іазан хѡьбгур ду ерриг а тІейогІучу
заманахѡ.*

Довзийтинарг 20:10

Тѡм

Дала иблис а, цунна гІуллакхдийраш а Шена уллора
дѡалаьхкинехѡ а, цаьргахѡ хІинца а доккха нуьцкъалалла а,
хѡекѡал а дисна. ХІинца уьш массо а, Веза Воккхачу Делан
мостагІий хилла дѡа а хІиттина, Цунна дуьхѡал тѡм беш ду.
Цара тѡм бо дика мел долчу хІуманна дуьхѡал, Делан лаамана
дуьхѡал, Далла тамехѡ мел долчу хІуманна дуьхѡал. Цу тѡа-
мехѡ иблисана муьлхха а гІирс дика бу.

Вай шекъхила там бу иблис дуьхѡалдаьллачул тѡаьхѡ
хиллачух. Билгал ду зуламах а, цабезамах а догуш долу
йилбаз, жимма а аьтто лѡьхуш дара Далла халахетар дан,
Цуьнан ледара йолчу метте тІетоха. Ткѡа иштта меттиг ян ма
яѡ! Амма Далла бекхам бан кеп хила-м ма еза!.. Иблисо шен
бѡаьргаш лаьтга тІе хѡжабо, тѡаккха цунна адам го. Цуьнан
юьхѡ тІехѡ меллаша доккха делар гучудолу.

2. Билгал аьллий техѡа Дала?

Стаг а кхѡьллина, иза лаьтгахѡ ваха охѡахайра Дала.
Амма Дала уьш шаьш дѡатесна битина бохург даѡ иза. Делан
Йозанаша боху вайга, Дела вогІуш хилла Адам а, Хѡава а
долчу Іеданан беша, ткѡа тексте хѡаьжча, Цуьнан цига кхачар
рогІехѡ хилла. Делан Йозанаша тоьшалла ма-дарра, цкъаѡца
Дела нахана дѡавеллалора адаман вастехѡ. Иштта хилла а там
бу Иза Адамца а, Хѡаваца а. Дуьхѡарлера адаманш доттагІалла
долуш хилла шаьш Кхѡьллинчуьнца а, Олахочуьнца а, ткѡа
Цѡ царна оьшург луш хилла.

Стаг Йехош долу иблис

Иблис беша чу даьлла. Иза чудаьлла, цхьа а тайпа пловга а ца еш, ша мила ду а, хIунда деана а ца олуш. Иблисо доккха хИлла дина. Иза ца Гало харцо ца лелош, билггал бакъдерг харцхьа ца доккхуш.

...Иблис юьххьехь дуййна а адам доьриг ду, иза бакъдолчунна тIехь ца Иийра, шеца бакъдерг доцу дела. Цо харцдерг дуййцуцу хенахь шениг дуййцу, хIунда аьлча иза харцдерг дуййцург а ду, харцдолчун да а ду.

Яхьвья 8:44

Грекийн маттахь долчу Делан Йозанийн оригинал тIехь харцдерг боху дош — *pseudos* ду, ткъа иза хаа а хууш, билггал бакъдерг харцхьадаккхар бохург ду. Ингалс маттахь *pseudo* олу дош «тардала» бохург ду (масала: *pseudograph* = шира тептар, цхьана агIор хьаьжча, Гараваьлла волчу авторо дIаяздина долу, амма, ма-дарра аьлча, цуьнан цIарах вукху авторо яздина долу).

Масех шо хьалха цхьана Гарадаьллачу журнал тIехь аса йийшира иблисах лаьцна статья. Авторо иза гойтура, цIарул цIен а долуш, маIаш а, цIога а долуш, доккхачу шаданца. Сурт ирча хIуттура. Амма, Делан Йозанашца дуйстича, иштта иза гайтар чIога харц ду. Делан Йозанаша боху,

...иблис ша а ду серлонан маликан вастехь дуйьхьалхIуйттуш.

2 Коринтхошка 11:14

Иза шен доллучу лепачу хазаллица гучудолу, массо а ницкъаца Дела ву мотгуйтуш. Иблисана угтар а казахета тайначу кьонахчун вастехь, тIехь оьзда бедарш а йолуш, динан гIуллакх дийриг санна гучудалар. Иблисо казахетарца дакъалоцу динан гIуллакхашкахь, билггал бакъхиларан моттаргIица ша Йехош хилар кьайла а доккхуш. Цо деш дерг билггал бакъдолчух тарлуш ду. Амма цунах теша мегар дац, хIунда аьлча иза Йехорг а, моттаргIанаш йийриг а, эхьдоцу харцдуйриг а ду.

Суна схьахетарехь, иблис чIога резахуьду ша суьрташ тIехь маIаш а, цIога а долуш гайтича. ХIунда аьлча цунна дукхазза а атта ма ду нах Йехо, уьш шайш ларбала безачух ларлуш ца хилча. Иблисана казахетта хир ду цу журнал тIехь суна гина долу чIагIдар: «Динан Илманхой кхин кхайкхамаш беш бац, шайтIа хиларх теша бохуш.» Тарло, цунах кхин цхьа а ца теша!..

Мел агта ду иблисана шен гѳуллакх дан, динан Илманхоша шаьш а шайтга дагалаьцна хѳума ду бохуш хилча.

Іехор

Иштта, иблис, лаьхьан васте а дахана, тІех гІовгІа а ца еш, Іедан-беша чу даьлла. Лаьхьа, дукхахьолахь, иблисах тардеш олуш ду. Делан Йозанашна тІехь кхин а меттигаш ю харц жинех лаьцна. Цара, адамашна я дийнаташна чу а дуссий, цаьрга шайн зуламе амалш лелайойтура. Иштта нисделла хилла хІинца а: иблисо, лаьхьана чу а доьссина, Хьавага дистхилира.

Везачу Дала кховьллинчу акхарошна юкѳахь уггаре а хІилла долуш лаьхьа бара. Цо оцу зудчуьнга элира: «Бакъ дуй и, хІокху бешара цѳанна а дитта тІера Дала шуьга стом ма баа аьлла бохург?»

Доладалар 3:1

Хьава, сьахетарехь, жимма а цец ца яьлла лаьхьа бист-хиларх. Сьагарехь, цунна хІора дийнахь дІаделлалуш хилла керла-керла а, инзаре а хІуманаш Делан кхоллараллехь. Цо сацам бина хила тарло, шена хьалха ерг цѳа ца евзачех йолу хІума ю аьлла. Амма билггал ма-дарра вайна иза ца хаьа.

Шеко

Мухха делахь а, билгалдаьлла иблис Делах долчу хаттар-ца Хьавага дистхилар. Цо дІадиллина цунна, цкѳа а Хьавана коьрта чу ца деанарг: *кхолладелларг хуьлуш хилла-кх Кховьлинчуьнан дешнех шеко йолуш*. Хаттар чІогІа кІедачу кепехь аьлла дара:

«Билггал бакъ долуш аьллий техьа Дала?..»

МаьІна иштта дара: «Дала иштта билггал аьллий техьа иза?» Иблисо ойла дагатуьйсуре, *стаг Іехош ву бохуш*, Делан дешнаш шеко йоцуш тІелацийта оццул кІорге дагахь хІума доцуш хила мегар дац бохуш.

«Дела цѳа диканиг шух кѳайладаккха лууш хила мега, — даг чу туьйсуре иблисо адамашна. — Шуна мичара хаьа? Дела Ша ма-гайттара дика а, безаме а ца хила а ма мега?»

Иблисо кѳедадора, Дела цІена я чекхваллалц дагахь хІума доцуш ца хила там бу бохуш. Мекарчу сино ша гІайгІане ховьтуьйгучу моттаргІица Делан дикаллин сурт хІоттийна.

Делан дашна хаттар а хЮттийна, иблисо адаман хьекъал чу ШЕКО тесна.

Цу тле а иблисо, эх ца хеташ, кхечу агЮр дерзийна Делан дехкар: Дала дихкина ЦА хилла адамашна *массо а* дитташна тЕра стоьмаш даар. Аьлларг цхъана диттах бен дацара — дика а, вон а довзуйтчух. Иблисо, Делан дешнаш харцхъа а даьхна, шена лууш дерг кхочушдира.

Зудчо жоп делира лаьхъане: «Дитташ тЕра стоьмаш даа мега тхуна, амма ялсамане юккъехь цхъа дитт ду, цу тЕра стом а ма баа, хъакха а ма ло цу диттах аьлла Дала тхобга, тхо дала ца далийтархъама».

Доладалар 3:2–3

Хъава Дела бакъван гЮьртира, Иза цуьнан бакъвар оьшуш воццушехь. Шен гЕртар гЕхь цо кхин тле а туьйхира Делан дехкаран дешнаш тле. Дала адамашна дихкинера цу дитта тЕра стоьмаш даар, амма цунах *хъакхавалар* Цо ДИХКИНА ДАЦАРА. Ткъа стага Делан дашна шеггара цхъа хЮма *тЕтоьхча*, цо Цуьнгара даим цхъа хЮма *дАдоккху*. Хъаван дешнашкахь Дела Ша волчул а лехаме хьалхалугту, цуьнан дешнашкахь Делан лаам хийцабелла. Оцу хЮманна гЕхь иблис чЮгЛа доккха говзанча ду — цунна хаьа, адамашка Делан Йозанашна тЕ цхъаь гЕтохийта я дАдаккхийта. Мекарчу синна хазахета иштта хилла къепе яцар. Мелла кЕзиг гЕтоьхнарг хилча а, иблисана и бен кхин оьшуш хЮмма а дацара.

Тецаэцар

ГІаккха лаьхъано зудчуьнга элира: «ХІан-хІа, лиьр дац шу, амма Далла хаьа, аша оцу дитта тЕра стом биинчу дийнахь дуьйна, шун бІаьргаш дІаделлалур дуй, дика-вон а девзаш, шу Цуьнга дІатарлур дуй!»

Доладалар 3:4–5

Делан дашах шеко хилар кЕзиг хеташ долчу иблисо, эхар, схъаэлира, и дош БИЛГГАЛ БАКЪ ДАЦ аьлла. Иблисо Дела харцлуйриг вира. Цо ечу чІагЮнца Дала адамашна дика-вон довзаран дитта тЕра стоьмаш даар дихкина, царна гЕх дукха хЮма хаарх ларлуш хиларна. ХІилла долчу йилбаза бакъдерг харцдолчуьнца цхъаьнатоьхна. Баккъалла, цу стоьмех *адамийн бІаьргаш дІаделладелира*, гІаккха царна *дика-вон девзира*. Амма иза уьш *массо а хЮманна гЕхь Дела санна*

хилла бохург дац. И аьлла а ца Iаш, иблисо элира, адамаш лийр дац, ткъа иза билггал харцдерг дара.

ЛацадогIар

Зудчунна и дитт хаза хилар а, цунна тIера стобьмаш даа тамехъ хилар а гира. Уггаре а хазделира цунна цу дитто кхетам алсам болуьитург хилар. Зудчо дитта тIера стобьмаш а даьхна, ша а диира, шена юххехъ волчу майрачуьнга а делира. Вукхо а уьш диира.

Доладалар 3:6

Зудчо стом схъайцира. ТIаккха иза шиммо а биира. Бешерашкахъ дукхахболчара бехке йора зуда Делан весет дохорна. Делахъ а, билгалдаккха мегар ду, Хъаван майра Адам а хилла зудчунна юххехъ цо иблисаца къамел дечу массо а хенахъ. Цундела Адам а ву Хъава йолччул бехке. Адаме новкъарло ялур яра цуьнга стом ца баийта, ткъа ша-м, дера бакъ ма ду, хIете-вете ца бигънехъ волура. Делахъ а цара иза шиммо а биира. Делан весет дохоран тIаьхье сихха хаелира:

ТIаккха ДIаделладелира церан шинне а бIаьргаиш. Шавшишъ дерзина дуй хиьна, инжиран диттан даккхий гIаиш а даьхна, уьш вовшах а тегна, цаьрца дIахъулдира цара шайн догIамаш.

Дийнан йовхо лагIьеллачу хенахъ бешахъ лелаш волчу Везачу Делан аз а хезна, адам а, цуьнан зуда а бешан дитташна юккъехъ къайладелира Цунах.

Доладалар 3:7-8

Иблисо шениг кхочушдира. Сурт хIотто мегар ду, мел чога доккхадеран делар дIасадаьржина бешахула. Даим санна, иблис хиллачух йистгьяккха гIо дан ца сецира — иза цо цкъа а ца до. Делан Йозанашна тIехъ аьлла ду:

...Шун мостагIа, иблис, ду, гIигI ден лом санна, цхъаь дIакхалла гIертаиш даьлла лелаш.

1 Китин 5:8

Иблис догIу адамаш долчу диканиг дечух тарлой — цо царна ваIа до ирс хилийта а, тайп-тайпана темаш бан а, я инзаре дахар хилийта. Амма цуьнан диканаш кIезигчу ханна а, даьсса а хуьлу. Цо ша цхъа хIума душ делахъ, иза синан лазам бен бац. Баккъалла а, иза уггар а сонга накъост а, къиза некъахо а ду.

Уьйр хадор

Иштга хедира адамна а, Далла а юкъара доттагаллин уьйр. Иштганиг кест-кеста нисло вайн дахарехъ.

Тардолуьйтур вай, вовшийн дезаш долу ши къона адам цхъаьнакхета герга дахана, амма цаьххъана царна юкъа кхоалганиг нисло. Иза церан ловзарна новкъарло ян лууш хуьлу.

Цо хIун до? Нускалан тешам а булийтий, дерриг а шен хаза хабар дийца хаар те а дохуьйтий, и ялош верг цунна хьалха бехво. Хила тарло иза, харцдуьйчух теша а тешна, шена хьалха тхехийзаш волчул хIара полехъ хета. Цул совнаха, ша йина ямартло бакъярхъама, цо цуьнан харцлер юхадийр ду. Пайгане вахана волу зуда ялош хилла верг шен захало дохо дезаш хир ву.

Билгал и хилла Делан а, адаман а юкъаметтигашна юкъахъ. Иблисо Iехош хилла Адам а, Хъава а. Церан бух бара иблис харцлер тхехъ бехкедан, амма и даран метта, уьш цунах тийшира. Адамаш, бунтахойн агIор а девлла, Делан мостагий хилира. Делан Йозанашна тхехъ яздина ма-хиллара:

...Дуьненах шена доттага хила лууш верг
Делан мостага хуьлу.*

Якьуба 4:4

Иза бара дуьххьарлерчу адаманна хаьржина Иаламан хилам. Адам а, Хъава а, Делах а ца тешаш, иблисах тийшира.

*Кхузахъ
«дуьне» бохург
иштга ду:
дуьненах хуьлу
механ низам.
Иза иблисан
карахъ ду.

ХIунда аьлча шайна Дела вевзашшехъ, оцу адаманна хьакъ мадду сий а ца дора Делан, Цунна хастамаш а ца бора. И дечу метта адаман эрначу ойланашкахъ дирзинера, кхетам боцу церан дегнаш Iаржделлера. Шавш хьекъал долуш ду а бохуш, уьш сонта бовлуш бара... Цундела и адаман шайн дегнийн хьарамчу лаамийн карахъ дитира Дала, ткъа цара вовшашица сийсаза а лелаш, къиношица шайн догIамаш бехдира. Делах лаьцна долу бакъдерг харцдолчух а хийцина, Дала кховьлинчу хIуманашна Ибадат дора цара, шавш Кховьлинчунна Ибадат даран метта. Ткъа Цунна даим бу хастам, амин!

Римхошка 1:21–22,24–25

Адаман а, Хъаван а лацадогIарх Делан Йозанаш тхехъ къа аьлла. Иблисах теша сацам барца, цара доккха Iалат

далийтира. Цу гера дадоладелла Далла а, адамна а юкбахь ладаме юкџаметтигашкара барт эглар.

Инжиран гIаш

Хила тарло Адамна а, Хъавана а эццахь цхьа хIума иштта доцийла хаадалар. Царна шайш дассаделла хааделира. Адамашна девзира шайна хIетталц хIун ду ца хигна долу бехке хилар. Делан Йоза-наша вайга боху Адам а, Хъава а, кхера а дел-ла, дуьххъара кхий-тира шайш дерзи-на дуйла. ДIаса а хьожуш, къайла-довлар лобхура цара

*...инжиран диттан
даккхий гIаш а дав-
хна, уьш вовшах а тегна, цаьрца дIахьулдира цара шайн
догIмаш.*

Доладалар 3:7

Адамна а, Хъавана а моьтгуш хила там бу, шайш гIехула хила деззачу **вастехь** хилча, Далла шайна чохь хилла хийцамаш хаалур бац. Цара догдохура, хилларг къайла а даьккхина, хIумма а ца хилча санна моттаргIа ян. Адамо дуьххъара юьхъарлецира хIумма а ца хилча санна йолу кеп хIоттор.

Инжиран гIаш цхьа кхачамбацар долуш дара: цара луу хилам ца беара. Адамийн *гIехула* васт хийцарх, цара чуьра долу хьал ца тодира. Бехке хиларо догъийжор дIакхьхъура. Адамаш Делах дIакъастош болу берд къайла ца болура. Цундела, бешахула вогуш волчу Олахочун Аз хезча, Адама а, Хъавас а сацам бира Цунах дIаловккъа. Ва-да а, къайлавала а лаам хуьлуш бац бехке волчунан бен. Адаман а, Делан а юкба-меттигашна юкбахь хадар нисделира.

Дела клезиг долу хIуманаш лехъош вуй те?

Цхьаммо эр ду: *и къа-м клезиг хIума ма ду — стоьмах цхьа йист Дакхаллар бен дуй и!* Бакъду, дукха дIогара тасаваллал боккха тIулг ма бац иза адамаш Далла тIе доьлхучу новкъахь. Иза банне а ма бацара, и тIулг! Адам а, Хьава а, цхьа таIзар а доцуш, бIеннашкахь кхечу дитташ тIера стоьмаш баа йиш йолуш дара.

Делахь а тIехьаьжна доккха доцу зер, адамийн кIоргте-ра паргIатонан лаамех хьакхалуш дара.

Хуьлуйтур вай, шуна дуьхьалкхетта шун утгар а дика хилла дIахIоьттина волу доттагIа: цо халонаш тIехIиттича шу тедора, шун хьашташ а доькъура, шун дуьхьа дукха тIуллакх а дора, шу *деза* а олура. ЦIаьхьхана шуна хаало, цуьнан кхин дан хIума ца хиллийла: иза чIагIвина хуьлу шу *дезийтархьама*. Мел безам байна хир ду шу!.. ПаргIат леларан лаам цахиларо цуьнан лелар баккъал доцу а, маIна доцу а, даьсса а хуьлуйту.

Стаг харжамна хьалха хIоттийна вара. Ситуаци оццул чолхе а яцара, дукха хала а доцуш цунна нийса сацам бар карор дара.

Дакхалла я ма кхалла?

ЛадогIа я ма догIа?

Беза я ма беза?

...Цу тайпана сацамаш тIеэца таро хилар Iалашо ю стеган.

Адам а, Хьава а робаташ яцара, уьш дикачу лаамца беза таро йолуш бара. Царна юкъара безам ма-барра паргIатонан синхаам бара, церан дуьхьхарлера Деле болу безам а, Цуьнга ладогIар а санна.

Зуьйиш долу хIума вайна мел клезиг хетахь а, Деле лацадогIар, ур-атталла мел клезигчу хIуманна тIехь а, иза ладаме даьлларг ду. Делан Йозанаша вай Iамадо, Дела веза хилар а, цхьа а къа, мел жима и делахь а, Цо тIецадаийтар а. Делан Йозанаша боху, Деле лацадогIар* къа ду.

**1 Паччахьаллин 15:23*

3. ХЪО МИЧАХЪ ВУ?

Иблисо Iехийна Адам а, Хъава а, уыш Дела санна хилалур бу аьлла дага а тасийтина. Оцунна и ша а тIерIерташ дара. Амма Дала адам цуьнга шен ойланащца а, хеташ долчуьнца а куьйгалла дан ца кхоьल्लीна. Дала адам кхоьल्लीна, иза *Делан* Даше ладугIуш хилийтархъама. Кобрта дара Дала аьлларг, ткъа Цо аьлларг хIара дара:

«...амма дика а, вон а довзуйтучу дитта тIера ма баалахъ, хIунда аьлча, ахъа оцу тIера стом биинчу дийнахъ валарца Давер ву хъо», — аьлла.

Доладалар 2:17

Амма адамаша биъна, тIаккха сихха дерриг а хийцаделла. Дала аьлла — тIаккха ма-дарра дерриг хила а хилла. Делан дош цкъа а хийцадуш дац.

Дийнан йовхо лагIьеллачу хенахъ бешахъ лелаш волчу Везачу Делан аз а хезна, адам а, цуьнан зуда а бешан дитташна юккъехъ къайладелира Цунах.

Доладалар 3:8

Далла Адам а, Хъава а схъакарадо

Вайна ца хаьа, хIун ойла еш хилла Олахо тIевогIучу хенахъ бешан кIоргтехъ къайладевлла долу Адам а, Хава а. Амма бераллехъ буьрканца цахъ боцчу дулахойн коран куьзган бIаьрг бохор шун нисделлехъ, ткъа цул тIаьхъа, уыш цIа бахказа ца бовлий а хууш, кхерамца цаьрга ладегIнехъ, шу цунах кхета там бу. Делахъ а Адам а, Хъава а шайн дулахочун хьалха бехке дацара, ткъа къамел бохийначу коран куьзган бIаьргх муххане а дацара. Адамаша дохийнера Дубне Кхоьллинчу Веза Воккхачу Делан весет. ХIун эр ду техъа цаьрга уыш Кхоьллинчо а, церан Олахочо а? ХIун дийр ду царна Веза Воккхачу а, массо а агIор ницкъ кхочучу а Дала?

Ткъа Веза Дела кхайкхира адаме: «Хъо мичахъ ву?», — аьлла.

Доладалар 3:9

Ма дайдалар ду!.. Схъахетарехъ, Далла ца хаьа хIун хилла. Цунна-м ур-атталла вай мичахъ ду а ца хаьа! Вон леллачу берех терра, дитташ тIехъара схъакъедара уыш бехкбоцучу вастехъ. Адамо жоп делира:

*...Цу бешахь Хъан аз а хезна, Хъох кхера а велла, со верзина
волу дела, Дилечкъира со.*

Доладалар 3:10

Амма цуьнан аладалар хилла даьллера. Иштта цхъаволчу дешархочо, шен ненан царах кхеторан кехат а яздой, хИилла доцуш буха куьг яздо: «Сан нана». Адама ша гучуваьккхира — и хьалха цкъа а ма вацара кхобруш а, я цкъа а ша верзина хиларх эхь хеташ а вацара. Дала хаьттира:

*«Хьо верзина ву хъан аьлла хьобга? Аса баа мегар дац аьллачу
дитта тIера стом бииний-те ахъа?», — аьлла.*

Доладалар 3:11

Хаттарш, хаттарш...

Хунда лора Дала Адаме дерриге и хаттарш? Массо а хума хууш волу Дела Адам а, Хъава а мичахь Дилечкъина ца хууш вара ткъа? Иза ца кхеташ вара ткъа, уьш цаьххъана, шаьш дерзина дуйла хууш, кхетаме баьхкича. Дела декхарийлахь вариь те, адамашна ца магийна долу стоьмаш диьний хаархъама, хаттарш дала? Далла ма-дарра хууш ма дара хилларг. Хаттарш даларан Iалашо кхин яра: адамашна шайна хиллачух кхетарна Iо дар. Адама а, Хъавас а ла ца дуйIгира Деле! КхидIа, Делан Йозанашна Iехь долчуьнга хьожуш, вайна гур ду Дала кест-кеста стаге хеттарш до, цунна хилларг цхьалхадаккха Iо дархъама. Цул совнаха, Шен хаттаршца Дала Адамна а, Хъавана а нисдала таро йора.

Дела ву бехке?

*Адамо жоп делира: «Ахъа суна еллачу зудчо цу дитта тIера
даьхна стоьмаш делира соьга, ткъа аса уьш диира», — аьлла.*

Доладалар 3:12

Адам къера хилира стом баарна, амма ша и дар Дала шена еллачу зудчунна тIе теттира. Ткъа и зуда Дала кхобллина ма ю. Стаг Дела бехке ван Iоьртира: «Ахъа зуда кхобллина яцахъара, цо суна лур бацара и стом, тIаккха аса и кхоллур бацара...» Дерриг а кхеташ ду: бехкениг Дела ву!

ТIаккха Везачу Дала зудчуьнга элира: «И хIун ду ахь динарг?»

*Зудчо жоп делира Цуьнга: «Лаьхъано, хИилла а дина, Iехийра
со, ткъа аса и стоьмаш диира», — аьлла.*

Доладалар 3:13

Юха а хуьду я стаг а, я зуда а цхьана а хIуманна бехк боцуш. Хьава а ю бохам хилларг: иза зийра лаьхьано. Иштта, Дала лахьа ца кхоьллинехьара, тIаккха Хьавас цкъа а къа латор дацара. И дерриг а Дала...

Ткъа лаьхьане Дела хетта ца хIобтира. Цхьана забарчано ма-аллара, лаьхьа ур-аттала Далла хьалха хIотталур бацара, хIунда аьлча цуьнан когаш бац. Забарш дIатесча, билггал бакъдерг ду, Адама а, Хьавас а шайн лаамехь къа харжар. Дала царна таро еллера шайн гIалатна къера хиларна, амма царна шинненна а гIоле хийтира бехк кхечунна тIе татта.

Цара хIун элира:	Цара хIун ала дезаш дара:
<p><i>Стаг:</i> «Ахьа суна еллачу зудчо цу дитта тIера баьхна стоьмаш белира соьга, ткъа аса уьш биира.»</p> <p><i>Зуда:</i> «Лаьхьано хIилла а дина, Iехийра со, тIаккха аса и стоьмаш биира.»</p>	<p><i>Стаг:</i> «Дела, со чоIга бехке ву Хьуна хьалха. Ас дохийна Хьан дехкар, стом а кхаьллина. Ас къа латийна. Гечдехьа суна.»</p> <p><i>Зуда:</i> «Веза Эла, аса а къа латийна, Хьобга ла а ца доьIна. Амма суна лаьа вайна юкьахь йолу юкьаметтигаш хьалха ма-ярра хилийта. Уьш муха метта-хIитталур яра те алахьара Ахьа.»</p>
<p>Бохам баьдлачун психологи. Кхиниг бехке ван лаар.</p>	<p>Ша динчун жобпалла. Хьал нисдан лаар.</p>

Адама а, Хьавас а дала ма -деззара жобпаш ца лора. Хьанна хаьа, уьш доггах дохкобевлехьара, Далла цигтахь адамашца йолу юкьаметтигаш меттахIитто лаа а мегара. Цунах лаьцна вайна хIумма а ца хаьа, амма цунах лаьцна дийцина а хIун до, иза хилла ца хилча?

Дала хIаллак ца дина Адам а, Хьава а. Кхелахой вай хиллехьара-м, зуламхой лаккхарчу тазарна кIел бохуйтур бара. Амма Дала кхечу тайпана сацам бира. Билггал Делан *дика** лакхара ду вайн кхетамал.

*Делан *дика* — стагана ца догIушехь цунна маьхза бо дика ду.

Вада

Оцу дубххарлерчу наха латийначу кьинан тIаьхьало теяьлла массо а адамашна. Вайна гург ма-хиллара, **Адам а, Хьава а массо а адаман векалш бина дедаш хилла**. Шайн кьа латорца цара массо а адамашна неIалт кхайкхадайтина. Ткьа Дала Шен дикаллица иштта вада дина царна:

ТIаккха Везачу Дала лаьхьане элира: «И вон ахь дарна... хьуна а, зудчунна а юкьахь а, хьан тIаьхьенна а, цуьнан тIаьхьенна а юкьахь а мостагIалла хир ду. Зудчун тIаьхьено хьан коьртах чов йийр ю, ткьа ахьа цуьнан когах чов йийр ю».

Доладалар 3:14^a, 15

И дешнаш ма-дарра талла тидам бан догIу. Зударий а, лаьхьарчий а вовшашка цабезам болуш хир ду аьлла хилла ца Ia цу дешнийн маьIна. Вадин ши агIо хилла:

Иблис		Адаман тIаьхье
<p><i>ТIаккха Везачу Дала лаьхьане элира: «И вон ахь дарна...</i></p>		
<p><i>хьуна а</i></p>	→	<i>зудчунна а юкьахь а,</i>
<p><i>хьан тIаьхьенна а,</i></p>	→	<i>цуьнан тIаьхьенна а юкьахь а</i>
<p><i>мостагIалла хир ду</i></p>	→	<i>Зудчун тIаьхьено</i>
<p><i>хьан коьртах чов йийр ю,</i></p>		
<p><i>ткьа ахьа</i></p>	→	<i>цуьнан когах чов йийр ю».</i>

Везачу Элан дешнийн маьIна дара, Цо, мацца вавккхина а, стаг иблисан оIаллера паргIатвоккхург хилар. *Зудчун* тIаьхьенах **боьрша бер** хир дара, Цо иблисан корта *отур* бара. Бакьду, иблисо а йийр ю цунна чов, амма иза кIажанах церг тасар бен хир дац, ткьа иза кхераме дац, чов кестта дIайоьрзу.

Иштта хилла дубххарлера Делан вада Хьаван тIаьхьенах лаьцна. ТIаьхьо Дала лур ду аьлIачу беран це йоккхур ю **ДАЪТТАНЦА ЛЕРРИНА КЪОБАЛВИНАРГ** аьлла, хIунда аьлча Цунна делла хир ду Делан кьаьсттина те-диллар. Шира *даьтта хьакхаран* Iадат лаь-таш хилла, я стагана, я кхечу кьастийна хьажийначу хIуманна те даьтта дуттуш. Оцу *Кьастийначун* хьажийна хиларан Iалашо яра

<p>Хьаван тIаьхье</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>Лур ву аьлла КIелхардохург</p>

къинах а, иблисан олаллах а адам паргIатдаккхар. Цундела Цунах кхин а олу ВАIДА ДИНА ВОЛУ КIЕЛХЪАРДОХУРГ. Схъахетарехъ, и ваIда керла кхаъ хилла Адамна а, Хъавана а. Иза дика кхаъ бу вайна а!

НеIалт

Делахъ а къа цкъа а ца дуьсу тIаьхъало йоцуш. Лаьттана а, цу тIехъ дехаш долчунна а зен хилла неIалтах. Делан неIалто дийнатийн а, олхазарийн а, чIерийн а дахар хийцира, ур-атталла лаьттана а зен хиллера. Кхоьллинарг хIинца кхачаме дацара. Делан Йозанашна тIехъ яздина ма-хиллара, неIалтан махъах

...Дала мел кхоьллина хIума хIинциалц баланехъ дуьйла, берех хъийзош йолу зуда санна.

Римхошка 8:22

ХIинца адам Iазапехъ дуьнен чу дала дезаш а ду, тIаккха дуьнен чуьра дIадолуш а валаран пхенаш а ийзош долу. Дахар харцонех а, халонех а, баланех а дуьзна. Дала элира Адаме:

Хъацарлахъ доккхур ду ахъа хъайн бепиг, юха а, хъо схъаваьллачу лаьтта чу хъо верззалц. Ас хъо лаьттан ченах вина волу дела, юха а чан хир ю хъох».

Доладалар 3:19

Адамна диснарг зуьйш хилар, халонаш лар, дийна дисаран кыйсам латтор а дара. Дуьххьарлерчу къино юьхьиг йолий-ра гIайгIанийн зIен. Делахъ а Дала схъахъейина къа латоран уггар а гIайгIане йолу тIаьхъало яра — Iожалла.

4. Iожалла

Ткъа цу стагана Везачу Дала тIедиллира: «Массо а дитт тIера стом баа мегар ду ахъа, амма дика а, вон а довзуьйтучу дитта тIера ма баалахъ, хIунда аьлча, ахъа оцу тIера стом биинчу дийнахъ валарца дIавер ву хъо», — аьлла.

Доладалар 2:16–17

И адамийн лардарш наггахъ мелла а бодане хуьлу. Амма Делан дешнаш билгIал цхъа маьIна долуш хилла.

Делан Йозанаша Iожалла къинна луш йолу ял лору. Болх барна стагана ял яларе терра, къинна а ял луш ю.

Къинош леторна луш йолу ял Iожалла ю...

Римхошка 6:23^a

Южалла Делан Йозанашна тѣхь тайп-тайпана аглор гой-туш ю. Къастор вай царах кхоъ.

БЕЛЛАРГ

1. ДегІана Южалла

Валар хІун ду вайна хууш санна хета. Схъахетарехъ, тѣх дика а хаъа. Делахъ а кхузахъ вай цхъадолчу хІуманых хета деза. Аша зезаг схъахадийна делахъ, цуънан жаззаш сихха маргІал ца дулу. Иштта адамца а ду: Делан дехкаран дешнийн маъІна, стом дІа-ма-кхаъІлина, Адам велла охъавужур ву бохург дацара. Доллачул хъалха церан маъІна дара, дехкар дохийна волчу стаге дахаран хьостаных ша дІахадор. ТІаккха схъахадийна долу зезаг маргІаллуш лийр ду, лаьттах дІа а ийна:

...ша схъаваъІлачу метте юхавобързу...

Забур 103:29

Амма дегІ делла дІадолу, ткъа са дехаш дуъсу. Делан Йозанаша вайга боху, са цкъа а леш дац.

ДИАКСТИНАРГ

2. Делаца йолчу юкъаметтигийн Южалла

Вайна хІинца хууш ду, Адам а, Хъава а Делаца доттагІалла долуш хиллийла. Церан лацадогІаро чекхдаьккхина и доттагІалла.

Дагадоуьитур вай вешан масалехъ зудчун а, майрачун а юкъаметтигаш хадар. Дера, царна юкъахъ массо а хІума хила. Амма цу историн дІакхехъар ду.

Тардалуьитур вай нускал кхечуьнга маре дахна. Цо ямарт-ло йина волу майра кхин цуънан берийн да хилалур вац. Цуънан берашна, хила тарло, цкъа а цунах лаьцна ца хаа. Иштта ду Адаман а, Хъаван а тІаьхьенах дерг а — ткъа и дер-риг а адам ду! — цунна дуьне гина стеган а, Делан а юкъа-меттигаш хаьддачул тІаьхъа. Цундела дукххберш Іан а Іийна, бехаш а бу, ур-атгІалла Делах лаьцна хаа а ца хууш.

И Делах хадар — билггал бакъйолу Южалла ю хъалхалер-чу доттагІаллин. Делан Йозанашца и Южалла кІоргте бакъ-долуш ю, адаманаш дехаш делахъ а, Далла хъалха уьш делла ду:

Ткъа шу хІетахъ делла дара, шайн зуламаш а, къинош а бахъана долуш.

Этасхошка 2:1

Делан Йозанашка хъаьжжина иштта бу къинан хилам.

Амма шун харцонаша шуна а, шун Далла а юккъе хе-ро ялийтина. Аша летийначу къиноша Цуънан юьхъ шуь-

сахъара дӀаерзийтина, ткъа цу бахъаненна Цунна шу ца хеза!

ЕшаI-ЯхIу 59:2

Дукхахболчу нахана хета, Дела цхъанхъа геннахъ вуй аьлла. ХIаь, иштта боху Делан Йозанашна тӀехъ а: вай *дӀакъаьстина ду* Делах. Тептар тӀехъ аьлла ду, стаг Далла хийра а, мостагIа а хилира:

Аша дечу вочу Гуллакхаша гойтура, цхъана хенахъ шу а Далла херадевлла хилар. Шайн кхетамехъ Делан мостагIий дара шу.

Ковлусихошка 1:21

Юьхъаьржачу хIобгтина майра дӀаверза там бу шен нускалх, иза кхечуьнца дӀаедча. Амма Делах лаьцна дубьцуш хилча, и Гуллакх Iоттабакхам бар дац. Дела кхачаме а, веза а, бакъ а ву. Цуьнан возалло къа хилар *ца лов*.

Хинцалерчу юкъараллин декъахой долу вай мелла а доьлла къинах. Амма бехке воцчу стагана гуш лаьтгаш харцо еш хилча, вай эргӀаьддовлу. Кху масало гойту Дала ловш йолу оьгӀазалла муьлхха а къа бахъанехъ хилар. Далла *муьлхха а къа* мегар йоцу юьхъаьржо ю, хIунда аьлча Дела цхъана а агIор цунах хьакхалуш вац.

Иштта, возалло къа ца лов, *Везачу Дала къа тӀехъ долчу стагаца* хьалха хилла юкъаметтигаш меттахIиттийнехъара, Иза веза сийлахъ хир вацара. Иза хуьлийла дац.

Цундела, Делан Йозанаша Далла а, адамна а юкъарчу доттагIаллин **Южалла** тӀеена бохуш хилча, цуьнан маьIна хьалхалерчу юкъаметтигашна **баккъалла а йолу Южалла** хилар ду.

3. Хиндолчу диканна сатийсаран Южалла

Ловзаре сатуьйсусш, майрачо а, нускало а дукхахьолахъ хинболчу доьзалан ирсан ойла а йо, планаш а хIиттайо. Цара вовшашца къамел до, шайн хиндолу цIа мичахъ хир ду, шашь цхъаьна хIун дийр ду бохуш. Амма царна юкъарчу юкъаметтигийн хадаро йохайо ерриге и планаш а, ойланаш а.

Делан Йозанаша вайга боху, Дела стагана инзаре хIусамаш кечьеш ву, иза веллачул тӀаьхъа ваха хаа — стигалш. И цец-воккхуш йолу меттиг Дала йина стаг цигахъ ирсе хилийта. Делан планан дакъа — Ша волчохъ хедар доцу дахар ду. Ма инзаре дика хир ду къиноьх а, Iазапах а, *Южаллах* а паргIатваьлла хилар!

Иштга, хедар доцу дахар ду. Амма хедар йоцу **Южалла** а ю. Делан Йозанаша *Южаллах* лаьчна бохучу хенахь, цхьадолчун тӀехь адаманаша юьххьенца Дала дагалаьцнарз кхочуш далурз ца хилар ду. И Южалла кхин а шолга Южалла олуш ю. Хила

АБАДЕННА
ДОЛУ ТАИЗАР

там бу иза дубххарлерчу дегаца йолу Южаллина тӀаьхьа тӀейогу дела. *Шолга Южалла* гун йолу нах стигалшка кхочур бац. Цу меттана, Делан Йозанаша мабохху, уьш цӀеран Юма чу кхуьссур бу. И цӀе йогу **Юам** Дала иблис а, шайтӀанаш а чукхисса кечбина бу.

Цул тӀаьхьа суна гира йоккха кӀайн басахь йолу Юарш а, цигахь хиьна Верг а... ТӀаккха суна гира лараме боцу а, цӀеяхана болу а белларш. Уьш Юаршана хьалха лаьттайш бара. Масех тентар схьадицца. ТӀаккха кхин а цхьа тентар схьадицца — иза дахаран тентар дара.

...кхел йора оцу беллачарна ...Южалла а, эхарт а цӀе яьлла богучу Юам чу тесира. (И Юам шолга валар ду.) Дахаран тентар тӀе ДӀаязвина мел воцурз цӀе яьлла богучу Юам чу тесира.

Довзийтинарг 20:11^а, 12, 14^б, 15

Делан Йозанаша тӀехь бохуш ду, цхьаберш, **дийна**^а боллушехь, цӀе яьлла богучу Юма чу кхиссина хир бу аьлла. Ткьа цу чохь уьш *Юзапехь лаьттар бу дийнахь а, буса а массо а ханна*^б. И Юзапе меттиг ирс хила йиш йоцуш^в ю. Цигахь *нӀаьна*^г а ца ле, бода^д а, белхар а, цӀергаш хьекхор а ду. Адамашкахь хир бу кхерам а, хьогалла^е а, шайн дубьненан дахаран дагаэхарш а. Ма ца лаьа царна цхьа а оцу гӀийла бала хьобгучу Юма чу кхача.

^аДовзийтинарг 19:20. Адаман деги деллахь а, цуьнан са кхидӀа дехаш ду.

^бДовзийтинарг 20:10

^вЗабур 116:3

^гМарк 9:48

^дМаттай 8:12, 22:13, 25:30

^еЛака 16:24

Ткьа кӀиллоин а, Юйсах тешар доцучеран а, вон болчеран а, адам дийначеран а, сийсаза лелачийн а, бозбунчийн а, харцделанаша Юамал еш болчеран а, массо а харцлуьйчеран а дакьа хир ду цӀарах а, сӀамгалх а богучу Юам чохь. Иза шолга валар ду.

Довзийтинарг 21:8

Кху хаттарна тӀе кхин а юхадобьрзур ду, тӀаккха адамах хиндолчух кхочуш дубьцур ду вай.

Чаккхенехъ

Шаерриг Адаман тIаьхъе кIинан а, Иожаллин а ололли кIел нисъелла. Сардам дайшкахула берашка а, берийн берашка а кxочу. Массо а хIуманах шех тера ерриг йолу. Иожак Iаж болу, цицигах — цициг, ткъа кIиношлетийначух — кIинош летош верг.

Цхъана адамехула дубнен чу къа деара, ткъа кIинехула Иожалла а еана. Иштта Иожалла а хIора адамна тIееана, массара а къа латийна дела.

Римхошка 5:12

Адама къа латийна, ткъа цундела массо а цуьнан тIаьхъенна тIехъ йисина и кIилахъ йолу амал. Адам велла, тIаккха цуьнан ерриге тIаьхъе а яла езаш яра².

Цхъаволчунна вайн Иожаллех долу хабар бодане хета тарло. Амма вайна хаа деза, Дела «молха марздарехъа» тIеIарг цахилар. Цо олу шадерг ма-дарра. Иожалла массарна а тIехъ ю, цундела вайна хаа деза, Делан Йозанашна тIехъ цуьнах лаьцна хIун ду. Ткъа Дела кхачам боллуш воду дела, вайн сатийса йиш ю Цуьнан дашо вай хIун дан деза дIадоьллург хиларе.

Иштта

Делан Йозанаша вайна дIайоьлду кхо тайпана Иожалла:

ВЕЛЛАРГ

— ДегIан Иожалла

ДИАКЪАСТИЙНАРГ

— Юкъаметтигийн Иожалла

АБАДЕННА ДОЛУ ТАIЗАР

— Хиндолчу диканна сатийсаран Иожалла

Шен сине хъаьжжина, Адам кIинош летийнарг хилла дIахIоьттира — тIаккха иза вала везаш вара. Адаман ерриге

а тIаьхъе иза къа тIехъ долуш яра — тIаккха иза яла езаш а яра.

Юхадийцар: доттагаллин тIай

Доттагалло, тIайно санна, ши адам вовшахтуху. Нийсонца а, бакъонца а йолчу юкба-меттигаша мелхо а чIагI-до и тIай.

Цъхаммо харцо яхь, и тIай духу. Кхузахь стаг дуьхьал ваьлла ша Кхоьллина Волчу Далла. Дала бохург цадар (Далла дуьхьал валар) Делан Йозанаша къа ду боху.

Къа латийна долу Адам а, Хъава а, кхера а делла, Делаца хаьдда йолу юкбаметтиг юхаметтахIотто гIоьртира — инжиран гIанийн гIоьнца доттагаллин тIай чIагIдан. Царна моьгтара *тIехулара васт* хийщича, Далла там а бина, шаьш латийна къа къайладоккхур ду. Амма иштта ца хилира. Делан Йозанаш кхин дIа довзар тIехь вайна гур ду, адамо Далла тIе доьлху шен некъаш лобхуш хилар. Амма цъа а царах кчочуш ца хуьлу.

Стенна тЕкхиъна генетикаш

«Вайн кхетам чIагIло, дерриг адам, цхъанатайпана тЕхуларчу башхаллашка ца хьобжуш, ма-дарра аьлча, цхъана дийначуънан декъашхо ду. Адамийн хан оццул йоккха а яц, ткъа и доцург а, цуънан схъаваларан цхъа юкъараллин меттиг бен яц».

Иштта аьллера гарвардхойн Iараваьллачу палеонтолог а, эссеист а волчу Стивен Джей Гоулд шен «Адам а, Хъава а лехарехъ» бохучу статья тЕхь. Иза зорба тоьхна хилла 1988 шарахъ «Ньюсуик» цЕ йолчу журналан агIонаш тЕхь³.

«Малекулярни биологин Илманчаша массо а къаьмнийн декъахойн генашна таллам бича, уьш ДНК-н цхъана элементана тЕ баьхкина. Иза хилла цхъана зудчух схъаяьлла», — боху цу авторан дешнаша. «Юьхъенца ур-аттал-ла чкъуран башхалла а ца хилла».

Делан Йозанашна тЕхь а аьлла ду из-за:

ТIаккха Адама шен зудчунна «Дахар луш ерг» (Iебархойн маттахъ: Хъава), аьлла цЕ тиллира, хIунда аьлча иза лавттахъ мел дехачу адамийн нана хир йолу дела.

Доладалар 3:20

1995 шарахъ «Таймс» цЕ йолчу журнал тЕхь яьллачу жимочу статья тЕхь чIагIдо⁴:

«Илманан талламаша билгалдаьккхина адамаш цхъана стагах (Адамах) схъадевлла хилар. Цуънан гена чуьра хромосом хIинца а йисина ю хIора адамца».

Делан Йозанаша а боху вайга изза:

Цхъана адамах Цо кхобллира массо а адамийн халкъаш, уьш массо а Лавтта тЕхь Iайтархъама...

Векалийн 17:26^а

Генетически талламаша чIагIдина вай дерриге а цхъана дех-ненах схъадевлла хилар. Цхъаволу Илманча цунна реза ву, ткъа цхъаверг — вац. Делан Йозанаша нийсса чIагIдо иза иштта хилла хилар.

ПхоъалгІа Корта

1. БІостаналла
2. Махбалар
3. Массо а садолчу хІуманак шишша...
4. Бавел-гІала

1. Биостаналла

Оцу книгин хьалхарчу кортошкахь вайна Делак лаьцна долу цхьадоглу хьуманаш девзира. Кхин дехьа довларе терра, вайна кхин а дукха хьума хуур ду цунах лаьцна. Ткъа хинца вай совцур ду Делан цхьайолу амалш керлачу адаман статусца юстарна тӀехь.

Иза иштта ду, дуьне дехаш долу деглаца долу законаш дӀахиттийна а ца Ӏаш, Дала дӀахиттийна оьзданаллин законаш а. Цара Делан а, адаман а юкъаметтигаш дӀахиттайо. Оцу законех кхета хала дац, амма уьш хаа пайдехь ду. Цара таро хуьлубуйту дахар а, Ӏожалла а бохучух кхета. Уггар хьалха вай адаман хьал муха ду хьовсур ду.

Адаман хало

ДЕКХАРХО

Ширачу заманахь хьалха дуьйна Малхбузерачу пачхьалкхашкахь хӀоттош хилла *декхараллин тӀедожор*, адамо цхьа хьума юхалург схьаоьцунш хилча. Иза деш хилла лург эцна долчун билгал болу барам биц ца балийтархьама. Декхарш дӀадала хьал доцурш зуламхой лорура, царна Ӏедалехь ма-догӀу таӀзар дора. Делан Ӏозано вайга боху, хӀора далийтина къа — Далла хьалха декхар ду. Цундела вайна хьалха Ӏедал ду. Цунах олу

...къиношна а, Ӏожаллина а тӀевалочу Ӏедалех...

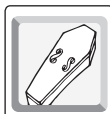
Римхошка 8:2

Цу Ӏедало боху:

Къинош летийнарг лиьр ву

Яхьазкхиал 18:20

Вайн къиноьх мах Ӏожалло бен дӀалур бац. Амма иштта хаттар дуьсу: вайн и декхар дӀадала таро юй те? Цу хаттарна долу жоп иштта ду: **ХӀаь, вайн таро ю декхаран мах дӀабала, амма иза вай-вешан Ӏожаллица бен ца хуьду.** Ойла йича, иза баккъалла а декхар дӀадалар ду. Амма Ӏожалла абаделлалц йолу дела, олийла дуй те, вай декхархой долчуьра севцца, хӀунда аьлча хьалха санна хилла дӀахӀуьттийла вайн яц? Вайн декхар дӀадалархьама вай и Ӏожалла лан еза — цуьнан кхаа агӀор. Бакъдерг

ВЕЛЛАРГ

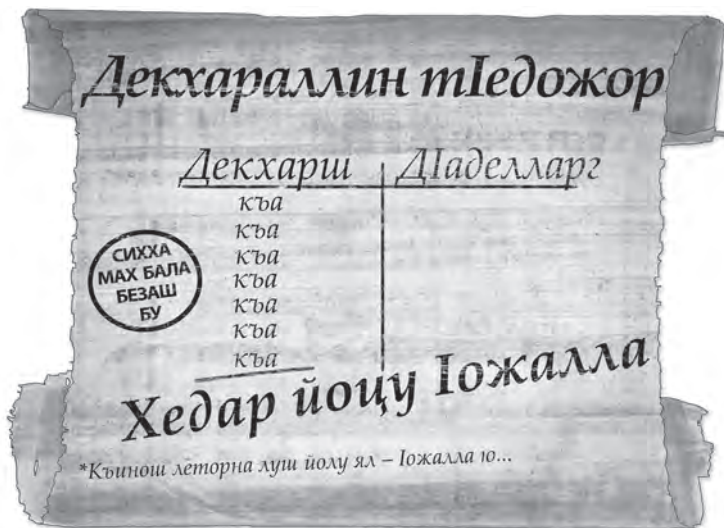

ДЕКАСТИИНАРГ

АБАДЕННА ДОЛУ ТАӀЗАР

дийцича, муьлххачу нийса оЙла ечунна дага ца дан а тарло декхар иштта дIадала. Амма вайн декхар билггал долуш ду иза вайн кЪино дина ду. Иза дIадала а вайн декхар ду. Адамашна хьалха хало ю.

Далла иштта хета

Делан Йозанапша вайна ма-хьеххара, Дела Шен Iаламехь нийса ву:

Иза тарх а ю, Цуьнан гIуллакхаш кхоччуш а ду. Цуьнан дерриге а некъаш нийса ду. Иза тешаме Дела ву, Цо харцо а ца йо. Иза нийса а ву, билггал бакъ а ву.

Карлабаьккхинарг 32:4

И ду Дала мел дийриг цIена а, нийса а ду бохург. Цо шалхо а, Iедалехь нийса доцург а ца леладо. Дела — коьрта Кхелахо ву. Цо Iуналла до Дуьнен чуьра Iедал кхочушдарна тIехь. Цундела кЪинош долу стаг шен дахар дIадала дезаш ву: иза вала везаш ву. Ткъа Дала и таIзар кхочуш ца дахь, Цуьнан Iедал талхийна хир ду. TIаккха Иза Ша а бакъверг хир вац.

Амма...

Дела цIена а, бакъверг а хилла ца Iа. Иза, адамаша кЪинош леторе а ца хьобжуш, кЪинхетаме ву адамашкахьа. Иштта догIуш доцуш деллачух дика олу.

И ши *блостане* агло Делан Галамца йоглу.

Иза баккъалла а **нийсо** делош ву, Цунна лаа адамо шен кьиношна Тера мах бала: адам дала деза. Амма Далла адам **деза**, Цунна ца лаа иза ден. Делан безам а, Цуьнан нийсо делор а *цхъатеррачу барамехъ ду*.

Ткъа муха хуьлу Далла иштта адамна шен кьинойх мах балар тедилла а, тлаккха оццу хенахъ и адам дезашверг а хилла виса? Вайна хьалха *блостане* хлума ду.

Делахъ а Далла хаа, Ша *хлун дан деза*. Вайна схьагур ду Дала муьлхха а кьиная тазар дар. Иза Цо до я кху лаьтта тлехъ, я адам деглаца деллачул тлаьхъа. Кху тлехъ вайна гучуйолу Делан кхин а цхъа агло. Вайна далар доглуш делахъ а, Дала вайх *кьинхетам* бо. Шен *диканца* адаман бехкан мах длабала некъ кхуллу Цо, дала дезаран тазарх адам клелхьарадалиитархъама.

Кьинхетамалла а, дика а боху дешнаш Делан Йозанаш тлехъ тера доглу. И ши дош вовшашца доьзна ду. Иза а, важа а шена чохъ **хьакъ доцу дикан** маьйна длакхобхуш ду.

Тлаккха Дала кьинна тазар муха дийр ду, и дешшехъ, адаманна клелхьардовларна тле некъ муха балор бу? Цунах лаьцна шуна хуур ду тлаьхьадогучу дакъошкахъ.

Куралла

Кхин дехъ довлале, кхин а цхъана хлуманых кхета деза. Делан Йозанаш тлехъ яздина ду иблис Далла духьалдаккхинарг куралла ю. Вайх дукхахболчара куралла нийса амал лору. Амма Делан Йозанаша хьобху куралло новкъарло йо Деле го деха. Дукхяхьолахъ вай тлех курадовлу, вайна хала хуьлу муьтлахъ хила а, ваьшна Дела эшар тлехъ кьера хила а.

*...Дела курачу нахана реза вац, амма муьтлахъ берш бе-
заш ву.*

1 Китин 5:5

2. Махбалар

Баа бихкина стом а кхаьллина, Адам а, Хъава а сихделира шайн догмашна тле инжирийн диттийн глеш тлеохка. Амма и духар шена тлехъ доллушехъ, Адамна ша *верзина* хийтира — иза цо Деле дла а элира. Делан Йозанаша оцу эхьах лаьцна иштта кхетадо вай:

*...Иза вац Аса хьаьржинарг. Со адам санна ца хьожу стаге,
хIунда аьлча адамаш стеган юьхье хьожу, ткъа Веза Эла
цуьнан даге хьожу».* 1 Паччахьаллийн 16:7

Далла адамаш уьш ма-дарра гора, царна шайн догIмаш ца гайта кIез-мезиг бахьанаш леладахь а. Делан ницкъ бара церан дегнашкахь дерг деша а.

Делан Йозанаша ма-бохху, Дала Адамера а, Хьавагара а цхьана а тайпана долу бехказдовларш те ца ийцира. Комарийн диттан Iаша адамийн догIмаш дерзина хилар хьулдора, амма церан дегнаш *къинойх* дуьзна дара. Далла лаьара, адамашна хаьийла, цара хIуьа а лелийча, уьш къинойх цIанлур доцийла. Цунна ца оьшура цара *инжиран гIанех* дина духар.

Бедарш

Деле бен далур дацара адамашна мегар долу духар. Цо дийнаташ а дайина,

*...Адамна а, цуьнан зудчунна а неIаран духар дира, иза царна
те а духуш.* Доладалар 3:21

Иштга Дала адамашна гайтира, *къинош леторо* адамаш *Южаллина тIедалош хилар*. Адамна а, Хьавана а Южалла цкъа а гина яцара. Ткъа хIинца леш долу, тIаьххьара а цIийлахь детталуш долу дийнатан Южаллин теш шаьш хилча, царна билггал гира дахар хIумма а ца хилар. Иштга Дала адамашна гайтира, Южалла ирча долу бакъдерг хилар: дийнаташ делира, адамашна тIекхолла духар хилийтархьама.

ДIаэккхор

Адамо къа латийна. Амма иза хIинца а Iеданан бешахь дара. Цуьнан хIинца а тIекхочийла дара дахаран диттана тIе. Оцу стоьман чам а баьккхина, адаман таро яра абаден дахаре кхача. Дала сацам бира адам бешара ДIаэккхо.

*Везачу Дала элIра: «ХIинца адам а **Вайх***
цхьаь хили, дика а, вон а девзаш. ХIинца,
шайн кувйгаш а кховдийна, дахаран дитта
тIера стом а баьккхина, иза биина, хедар
доцучу дахаре ма кхочийла уьш».*

* «Вайх» олу дош кхузахь деларна тIадам бехьа. Цу дашо дагадоуьйту, Дела Кхаалла вуйла — Да волу Дела КIант волу Дела Са долу Дела Делахь а, цхьа Дела бен вац!

Цул тIаьхьа Адам Iедан-бешара дIаэккхийра Везачу Дала, цуьнга ша схьаваьлла волу латта леладайтархьама. Иза дIа а эккхийна, Iедан-бешана малхбалехьа агIор, чу волучохь, Везачу Дала дIахIоттийра дахаран диттана Iуналлина каруб-маликаш. Оцу диттана тIе ца гIорттийта, цIе санна къеггина догуш а, меттахъхьеш а долу тур а хIоттийра.

Доладалар 3:22–24

Iедан-бешара адам дIаэккхор — иза Дала дина дика дара. Далла ца лабара, вай даим кьинан йийсарехь диса. Ойла ейша, хIун хилла хир дара дуьненах, нагахь санна, дуьнен чу мел ваьлла зуламхо хIинца а дийна велахьара!

Адам Iеданан бешара ара а даьккхина, адамна Дала хан туьйхира, цо кьинош леторна — церан дегI хIаллакдан. Амма Дала гIайга йина вай дегаца деллачул тIаьхьа вайх хиңдолчуьнан а. Цунна лиира вай шолгIачу Iожаллех кIелхьардаха — богучу жожжахатин Iомах.

Кхаим а, Хьабул а (схемане хьажа 190–191 агIонаш гIехь)

Адам шен зудчух Хьавах кхийтира. Цо, доьзалхочух а хилла, кIант вира. Хьавас элира: «Везачу Элан гIоьнца бер дина ас». Цундела берах цо «Кхаим» элира (Iебархойн маттахь иза «дийриг» бохург ду). Цул тIаьхьа Кхаиман ваша Хьабул вира Хьавас.

Доладалар 4:1–2

Кхаим а, Хьабул а ялсаманан бешан дозана арахьа вина вара, церан дахаран диттана гIекхочийла дацара. И шиь Адамах а Хьавах а схьаваьлла вара, цундела цу шинца кьинош долу адамиьн амалш яра. Шайн де-нене хьаьжжина, Кхаим а, Хьабул а Делах дIакъастийна вара кьино. Цундела нийсо лелочу Iедало ма- бохху, и шиь а вала везара, шайн кьинош бахьана долуш.

Безамо кьинхетамалла кхулду

Амма Далла адамаш дезара. Шен кьинхетамаллица Цо адамашна абаделлалц хин долчу валарна гIера кIелхьардовларна гIе некъ гайтира. Оццу хенахь Дала адамашна Шен Iалашо йовзийтира кьино бохийна болу барт юаметтахIотто. Иза кхочушшила дезара Дала хIоттийначу суртеш а, хенахь а.

Делан хъехамаш: кIелхъардовларан некъ

Дала Кхаимна а, Хъабулна а тIедиллира *сагIа доккху меттигашна** тIехъ дийнаташ дайар. Иза стенна оьшура? Вайна, кху заманан нахана, иза чIогIа ирча хIума хетало, и дийнаташ а дайина, сагIанаш дахар. ХIунда тIедиллина хилла те Дала адамашна и сагIанаш дахар? Делан Йозанаша ма-баххара,

* СагIа доккху меттигаш яра тIулган экъанаш я лаьттах дина баьрзнаш. Царна тIе дийнаташ докхура (дагадора).

...цIий ца Iанийча, гечдар ца хуьлу.

Гебархошка 9:22

Делан Дашо ма-аллара, къино латийна декхар валарца доцург цхъана а мехаца дIадала йиш йоцуш ду. Нийсо лелош хилча, адам ша дала дезаш дара шен къинош бахъана долуш. Амма Дела, Ша хIоттийначу хиьдолчу хьолаца тида а тидда, резахилира хийцам бан: адам даларан метта дийнат далар. Цундела дийнатаран цIий Iано дезара. Амма оцу тIехъ чекх ца долу иза.

ДегIан са цIийна чохъ долу дела, Аса цIий сагIа доккхучу кхерчана лерина хилията аьлла шувга, цIий Iанорца шун синош къинойх цIандайтархъама. Шена чохъ са долчу цIийно къинош дIа ма доху.

Iамальяр 17:11

Делан и дешнаш доккха маьIна долуш ду шина Iалашонца.

Хьалхара: дийнатаран даларо гойтура Делан Iедало хIун тIедиллина. Къинах луш болу мах Iожалла хила еза. Дийнатийн сагIа даккхаро схьагойтура *къа латоран а, Iожаллин а Iедал* кхочушхилар а, нийсо делоран некъаш гал а ца дохура, Iедало а шен болх бора.

ШолгIа: Дала аьллера, Iанийна долу цIий иза *мах балар* хир ду я иза меттахIоттор. Иза ду Iанийначу цIийно адамо летийна къинош дIахьулдийр ду бохург. Цул тIаьхъа къинош *дIахьулдина* хир ду. Далла, адамна тIехъаьжча, Цунна *къа кхин гур дац* бохург. Адам Далла гергахъ цIена лорур ду, Дала иза цIена долуш тIеоьцур ду. Юкъаметтигаш меттахIиттийна хир ю.

Иштта, Делах тешар хилар бахъана долуш, дийнаташ а дагийна, динчу тоьшаллица адаман къинош гечдан а, Делаца йохийна йолу юкъаметтигаш меттахIитто а таро хуьлура.

Мах балар — кьинойх паргӀатвалар

Дийнаташ дайаро кьинош дӀа ца дохура. Адам ша ма-хиллара кьинош тӀехь долуш дуьсура. Дийнаташ дайаро кьинош *хьулдора*, цо дагадоуьйтура кьинойх цӀанвала Южалла а, цӀий Ианор а хила дезар. Дала Адаман а, Хъаван а дерзина хилар дийнатийн неӀарех дина духарца *хьулдаре* терра, иштта адаман кьинош а *дӀахьулдан* йиш яра дийнатийн цӀий Ианорца. СагӀа доккху меттигашна тӀехь дийнатийн сагӀа даккхар адам Делах тешар тӀехулара гайтар дара. Адама хаам бора Дала шайн кӀелхьардохург хиларх шаьш *тешар*. Адамаш Делах тешара, цундела Дала абаделлалц хиндолчу таӀзарх кӀелхьардовларан некъ а гучубаьккхира, Далла хьалха шаьш цӀена хилар меттахӀотто йиш хилар а гайтира. ДегӀаца далар хьалха санна кьинош бахъана долуш адамна тӀехь дуьсура. Амма адаман йиш яра даим тӀехь долчу таӀзарх — Делах дӀакъастарх а, жьожхатин Юман Јазапах а — кӀелхьарвала.

Ши сагӀа даккхар

Ткъа хӀинца, Делан хъехамех дикка кхетгачу хенахь, историна тӀе юхадобьзур вай.

...Хьабулах жаӀу хилира, ткъа Кхаимах — латталелорхо. ЦӀхьа хан яьлча, Кхаима шена лаьтто деллачу ялтанах дакъа Везачу Элана хьалха деара. Ткъа Хьабулас шен жена юкъара уггар товлла долу дуьххьарлера Јахарий деара. Доладалар 4:2-4

Кхаима а, Хьабулас а шайн сагӀанаш деана, Дала шайна тӀе ма-диллара. Далла лаьара, цара шайн гӀуллакхашца Делан Дашах тешар схьагайта — цуьнан цӀеначу ойланех тешар. Амма иза иштта атта дацара. ХӀокху шиммо сагӀина лерина деанарг цхьана барамехь ца хилла.

Хьабулас сагӀина деана дийнат, урс хьаькхна, цӀий Ианийна дара. Иза нийса дара. Цо Дала ма-бохху динера. Ткъа Кхаима деана стоьмаш а, хасстоьмаш а цуьнан бешахь кхийна дара. Амма ораматийн цӀий ма ца хуьлу. Цо даьккхина сагӀа бакъо

йолуш дацара¹. Кхаима Далла деанарг инжиран диттан гла бохург санна хума дара.

Сагла дIатеттина

... *Веза Эла резахиларца хьабжира Хьабуре а, цо деанчуьнга а.*

Ткъа Кхаиме а, цо деанчуьнга а резавоцуш хьабжира Веза Эла.

Доладалар 4:4-5

Иштта Дала Кхаиман сагла те ца эцна, хIунда аьлча Кхаима шина агор нийсо ца лелийна.

Цкъа делахь, Кхаима деана сагла ценачу даггара дацара. Цуьнан гуллакхаша гойту Дала аьлчух — Делан дашах —иза даггара тешаш цахилар.

Техула лелаш долу резахилар тоьаш ца хуьлу. Адам даггара Делан Дашах тешар долуш хила деза — Дала аьлларг бакъхиларх теша деза иза.

Шолгла делахь, Кхаима сацам бина, ша ма-бохху, шена хетачу агор Далла там бан. Амма цхьана а тайпана шена хетачуьнца адам Далла хьалха *бехказадалалур* дац. Адаман уггар а дика ойланаш хила тарло, амма царах тоам ца хуьлу адamana а, Делах ша дIакъастош йолчу херонна а тIехула тIай тилла.

Кхаим чIогIа галваьлла хилла. Дала гайгинчу некъахула дела везара иза, Дала аьлларг нийса хиларх а тешаш.

Сагла тIеэцна

Хьабудах лаьцна аьлча, цо деана сагла Дала ма-бохху деана дара. Ша латийна кьиношка хьабжча, цунна валаран таIзар догIура. Амма Дала Шен диканца магийра, адаман метта, сагIина лерина дийнат далар. Иза *мах белла сагла* дара. Хьабул тийшира Делан Дашах а, Дала Ша дийр ду аьлларг кхочушдеш хиларх а. И тешар Далла тамехь дара. Делан Йозанаш тIехь аьлла ду:

Тешар хиларна, Хьабуда Кхаима чул тоьлла сагла давккхира Далла. Цуьнан тешар бахьана долуш Дала, Хьабуда деана

*совгIаташ схьа а эцна, иза Шен лаамехь хиларан тоьшалла
дира...*

Гебархошка 11:4

Иштта Хьабулан кьинош а Iанийначу цIийца Дахьулдина дара, Цунна тIе Шен бIаьргаш хьажийча, Далла кхин ца гора цуьнан кьинош. Цуьнан бIаьргаш чохь Хьабул Делан лаамехь хилла.

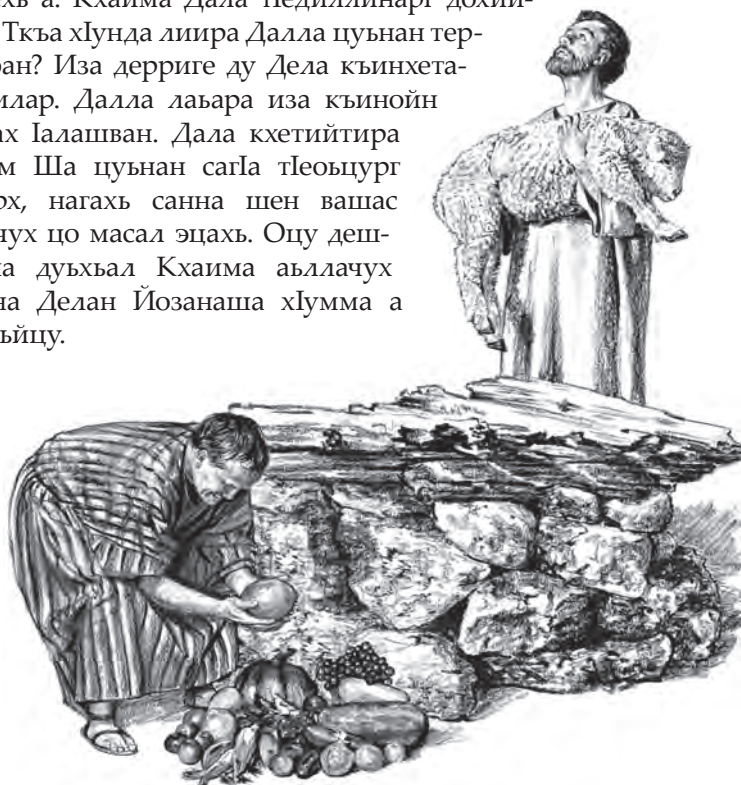
Делан кьинхетам

Кхаима даьккхина сагIа Дала тIе ца ийцира, тIаккха Кхаим обьIазвахара.

*...ЧогIа обьIазвахана, хьабжа юккье шад хIоттийра Кхаима.
ТIаккха Везачу Эло элира Кхаиме: «Хьо ма олавелла ву? Хьо
ма обьIазе ву! Ахь диканиг деш хилча, ларамца тIеобьцу хьо.
Ахь диканиг деш ца хилча, хьан неIарехь кьа лаьтта. И хьо
Iехо гIерташ ду, хьо цул тола веза».*

Доладалар 4:5-7

Далла лиира Кхаим кхетаме вало, цунна и дан хьакь доц-цушехь а. Кхаима Дала тIедиллинарг дохий-нера. Ткьа хIунда лиира Далла цуьнан тергам бан? Иза дерриге ду Дела кьинхетаме хилар. Далла лаьара иза кьинойн некьах Iалашван. Дала кхетийтира Кхаим Ша цуьнан сагIа тIеобьцург хиларх, нагахь санна шен вашас диначух цо масал эцахь. Оцу деш-нашна дубьхал Кхаима аьллачух лаьцна Делан Йозанаша хIумма а ца дубьцу.

Хаттарш, хаттарш...

ТIаккха, цхьана дийнахь, Кхаима Хьабуле элира: «Аренга гIой вайшиг?» Уьш аренга баьхкича, Кхаима, шен вешина Хьабулина чу а гIоьртина, иза вийра.

ТIаккха Везачу Эло Кхаиме хьтттира: «Мичахь ву хьан ваша Хьабул?»

Доладалар 4:8-9

Дагадоуьйтур вай Дала Адаме а, Хьавага а хаттарш муха дора. Вайна юха а го, хаттарш луш верг Дела хилар. Далла дерриге а ма хаьа. Цунна билггала ма хаьа хилларг. Ша дечу хаттаршца Дала Кхаимна дожковала некъ балабо. Амма Кхаима лучу жопаша цуьнан вон дог гучудоккху.

Кхаима элира: «Суна хIун хаьа? Со гIарол-м вац сан вешина?!»

ТIаккха Везачу Эло элира: «Ахь хIун дина? Хьан вешин цIийн из кхойкхуш хеза Суна лаьттара»

Доладалар 4:9-10

Къа къайладаккхалур дац. Кхаима шен ваша вийра, иза Делан лаамехь хиллехь а. Иза гIоьртира зулам къайладаккха. Амма Дала Юраваьккхира иза. Делан Йозанаша Кхаим мац-ца а дожковалар гойтуш цхьа а дош а дац. Делан карахь дара иза хIаллаквар. Амма Ша кьинхетаме волу дела, иза, эkkха а вина, витира Цо. Иштта адамаша Iедан бешара арахаь мел боккху ког зулам деш бара.

Муьлш балийна шайна ШатIас а, Кхаима а?

Делан Йозанаш тIехь аьлла ду: Адаман а, Хьаван а кхин а хилла кIентий а, йоIарий а. Адамийн историн оцу муьрехь вежарий шайн йижарий ца балийча ца бовлура. Ткъа хIетахь генаш-мутанташ гучуйовлаза хилла дела, тIаьхьенна иза кхераме дацара. Делан Йозанаша ма-бохху, цул тIаьхьарчу хенахь иштта захалош дар дихкинера.

ХIун хилира Хъабулна веллачул тIаьхъа?

Делан Йозанаша билгалдаьккхина яздина дац Хъабулан синах иза веллачул тIаьхъа хиллачух лаьцна. Амма Делан Йозанаш тIера вайна хаьа, беллачийн синош Дала Шех тешачарна лерина кечийнчу метте дIадохуьйтуш хиллий. Цуьнан цIе ялсамане яра. Лоруш ду, ялсамане, стигал а йоцуш, кхин цхъа тайпа меттиг хилар, церан терадогIу хIуманаш дукха делахъ а.

Стигланех лаьцна Делан Йозанаша кIезиг хIума дуьй-цу вайга. Амма иза тоьал хIума ду, и ялсамане исбаьхъа хилар хаьал. Стигланаш Iеданан бешах тера ю дукха долчуьнца, амма, билггала, кхин а исбаьхъа ю. Делан Йозанаша ма-аллара, эццахъ

...Шайна неIалт кхайкхийнчарах кхин хIумма а хир дац цигахъ.

Довзийтинарг 22:3

Керлачу дуьнен чохъ адаман кьинойн амалш хир яц:

Цхъа а боьха хIума а, иштта сийсаза долу гIуллакхаш дийраш а, харцдерг лелош берш а чубевр бац цу гIала. ...дахаран тентар тIехъ цIераш язйина берш бен цхъа а гIур вац цу чу.

Довзийтинарг 21:27

Делан а, адаман а барт хилар юхаметтахIоттор ду.

...ХIинца Дела Iаш волу меттиг адамашна юкъахъ ю! Дела цаьрца Iийр ву, ткъа царах Цуьнан халкъ хир ду. Церан Дела Ша и адамаш долчохъ Iийр ву. Дала церан хIора бIаьрхи а дIадоккхур ду. ХIинца дуьйна кхин валар, я белхар, я тийжар, я лазар хир дац, хIунда аьлча хьалхалера хIуманаш дIадаьлла». Iаршана тIе хиьна Волчо элира: «ХIинца Ас массо а хIума керла кхуллур ду». ТIаккха Цо элира: «ДIаязде иза, хIунда аьлча хIара дешнаш тешаме а, билггал бакъ а ду.

Довзийтинарг 21:3-5

ТIаккха малико суна гайтира шена чохъ дахаран хи доллу шовда. ЦIеначу ангалих тера цIена хи дара иза. Делан а, Iахаран а Iаршера схьадолура и шовда.

Довзийтинарг 22:1

*Буййса а кхин хир яц цигахь. Кхин обшур яц цигахь
я стогаран, я маьлхан серло, хIунда аьлча Вега Дала
Ша лур ю царна серло. Цара, паччахьаша санна,
олалла дийр ду ерриг а тIейогIучу заманахь.*

Довзийтинарг 22:5

Стигалахь дезачу тIулгех дина лекха пенаш долу йоккха
пIала хир ю. Оцу пIалин деа декъах цхъана декъа чохь
паргIат ткъа миллиард адам дIатарлур ду.

Делан Йозанаша ма-бохху, дерриге а Iаламехь шадерг а
барт болуш дIахIуттур ду...

*Тпаккха борз Iахарца цхъаьна Iийр ю, цIокъ буйхьигна
уллохь Iублур ду, эса а, къона лом а, сту а, цхъаьна хир
ду. Жимачу бери лелор ду уьш. Етт стечу ченаца цхъаьна
бежар бу, церан кIорнеш цхъаьна Iохкур ю, лoьмо, старо
санна, ча дуур ду.*

Ешал-ЯхIу 11:6-7

ШатIа (190–191 агIонаш тIехь хъажа схеме)

*Адам шен зудчух Хъавах а кхетта, церан кхин а цхъа кIант
хилира. Цунна ШатIа аьлла цIе тиллира (иза Iебархойн
маттахь «схъавелларг» бохург ду). «Дала кхин цхъа кIант
схъавелла суна. Кхаима Хъабул виьра, ткъа хIинца сан
ШатIа а ву», — элира Хъавас. ШатIин а хилира кIант, цо
цунах Энош элира.*

*Цу хенахь адамаш Везачу Элан цIе йоккхуш, Цуьнга кхайкха
буййлабелира.*

Доладалар 4:25–26

Къинош леторан амал а йолуш, ша дуьнен чу ваьлলেখь а,
Хъабул санна, ШатIа Дала бохучух тешара. Оццу ШатIехула
а, цуьнан тIаьхьенгахула а вайита дагахь вара Дела воуьйтур
ву аьлла волу Къобалвинарг. Дала баккъалла а кхочушдира
Ша ваIда динарг.

Южалла

Хинца Адам Iадвита хан тIекхачна. Делан Йозанаша боху:
Адаман дуккха а бераш хилла. Иза къанваллалц дикка ваьхна.
Цхъаболчу Илманчаша боху, парникови эффект олучо адам
лардора зуламечу тIурненан зIаьнарех. Цундела хIетахьлера
адамаш инзаре дукха дехаш хилла. Иза, бакъду, гипотеза бен яц.

Цул совнаха, цамгарш яржош йолу бактериш а дасаяржа ца кхиънера, оцу хлумано а таро хуьлуьйтура адамаш дуккха а шерашкахь даха. И мухха делахь а, Делан Йозанаша тоьшалла до Адаман дахарх долу Делан Дош кхочушхилла хиларх.

ШатIа хиллачул тIаьхьа кхин бархI бIе шарахь вехира Адам. Оцу заман чохь цуьннан кхин а кIентий а, йоIарий а хилира. Адам, исс бIе ткъе итт шарахь ваьхна, дIакхелхира.

Доладалар 5:4–5

3. Массо а садолчу хлуманех шишша...

Дукхахболчарна хета Делан Йозанаша дуьйцург тамашийна хлуманех долу хедар доцу дийцарш ду. Бакъдерг аьлча, тамашийна хлуманаш нагтахь бен ца хуьлу хлума ду. Бешерашкахь адамийн дахарехь цкъа а хуьлуш доцчех цхьа а хлума ца хуьлура. Иштта вайна хIинца а го, ялсаманера дIаэккхорна а, тIаьхьа хиллачунна а юкьахь йоккха хан яьлла хилар, мел кIезиг лерича а, иттех тIаьхье кхиина оцу хенан юкьахь. Оцу тIаьхьенах хIорра а дуккха а яьхна. Оцу хенахь лаьтга тIера адамаш чоIга алсамдевлла.

ДIаоьхура бIешераш, амма Далла диц ца лора Ша дина ваIда: адамашна уьш КIЕЛХЪАРДОХУРГ вахийтар. ХIорра а тIаьхьенна юкьахь кIорггера Делах тешарш бара, амма уьш дукха бацара. Делан Йозанаша яздо: дукхахдолу адамаш Делах дIадирзинера, цундела Делах тешар нийсонна юкьадогIуш дацара.

Ницкъбар

Адамаш Делах дIадирзина ца Iаш, кьинош лехьоран некъа тIе девлла, хьагI хиларца иблисах масал а оьцуш. Делан Йозанаш тIехь аьлла ду:

ТIаккха лаьттара адамаш чIогIа галдевлла хилар а, церан ойланаш а, дегнаш а, массо а ханна а зуламах дуьзна хилар а гира Везачу Элана.

Доладалар 6:5

Ткъа Лаьттара адамаш Далла гергахь чIогIа бехделлера, латта зуламех дуьзнера. Дела Лаьтта охъахъаьжча, Цунна гира латта бехделла хилар, хIора Лаьттара стаг нийсачу новкъара ДIаваьлла дела.

Доладалар 6:11–12

Лаьтта тIехь дехачу адамийн хьолах лаьцна хаа тарло, телевизорехь ницкъ бар гойтучу цхъана-шина фильме хъаьжча. Делан Йозанаша ма-аллара, адамийн лаам зулам тIе бирзина.

Дуьненахь паччахьалла деш ницкъ бар а, анархи а ю. Лаьт-тана дахарна ирча кхераме меттиг хилла дIахIоьттина.

Шена лерина дахар

И доцург а, Делан Йозанаша яздо, адам шен дуьхъа бен даха ца гIерташ дIахIоьттина аьлла². Делан дош адамна цхъа а маьIна доцург хилла. Адамаш шайн лаамца даха доьлла. Делан Галашо дIа а теттина, церан цхъа а тайпа лаам бацара Дела леха. Адамийн бежказдовла лаам а бацара, уьш ца гIертара хаьддачу юкъяметтигана тIай тилла.

ХIунда аьлча шайна Дела вевзашехь, оцу адамаша хъакъ мадду сий а ца дора Делан, Цунна хастамаш а ца бора. И даран метта адамаш эрначу ойланашкахъа дирзинера, кхетам боцу церан дегнаш Гаржделлера. Шавш хъекъал долуш ду а бохуш, уьш сонта бовлуш бара. Цкъа а лийр воцучу Делан сийлалла цара хийцира цIушна Iамальярх. И цIуш лийр долчу адамийн а, хъозанийн а, дийнатийн а, текхаргийн а куьцехь бара. Цундела и адамаш шайн дегнийн хъарамчу лаамийн каряхь дитира Дала, ткъа цара вовшашца сийсаза леларца

къиношца шайн догIмаш бехдира. Делах лаьцна долу бакъдерг харцдолчух а хийцина, Дала кхобллинчу хIуманашна Ибадат дора цара, шаьш Кхобллинчунна Ибадат даран метта. Ткъа Цунна даим бу хастам, амин!

Цундела Дала эхъе болчу, боьхачу лаамийн карахъ битина уьш. Зударша шайн хила еза юкъаметтиг, вовшашца сийсаза а лелаиш, хила ца еззачу тайпана йинера. Божарий а, зударшца хила езачу юкъаметтиган метта, вовшашка эхъе болчу лаамех буьзнера. Эхъ-бехк а дайна, уьш вовшашца лелара. Иштта леларца шайн догIмаш къинойх дузура цара. Шайн тилабаларца хъакъ доллу Делан оьгIазло шайн коьрта тIе йоуьйтура цара.

Дела вовзар царна мехала хIума ца хетта дела, Цо уьш тиладеллачу хъекъалан долахъ битина. Иштта лело ца дезарг леладо цара. Массо а тайпана зуламех а, мекараллех а, бIаьрмецигаллех а, вочух а буьзна бу уьш. Иштта, хъогIах а,, адамаш дайна лаарх а, эмгараллах а, ямартлонах а, луьраллах а буьзна бу уьш. Цара эладитанаш леладо. Вовшашна мотт бетта цара. Дела ца веза царна. КIоршаме а, кураллех буьзна а, дозаллаш деш а, зулам дар лобхуш а, шайн дай-наношка ла ца дугIу цара. Хъекъал долуш бац уьш. Тешаме а бац уьш, эсала а, къинхетаме а бац. Ишттаниг лелораиш хIаллакъхила хъакъ долуш буйла шайна хуьушехъ, шаьш иштта лелла а ца Iаиш, цара ишттаниг деш болу кхиберш а бакъбо³.

Римхошка 1:21–32

Оцу адамаша Дела тергал ца вора, амма Далла уьш гора шаьш ма-дарра. Церан къиноша чIогIа лазам бира Цунна.

Тпаккха Везачу Эло элира: «Со дохко ваьлла, Айсa Лаьттахъ адам кхолларна а, массо дийна мел йолу хIума кхолларна а: Лаьттара дийнаташ а, текхаргаиш а, хIаваэра олхазариш а — и дерриге а хIаллакдийр ду Ас».

Доладалар 6:7

Адамашна Делаца долу шайн дахар мухха хетахъ а, Дала-м уьш церан къинош бахъанехъ жопе озор ду.

Нохъа (190–191 агIонаш тIера схеме хъажа)

Цхъа стаг вара, шен доьзалца, гонах берш санна вехаш воцу. Делан Йозанаш тIехъ аьлла ду:

Цхъана Нохъина резахилла Веза Эла. ...Нохъа хилла шен тайпанехъ лела хууш а, Далла гергахъ бакъахъара а, цѐна а стаг. Иза Дела даг чохъ лелаиш вара. Кхо кІант хилла Нохъин: Шима, Хъама, Япат цѐраиш йолуш. Доладалар 6:8-10

Нохъа, кхиболу массо а санна, къинойн амалца дуьнен чу ваьллера. Амма иза Делах тешара. Цундела цо Делан лаам кхочушбора. Сага доккхучу меттигна тѐхъ дайинчу дийнатийн цѐий дахъара цо Далла лерина, тІаккха цунна Дала Шен дика делира.

ТІаккха Дала Нохъе элира: «Адамаша Латта зуламех а, таІзарех а дуьзна, иза, бехдина, хІаллакдо дела, Ас, хІаллак а дина, дадоккхур ду и Латта а, цу тІехъ мел йолу садолу хІума а. Ткъа ахъа, хъайна зовзан-дечигах доккха хин кема а де, цу чохъ къаьстина човнаш а е, тІаккха кеманна чухула а, тІехула а силам а хъакха». Доладалар 6:13-14

КІелхъардовларан некъ

Дала Нохъе ома дира, хин кема де аьлла. Жима хин кема а доцуш, кху заманахъ дерш санна, доккха хин кема де аьлла. Оцу хин кеман масех палуба а яра, хІаваъ цѐна латто агІо а нисийнера, цхъаъ бен неІ яцара. Иза дечигах дина дара, чухула а, тІехула а дика сегІаз хъаькхна а долуш, хи тІехула дика лелийтархъама.

Масех бѐшперашкахъ Нохъин хин кема угтар а доккха хилла лаьттира, эххар а 1844 шарахъ «Великобритани» олу, изза кеп йолу хин кема даллац. И барамаш хІинца а угтар а нийса йолчех лору даккхий пассажирски хин кеманийн. Цуьнан Іалашо сиха лелар яцара, цунна тІехъ адамаш а, дийнаташ а кІелхъардаха дезара.

...Ткъа Аса хи доуьйтур ду Лаьтта тІе, стигали бухара чохъ са мел долу хІума а хІаллакъярхъама. Лаьтта тІехъ мел долу хІума хІаллакъхир ду. Ткъа хъоьца Аса Сайн барт бийр бу. Хъо а, хъан кІентий а, хъан зуда а, хъан кІентийн зударий а хъоьца цу хин кеманна чу бевр бу. Иштта кеманна чу даккха массо а тайпана дийнатех боьрша а, стен а шишиша хІума. Уьш а шуьца дийна йисийтархъама. Ша-ша тайпана олхазарех а, тайп-тайпана даьхнех а, шайн тайпанаишца массо а лаьттан текхаргех а, царех массарех а шишиша, боьрша а, стен а, чуевр*

*Барт:
барт бар,
я чІагІо яр

ю хьовца, дийна йисархъама. Ткъа ахъа, массо тайпана даар схъа а эций, кеман чу дилла, хъуна а, царна а юучунна.

Нохъас и дерриге, шега Далла ма-бохху, кхочушидира.

Доладалар 6:17–22

МуьтIахъ хилар

Атта дацара Нохбина Делан лаам кхочушбан. Цо хьалха цкъа а ма ца динера иштта доккха хин кема. И доцург а, Дала дуьне кхоьлличхана, цкъа а догIа деана а дацара, пундела хин дестар а хуьлийла дацара. Муха кхетор дара те Нохъас шен заманан адамаш хи тIедериг хиларх? Сурт хIоттадейша, мел буйлур бара царах луахой! Амма Нохъа Делан дашах тешара, иза шек вацара и кхочуш хирг хиларх.

Делан Йозанашца хи тIедала кхин бIе ткъа шо хан яра⁴. Нохъа, хин кема дина а ца Iаш, массо а, шега ладугучу адамашка, хаам бан кхиира тIейогучу Делан кхлах лаьцна⁵.

Делан Йозанаша хаам бо, хи тIедалар тIекхачале хьалха адаман дахар бIешерашкахъ дусталуш хилла. Иштта долчух кхето массо а тайпана гипотезаш хIиттош хилла. Ткъа Делан Йозанаша цунах лаьцна вай кхето хIума ца дуьйцу. Бешерашца дустуш дахар хилча, хин кема дан билгал даьккхина цхъа бIе ткъа шо дукха хан ца хилла. Вайна тIаьхьо ма-гарра, хи тIедаьллачул тIаьхъа дахаран шераш дуккха а лахадаьлла. Дезткъе итт шо долу стаг къена стаг лорура.

Дукха дика тептарш ду хи тIедаларх лаьцна яздина дахаран шерийн йохаллица а, климатца а, Лаьттан географица а доьзна хиларх лаьцна. Оцу тептарийн авторша дуккха а меттигаш ялайо Делан Йозанаша яздина дерг Илманца тIечIагIдан. Делан Йозанаша яздинарг юхадийца а ца гIерташ, суна шу кхетийта иштта яздан лаьара.

ТIаккха Везачу Эло Нохъе элира: «Хьо хьайн доьзалца хин кеманна чу вала, хIунда аьлча цу заманан адамашна юкьахъ хьо цхъаь Сайн лаамехъ волу стаг хилар го Суна».

Доладалар 7:1

Нохъас Везачу Эло шега мел аьлларг кхочушидира.

Доладалар 7:5

Ткъа Нохъа а шен зудчуьнца, Шима а, Хьама а, Япат а шайн зударшца хин кеман чубевлла бевллера. Цаьрца хин кеман

*чу евлира массо а тайпана акхарой а, даьхни а шайн-шайн тайпанашца, лаьттан тайп-тайпана текхаргаш а, массо а тайпана тема мел йолу хIума а, ша-ша тайпа олхазарш а. И массо а шайна чохь са долуш йолу хIуманаш, шишиша массо а тайпанах, чуяьллера Нохьица хин кеман чу. Дала те ма-диллара, массо а тайпана боврша а, стен а чохь са долуш йолу хIуманаш кемана чу яьлча, Нохьина тIаьхьа хин кеманан неI дIачIегIира **Везачу Эло.** Доладалар 7:13–16*

Цхьаь бен йоцу неI

Цхьа бIе ткъа шарахь Нохьас хин кема дира. Оцу шерашкахь иза адамаш тебогIучу баланах Iалашбан гIиртира. Паккха и хан текхечира, Нохьа шен доьзалца цхьаьна массо а дийнаташца а, олхазаршца а хин кеманна чувелира.

Хин кема дуза ворхI де дийзира. Вайн заманахь долчу де-ношца лерича, ала мегар ду, цара хин кеман 60% меттиг дIалаьцна хилар. Юучу хIуманна меттиг йита а езара. Меттиг алссам йисийта Нохьас даккхийчу дийнатийн кIорнеш схьаэцна хила тарло. Цхьадолчу дийнаташна Дала, юург кIезиг яийтархьама, наб кхетийтина а хила тарло. Доцца аьлча, Делан карахь дара, Шена нийса ма-хеттара, и дерриг а дIанисдан.

Хин кеманна те массо а хIума чуяьккхина яьлча, Дала Ша неI дIачIегIира. Бохам тебеанчул тIаьхьа, цхьаммо мел неI еттарх, Нохьин неI дIаеллалур яцара. Нохьина а, цуьнан доьзална а кхерам бацара цхьаммо неI, дIа а йиллина, хин кеманна чу хи хецалур ду аьлла. Царна цхьана а тайпана кхерам бацара, хIунда аьлча Дала Ша дакъевлинера неI — кIелхьардовлийла йолу цхьа неI. Цо тешар дерш чубитира, Iесанаш неIсагIал арахьа битира.

Дала кIинхетамалла гайтира: Цо дуьззина цхьа бIе ткъа шо хан елира кIинойн некъ а битина, хIаллакхийларх кIелхьардовла. Амма адамаш ца тешара, уьш дуьйлура Нохьех. Ткъа хIинца церан сахьт текхьачна, царна таIзар деана, Везачу Эло ма-аллара. Адамо нагахь кхерамаш туьйсу, амма ша туьйсу кхерамаш кхочуш ца бо. Ткъа Дала Шен дош даим кхочушдо.

Нохьин ялх бIе шо а кхьачна, шолгIачу беттан вуьрхIитталгIачу дийнахь дIаделладелла массо а лаьтта бухара хиш. Оцу

дийнахъ, стигалиш дІасакъа а елла, лавтта тІе доккха догІа деара. (И догІа деара шовзткъа дийнаххый, шовзткъа бусий).

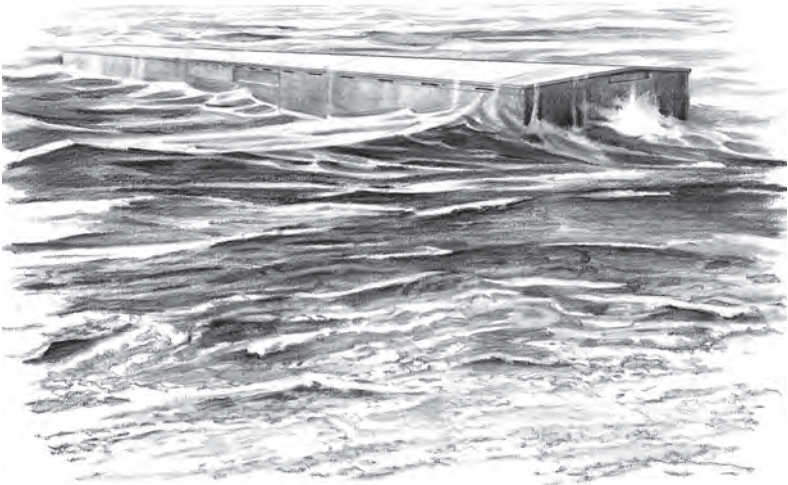
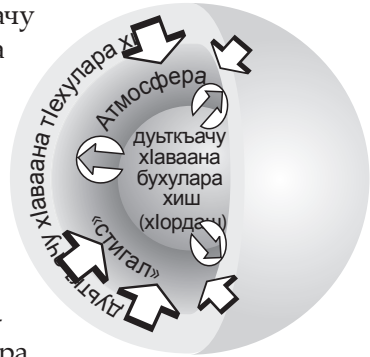
Доладалар 7:11–12

Лавттан бухара човнаш

Нагахъ Нохъа гойту воккхачу стеган аматехъ. Иза хета шен нека дечу хин кеманна тІехъ лавтташ, гобаккхина дийнаташ а хІитина. Амма хьекъале хир дацара, боккха бохам боллучу оцу юкъахъ хин кеманан палубина тІехъ латтар.

Дуьне доладелчъхана, латта дохко дузадора, ткъа ондачу хьостанех даккхий хиш схъадовлура. Хинца шадерг хийцаделла.

Утгар хъалха хецаделла лавттан бухара хиш. Хин Іовраш лавтта чекхъевлла. Хета тарло, лавтта бухара хинан човнаш, лелха а лилхина, и хин Іовраш, латта а дохош, хъалахъаьдда, дерриг а дуьненан даккхий дакъош метгах а дохуш.

Лаьттана тIедевлла хиш

Цул тIаьхьа Дала стигална тIехула хIиттийна йолу хинан чобнаш хецайлийтира. Оцу хиша лагта дIахьулдира. Цул тIаьхьа хилларг дийцалур а дац. Минотехь хийцаеллачу климатом шело еара, дарцаш хийзадора, онда мох болуьйтура.

Оцу дерригенах а Делан Йозанаша хитIедалар аьлла. Иштта дерг кхин цкъа а хилла а дац.

Илмано вай кхето хIума дийца а мега, амма дицдан ца деза, дерриге а далуш волчу Далла цхьа новкъарло йоцуш, далур долуш хилар а хитIедалар а цул тIаьхьа хиндерг а.

Шовзткъа дийнахь деара и догIа. Хи-м схьаобхуш лаьтгара лаьттан бухарчу чобнашкара цхьа бIе шовзткъе итт дийнахь.

Лаьтта хи тIедалар шовзткъа дийнахь лаьттира. Хи алссам а даьлла, хин кема хи чохь айа а делла, лаьттах къаьстира. Хи, кхин а чIагIлуш, дебара лаьтта тIехь, ткъа кема хин тIехула лелара. Хи гулдалар лаьтта тIехь тIех а даьлла, стигалан бухахь мел долу лаьмнаш дIахьулделира хи чохь.

Доладалар 7:17–19

...Дерриге а лаьтта тIехь хилла йолу мерIуьргашкахула садоIуш мел йолу хIума елира. Лаьттахь хIора садоIуш мел йолу хIума хIаллакьхилира. ХIаллакьхилла дIадевира адамаш а, даьхни а, текхаргаши а, стигалан олхазарши а. Иштта хIаллакдира Дала лаьттахь мел хилла хIума а. Нохьа а, цуьнца хин кеман чохь берш а бен дийна ца бисира.

Доладалар 7:22–23

Нохьа а, Нохьица хин кеман чохь йолу ерриге акхарой а, дерриге а даьхни а Шена дагахь долу дела, лаьтта тIе мох бахийтира Дала. ТIаккха хиш лагIделира. Гобавккхина долу лаьтта бухара хьаладуьйлу хиш совцийнера, стигали дIа а кьовлаелла, догIучуьбра догIа а сацийнера. Цхьа бIе шовзткъе итт де даьлча, лаьтта тIера хи, тIаьхь-тIаьхьа шен метта а доьрзуш, лагIлуш дара.

Доладалар 8:1–3

И хитIедалар хилале, лаьмнаш хIинца санна лекха хилла ца лору. Нагахь санна вай тахана латта дIашардича, иза кхо километр гергга хин бухахь хир дара. Делан Йозанаша боху вайга, вайна хIинца гуш долу лаьмнаш хитIедалар чекх-

даьлачул таьхьа лакхадевла, ткьа тогӀенаш лахьелла,
хӀорданийн, океанийн бух а бина.

*...Латта, юргӀано санна, Ахьа кӀоргачу хица Дахьулдина,
гобаьккхинчу хино лаьмнаш а кьайладаьхна...Амма
хиш, Ахьа бохург а дина, юхадевла, кьекьачу Хьан озах
кьаьхкина уьш девдда дахана. Лаьмнаш хьаладовлучу
хенахь, тогӀеиш охьайовлучу хенахь, уьш Ахьа царна
билгалъяьккхинчу меттиге дадахана. Ахьа царна тӀехдевр
доцу доза ДахӀоттийна, латта Дахьулдан уьш юха ца
дахийтархьама.*

Забур 103:6–9

Дала «доза» хӀоттийна, кху дозанап хи дехьадер дац.
Цундела хино кхин цкъа а латта хьулдийр дац.

Хийцаделла Латта

Нохьас шен доьзалца хин кеманна чохь кхо бӀе кхузткъе
цхьайтга де даьккхира. Эххар а Дала, неӀ дӀа а йиллина,
адамаш мохе довлийтира. Хиш, и де тӀекхачале, дуккха а
хьалха лахдала доьллера. Хин кема лаьмнаш долчу меттехь
сецира. Адамаша лаьтга тӀе ког биллинчу хенахь, латта декьа
дара, латто стом луш а бара. Амма и латта хьалхалерниг
дацара. И латта дара вай хӀинца дехаш дерг.

*Тпаккха Дала Нохье элира: «Арадовла хин кеман чуьра хьо а,
хьан зуда а, хьан кӀентий а, церан зударий а хьобца. Массо
а дийнаташ арадаха хьайца, массо а тайпана: олхазарш а,
даьхни а, ерриге а лаьттан текхаргаиш а. ДӀасайовлийла уьш
лаьтта тӀехула. Лаьтта тӀехь дебийла уьш, тӀаьхье а луш».*

*Нохьа а, цуьнан кӀентий а, цуьнан зуда а, кӀентийн зударий
а арабевлира хин кеман чуьра.*

*Тпаккха Везачу Элана лерина сагӀа доккхучу метте тӀулгаиш
хӀиттийра Нохьас. Шеца долчу даьхнин юкьара а, олхазаршна
юкьара а тоьлла а, хьанал а дерш, цхьаьца кьаста а дина,
Далла хьалха уьш дагийра цо.*

И тамехь йолу хаза хьожа ДӀакхечира Далла...

Доладапар 8:15–18, 20–21

Оцу книгийн цӀерашка хьовса приложенехь.

Вада

Хин кеманна чуьра араваьлча, Нохьас утгар а хьалха, сага доккху барз а кечбина, сагина цгий ланийра. Иштта дан дезаш дара оцу хенахь Делах тешачара, Далла шайн тешар гайтархьама. Иза Далла тамехь дара.

Тлаккха Нохъа а, цуьнан кентий а декъалбеш, Дала элира цаьрга: «Тлаьхье стам а луш, деба а дебаиш, латта дузийла аи».
Доладалар 9:1

...Ткъа Ас барт бо шуьца а, ерриге а шул тлаьхъа хир йолчу шун тлаьхъенца а... Иштта барт бо Ас шуьца: латтара йисина дийна мел йолу хIума хица хIаллакйина яра, амма ишттаниг кхин цкъа а юха хир дац аьлла. Кхин цкъа а Латта хи тIедаларца хIаллакдийр дац.

Тлаккха Дала элира: «Шуьца бинчу бертан тоьшалла дуьту Ас. ...ХIара ду и тоьшалла: стелаIад хIоттадо Ас стигалан мархашкахь. И ду тоьшаллина, Суна а, Лаьттана а юкъахь бинчу бертан.
Доладалар 9:9, 11–13

Дала вада динера, Ша кхин цкъа а латта хIаллакдеш долу хи тIедалар доуьйтур дац аьлла. Дала аьлларг адамашна дагахь латгийта стигалахь стелаIад дIахIутту. ХIетахь дуьйна эзарнаш шераш дIадахна, амма Дала Шен дош кхочушдеш ду.

Хин кеман чуьра арабевлачу Нохьин кентийн цIераиш иштта яра: Шима, Хьама, Япат. Ткъа Хьама КанаIанан да вара. И кхоъ Нохьин клант вара, ткъа царех хилла лаьттара адамийн тлаьхье.
Доладалар 9:18–19

Цу кепара юха деба доладелла адамаш.

Дерриг а Нохъа ваьхна шераш исс бIе шовзткъе итт шо ду.
Тлаккха Нохъа дIакхелхира.
Доладалар 9:29

Ткъя хIун эр вай динозаврех, тIулгех, тIулган кIорах, нефтах а?

Динозавраш боху дош Делан Йозанаш тIехь дац. Делан Йозанаша ма-бохху вай лелахь, ала мегар ду: динозавраш а Дала кхоьллина, лаьтта тIе хи тIедалале яьхна уьш.

Дукхайолу диназавраш рептилиш хилла дела, (ткъя уьш шайш яллалц дегI доккхуш хуьлу), тIаккха кхета мегар ду, царех, бIе шерашкахь* яьхча, инзаре яккхий гиганташ кхуьу. Диц дан ца деза, цхьайолу динозавраш бен, тIех яккхий цахилар. Ткъя цхьадолу дийнаташ хIинцалерчарел даккхий ца хуьлура. Парникови климато царна рептилишна яха дика хьелаш хуьлуйтура яккхийчарна а, кегийчарна а.

Хи тIедалар чул хьалха вехаш волу цхьана стагана 969 шо кхечира. Цу хенахь иза сов башха дацара.

ХIун хилла диназаврех? Хила тарло уьш а, кхин долу дийнаташ санна, хин кеманна чу девлла хилар. Цул тIаьхьа, дIа а хецаелла, уьш хIаллакьхилла.

Хи тIедаьлла хилла дела, вайна хIинцалерчу Iаламах доьзна долчу дукха хIуманна дала жоп карадо. Масала, тIулган кIора а, нефть а, иштта лаьттах тIулг лаьцна хIуманаш карор а. Уьш йисина хи тIедаьллачул тIаьхьа йисинчу стоммачу сацкьаран чкьурана кIел.

Дукха хаза тептарш яздина, дуьне кхолладелчхьана дуьйна хи тIедалар хиллалц, лаьтта тIехь хиллачу дахарх лаьцна. Оцу тептарша вайна гуш долчух лаьцна дукха дийцарш яздо. Нагахь санна шу хаттарша а, шеконаша а хьийзош делахь, ас цхьа хьехам бийр бара шуна: тIаьхьара сацам, дуьне кхолларх лаьцна дуьйцу литература ешний бен, ма белаш.

4. Бавел-гIала

Делан Йозанийн «Доладалар» олучу декъан уьтталгIачу коьртах, халкъийн тайпанаш доладалар олий, цIе йоккху. Цо дубьцу вайна коьрта этнически тобанаш кхоллаярх лаьцна. Уьш Нохъин кхаа кIентан тIаьхьенаш ю. Оцу коьртан чаккхенехъ иштта яздина дешнаш ду:

Иштта яра Нохъин кIентийн доьзалийн тIаьхье шен тайп-тайпанана къаьмнашна декъадаларца. Царех даьлла дерриге а лаьтта тIехъ дIасадаьржина къаьмнаш, Дала латта хьулдеш даийтинчу хил тIаьхьа кхолладелла долу.

Доладалар 10:32

Дуьненан бахархой юха а алсам дебна. ХIинца вайн дийцар историкаш цивилизацин ага олучу регионе дIахьор вай. Иза шира Месопотами ю. Вайн заманахъ цигахъ Ирак-пачхьалкх ю.

Лаьтта тIехъ массо а адамашна юкъахъ буйьцу мотт а цхьаь бара, цара олуш долу дешнаш а цхьатерра дара. Малхбалехъара дубйна доладелла и адам, ШанIар-махкахъ шера аре а карийна, цигахъ даха охьахиира.

«Дуьло, кибарчигаш а йина, уьш цIергахъ ягор ю вай», — элира цара вовшашка. Иштта тIулгийн меттана кибарчигаш а, киран меттана силам хилира церан. Цара элира: «ГIала а, цу чохъ стигале а кхочуш бIов а хIоттор ю вай ваьшна, хIокху лаьттахъ массанхьахула дIаса ца даржадайта, цIе а йоккхуйтур ю вай вешан».

Доладалар 11:1–4

Адамийн Iалашонаш

Хи тIедалар чекхдаьллачул тIаьхьа Дала адамашна тIе-диллина:

...ТIаьхье стам а луш, деба а дебаш, латта дузийла аш.

Доладалар 9:1

Амма адамаша оцу тIедиллинчунна хийцамаш бан пIор-тина ца Iаш, шайн лаамца царна тIе цхьацца хIума тIетоьхна.

Хвалхарниг. Адамашна мьбттура, шаш даим цхъаьна Іан а деза, шаш йоккха Пала ян а еза. Иза, гуш лавташехь, Делан лаам тІера довлар дара.

Иштта вайна го, адамаш Далла муьтІахь цахилар. Аша оила ца йора, кегий берашка дукха хІума Іамо хІунда деза те, ткъа аьлларг ца дан царна иштта дика хІунда хаьа те аьлла? Иза церан хила ма-деззара дукха атта хуьлу, хІунда аьлча аьлларг цадар, муьтІахь цахилар адамиин амалехь ду, иза Адамера дуйна тІаьхьенашка схьадогІуш долу къа ду. Хууш ма-хиллара, адамашна ца деза шайга пІелг хьежош де бохург. Царна хазахета шайна луьург деш. Иштта бара Бавел-Палан бахархой а.

ШолгІа. Пала ярал сов, адамашна кхин а бІов ян а лиира, шайн цІе яккхийтархъама. Цара бохура:

...цІе а йоккхуйтур ю вай вешан.

Доладалар 11:4

Оцу деношкахь вайна хаало иблисо къайлаха лере бохург, иза-м цуьнан лаам а ма бара.

Вайна ма-гарра, оцу дагалаьцначу шина а хІуман чохь Делан цІе юкъахь яцара. Нагахь санна адам шех цхъаь хилла дІахІотта лууш делахь, я шен цІе хилийта лууш делахь, шеко яц: иза кураллица доьзна хІума ду, гуш ма-дарра, оцу адаман ойланашкахь Далла лерина меттиг обьшуш яц. Мел сонта ду адамна ша лакхаваккха дагадар, юххехь сийлахь а, нуьцкъала а, онда а Дела а волуш! Делаца вуьстича, муьлхха ша лакхаваккха лууш волу стаг беламе ву. Делан Йозанаша ма-боххура, *долуш долчу массо а хІуманых цІе хъалаккха хъакъ долуш Делан цІе бен яц.* Цунна цхъанна бен Іамал йойла дац.

Иштта адаман ойланаш юха а Делан лаамца морзахъевла. Адамаша юха а сацан бина, *Веа Воккхачу* Делаца доьзна доцуш, шайн гІуллакхаш дан.

Делан Йозанаш тІехь дуьххъара гу-
чуьялла йолу адамаша Іамал ян бил-

галяьккхинчу хуманех цхьаь Бавелера бов ю. Тпавьхо Бавел боху дош Делан Йозанаша далош хир ду, Делаца доьзна доцуш, адамо ша деш дерг бохург санна.

Стигала кхаччалц лекха бов ян а поьртина, адамашна лиира Далла те шайн некъ билла. Амма цунах гуллакх ца хилира. Далла тебогуш цхьа некъ бен бац, и некъ Дала вайна гайтина.

Нийса билгалдаьккхина цхьа хума ду: **ДИН — иза адаман Далла текхача гертар ду.** Иза иштта дан а ду, адам шен кхоллараллехь чога Дела везар шеца долуш ду: цо даим лобху, керла-керла некъаш а дохуш, Далла текхача дагахь. Амма и дерриге а эрна ду.

Вайна ма хаьара, адам тиладелла. Цо Делан дош лобху. Амма цунна шен ценна те — Далла тебогуш некъ ца карабо.

Делан Йозанаша боху, цхьаь бен боцу Далла те далош болу некъ — иза Дала Ша схьагайтинарг

бу. Шен квинхетамца адамашна дубьхал а веана, Цо некъ битина адамна кьинойх цандада, сага даккхар бахьана долуш.

Амма адамашна дагадеанарг цхьа а тергам боцуш ца дисира. Цунна дерриг а хаара — галих лаьчна дерг а, бляввах лаьчна дерг а.

Адамаша кхуллуш йолчу глалане а, бовне а хьажа охьавоьссира⁶ Веза Эла. Везачу Эло элира, цаьрга а хьаьжна: «И массо адам цхьа халкъ а ду, массара а буйьцуш цхьа мотт бу, ткъа хун дан буйьлабелла уьш. Хинца дерриге а шайна дан дага догтург ца далуш дубьсур дац церан».

Доладалар 11:5-6

Далла хууш дара — историно и билгал бакьдерг те а чагдора — юкьара болчу матто технически прогрессана го дар. Схьахетарехь, вовшах доьзна хилар иштта билгалдаккха мега: адам дикачу хьолехь мел деха, цунна клезиг хаало шена

ТИЛАВЕЛЛА?

Дела оьшуш хилар. Дала адаман лаамна паргIато елла, амма Цо адамийн гIалаташ гучудоу, нагахь санна адамашна шайн дахар, Делаца доьзна доцуш, паргIат хила лаахь.

ДIасадаржор

Историно шех лаьцна ша боху. Дала, адамийн лаамашна доза тоха оьла а йина, иштта аьлла:

«... Дуйло, охьа а диссина, цара буйьцу мотт ДIаэбийр бу вай, уьш вовшаша дуйьцучух а ца кхобтуьйтуш». ТIаккха Везачу Эло и халкъ массо а лаьттахула ДIасадаржийра, цара хIоттош йолу гIала чекх а ца йоккхуьйтуш.

Доладалар 11:7-8

Алеутски перешейкехула Кьилбседера а, Кьилбера а Америке халкъаш дIакхалхарх лаьцна дуйьцург бух боцуш дара. Американ а, Азин а халкъийн меттанаш тера делахь а, церан гергарло лингвистически гIечIагIдойла яц.

Илманна дIадийца ца хаьа, хIун бахьана долуш кегийра йолу лингвистически группаш сел генарчу регионашкахь, кьилберачу Гренландера Амазонкин хьаннашка кхаччалц, муха дIанисьелла.

Делан Йозанашкахь аьлла ду, адамаш Дала дIасадаржийна — суна а хета иза иштта хилла аьлла. Шеко яц Дала керлачу меттигашкахь даха царна оьшшучул хаарш делла.

Адамаш дIаса а даржийна, Дала царна керла меттанаш делла. Иза Iаламат боккха болх хилла. ХIоранна а, кхечу кьоман мотт бийца Iамош хиллачунна хуур ду, керла мотт кхолла кхин а мел хала ду. Дала кхобллина долу цьхьадолу меттанаш чIогIа чолхе хиларна, уьш корматалла йолчу языковедашна а масех шерашкахь а ца Iема, ткьа Iамийча а, духахдолчух, хьалха санна, ца кхеташ буйьсу уьш.

Адамаша дIахIоттийна йолу гIала цьханхьа а ца яьлла, амма цунна, Бавел аьлла, керла цIе тиллина. Бавел бохург «эдалар» бохург ду.

Цу гIаланах цара Бавел-гIала элира (иза ду Iебархойн маттахь «Эбина-гIала»), хIунда аьлча цигахь Лаьттара массо а кьаьмнийн буйьцу мотт Везачу Эло эбина дела. Цигара дуйьина доладелира Везачу Эло хIокху лаьтта тIехь массо а маьIе адам даржадар.

Доладалар 11:9

Мичахь кхолладелла къаьмнаш?

Кортта долчу декъана, цхьа раса бен яц — адамийн тайпа. Делан Йозанаш тӀехь аьлла ду къаьмнийн а, тобанийн а башхаллах, амма иза чкъуран басах я тӀехуларчу аматах дац. Делахь а, и башхаллаш йолуш ю. И муха нисделла те? Кхетор вай иза чкъуран масална тӀехь (амма иза ду бӀаьргийн а, меран а, кхидӀа а долчу башхаллах).

Вайна хета, чкъуран дукха беснаш долуш санна, билггал долчунна тӀехь цуьнан цхьа пигмент бен яц — меланин. Вайца чӀога кӀезиг меланин елахь, вайн чкъор сирла ду; ткъа иза дукха елахь — чкъор бодане ду. Иштта дуккха а сирлачунна а, боданечунна а юкъара беснаш а ду.

Дукха хенахь дуьйна хууш ду, зудчун я майрчун цхьаннан чкъуран Ӏаьржа бос беллахь, вукхунан сирла бос беллахь, церан берийн чкъуран бос таьӀна хир бу. Нагахь санна ишттачеран бераша вовшашка маренаш дахь, церан бераш кӀайн, я Ӏаьржа, я таьӀна чкъуран бос болуш хила тарло. И хӀунда ду? Дера ду хӀора ден-ненан генаш ю, цаьргахула церан муьлхха а чкъуран бос хила мега.

Нагахь санна Іаьржа бос болчу шина бери, ишттачу чкъуран бос цхьаьнаэделлачу дай-нанойн доьзалшкара, вовшашка маренаш дахь, ткъа церан бераша Іаьржа бос болчаьрга маренаш дахь, церан тІаьхье массо а хенахь Іаьржачу аматехь хир ю.

Нагахь санна кІайн бос болу ши бер, ишттачу эбеллачу дайн-нанойн доьзалшкара, кІайн бос болчарна юкъахь нислахь, церан тІаьхье гуттар а кІайн бос болуш хир ю, хІунда аьлча, церан тІаьхьено Іаьржа бос луш йолу генаш яйина.

ХІара, чкъуран басы хьаьжжина, шина декъе декъадалар, Дала елла йоцуруш, цхьа а тІеобшу генаш а йоцуш, масех тІаьхьенах чекхдевлча бен, хуьлийла дац.

Вай кхеторан гуттар а яйина вариант гайтинехь а, цунах гуш ду, иза йоккха хало цахилар.

Делан Йозанаш тІехь боху массо а хІинчалера лаьттан къаьмнаш Нохьех схьадевлла ду: цуьнан кхаа кІантах а, церан зударех а. Уьш таьІна бос болу чкъор долуш хилла хила там бу, цундела церан тІаьхьенийн чкъуран бос, Іаьржниг санна, кІайниг а хилла.

ЯлхалгІа Корта

1. ИбрахІим
2. Дика
3. ЛутІа
4. Исхъакх

1. ИбраИим

Бавел-махкахь меттанаш эделачул тӀаьхьа бӀешераш дӀадевлла, Дела юха а Шен нуьцкъалаллица адамиьн историна юкъа гортгалц. Цу массо а хенахь Цунна дагахь дара Шен адамаш КӀЕЛХЪАРДОХУРГ ваийтаран весет. Дукхахболу нах башха дукха Делан ойла еш ца хиллехь, делахь а хӀора тӀаьхьенна юкъахь бара, Цуьнан дашах тешаш болу нах. Иштгачарах хилла Ибрам а, Сарет а — хенара долу зуда а, майра а. Церан довзал ца хилла.

...Сарет довзалхо хуьлуш яцара, цуьнан цхьа а бер дацара.

Доладалар 11:30

Ибрам винера Бавелна жимма кӀилбехьа йолчу Ур-ГӀалахь. Амма Делан лаамца иза, шен даймохк дӀа а тесна, шен বেশин кӀантаца ЛутИца ХӀаране веанера. Цигахь Везачу Эло шозлагӀа сьхабовзийтира цунна Шен лаам.

Везачу Эло элира Ибраме: «Хьайн мохк а, халкъ а, ден ца а дӀа а тасий, Ас хьайна гойтун болчу махка дӀагӀо.

Везачу Элан лаам кхочушбеш, ХӀаран-гӀалара дӀавахара Ибрам. Цуьнца ЛутӀа а вахара. Ибраман цу хенахь кхузткъе пхийтта шо дара.

Доладалар 12:1,4

Везачу Элан лаам кхочушбеш, ХӀаран-гӀалара дӀавахара Ибрам. Цуьнца ЛутӀа а вахара. Ибраман цу хенахь кхузткъе пхийтта шо дара. Ибрамна атта сацам бацара иза. Цуьнан аьтто ма бацара энциклопеди тӀе хьажа а, я карти тӀе а, я туристически компанин агентах дагавала а. Цуьнан цхьана а тайпана кхетам бацара, муьлхачу новкъа ваха веза аьлла.

Дала ца аьллера цуьнга иза. Новкъа волуш, Ибрама Далла те диллира шадерриг а, Цо цхъана тайначу дийнахь ша Канагане валориг хиларх а тешаш (цу меттехь хИнцалера Исраил-пачхьалкх лавташ ю).

Тешар

Дала ваДа динера Ибраме:

*Ас хьох схьадаьлла доккха халкъ кхуллур ду...*²

*...хъан цIе а ойур ю...*³

*Ас **декъалбийр*** бу хьо декъалвеш бери, **неIалт*** а эр ду хьуна неIалт кхайкхочарна...*⁴

...дуьнен чуьра массо а халкъ хьовгахула декъал а дийр ду.

Доладалар 12:2-3

*Дала стаг декъал веш хилча, цунна диканиг а, синкьерам а ло.
*Дала цхъанна неIалт аьлча, цунна бохам хир бу.

Дуьххьарлера Делан ваДа, иза дика кхаь бара Ибрамна: цунах схьадала дезаш дара **доккха халкъ**. Амма и хилийта бераш дезара, ткъа Ибраман уьш дацара, цу те Сарет а къанъелла яра бераш хила. Ибрам чоIга гIайгIане вахана хилла хила тарло, иза муха хир ду техьа бохуш, амма цунна хаьара: Дала аьлlexь, иза иштта хир ду.

ТIаьхьара а долу ваДа билггал КIЕЛХЪАРДОХУЧУХ а, хьалхара долчух а доьзна дара. Дала ваДа динера Ибраме, цуьнан тIаьхьенах цхъаь ДАЛА КЪОБАЛВИНАРТ а хир ву, ЦУЪНГАХУЛА массо а нах декъал а бийр бу аьлла.

...Ибрам а, цуьнца бери а, ...Канаган цIе йолчу махка баьхкира. ...Шена веанчу Везачу Элана лерина саIа доккху меттиг кечийра Ибрама цигахь.

Доладалар 12:5^б,7^б

ТДелан лаамца Ибрама саIа даьккхира, ша латийначу къинна гечдар а доьхуш. Хьабул а, Нохьа а, массо а заманан хилла болу Делан лаамехь болу кхиболу нах санна, иза Делан дашах тешаш а, Цунна муьтIахь а вара.

Ибрам а, ЛутIа а: вовшахкъастар

Ибрам а, ЛутIа а хьалдолуш ши стаг вара. ХIораннан а долахь дукха даьхни дара, ткъа царна дажа меттиг кIезиг яра. Цара сацам бира дIасакъаста. ЛутIас дуккха а хи молу

меттигаш йолу Иордан-хинан тогги къастийра, ткъа Ибрамна лаьмнаш бегийла хийтира. Бухахъ бехаш Iаш болчу наха Ибрамах жуьгти олура (ваьлла делаш волу, хийрачу махкара тевеанарг бохург ду иза). Цо тоьшалла до Ибрама Iер-дахаран меттигаш хуьйцуш хилла хилар. Амма цуьнан коьрта Iар-дахар долуш цъха меттиг яра — цунах Хеврон аьллера, ткъа оцу меттиган цIарца Ибрамах а, цуьнан тIаьхьенах а жуьгти аьлла цIе йиснера.

И дерриг а хиллачул тIаьхьа Везачу Элан дош деара Ибрамна, цъха сурт а хIоьттина. Дала элира: «Ма кхералахъ, Ибрам! Со хьо Iалашвен йолу гIап ю. Ас хьуна ден долу совгIат а доккха ду».

Амма Ибрама элира: «Сан Хьалдолу Эла! Со ирс долуш хилийта хIумма а лойла дац хьан, хIунда аьлча сан кIант вац...»

...Ибрам четар кIелара ара а ваьккхина, элира Цо: «ДIахъжал стигале, дагардел цигара седарчий, хьайга дагардалахъ! Оцул дукха хир ю хьан тIаьхье».

Ибрам тийшира Везачу Элах, цундела Цо иза Шена хьалха бакъвина лерира.

Доладалар 15:1–2а, 5–6

ТIаьхьара долу дешнаш доккхачу маьIнах дуьзна ду. «Бакъвина лерира» боху дешнаш кхин маситтаза нислур ду Делан Iозанашна тIехъ, цигахъ Ибрамах лаьцна дуьйцучу хенахъ. Бакъвина олуш вай гочдечу дешан маьIна ду билгалбаьккхина мах дIабалар бохург. Муха кхета веза кху дешнех:

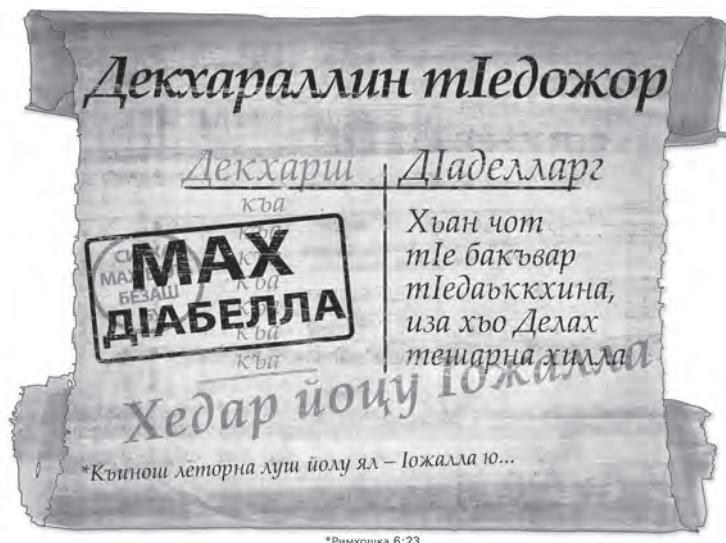
Ибрам тийшира Везачу Элах, тIаккха Цо иза Шена хьалха бакъвина лерира?

Дагадоуьйтур вай декхараллин тIедожор, цуьнца хIора стар къа латор бахьанехъ мах бала безаш ву. Иза Ибрамна а догIуш дара. Дала аьллера, Ибраман тешар хиларан бахьанехъ, цуьнан счъта тIе бакъвар тIедаьккхина, тIаккха иза къиноьх ДIацIанвина. Ибраман декхар дIадаьлла лоруш дара, ткъа иза ша хIинца бакъвина вара, аьлча а, бакъ а, цIена а вара Делаца йолчу юкъаметтигана.

ДЕКХАРХО

Иза Ибрам кхачам боллуш хилла хилар а дац. Иза муьлхха кхин волу къа тIехъ дерг санна висна. Амма Делан Iаьргашна хьалха Ибрам бакъвина вара, хIунда аьлча иза тешара Цунах.

Тешам а, тешара, царах сьхадолу дешнаш а Делан Йозанашна тЕхь сих-сиха дубъхал нисло. Коьртаниг кхунах кхетар ду:

1. Тешам, тешар, тешамалла, тешаш хилар боху дешнаш а Делан Йозанашна тЕхь вовшийн метга дохкуш меттиг йоҒу.

Ибрам Везачу Элах **тийшира**. | Иза **тийшира** Дала аьллагуч.

Ибрам Везачу Элах | Ибрам тешаш вара
тешам болуш вара. | Цуьнан Дашах.

Ибрама шен Ғуллакх Везачу | Ибрам Делах **тешаш**
Элан **кара делира**. | **хилла**.

Иза **тешна** вара Везачу Элах. | Иза Цунах бен ца **тешара**.

2. Бакъдолу тешар билгал долчунна тЕхь ду. Ибрам тешнарш цъхана бабин туьйранаш дацара. Иза сатуьйсуш вацара шена аист олучу олхазаро кІант вохьург хиларх. Ибраман тешам билгал бакъдолчунна тЕтевжина бара.

+ Дала эдира Ибраме: «Хъан кІант хир ву»
Кходлараллин Дела нуьцкъала ву, ткъа Цуьнан дош — билгал бакъду

= Ибраман кІант хир ву

Ибрам тешам болуш вара Делах кхечу хаттарш тлехь а. Иза тешаш вара, Дала шегга шен тлаьхьенехула КЕЛХЪАРДОХУРГ воуьйтур ву аьлла, динчу ваИданах. Иштта иза тешаш вара цу КЕЛХЪАРДОХУЧО ша иблисан а, кьинан а, Иожаллин а одаллера паргIатвоккхург хиларх. Иза бакъхиларан тоьшалла до лахайогIучу пункто:

Делан Йозанащца билгал бакъдолу тешар цхьана хьекъалца доза тоьхна дац.

3. Ибраман тешар мелла а цул доккха хIума ду. Цо иза дина шен синах а, хьолах а валарна кхерам боллушехь. Тешаро билгалдоккхура цо лелийнарг: Ибрам, Деле ла а доьгIна, шен даймохк дIа а тесна, хийрачу махка дIавахара. Ибрам тешара Делах, дийнатийн сагIа а доккхура цо, уьш Дала кьинойх дIаоьцург хиларх цхьана а тайпана шеко а йоцуш. Ибраман тешар даггара дара.

Тешар кху тайпана гойтийла ду: ши доттагIа новкъа вогушш кхозуш долчу тIай тIе кхочу. ТIаккха цхьаммо вукхуьнга хьаьтира: «Вай кху тIайно ловриг хиларх а, цу тIехула дехьадовлар кхерам боцуш хиларх а теший хьо?» Вукхо жоп делира: «Дера теша со, паргIат цу тIехула дехьа а вер ву!» ТIаккха хьалхачо вукхуьнга элира: «ТIай тIехула дехьа вер вайшиь, тIаккха хуур ду вайна!» Нагахь шолгIа доттагIа тIай тIехула вала ца лууш бехказвийла волавелча, тIаккха иза билгал ша тIай тешам бодуш хиларх тешна хилар шеко йодуш ду. Цо, дера, моттаргIа а ийир ю, ур-атталла ша тIай чогIа хиларх тешна ву а бохур ду, амма, ма-дарра аьлча, цуьнан деларо иза шек хилар гойту.

Хокху суьрто тешаро вайн деларна муха Iаткъам бо дика гойту вайна.

Цундела, вай йоьщучу хенахь: «Ибрам тийшира ВЕЗАЧУ ЭЛАХ, цундела Цо иза Шена хьалха бакъвина лерира...», дагахь хила деза хIун ду цу дешнашна тIаьхьа лаьттарг.

Вайн къамел кхидIа а деш, вайна тIаьхь-тIаьхьа алсам девзар ду билгал дерг, дIаделладелла гур а ду, тешар стаг Далла хьалха цIанваларан билгало хилар. Ткъа хIинца вайна цкъачунна хаа тоьар ду, Дала Шех тешачеран сий дойла.

Кху далийначу деа весетал сов, Дала аьлла⁵ Ибраме
цуьнан тӀаьхьенах берш хийрачу махкахь тӀебаьхкина а,
деа бӀе шарахь уьш бацош а хир бу, амма

*...ийи тӀаьхье чекхъяьлча, хьан халкъ кху лавтта тӀе
юхадогӀур ду [Каналане]...*

Доладалар 15:16

Ткъа хӀинца юхадоврзур вай вешан дийцарна тӀе. Дала
юха а чӀагӀо йина Ибраман, цуьнан дукха йоккха тӀаьхье хир
ю аьлла. Делахь а Ибраман, хьалха санна, цхьа а бер дацара!
Шуьга дубхьал хӀотгалай цуьнан холчохь хилар?.. Хетте а иза
Делан Дашах тешарх вуьзна вара.

ХӀажар а, ИсмаӀал а

Шераш дӀаобхура, ткъа Ибраман а, Саретан а бераш
дацара. ТӀаккха и шайна ма-хеттара дӀанисдан лиира царна.
Сарет бер ца хуьлуш яра, тӀаккха цо сацам бира шен ялхо
йолу ХӀажар Ибраме яхийта. Ишттаниг, хӀара тайшана меттиг
нисъелча, цу заман чохь деш дара. ХӀажаро Ибрамана кӀант
вира. Цунна, ИсмаӀал аьлла, цӀе тиллира. ХӀинца Ибраман
тӀаьхье яра. Цунна мовьтура, цу кӀантехула Дала хир ду
аьлларг кхочушхир ду. Делахь а цхьа дубхьало яра. Ибрама
а, Сарета а, Делан лаамца а доцуш, шайна хетачу кепара
дӀанисдинера иза.

*Ибраман дезткъе ткъайовсна шо дара, **Везачу Эло**, хьалха
а хӀовьттина, цуьнга аьлча: «Со Нуьцкъала Дела ву, Суна
Тамал а е, хьанал ваха.*

*Аса хьан цӀе хуьйцур ю: хьан цӀе Ибраман хир яц, **ИбрахӀим**
хир ю, хӀунда аьлча Аса хьо дуккхачу а къаьмнийн да виьр ву».*
Доладалар 17: 1,5

Цу дешнаша кхин шеко ца йойтура ИбрахӀиме. Цуьнан
хӀинца тӀаьхье ма яра — ХӀажаран кӀант, ИсмаӀал.

*Дала элира ИбрахӀиме: «Ас хьан зудчунна Саретана керла
цӀе туьллур ю. И цӀе хир ю **Сарат**. Иза декъал а йина, цунна
кӀант лур ву Аса. Цу кӀентан да хьо хир ву. Сарат дуккха а
халкъийн нана хир ю, цунах паччахьаш схьабевр бу».*

Доладалар 17:15–16

Сарат

Ткъа ХЮкху хЮмано сагатдора ИбрахИман. Дала Саратах лацна хЮнда боху те — ХАжара вина кАнт вуйла ца хууш ву Иза? ИсмаЪАлехуда ван мегаш вац те и воуьйтур ву аьлла во-лу КИЕЛХЪАРДОХУРГ? Стенна оьшу царна Саратах кАнт, иза сед къена хиларна, и хуьлийла а ма дац!!

ИбрахИм бертал вуьйжира, дагахъ вела а воьлуш, цо бохура ша-шега: «Бе шо кхаьчначу сан кАнт хир ву те? Я дезткъе итт шо кхаьчначу Сарата бер дийр ду те?» Таккха ИбрахИма элира Деле: «ИсмаЪАл мукъана а вахахъара, Ахъа декъал а вина».

Доладалар 17:17–18

ИбрахИм Деле ала герташ вара ИсмаЪАл а мегар ма вара вада кхочуш хилийтархъама. И мукъа хилахъара цхъана хЮманна пайденна.

Дала элира: «Билггала хъан зудчо Сарата виьр ву хъуна кАнт, ахъа цуьнан цЕ Исхъакх туьлтур ю. Аса цуьнца Сайн барт биьр бу, цуьнан ерриг а тлаьхъенашна гуттаренна а болу барт хир бу иза.

Суна хезира ахъа ИсмаЪАлан цЕ йоккхуш. Аса иза декъалвиьр ву, ...цунах схъадер ду доккха халкъ.*

*ИсмаЪАлах
схъадевлла
Гарбийн
халкъаш.

Амма Сарата хъуна тЕедоглучу шарахъ хЮккху хенахъ вен волчу кАнтаца Исхъакхаца биьр бу Аса Сайн барт».

Доладалар 17: 19–21

Иштта, Далла тамехъ Цуьнан дашца деш дерг бен дац. Цхъа шо даьлча, Сарат лур ву аьлла волу кАнт ван везаш яра. Дала хИнциале цЕ а еллера цунна: Исхъакх. Шехахула доккха халкъ хин долу ИсмаЪАл а ца вицвинера Везачу Эло.

Кхо хъаша

ИбрахИм а, Сарат а ладоьглуш Гара. Таккха Дела юха а веара царна — хИнца адамийн вастехъ, шина маликаца. И шиь а дара адамийн вастехъ. ЛутИн гАла Седаме боьлхуш болчу новкъара уьш ИбрахИман хЮсаме баьккира.

Веза Эла: «Хъан зуда Сарат мичахъ ю?»

ИбрахИм: «Кхузахъ, четар кЕлахъ ю иза.»

Веза Эла: «Со блявста юхавогур ву, цу хенахь хьан зудчун Саратан клант хир ву.»

Ткъа Сарат царна тIехъа лавттачу четарна кIелахь ладу-гуш яра церан къамеле. ИбрахИм а, Сарат а чога хенара дара, Сарат бер хуьлучу хенара яьллера.

Ела а йовлуш, ша-шега бохура цо: «Со къена ю, сан майра а ву къена. Обий те суна и ирс?»

Везачу Эло (ИбрахИме): «Сарата, ела а йовлуш, хIунда боху, шен бер хир дуй те, ша къена ма ю? Везачу Элана дан хIумма а хала дуй? ХIан-хIа! Айса ма-аллара, Со блявста юхавогур ву, цу хенахь Саратан клант хир ву.»

Сарата элира: «Со йовлуш яцара!» Ша кхера елла дела, элира цо иштта.

Амма Везачу Эло элира: «ХIан-хIа, хьо елаелира».

Доладалар 18:9–15

Хила там бу Сарат цецъяьлла хилла, Дела кхуьнан ойла-наш хууш хиларх. Сарат поьртира, ша елаялар ца хилла ала. Амма Дела Iехалур вац. **Цо** элира: «ХIан-хIа, хьо елаелира.» Цунна го адаман гулакхаш, тIаккха хIорра царех жоп даларна хьалха дIахIоттаво.

ИбрахИм а, Сарат а тешара Дала Шен ваIда кхочушдийриг хиларх, амма церан шеко йогуш меттиг а йогура. Делахь а Везачу Эло, Ша ма-аллара, Цунна буьрттигал⁶ долу тешар а маIна долуш ду, ткъа иза мел жима бу! **ГIудлакх тешаран барамехь** дац, ткъа и стаг хьанах теша бохучунна тIехь ду. ИбрахИм а, Сарат а Делах тешара.

Ши малик Седам-гIала дIадахара. Цигахь уьш Ибрахи-ман вешин клант ЛутIа волчу баха безаш бара.

2. Дика

Бешераш дIаовхура, ткъа уьш дIаэхарца кIез-кIезиг Дала Ша...вовзуйтура адамна. ХIинца вайгахь дуьззина Делан Йозанийн тептар долуш, вайна атта ду сихха довза хIетахь хилларг, мацах хьалха и гинарш боьхна хийззина хилла долу хIуманаш. Цу тайпана воьхна хьовзар лан дезаш хилла ИбрахИм а.

*Тпаккха божарий, хъала а гевттина, лакхара чухъавсича,
Седам-гIала гун йолчу метте бахара. Уьш новкъабаха
тIаьхъавелира ИбрахИм.* Доладалар 18:16

Уьш цхъабна дIабобьлуш бара, ткъа Делан Йозанашца доьзча, Везачу Эло иштта оила йора:

Везачу Эло элира Ша-шега: «Со дан воллург Ас ИбрахИмах лачкъор дац. ИбрахИмах доккха а, нуьцкъала а халкъ сьхадер ду, дуьнен чубра дерриг а халкъаш цуьнгахула декъал а хир ду. Аса ИбрахИм хабржина, цуьнга весет дайтархъама шен берашка а, тIаьхъенашка а, Везачу Элана ма-лаъара, нийсонца а, хъанал а даха аьлла. Тпаккха Везачу Эло Ша дийр ду аьлларг дерриг а дийр ду цунна». Доладалар 18:17–19

Хорш коьрта аяташ ду. Уггар а хъалха дика хаа деза, Делан Йозанаша кхузахь Делан ойланах лаьцна дубьцуш хилар. Вайна аьгто белла Делан ойлане хъажа: ИбрахИмна тIехь дара тайпа долор. Тпаккха чIогIа коьрта дара, шена лур ву аьлла волу кIант кхиош, цо цуьнга Делах лаьцна дийцар.

Делах лаьцна хаар

ИбрахИмна хаъара, Дела гутгаренна а вуйла. Цунна хаара, Дела адамашца уьйр йолуш вуйла, иза цо шена тIехь зийна. Цунна билггал гора, Дела Веза Эла а, дерриг Дуьне Кхобьлинарг а, массо хIума далуш а, массанхъа волуш а хилар. ИбрахИман а, Саратан а аьгто бара Дела шайн ойланаш хууш хиларх теша. Цу тIе а царна хаъара, Дала кьинош латийначарна таIзар дойла — Цо Нохийн заманан нах хIаллакбинера. Кхин хIун алалур дара ИбрахИме Делах лаьцна?

Седам-гIала новкъа воьдуш Дала ИбрахИме элира:

Юха Везачу Эло элира: «Седаман а, Iаморан а бахархошна дуьхъал аьрзнаш дукха ду, уьш кьиноих буьзна бу аьлла. Суна ма-хаззара гIуллакхаш вон дуй хьожур ву Со, цига а вахана, тIаккха хъал ма-дарра хуур ду Суна». Доладалар 18:20–21

Иза элира Цо ИбрахИман дубьха. Седамахь долчух цецваьлла вацара Дела — Цунна ма-дарра хууш дара цу гIалахь деш долу массо а хIума. Далла ган лаъара, ИбрахИм муха хьожу те цу гIуллакхе. Иштта наггахь дас кIанте олу: «Хъан чобнна чу а ваьлла, толлур аса, сайга ма-бохху, чолхе гIуллакх дуй те цу чохь, » — шена билггал хуьушехь цигахь

деш дерг. Цу дешнаша шайн гуллакх дира. ИбрахИм гайгГане велира.

Божарий Седам-гГала йолчухъа Дабуйлабелира, ткъа ИбрахИм Везачу Элана хъалха лавтташ вара.

Доладалар 18:22

Седам а, Иамор а гГаланаш

ИбрахИм Везачу Элана дубъал хЮбттира. Цунна дукха хаза ца хийтира, Дела ЛутГала волчу ваха воллуш хилар, хГунда аьлча цунна хаъара: Седамехъ Тедал дацара.

Седам-Галех а, Иамор-Галех а къамел доладелча, дукхах-болчу нахана, цу гГаланашкахъ стегарий нахаца лелар Дла-садаьржина хилла хилар бен, дага ца догГу.

Амма Делан Йозанаш ТГехъ аьлла ду:

ХГара бу ...Седам-гГалин а, цуьнан зудаберийн а бехк: уьш кура бара, церан дукха даа хГума дара, церан маьрша синтем а бара, амма цара къечарна а, мискачарна а гГо ца дора. Уьш кураллаш еш, дегза хГуманаш деш лелара Суна хъалха...

Яхъазкхиал 49–50

Цу гГаланийн бахархой чЮгГала телхина лелаш бара. Уьш хьолах буьзна лелаш бара, шайна уллора дулахой цу хенахъ мацалла а, къелла а ловш болуш. Шавш шайн хан муха йойур ю ца хууш, седамхоша боьха мел дерг леладора. Делан Йозанашкахъ аьлла ду:

Седаман бахархой чЮгГала зуламе а, Везачу Элана хъалха къинош летийна а бара.

Доладалар 13:13

Иштта Далла хууш дара, и гГаланаш къинош летор ТГехъ мел бехъелла ю. И хууш ИбрахИм а вара. ТПаккха иза чЮгГала гГайгГала йолуш вара, Везачу Элан таъзар шен вешин кГантах ЛутГех ма хъакхалахъара бохуш. ИбрахИма сатубьсура, хГинца а тГабъха доцчурьра, Веза Эла сацо. Цо сацам бира, Дала Седамара бакъон ТГехъ лелаш болчарна хГун кечдина хаа.

Везачу Элана герга а веана, цо хавттира: «Веза Эла, Хъайн лаамехъ берш а, лаамехъ боцучаьрца хГаллакбан дага-м ца деана Хъуна?*

ХГун хаьа, цу гГалахъ шовзткъе итт Хъан лаамехъ стаг вуйла? ХГетте а и гГала йохор

*Везачу Элан лаамехъ хилар кхузахъ иштта кхета деза: Далла лерина сагГала а доккхуш, Делан дашах тешарт.

ю Ахъа? Шовзткъе итт Хъан лаамехъ волчу стеган дуьхъа цу гIалех къинхетам биър бац Ахъа?

Ахъ иштта-м дойла ма яц! Хъан лаамехъ боцуриш байархъама, гIала а йохош, Хъан лаамехъ верг хIаллаквийър ма вац Ахъа? Нагахъ иза хилча, Хъан лаамехъ болчарна а, боцучарна а юкъахъ башхо ма яц — уьш массо а хIаллакхуьлуш ма ву. Ахъ иштта дийр дац! Дерриг а дуьненан Кхелахоcho ийър яц нийсо?»
Доладалар 18:23–25

ИбрахIима Далла хъехам бо

ИбрахIима дерриг а дуьненан Кхелахочунна хъехам бо: Дела муха хила веза. Иза кхоьруш хилла хила а там бу, магийначу дозанап ша гIехваларна, Везачу Эло шовзткъе итт бакъахъара лелаш болчийн дуьхъа гIаланах къинхетам бар доьхуш. ЛутIа бакъахъара лелаш болчарех вара, Седамахъ Iаш волу дукха хан а яцара. ЛутIа дикачу агIор масал хила а ма мегара кхечу нахана. Мухха делахъ а, ИбрахIима Деле хаттар до: йохор юй те Цо гIала, цигахъ шовзткъе итт Далла лаамехъ берш карабахъ.

ТIаккха **Везачу Эло** элира: «Нагахъ Седам-гIалахъ Суна шовзткъе итт Сайн лаамехъ волу стаг каравахъ, церан дуьхъа Аса цу ерриг а гIалех къинхетам биър бу».
Доладалар 18:26

Эццахъ ИбрахIимна мелла а дагна паргIато еара. Амма цо кхидIа ойла йира: «Делан лаамехъ волчу ЛутIех лаьцна Делера цхъана а тайпана дикачу агIор хIума ца хезна шена. Хинца а кхиьна хилла хир вац иза шегара диканиг дIаэцийта.» ТIаккха ИбрахIим махбан волало.

ИбрахIима элира: «Новкъа Iуьллу чамхалган меха волу со Хъоьца къамел дан хIутту, Хъалдолу Эла. Масала, пхиь тIе а ца товьна, гIалахъ шовзткъе пхиь бен Хъан лаамехъ верг ца хилахъ? И пхиь тIе ца товьна аьлла, ерриг а гIала йохор ю Ахъа?»

Хъалдолчу Эло жоп делира: «Нагахъ Суна цигахъ шовзткъе пхиь Сайн лаамехъ волу стаг каравахъ, Аса гIала йохор яц.»

Юха а хаьгтира **ИбрахIима**: «Ткъа Хъайна шовзткъа Хъан лаамехъ волу стаг бен ца каравахъ, йохор юй Ахъа и гIала?» «Нагахъ Суна шовзткъа Сайн лаамехъ волу стаг каравахъ, Аса йохор яц и гIала,» — жоп делира **Хъалдолчу Эло**.

«Хьалдолу Эла, доьху Хьовьга суна овьГлаз ца вахар, пурба лохъа Хъайга хатта: нагахь гIалахь ткъе итт бен Хъан лаамехь стаг ца хилахь, йохор юй Ахъа иза?» — аьлла хьаттира **ИбрахИма**.

«Нагахь Суна цигахь ткъе итт Сайн лаамехь стаг каравахь, Аса йохор яц иза,» — жоп делира **Хьалдолчу Эло**.

Тпаккха **ИбрахИма** элира: «Волавеллачуьра, кхин а хоттур дара аса, Хьалдолу Эла: нагахь гIалахь Хъан лаамехь ткъа стаг хилахь?»

Хьалдолчу Эло жоп делира: «Цу ткъа стеган дуьхъа а йохор яц.»

Юха а вистхилира **ИбрахИм**: «Хьалдолу Эла, овьГлаз ма гIахъара Хьо аса кхин цкъа а хаттарна: нагахь Хьуна итт Хъайн лаамехь волу стаг каравахь цу гIалахь?»

Хьалдолчу Эло жоп делира: «Итт стеган дуьхъа а йохор яц.»

ИбрахИмца долу къамел чекх а даьккхина, дIаввахара **Веа Эла**. ИбрахИм а шен цIа юхавирзира.

Доладалар 18:27–33

Делан собар

Хинца ИбрахИм мелла а паргIат садаIа йиш йолуш вара. Иза жимма цецваьлла вара, хIунда аьлча цунна хъара: Седам-гIала а, Iамор-гIала а — кьинош дIасадаржош йолу меттигаш юйла. Дала хьалха яханчу хенашкара дерриг а адамаш хIаллакдина хилча, Седам-гIалин а, Iамор-гIалин а стенна сатуьсийла яра? Хетте а Дала элира Ша кьинхетам бийр бу царех, нагахь санна цигахь итт мукъа Шена лаамехь волу стаг каравахь. БилгIал Веа Эла муьлхха а диканан Дела ву. Дика бохучу дешпан Делан Йозанашна тIехь маситта маьIна ду, амма коьрта цуьнан маьIна — Делан, кьиношлетийначарна ца догтIушехь, дика хилар ду.

Хала дац ган, Дала мел дика деш дара Седам-гIаларчу бахархошна, тIех дукха кьинош леторна, царна цъхана а тайпана кIелхьарбахар ца догтIушехь.

Ткъа ша ИбрахИм? Стаг бен воццухехь, Далла хъехам бан майраваьлла! ...Цул хьалха а, Дала Шен ваIда кхочушдийриг хиларх шекваьлла, гIарбашах кIант ван ца кхийрира. Ма-дарра аьлча, ИбрахИм кхачамаллин масал дацара. Делахь а Делан цуьнга безам бара.

Безаман ши агло ю.

1. **Дикалла а, Иуьналла а** — уыш Дала гайтина дуьне кхулдуш.
2. **Ца боггIушехь, бина кьинхетам а, дика а** — иза кхечу тайпана а, кхечу КIоргаллин а безам бу. Иза Везачу Эло гучубаьккхина ИбрахИмна а, Седам а, Iамор а гIаланашна а тIехь.

Иштта, цу кьамело ИбрахИмна довзийтина Делах лаьцна керла хаар. И хаар цуьнан хIинца шена лур ву аьллачу кIантана дала йиш яра. ИбрахИмна хиира Дела мел дика а, кьинхетаме а ву.

3. ЛутIа

Сарахь и ши малик Седам-гIала деара. ГIалин кевна йистехь хиьна Iаш вара ЛутIа.

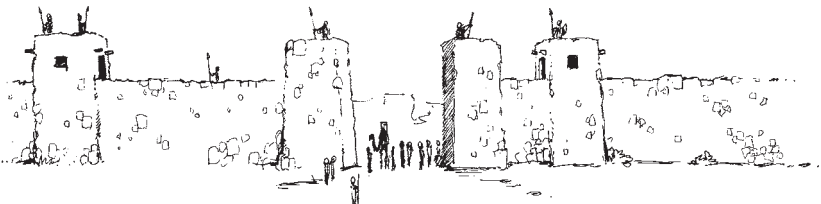
Доладалар 19:1^а

Делан Йозанашна тIехь ЛутIа Делан лаамехь стаг хилла аьлла ду. ЛутIа ИбрахИмца цхьаьна ваьлла лелаш хилла, цундела иза а теш хилла Везачу Эло гайтинчу тамашийначу гIуллакхийн. Цунна дика девзара Далла тIе гIуллакх диллар хIун ду а, билггал долу тешар хIун ду а.

ГIайгIа

Делан Йозанашна тIехь аьлла ду ЛутIа гIалин кевнехь хиьна Iаш вара , ткъа иза магийна дара гуттар чIогIа лоруш болчу гIалин бахархошна. Амма ЛутIа реза вацара кьинах дуьзна долчу седамхойн дахарна.

Бобха мел дерг лелочу харцахьарчу нахана юкьахь балехь ваьллина Делан лаамехь волу ЛутIа кIелхьарваьккхина Цо. (ХIунда аьлча царна юкьахь Iийна и Делан лаамехь волу стаг хIора дийнахь дагахь бала лаьтташ вара, цу наха лело бобха гIуллакхаш ган а гуш, царах дерг хаза а хезаш.) 2 Китин 2:7–8

Лутга, шена кѣинош летор ца дезаш хиллехъ а, ша цигахъ хьалдолуш а, лелалуш а волу дела, шен Гар-дахарна зен а хир доцу дела, вехаш вара Седам-галахъ. Иштта, гучуделира ши малик.

...Уьш шена гича, тIе а вахана, царна хьалха горавуьйжира иза. «Сан элий, ас доьху шуьга шайн ялхо волчу хIусаме дахкар. Со волчохъ когаши била а, буьйса яккха а меттиг хир ю, ткъа кхана шайн некъ кхидIа а бер аша», — элира ЛутIас.

«ХIан-хIа, оха буьйса майданахъ йоккхур ю», — элира цу шиммо. Амма ЛутIас чIогIа дехарна, иза волчу хIусаме ван резахира и шиь. ЛутIас царна яа хIума кечийира, морза тохаза бениг а деттира. Цара хIума йишира. Доладалар 19:1^б-3

Хила тарло, ЛутIина цу шина некъахочун цъьа шатайпа хIума билгалдаьлла хилар. Дела ИбрахIимна дуьхьал хIовт-тича, Иза адаман вастехъ хилла. Иштта гуш дара и ши малик а.

Мухха делахъ а, ЛутIас уьш ша волчу чу а кхайкхина, царна яа хIума елира. Цо уьш чукхайкхар, цъьадолчунна, цу мехкан гIиллакхашца догIуш хилла хала а тарло, амма, хила мегга, Лутга гIагIане хилла хийрачу махкара нахах. Цу хIуманна цуьнан дикка бахъанаш а дара.

Цу сарахъ уьш Iлабийшале, Седам-гIалара жимачо а, воккхачо а, массо а маьIпера схъа а веана, ЛутIин цIенна го бира. Уьш маьхъарий детта буьйлабелира: «Мичахъ ву хъо волчу сарахъ веана ши стаг? Араваккха и шиь. Оха царах зударий бийр бу!» Доладалар 19:4-5

Ницкъ бар

Текст тIехъ гуш ду, Седам-гIалин бахархой ЛутIин хьеший дело лууш хиллий. Бахархошна хьешех зударий бан лаьара. Уьш дукха гулбелла хилла ЛутIин цIенна хьалха. Кхузахъ жима а, воккха а вара. Ерриг а гIала яра кѣинах юьзна. Цу тайпа долу хIума Седам-гIалахъ цецваллал хIума дацара я эьбе лоруш а дацара. Берриш а бара я шаьш боьха лелаш, я царна гIо деш. Цъьа Лутга вара эхъ хеташ а, уьш сецо гIерташ а.

ЛутIас, ара а ваьлла, шена тIаьхъа неI тIечIегIира. Цо элира цу нахе: «Вежарий, ас доьху шуьга, зулам ма дахъара

аша! Бобрша стаг а возза ши йоI ю сан. Ас и шиъ ДIалур ю шуна, царца шайна луьург де, амма ас доьху шуьга, оцу шина стагана зе ма дахъара аш. Уьш сан хIусаме баьхкина бу, царях жоп дала декхарийлахъ ву со». Доладалар 19:6–8

Диканах харцъадаьккхина кхетар

Схьахетарехъ, ЛутIа чIогIа таро йоьхна хилла хилла. Дан хIума доцчу ваьлла волу иза, хIуьа а дина, ницкъбарах кIелхъарбаха гIоьртира шен хьеший. Мел чIогIа хьеший тIелацаран а, уьш ларбаран а Iедал хиллехъ а, коьрто тIе ца лоцу шен божарий бовзаза йолу ши йоI гулбеллачу нахана цу некъахойн метта дIаялар. Хила тарло ЛутIина кьинойх дуьзна долу седамхойн дахар шена новкъарло еш ца хеташ хилла, хIунда аьлча иштта дацахъара цуьнан ши йоI цIена хир яцара. Хила тарло, цуьнан цу тIалин кьиношна духъл латта ницкъ хилла хила. Амма денна шена гуш долчу зуламо шен гIуллакх дина а хила там бу цунна дика а, вон а къасто хаар тIехъ. Я ЛутIа кхета волавелла хила там бу, шен хьеший муьлш бу, цундела цо сацам бина хилла мега, шен долчу массо а хIуманах вала уьш зуламах ларбархъама. ТIаккха цо шен ши йоI дIаэца церан метта элира.

Амма цIенна го бинчу Седам-гIалара божарша элира: «ДIавала новкъара!» Вовшашка цара бохура: «Хьовсийша хIокху тIевеана волчу стаге, хIара висинера вайна тIехъ кхел яза!» Цара элира цуьнга: «Дарлолахъ, хьуна царначул алсам кхета мегаш ю хьуна!» Уьш ЛутIина тIегIоьртира неI кагъян дагахъ.

Доладалар 19:9

Шайна беш болчу хийцамо мелхо а оьгIазбахийтира божарий, тIаккха шайн боьхачу лаамах буьзна болчу царна ша ЛутIа а ийшира.

ЛутIа волчу веанчу шина стага, ДIакхевдина, иза чохъьа а такхийна, неI ДIакъевлира. ТIаккха арахъ болчу нехан, жимачун а, воккхачун а, бIаьрса дайира цара. ЧувогIу неI лохуш, нах чIогIа гIелбеллера.

Доладалар 19:10–11

Хинца ЛутIин ерриг шеко дIа а яьлла, цунна билггал хаьара, и некъахой Дала бахкийтина буйла. Делан юкьагIорта-ро бен, иза кIелхъаравоккхийла дацара.

Цу шина стага хавттира Лутге: «Хъан довзалах кхин цхъа а вуй хЮкху гIалахъ Iаш? Я невцарий, я кIентий, я йоIарий — милла велахъ а кху гIалара араваккха. Оха хIара гIала йохор ю, хIунда аьлча **Везачу Элана** тIекхобхъуш кху гIалара бахархошна дубхъал дукха аьрзнаш ду. Цо дахкийтина тхо иза хIаллакъян».

Ара а ваьлла, шен йоIарина тIехъийзачу кIенташна тIевахара ЛутIа. «Сиха кху гIалара дагIо, — элира цо, — **Везачу Эло** кестта йохор ю хIара». Амма царна моьттура ЛутIас забар йо.
Доладалар 19:12–14

Бохамах лардаран хаам бар

Шен диканца Дала ЛутIина хан еллера тIебогIучу бохамах шен довзал а, шех тешаш болу гергарнаш а кIелхъарбаха. ИбрахIим галваьлла хилла, ЛутIига мелла а седамхой Далла тIе берзабелла моьттуш. Схъагарехъ, ЛутIа, шен хъал а, нахаца йолу юкъаметтиг а ларъеш, цара летош долчу кьиношна дубхъал хIума ца олуш, Iаш хилла. Цундела бохамах лаьцна шена уллорчаьрга цо аьлча а, царна цо забар йо моьттина. Иштта, ЛутIас шех тешаран бакъо яйира.

ШолгIачу дийнахъ сатосучу хенахъ маликаша сихвира ЛутIа. «Кху гIалина таIзар дийр ду, — элира цара, — хъайн цIахъ йолу зуда а, ши йоI а схъа а эций, дагIо кхузара. ГIалахъ дисахъ, шу хIаллакхир ду».

Амма ЛутIа шина даггахъ вара, хIоьттинчу хъолах дика ца кхетара иза. Амма **Везачу Эло** ЛутIех **къинхетам** бира. Цундела цу шина малико иза а, цуьнан зуда а, ши йоI а, кубьйгаш а лаьцна, гIалех араьккхира.

Оццу хенахъ **Везачу Эло** йохо йолийра гIаланаш Седам а, Iамор а, стигалара цIе а, савнгал а чу а хецна. **Везачу Эло** хIаллакйира цигахъ йолу гIаланаш а, ерриг тогIи а, дерриг ораматаш а, цу гIаланашкахъ Iийна дерриг адамаш а.

Доладалар 19:15–16, 24–25

ТаIзар

Седам а, Iамор а гIаланашкахъ пхиъ бен Делах тешаш верг вацара, цундела Дала Ша ма-аллара, сацам бира цу

Галанашна таӀзар дан церан кѳинош бахъана долуш — Дела Шен дешан да ма ву.

Дала Седам а, Јамор а Галанаш, латта тѳера хилла меттиг а йоцуш, хъабкхна дЈаяьхнера. И меттигаш яссаеллера, цигахь кхин цхъа а орамат а ца йолура. Археологаша лору, и Галанаш хилла Дуьрачу хЈордана кѳилбехъа, ткъа и цѳе цу хЈордана эрна елла яцара — цигахь ур-атталла тахана а яц цхъа а орамат.

Ша тогИи чуьра гЈаланаш йохош, Шена ИбрахИм дагахь волу дела, уьш йохале, цу гЈаланашкахь Јаш волу ЛутЈа араваьккхира
Везачу Эло. *Доладалар 19:29*

ЛутЈа кЈелхъарвалавелира, иза, Делан дашах а тешна, Галара араваларна, шен дахар кѳалатадарх лар ца даделлехь а. Делахь а, цуьнан кЈелхъарвалар боккха мах белла нисделлера — ши йоІ йоццух, цѳахь мел волчух ваьллера иза. Къа тѳаьхъало йоцуш ца дуьсу.

Ши билгало

ИбрахИмна везинера безаман Дела.
ЛутЈина гина таӀзар деш волу Дела.

И шиъ ший а Далла хъалха бакъ вара, амма хЈоранна а цаьршинна Дела шайна ма-хетта гира.

Делан Йозанаш тѳера гуш ду, Далла вай дезаш хилар. Дела бакъ а, веза а ву, Цо таӀзар до къа латийначунна — цу тѳехь **нийсо** а ю. Делахь а Делан доккха собар ду кѳалатийначаьрга, адам тѳе а кхуьур доцуш. Иза ду Цуьнан **безам** хилар.

Безам а, бакъхилар а Дала цхъатерра узуш ду. Везачу Эло таӀзар до кѳалатийначунна, амма, хЈетте а, Цо адамиин аьгто бо цу таӀзарх кЈелхъардовла. Цу тѳехь Цуьнан **кѳинхетам** бу.

Кху шиннах ЛутЈина билггал кЈезиг догЈура Делан безам а, гЈайгЈа а хилар. ХЈетте а Дала, догЈуш доцу, Шен **дика** дира цу шинна. Делан дика дуккха а сов ду вайна моятгучул.

Билггал Делан **кѳинхетамо а, дикано** а ло адамна догдахар.

Дела безам бу

Динан юкбараллехъ тЕэцна ду Дела — Иза безаман Дела ву алар. Нахана иза хазахета, хІунда аьлча таІзар до Дела бохург царна тамехъ дац. Иза вай Дела ваьшна муха хила веза аьлла ма-хеттара болчу гура юкъаволла гІертар ду. ИбрахІима санна, вай Далла хъехам беш хуьлу. ЖамІ дича, Делехъ коьртаниг безам а боцуш, ткъа вайн лерехъ хазахоьгуйту тамехъ йолу деган кІедалла хуьлу.

Ма-дарра аьлча, Делан Йозанашца Дела — безаман Дела ву. Амма цул сов, Иза нийсонан а, къалатийначунна таІзар деш волу а Дела ву. Дала таІзар дийр ду, къар ца луш, къинош леточу новкъа лелачунна. Жьожахати иблисана а, цуьнан шайтІанашна а кечийна ю, амма Делан Йозанаша вайга боху, Дала цига адамаш а хьовсор ду, Ша, дІа а тесна, Шена дуьхьалдаьллачу иблисана тІаьхьахІиттинарш.

Безам а, нийсо а Делехъ цхъатерра ду. Церан барам цхъатерра бу. Нийсоно къалатийначунна бехкевар доьху, ткъа безамо стагана бакъо ло таІзарх кІелхъарваккха аьгто бан. Цу тЕхъ Делан къинхетам бу.

4. Исхъакх

*Везачу Эло Сарат декъалйира, цуьнга Ша аьлларг кхочуш а дина. ИбрахІим къена воллушехъ, Сарата, доьзалхочух а хила, цунна кІант вира. Дерриг а Дала аьллачу хенахъ хилира. Сарата винчу кІентан цІе **Исхъакх** (иза Іебархойн маттахъ «диэлар» бохург ду) тиллира ИбрахІима.*

Доладалар 21:1–3

Дала Ша ИбрахІиме а, Сарате а дийр ду аьлларг кхочушдира, и ший хІинца къанделла делахъ а. Дела даим а Шен дешан да ву, наггахъ а доцуш, вайга далур дац аьлла хеташ долу хІума а деш.

Цул тІаьхъа, ИбрахІиман Шех тешар зен а лиьна, Дала элира: «ИбрахІим!»

ИбрахІима жоп делира: «Со ладугІуш ву».

Таккха Дала элира: «Хъайн цхъаъ бен воцу, хъайна дукхавезаи волу кІант Исхъакх, Мори-махка дІа а вигий, Ас цІе йоккхун йолчу лома тІехъ, вен а вей, сагІина вагаве».

Іуьйранна хъалххе хъала а гІаьттина, шен вираца, Исхъакх а, ши ялхо а эцна, сагІа деш даго дечиг а даьккхина, Дала шега гІо аьллачу метте дІавахара ИбрахІим. КхозлагІчу дийнахъ, корта хъала а айина, дІахъаьжначу ИбрахІимна геннахъ шавиш доьлху меттиг гира. ИбрахІима элира шен ялхошка: «Вираца кхузахъ совца, ткъа со а, кІант а, цига дІа а вахана, Далла лерина гІуллакх а дина, юхавогІур ву».

СагІа доккхуш даго кечдина дечиг Исхъакхан белиш тІе а диллина, урс а, цІе а схъаййцира ИбрахІима. Цхъаьний дІаволавелира и шиъ. Шен дега ИбрахІиме элира Исхъакха: «Дада!»

«ХІун боху ахъ, сан кІант?» — хъьттира ИбрахІима.

«Суна дечиг а, цІе а го, — элира Исхъакха, — ткъа сагІа доккхуш вай багор болу Іахар мичахъ бу?»

«Дала Ша боуьйтур бу сагІа даккха Іахар, сан кІант», — элира ИбрахІима.

КхидІа а цхъаьний дІавахара и шиъ. Дала билгалъаьккхинчу метте схъакхечира уьш. ИбрахІима сагІа даккха меттиг кечйира, тІулаиш а дехкина. Царна тІе дечиг а диллина, вехка а вихкина, цу дечигна тІе шен кІант Исхъакх охъавиллира цо. Урс схъа а эцна, шен кІантана иза хъакха кечвелира иза. Амма **Везачу Элан** малико* саційра ИбрахІим, стигалара охъа а кхайкхина: «Ва ИбрахІим!»

*Везачу Элан малик — цу меттехъ иза Делах цхъатерра ду. Хъажал Доладалар 22:15–16

«Со кхузахъ ву», — аьлла, жоп делира ИбрахІима.

Малико элира: «Ма велахъ кІант, цунна зе ма делахъ. ХІинца го Суна, хъо Дела лоруш а, Цунна муьтІахъ а вуйла. Суна го, хъайн цхъаъ бен воцу кІант Сан дуьхъа ахъ ца кхоор».

ДІахъаьжначу ИбрахІимна гира, коьллекх маІаиш а тийсалуш, лаьтта ка. Тевахана, схъа а лаьцна, шен кІентан метта Далла леринчу сагІина и ка бийра цо. Цу меттигах ИбрахІима «**Везачу Эло** оьшург ло» аьлла, цІе тиллира. Тахана а олу наха: «Кху лома тІехъ **Везачу Эло** оьшург ло», — олий.

*Юха а ИбраХиме стигалара кхайкхир **Везачу Элан** малик:
«Сайх дуй буу Ас, — боху **Везачу Эло**, — Сан дурьхъа хъайн
цхъаъ бен воцу кІант ца кхоош, ахъ иза дина, цундела Ас хъо
декъалвийр ву. Стигалахъ долу седарчий санна, хІордан берда
тІехъ йолу гІум санна, дукха тІаьхъе лур ю Ас хъуна. Цара
шайн мостагІийн гІаланаш схъайохур ю. Хъан тІаьхъенехула
дурьнен чурра дерриг а халкъаиш декъала хир ду. И дерриг а хъо
Суна муьтІахъ хиларна дийр ду Ас хъуна».*

Доладалар 22:1–18

ХІара истори кІорггачу маьІнах юьзна ю. Юьхъанца хетада-
ла там бу, Дела бераш сагІина дайарна реза ву аьлла. Амма,
ойла тІе а яхийтина, тидаме хъовса гІертар вай цу хиламе.

Цхъаъ бен воцу кІант

Дала ИбраХиме ома дина, кІант, схъа а эций, сагІина ло,
аьлча а, ве иза. Иза цхъаъ бен воцу кІант вара, цунах лаьцна
маситгаза а ИбраХиме аьллера, цхъана а тайпана иза дан
оьшуш доццушехъ. ИбраХим шерашкахъ ладобгІуш вара и
кІант хиларе. Делан дашца иза ягарлур йоцчу тІаьхъенан да
хила везаш вара. Билгал иштта бохура Дала, делахъ а хууш
дара, веллачу кІентан тІаьхъе хуьлийла доцийла.

Дала де бохучо цецваьккхинера ИбраХим. Кхечу халкъийн
адамийн сагІа даккхар шен бІаьргашна гина хиллачух тера ду
ИбраХимна. Цунна хъара, цу кепара сагІанашца цара шайн
деланашна там беш хилар. ХІетте а, Исхъакх ве аьлла, дина
ома, ИбраХиман Дела вовзарца цхъаьна догІуш дацара. Шен
безамца Дала ваІда дарца ИбраХимна тІаьхъенна Исхъакх
лур ву аьлла, цунах доккха халкъ хуьлуйтуш. Цо хьалха
дина долу ваІда хІинцалерчу омрица муха нисдийр ду? Амма
Делан хила йиш яц нийса воцуш. Дерриг а дахаран зеделлачо
гойтура ИбраХимна Далла тІе гІуллакх дилла мегарг хилар,
цундела цо Дала бохург дира. Шен кІант схъа а кхайкхина,
вирана тІе нуьйр а тиллина, дагоран сагІа даккха мел оьшу
гІирс схъа а эцна, Делан лаам кхочушбан вахара иза. Лазарна
дог эьккха доллур цуьнан, амма хІетте а Далла муьтІахъ вара
иза. Цуьнан ладугІуш хиларо дІадоьллур цуьнан кІорггера
Делан диканах тешар.

Ибраһиман ойланап

Делан Йозанаша вайна ца девзаш ца дуьту Ибраһим Чю-га Делан ваџданах тешаш хилар. Иза тешаш вара, ша Исхьакх саџина велча а, Дала иза веллачуьра денвийриг хиларх.

Тешар хиларна, Ибраһима, ша зийча, саџа даккха Исхьакх валийна. ...Ибраһимна дагахь дара, Делан ницкъ бу велларг а денван аьлла — ткъа цо шен кІант веллачуьра санна схьайицира.
Ебархошка 11:17^а, 19

Делан Йозанаша довзуйту, Дела Ибраһим зен лууш хиллийла. Цу тѳехь цъа а цецваллал хІума дацара, хІунда аьлча кху стагехула а, цуьнан тІаьхьенгахула а ван везаш вара воуйтур ву аьлла волу КІелхьардохург. ХІокху тІаьхьарчу, уггар кхерамечу зеро гайтира Ибраһим билгал Делах тешаш хилар.

Ибраһим а, Исхьакх а, царца кхиьна вогу жима ши стаг а Мори-мехкан лаьмнашка дІавахара. Лам тІе Ибраһим а, дечиг дахьаш вогу Исхьакх а бен ца вахара. ТІаккха новкъахь Исхьакха сацам бира хаттар дан. КІантана дуьхьара гина дацара саџа даккхар, цундела цунна хаара уггар коьртаниг тоьаш цахилар — саџина долу дийнат.

...Суна дечиг а, цІе а го, — элира Исхьакха, — ткъа саџа доккхуш вай багор болу Іахар мичахь бу? *Доладалар 22:7^б*

Ойла ян езаш хуьлу, дагадеана хиллий те Исхьакхана луларчу халкъаша лелош долу адамийн саџа даккхар. Амма иза а Ибраһимал кІезиг Делах тешна ца Іара. Дала Ша билгалбоккхур бу Шена Іахар аьлла, жоп хезча, Исхьакх паргІат кхидІа вахара шен деца цъаьна.

Далла билгалъяьккхина саџа даккха дезаш болу кхерч дІахІотто беза меттиг. Дуккха а шераш дІадаьлча, цигахь, Мори-лам тІехь, жуьгтийн динан цІа дІахІоттийнера.

Кечамбар

Хилам шен рогѳехь дІабовьдуш бара. Ибраһима, Исхьакх дІа а вохкий, саџа доккхучу кхерча тІе вуьллу.

Дала билгалъяьккхинчу метте схьакхечира уьш. Ибраһима саџа даккха меттиг кечйира, тІулгап а дехкина. Царна тІе дечиг а диллина, вехка а вихкина, цу дечигна тІе шен кІант Исхьакх охьавиллира цо.
Доладалар 22:9

Цу хенахь Исхъакх шех жоп ца даллал жима бер ца хилла. Иза цу хенахь тѳемало хила мегар долуш жима кѳонаха хилла. Ма-дарра аьлча, иза тоьгал ницкъ болуш вара шена бохам ца байта, цу тѳе а ИбрахИм кѳанвелла стаг хилла. Хетте а Делан Йозанаш тѳехь цѳѳана а меттѳехь аьлла дац, Исхъакха дуьхьало йина аьлла. ИбрахИмна дуьхьал хѳума ца олуш, цо боххург дина IадIаро тоьшалла до иза чIогIа шен дена муьтIахь хиларан. Исхъакхана вевзара иза, Делан лаамаш чIогIа лар а беш, кхочуш а беш волу стаг санна.

Кѳелхъарвалар

Вихкина а волуш, кхерча тѳе виллина волу Исхъакх тIорасиза вара. Цѳѳа а шалха ойла хила йиш йоцуш динчу Делан омрица, цуьнан сагIа даккха дезаш дара. Кѳелхъарволийла цуьнан хIинца цѳѳана а тайпана дацара. Делан Йозанаш тѳехь аьлла ду: «ИбрахИма, шен куьг а кховдийна, урс сѳѳаийцира...»

Сурт хЮтгадел шайна, цуьнан куьг муха дегош хилла, дог муха детгалуш хилла, эьккха кийчча! Иза цуьнан цхьаь бен воцу кІант ма ву! Меллаша уьрсаца куьг хьаладахийтира цо, малхехь уьрсан дуткьа дитт кьегира. ИбрахІим урс тоха кечвелира ...Эццяхь Дала сацийра иза. Везачу Элан малико стигалара охьа а кхайкхина, элира:

...Ма велахь кІант, цунна зе ма делахь. ХІинца го Суна, хьо Дела лоруш а, Цунна муьтІахь а вуила. Суна го, хьайн цхьаь бен воцу кІант Сан дуьхьа ахь ца кхоор.

Доладалар 22:12

Цул тІаьхьа хилларг хІун дара те? Хилла хила там бу ший а — да а, кІант а — хазахетарна вилхина хила а, чІога паргІатбевлла а.

Дела юкьа а гЮьртина, тІаккха веран билгалгьяьккхина кхел дІаяьккхира. Амма валар тІехь дара.

Хийцар

Делан Йозанаша вайга боху, Дала цу метте ка балийна хилла. Иза, коьллек малаш а тасаелла, лаьгташ хилла.

ДІахьаьжначу ИбрахІимна гира, коьллек малаш а тийсалуш, лаьтта ка.

Доладалар 22:13^а

Иштта лаьгташ болу и ка паргІатбалалур болуш бацара.

Тевахана, схьа а лаьцна, шен кІентан метта Далла леринчу сагІина и ка бийра цо.

Доладалар 22:13^б

ИбрахІима, шен кІантан метта, сагІина и дийнат делира, иза мегар долуш хийцар а лерина.

Иштта, сагІа даккха дезар дуьсуш дара, амма иза хІинца адам дацара, ткьа дийнат дара. Исхьакх кІелхьарваьккхина вара, ка бийна дела. Дала Ша гайтина дара и хийцар магадар. Иштта ИбрахІимна кхин а цхьа Делаца долу хІума девзира, цо иза цу меттиган цІарца билгалгьяьккхира: «Везачу Эло оьшург ло.»

Цу меттигах ИбрахІима «Везачу Эло оьшург ло» аьлла, цІе тиллира. Тахана а олу наха: «Кху лома тІехь Везачу Эло оьшург ло», — олий.

Доладалар 22:14

Цул тӀаьхьа Дала юха а чӀагӀдира ИбрахӀимна Шен ваӀда, цуьнан йоккха тӀаьхье хир ю аьлла — шадерриг Исраилан халкъ. Цуьнан дешнашкара гора хинволу КӀелхьардохург ИбрахӀиман а, Исхьакхан а тӀаьхьенах хирг хилар. Иза дерриг а лаьттана а декъалалла луш хир ву.

«Сайх дуй буу Ас, — боху Везачу Эло, — ...Хьан тӀаьхьенехула дуйнен чуйра дерриг а халкъаш декъала хир ду. И дерриг а хьо Суна муьтӀахь хиларна дийр ду Ас хьуна».

Доладалар 22: 16^а, 18

ХӀара Исхьакх сагӀина ло аьлла долу Делан тӀедожор санна дерг адамийн исторехь кхин цкъа а хилла дац. Хила тарло, иштгачу Пуллакхца Дела, ИбрахӀимна дӀадилина а ца Ӏаш, вайна массарна а билгал бакъдерг а, тешар а, хийцман сагӀа даларца кӀелхьардовлар а довзийта лууш хилла хила.

Делан кьинхетам

Исхьакхана юххехула ер йоцу Южалла хила езаш яра. Иштгачу хьолехь дерриг а адамаш ду: царна тӀехь валаран кхел ю⁷. Исхьакх ша кӀелхьарвалалур волуш вацара. Амма ИбрахӀим чӀогӀа Делан дашах тешаш вара, цундела Дала,

муьлххачу тайпана ваьккхина а, шен кІант кІелхьарваккхар-на дегайовхо йолуш вара иза. Таккха Дела юкхъахъавзира: Цо ИбрахІимна кІелхьарваларан некъ гайтира — хийцаран Јожаллица. Хьабудас шен метта дийна дийнат санна, иштта Исхъакхан метта ка белла. Дала Хьабудан хийцаран сага тІеэцча санна, Исхъакхана метта а дийнат далар магийна. Массо а хІума хилла дІахІовтина Делан лаамца. ИбрахІим а, Исхъакх а Далла муьтІахь хилла, цуьнан дош билгал бакъхиларх а тешна, цундела царна шайна тІехь Делан кьинхетам гина.

ВорхІалгІа Корта

1. Израил-мохк а, яхІуд-мохк а
2. Муса-пайхамар
3. ПирІун а, пасахъан деза де а

1. Исраил-мохк а, ЯхIуд-мохк а

Дала ИбрахIиме а, Исхъакхе а ваIда динера, КIЕЛХЪАР-ДОХУРГ церан тIаьхьенах цхъаь хир ву аьлла. И ши стаг дуккха а шерашкахь вехаш Iийра.

Якъуб (Исраил)

Исхъакхан ши кIант вара: Иесав а, Якъуб а. Иесав Кхаймах тера вара: цо шен дахар шена ма-хеттара дIакхоьхура, шен лаамашка а бен ца хьожуш. Ткъа цуьнан ваша Якъуб Делах а тешара, Далла муьтIахь а вара, цундела Дала иза цIена лерира. Якъуба Далла сих-сиха цIий Iаноран саIанаш дохура.

Якъуб а, цуьнца берш а КанаIан-махкахь йолчу Луз цIе йолчу меттиге (хIинца Бетал) баьхкира. Цигахь цо Беталахь волчу Далла лерина саIа доккху меттиг кечийира, хIунда аьлча кхузахь Дала Ша возийтира цунна... Доладалар 35:6-7^а

Якъуб шеко йоцуш тешара Делан Дашо бохучух:

...цIий ца Iанийча, гечдар ца хуьлу Ибархошка 9:22^б

И саIанаш дахарца Якъуба сатуьйсуре, Дала уьш шен кьинош тIера белла мах санна дIаэцаре. Якъуб тIехь кьинош долуш вара. Амма шен дахаран коьрта меттиг цо Далла дIаеллера. ТIаьхьо Везачу Эло цунна керла цIе елира — Исраил аьлла. (Иза гочдича, «Дала толам боккху» бохург ду.) Тахана и цIе Якъубах даьллачу халкъан йоккху.

Дала Якъубца къамел дира, Цо цуьнга юха а Ша хьалха ИбрахIим-пайхамаре а, Исхъакхе а дина долу ваIда дIаэлира. Везачу Эло элира:

Со Веза Эла ву, хьан деден ИбрахIиман а, ден Исхъакхан а Дела. ХIинца хьо тIехь Iуьллу латта хьуна а, хьан тIаьхьенна а лур ду Ас. Лаьттара ченан буьртигаиш санна, дукха тIаьхьенаш хир ю хьан, уьш дIасаяьржар ю малхбалехьа а, малхбузехьа а, кьилбаседехьа а, кьилбехьа а. Дуьнен чуьра

2000 Д.л.Къ.вале 1900 Д.л.Къ.вале

*массо а халкъаш хьовьгахула а, хьан тІавьхьенехула а
декъал хир ду.*

Доладалар 28:13–14

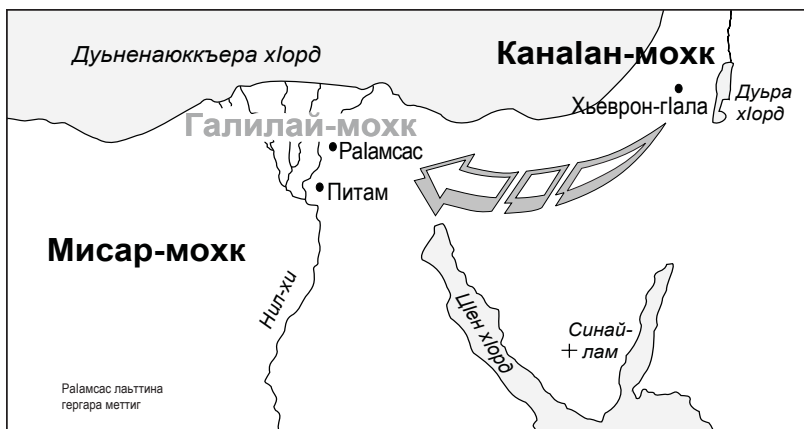
Иштта юха а Везачу Эло дагадаийтира, Якъубан тІавьхьенах схьаваьлла волу цхьаь декъалвина хир ву дерриге а дуьненна. И дешнаш Дала дур ву аьллачу КІЕЛХЪАРДОХУЧУННА догъуш ду.

Шийтта кІант

Якъубан шийтта кІант хилла, царах дІадоладелла Израил-мехкан шийтта тайпа¹. Ша дІакхалхале, Якъуба шен кІант ЯхІуд хІара дешнаш аларца декъалвира, сатийсина волу КІЕЛХЪАРДОХУРГ цуьнан гарах схьавер ву аьлла.

ИбрахІим-пайхамар а, Исхьакх а, Якъуб а цхьана меттахь Іар доцу дахар дІакхьохьуш вара КанаІан олучу меттигехь (хІинцалерачу Израил-махкахь). Якъуб вехачу тІавьхарлерчу шерашкахь оцу меттигашкахь инзаре мацалла хІоьттира. Цундела Якъуб шен кІенташца а, церан доьзалшца а Мисар-махка вахара.

Хетахь уьш кхузткъе итт стаг бен вацара. Мисар-махкахь уьш дика тІейцира. Иза иштта дара: мацалла йолаялале дуккха а хьалха Якъубан кІентех цхьаь волу Юсуп воьхкинера лолле Мисар-махка. Дала шортта хьекъал-кхетам делла волчу оцу кьонахчо шен корматалла Делан лаамца лелайора. Иза кеста пирІунан, воцуш ца терриг а хилла, пІонча хилира. Цундела пирІун-паччахьо Юсупан доьзална, чІоІа шен ко-маьршалла а гойтуш, Нил-хина йистошкара латтанаш дІаде-

лира. Оцу меттигах ГПашан олура. Уьш кху меттигехь севцира, мацаллах кІелхъарбовлархъама. Кхо бІе шовзткѣ итт шо даьлча а, Исраил-мехкан халкъ оцу меттигехь дехаш дара, амма церан халкъ шиь ах миллион совдаьллера. ИбрахІим-пайхамаран а, Исхъакхан а, Якъубан а тІаьхьенаш доккха халкъ а хилла дІахІоьттира, амма и халкъ ша хила деззачу меттигехь дацара. Царна Дала лур ду аьлла латта КанаІан-мохк бара, ГПашан-мохк бацара. Амма Далла Шен ваІда диц ца деллера. Мисар-махка сехъабахале, дуккха а хьалха Дала аьллера Якъубе:

Со хьовца ву, Ас Іалашвиір ву хьо, миччанхъа вахача а. ХІокху лаьтта тІе хьо юха схъа а валийна, Айса хьовга аьлларг кхочушдаллалц, Ас хьо дІатесна вуьтур вац.

Доладалар 28:15

Дала Шен дош кхочуш а дира.

2. Муса-пайхамар

Якъуб а, цуьнан шийтта кІант а, церан доьзалш а Мисар-махка баьхкича, уьш берриш а кхузткѣ итт стаг бен вацара. Амма хан дІаоьхура, тІаккха уьш шиь ах миллион совбевира. Ткъа Юсупах даьлла беркат бахъана долуш шайца дика хилар царна дицделира.

Юха Мисар-махкахь керла пирІун хІоьттира, цунна Юсупах лаьцна хІумма а ца хаьара. Цо элира шен халкъе: «Исраилан халкъ доккха хилла, иза вайна кхераме хила мегаш ду. Исраилхой ца дебийта хьовса деза вай. Нагахь тІом балахь, уьш вайн мостагІех дІа а кхетта, вайх лата а летта, кху махкара дІагІур бу». Мисархоша шайн хъаькамаш хІиттийра, исраилхойх леш а бина, цаьрга беза белхаш байта. Питам а, РаІамсас а цІераш йолу гІаланаиш йира исраилхоша пирІунна, шайна чохь тІаьхьалонна хІума латто. *Арадаккхар 1:8–11*

Лолла

Исраилхой лоллехь бара. Цара беза белхаш бан безара.

Амма оцу халкъана тІехь гІело мел йо а, иза тІеттІа дебара, цу махкахула дІасадаьржара. Мисархой кхоьрура исраилхойх. Цундела кхин а чІогІа беза а, хала а белхаш бойтура цара исраилхошка. Мисархоша къахьдинера исраилхойн дахар,

*поппарца а, кибарчигашица а болу а, аренашкахъ болу а беза
белхаш бойтуш. Муьлхха а болх бойтура цара исраилхошка,
къинхетам боцуш.*

Арадаккхар 1:12–14

Халкъ хIаллакдар

Хета тарло, исраилхойн гIуллакх дар тIехъ малояр дикка
дIаер ю, амма иза мелхо а алсамьелира. ТIаккха пирIунна
кхин тайпа хIума дар дагадеара.

*Гебархойн зударийн бераш хуьлучу хенахъ царна гIо деш яра
Шапарат а, ПуIа а цIераш йолуш ши зуда. ПирIуно омра
дира царга: «Гебархойн зударийн бераш хуьлучу хенахъ йоI
дийна йита, кIант ве!», — аьлла.*

Арадаккхар 1:15–16

Иштга омра дарца пирIуно дагалаьцнера Исраилан халкъ
кхуььушехъ хIаллакдан.

Лаахъ а, ца лаахъ а дагадогIу оцу <кирхъана> тIехъа кхин
цхъа хIуманаш хилла хилар. Дала Адаме а, Хъавага а, адамаш
КIЕЛХЪАРДОХУРГ воуьитур ву аьлла, ваIда дечу хенахъ
иблис Iедан-бешахъ дара. Цундела иблисана хаъара, оцу
КIЕЛХЪАРДОХУЧО шена хIаллакхилар дохьург хилар, Де-
лан Йозанаша ма-аллара, корта боккхург хилар. Истори му-
ха дIайоьрзу те бохуш, зийча, иблис кхетара, Дала воуьитур
ву аьлла волу КIЕЛХЪАРДОХУРГ ИбрахIиман а, Исхьякхан а,
Якъубан а тIаьхъенах вер вуйла.

И Далла дагалаьцнарг кхочуш ца хилийта, иблисана гIоле
хийтира Исраилан халкъ дерриг а хIаллакдар. Делан Йозанна
тIехъ яздина ду, иблис юьхъенца дуйна адам дойург дуйла.
Амма сурт хIоттадалур ду: «Дуьнен чу керла девлла божабераш
дайа!» — бохуш, иблисо пирIунан лерехъ зурма лекхар.

*Амма Делах кхоьруш йолчу шина зудчо пирIуно бохург ца
дора, цара кIентий дийна буйтура.*

*Левин тIаьхъенах волчу цхъана стага шен
тайпанах йолу зуда ялийра. Довзалхочух а
хилла, кIант вира цу зудчо. Бер хаза долу
дела иза, лечкъош, кхаа баттахъ лелийра цо.
Эххар а, кхидIа иза лечкъо а ца яьхъна, эрзах*
тускар а дина, цунах силам а хъаькхна, кIант
чу а виллина, тускар эрзашкахъ берда йистехъ дитира цо.*

**Эрз — хи чохъ
хъалакхуьуш йолу
йоккха орамат ю.
Цу хенахъ цунах
мачаш, тускарш,
машшаш, кехат,
духар а дора.*

Арадаккхар 1:17, 2:1–3

Келхъардовлар

Амма хIара бер хIаллакьхила дIакхоьссина дацара.

Ткъа кIентан йиша геннара хьобжуш яра цунах хIун хуьлу.

Юха пирIунан йоI еара Нил-хи тIе лийча. Цуьнан ялхой-зударий берда йистехула лелаш бара. ЙоIана эрзаш юкьбахь тускар гира, цо шен гIарбаш яхийтира иза схъаэца. Тускар схьадиллича, чохь бер гира цунна. Бер доьлхуш хиларна цунах къахийтира йоIана, цо элира: «ХIара Iебархойн бер ду.»

Арадаккхар 2:4–6

Зудчун дог къинхетамаллех дуьзира. Кхета тарло вай, мел доьлхуш хилла хир ду и жима бер, ма техкош хилла хир ду иза шен карахь пирIунан йоIа, иза теван гIерташ, цуьнан лерехь: «Дерриге а дика хир ду», — бохуш.

Амма хIун дан деза, и бер ца соццуш доьлхуш хилча? ПирIунан йоI, ша хIун дан деза ца хууш, дIасахьобжура. Иза хаадедира, хIун хуьлу те бохуш, леррина хьобжучу жимачу беран йишина. Минот ялале, таьлангашна гIехъара сехъа а яьлла, цо дийцира цуьнга, гIо мичара хир дара аьлла.

Цу хенахь тIеанчу кIентан йишас элира пирIунан йоIе: «Хьуна лаахь, ас, яхана, Iебархойн зуда ялор ю кIант вакхо.»

Арадаккхар 2:7

Кхерам дIабелира! Мел атгачу ели иза! Оцу жимачу беран аз тийначех дацара!

ПирIунан йоIа элира: «ГIо, хIета.» Вукхо кIентан нана схъаялийра. ПирIунан йоIа элира зудчуьнга: «ХIара бер, схъа а эций, кхаба. Ас мах лур бу хьуна кхунах.» Зудчо, дIа а даьхьна, бер кхебира.

Арадаккхар 2:8–9

Мел тамашийна ду! Жимачу беран нанна алапа диллира шен кIант кхабийта! Мухха делахь а, жимачу кIентан дахар кIелхъардаьккхира — ткъа нанас сатуьйсург иза ма дара.

КIант воккха хилира. Нанас иза пирIунан йоIе дIавелира. Вукхо иза, шен волуш санна, лелавора. КIентан цIе Муса тиллира пирIунан йоIа (иза «схъаваьккхинарг» бохург ду), ша иза хи чуьра схъаваьккхина дела.

Арадаккхар 2:10

Шатайпа долчунна билгалдаьккхина адам

Муса пирIунан кертахь кхуьуш вара, иштта нисдаларе terra, хIетахь Мисар-махкахь мел долу лакхара Гилма Iамий-ра цо. Амма Мусас диц ца дора, ша мила ву. Иза кхиош ерг цуьнан нана яра. Шеко яц, нанас цуьнга пирIуно иблисан хьехамца диначу омрица лечуьра цуьнан тамашийна Келхьарваларх дийцина хиларх.

Цул тIаьхьа дуккха а хан яьлча, Муса воккха а хилла, цкъа шен вежарий-исраилхой болчу вахара. Цунна гора, шен халкъ мисархоша дацор а, цуьнга беа белхаиш байтар а. Цу дийнахь цунна гира цхьана мисархочо шен къомах волчу Iебархочунна етташ. Да а, схьа а хьаьжна, уллохь цхьа а ца гича, тоьхна и мисархо вен а вийна, Iамарла вьллера Мусас.

Арадаккхар 2:11–12

Муса шатайпана гуллакхна билгалваьккхина вара, амма цо, дерриг а шен кара лаца сих а велла, дерриг а дохийра — цо стаг вийра. Ткъа Далла цуьнгара кхидерг дезара.

Вадар

ПирIуно цо стаг вер шена хезча, ома дира Муса вен, амма Мусан Мадиама-махкахь къайлавала караделира. Цигахь, жаIу а хилла, шовзткъа шо даьккхира цо, уьс-тагий дажош.Пи

Далла диц ца деллера, Якъубан тIаьхьенаш Мисар-махкара арайохур ю аьлла, Ша дина долу ваIда. ИбраIим-пайхамаре Везачу Эло аьлла долу дигъ бIе шо чекх-долуш дара. Текхечира Мисар-мохк бита беа хан. Адам шена тIаьхьаIотто дезарг кхийна ваьллера, цунна Iеминера жа дажо.

Цул тIаьхьа дуккха а хан елира. Мисар-мехкан пирIун ве-лира, амма исраилхой хьалха санна Iазапехь бохкуиш бара. Беа болх ла ца луи, узарш дора цара. Цара доккху орца

Деле хъалакхечира. Шена исраилхойн узарш хезча, Дала ойла йира Ша ИбрахІимца а, Исхъакхаца а, Якъубца а барт барх лаьцна. Исраилхошка а хъаьжна, церан Іалашо ян лиира Далла.

...уьстагІий дажош вара Муса. Цкъа уьстагІий дажош, генна яьссачу арахула ДІавахна, Хъариб цІе йолчу Делан лам тІе кхечира иза. Коканан куллах цІе леттера. ЦІе леттехъ а, йогуш яцара и колл.

Арадаккхар 2:23–3:2

Йогуш йолу колл

Пум-аренгахъ йогуш йолу колл шена гича, Муса гІайгІане вожна хила тарло: «ХІара хІун орамат ду те, мел дагарх, даьгна ца долуш? Ма дика хир дара иштта дечиг зудчунна пеша таса!» — бохуш. Юххе а веана, оцу колле дика хъажа сацам бира Мусас.

*Мусас элира: «Теваха веза со оцу инзаречу хІумане хъажа. Колл хІунда ца йогу?» Муса тІевогІуш Шена гича, **Веза Элла** кулла юкъара кхайкхира: «Ва Муса!»*

Арадаккхар 3:3–4^а

Дитт дистхилира! Сурт хІотгадейша, мел инзарваьлла дІасахъоьжура Муса, ша цхъанна а гуш ца хиларе дог а дохуш, дитте вистхуьлучу хенахъ.

«Со кхузахъ ву!» — элира Мусас.

Дала элира: «Те ма воьллахъа кхуза. Хъайн когара мачаш дІаяха, хъо лаьтта меттиг Со кхузахъ хиларна деза латта ду. Со хъан ден Дела ву, ИбрахІиман а, Исхъакхан а, Якъубан а Дела.»

Арадаккхар 3:4^{б–6^а}

Мусан пхенаш чохъ шена хезначунна цІий сецнера. Жимачохъ дуйна ВЕЗАЧУ ДЕЛАХ, КХОЛЛАРХОЧУХ, ДУЬ-НЕНАН ОЛАХОЧУХ лаьцна дукха хезнера Мусана. Иза Адама а, Хъавас а къа латор бахъана долуш, адамех дІавирзина во-лу Дела вара, хица таІзар дина во-лу Дела. Седам а, Іамор а олу гІаланаш лаьтта тІера тІепаза яйинера Цо. Муса а вара къа латийна — цо адам дийнера.

Мусас шен юьхъ дІакъевлира, хІунда аьлча иза кхоьбура Деле хъажа.

***Везачу Эло** элира: «Мисарахъ Сайн халкъо хъоьгу бала гина Суна, тІехІиттиначара ницкъ барна цуьнан узарш хезна. Суна хаьа Сайн халкъан лазам.*

Хинца Ас хьо пирIунна тIе вохуйту. Ваха а глой, Мисарара Сан халкъ, Сан халкъ долу исраилхой, Мисарара арабаха».

Арадаккхар 3:6⁵-7, 10

Иштта хила хьакъ доцу кьинхетам бу Делан кьинош летийначьрга. Мусас парIатваларца доккха са даьккхина хила мега. Цунна хьара, Дала адамашна Шен дика а, доккха собар а, безам а гойтийла а, кьинхетам барца Дала кьинош летийначарна таIзарх кIелхьардовла некъ лойла а. Иштта масалш дукха девзаш дара Мусана. Цундела Муса кхийтира, Дела шена таIзар дан ца веана, ткъа цхьа гIуллакх тIедилла веана аьлла.

Со — Волуш воду Дела ву

Делахъ а, и тIедиллинарг жаIу волчу шегане а кхо-чушдалур дац аьлла, хетара Мусана. Билггал иза мила ву?! Адамаш тешар ма дац цунах, цуьнца кулло къамел дина аьлча.

Юха Мусас элира Деле: «Исраилхошка, тIе а вахана, ас эр ду: “Шун дайн Дала ваийтина со шуна тIе”. Цара соьга хоттур ду: “ХIун ю Цуьнан цIе?” ТIаккха, хIун ала деза ас царьга?»

Дала Мусага элира: «Со “Со Верг” ву. Иштта дIаала исраилхошка: “Ша Волуш Волчо ваийтина со шуна тIе”».

Арадаккхар 3:13-14

ВОЛУШ ВЕРГ боху цIеран маьIна иштта ду: «Иза дахаран хьоста Шена чохъ дерг ву.»

Кхин а элира Дала Мусага: «Иштта ала исраилхошка: «Везачу Эло, шун дайн Дала, ИбрахIиман а, Исхьакхан а, Якъубан а Дала, ваийтина со шуна тIе». Иза ю Сан цIе абадехъ, цу цIарца хьахор ву Со тIейогIучу тIаьхьенаша.

Ваха а глой, исраилхойн къаной а гулбай, ала: “Везачу Эло, шун дайн Дала, ИбрахIиман а, Исхьакхан а, Якъубан а Дала, суна Ша гайта а гайтина, элира соьга: «Шу долчу веача, Суна гира Мисар-махкахъ шуна хуьлуш дерг. Ас чIагIо йина, шуна таIзар дечу Мисарара ...шуьрех а, мозах а дуьзначутоккхечу лаьтта тIе, шу дIадига»”.

Цара хьобга ладугIур ду...

Арадаккхар 3:15-18^а

Мусан жимма шеконаш хиллехъ а, цунна чIогIа хьара: Далла ваIда динехъ, Цо Шен Дош кхочушдийр ду.

Мисар-махка юхаверзар

Иштта Муса, новкъа вала кечам а бина, Мисар-махка дІавахара. Новкъахъ цунна дүхъбалкхийтира цуьнан ваша АхІарон. Цунна дика вистхила хаъа дела, иза Дала Мусана гІоьнна вахийтинера. Вежарша цхъаьна Исраил-мехкан къаной схъагулбира. АхІарона цаьрга Дала Мусага аьлларг ша-дерг дІадийцира:

*Мусас а, АхІарона а, дІа а вахана, израилхойн къаной гулбира.
Везачу Эло Мусага аьлларг цу нахана дІадийцира АхІарона.*

...Халкъ тийшира. Израилхошна хиира, шайн баланаи а гина, Везачу Эло шайн гІайгІа бойла. Цунна хъалха гора а хІиттина, суждана бахара уьш. Арадаккхар 4:29,30^е,31

3. ПирІун а, Пасахъан деза де а

Исраилан халкъан къаной доллара паргІатдовла зама тееана хиларх тешо хала дацара. Амма иза пирІунна дІа-хайта дезар дагадаийтича, милла а Іадавора.

Цул тІаьхъа Мусас а, АхІарона а, пирІунна тІе а веана, эли-ра: «Везачу Эло, Исраилан Дала, боху: “ДІахеца Сан...”»

Амма пирІуно элира: «Мила ву И Веа Эла, Ас, Цуьнга ла а довгІна, Исраилан халкъ дІахеца? Суна Веа Эла а ца вевза, израилхой ас дІа а ховцур бац.» Арадаккхар 5:1–2

Бакъдерг аьлча, пирІун а цхъана агІор нийса вара: цунна Дела ца вевзара. Мисар-махкахъ адамаша тайп-тайпанчу деланашна Іамал йора: маьлхан делана, механ делана, Нил-хинан делана. Ур-атталла пирІун а дела санна лорура. Иштта ала тарло: мисархоша Кхоллархочунна а ца еш, Цо кхоьллинчу хІуманна Іамал йора.

ПирІунна ца вевзара билгтал воу Дела. Цунна гена яра Кхоллархочунна Іамалъан деза боху ойла. Цо иза дича, кхечара иза лорур вацара. Цу тІе, израилхой дІахецца, пирІун маьхза болчу дукхачу белхалойх вер вара. Иза цуьнан мехкан хьолана дика хир дацара. Цундела пирІуно тІе а ца битира Мусас бина кхайкхам.

ТІаккха Везачу Эло Мусага элира: «ХІинца гур ду хьуна Ас пирІунна дендерг. ...Ас Сайн куьйга мисархойн олаллех

*Келхъардохур ду шу, церан леш долчуъра паргIат а дохур ду,
Сайн болчу ницкъъаца царна луъра таIзарш а деш».*

Арадаккхар 6:1^а, 6

Мисархошна дина таIзарш

Дала Мусага аьллера, Ша Мисар-махкана таIзар дийр ду — адамашна ницкъ бийр бу. Иштгачу хIумано пирIуне исраилхой дIахочуъйтур бу.

Оцу дешнаша ойлане вира Муса: нагахь санна Дала исраилхошна таIзар дахь, тIаккха пирIунан луъралла мел хила еза те?

Амма Дала иза тевира, Ша хьалха лур ду аьлларг дага а даийтина.

*Шун Дела а хилла, шух Сайн халкъ дийр ду Ас, ...Айса
ИбрахIимна а, Исхъакхана а, Якъубна а дIалур ду аьлла, куьг
а айина, чIагIо йинчу лаьтта тIе шу дIадубъгур ду Ас, иза
шуна тIаьхьалонна дIа а лур ду. Со **Веа Эла** бу.*

Арадаккхар 6:7^а, 8

Делан халкъ

Дала исраилхой Шен халкъ хир ду элира. Амма иза исраилхой бен Далла тIаьхьа хIуьгтур бац бохург дац. Цуьнан маьйна хIара ду, иштта дерг дарца Дала аьгто бо массо а халкъашна Дела возаран некъа тIе довла а, Шеца йолу юкьаметтиг йовза а.

Хинцалц кхечу къаьмнийн таро яра Делах лаьцна дерг Делах тешаш волчуьнан дахаран тидам барца довза, масала, эр вай, ИбрахIим-пайхамаран дахарна тIехь. Амма хIун Iемар дара царна ЛутIин дахарх? Я хIун хаьа, хийрачу махкарчу церан дахаран новкъахь Делах теша нах царна нислой?

Ткъа хIинца Дала дуьззина халкъ къастийна, дисинчарна тоьар дара цу халкъе хьаьжчахьана — царна дийна долчу халкъах масал хир дара Дела воза а, Цуьнан адамашка болу безам хаа а.

Шина а халкъана зеделларг

Хьалхарчу зеделлачун чулацам: Дала Шех тешнарш кIелхъарбоху.

Дуьххъарлера дешархой: исраилхой а, мисархой а.

Дала Ша Мисар-махкана зенаш дийр ду аьлла, исраилхойн халкъ кІелхьардаккхархьама.

Стенах кхета беза **исраилхой**:

...тІаккха шуна хуур ду Со **Веза Эла**, шун Дела вуйла, шу мисархойн Іазанах кІелхьардаьхна волу. Арадаккхар 6:7

Стенах кхета беза мисархой:

ТІаккха хуур ду мисархошна Со **Веза Эла** вуйла. Сайн ницкъ Мисарна тІе а берзийна, мисархошна юкьара Исраилан кІентий арабохур бу Ас. Арадаккхар 7:5

Шина а халкъана цхьа хІума хайита Ғертара Дела: Ша цхьаь бен воцу Дела хилар. ПирІунна ца лиира Мусага а, АхІароне а ладоҒа. ТІаккха Дала цаьрга элира:

Кхана пирІун волчу ҒІо. Иза Нил-хин берда йисте веача, цунна дуьхьал дІахІотта, ...Ахь цуьнга ала: «**Везачу Эло**, Іебархойн Дала, ваийтина со хьобга дІаала: “ДІахеца Сан халкъ ...ХІинцицалц ахь ла ца доьҒІна Цуьнга.”

Везачу Эло боху, хІинца хуур ду хьуна Ша **Веза Эла** вуйла. Ас сайн карара хІара Іаса Нил-хи тІе тухур ю, цу хих тІаккха цІий хир ду. Хи чурьа чІара а лийр бу, хих боьха хьожа а йогІур ю. Мисархошна дегаз хетар ду и хи мала.»

Арадаккхар 7:15^а,16-18

Иза иштта билггал хила а хилира. Дала хІаллакдира мисархойн тешар. Цара Іамальечу деланах — Нил-хих цІий эхийтира Дала. Оцу Нилан хи мала ца мегачу даьккхира Дала. Амма...

...ТІаккха пирІунан дог чІаҒІделира, **Везачу Эло** ма-аллара, Мусага а, АхІароне а ла ца дуьйҒира цо. Шена гиначух шек а ца велира пирІун. Юха а вирзина, шен цІа вахара иза. Шена гиначух шек а ца велира иза. Шайна мала хи даккха Нил-хина юххехь ҒІунаш яха хІиттира мисархой, хІунда аьлча важа хи малалуш дацара. ВорхІ де дІаделира **Везачу Эло** Нил-хина таІзар диначул таьхьа. Арадаккхар 7:22^б–25

Дела харцделанашна дуьхьал

Зер дІадоладелира. Дала пирІуне дІахьедора, исраилхой дІахеца аьлла, амма пирІун реза ца хуьлура. ТІаккха Дала

мисархошна зенаш дора. И зе хIоразза а мисархойн цхьацца болчу деланашна хуьлура.

Утгар хьалха Нил-хих *цIий* динера.

Цул тIаьхьа Дала Мисар-махка *пхьидарчий* хецнера. Цара хIораннан а керт юьзнера.

Ша иза динчул тIаьхьа, Дала кыйизош йолу *чуьркаш* яхийтира.

Чуьркашна тIаьхьа дIадоладелира *жIаьлин мозий*.

Цул тIаьхьа *бежнашна* даI долу цамгар кхетийтира.

КхидIа Мисарахь массо а адамийн а, бежанийн а дегIа тIе даI долу *кIомарш* девлира.

Цул тIаьхьа Дала берриг а Мисар-махкана тIе кьора туьйхира: дIадийна ялта хIаллакьхилира.

Кьора тоьхначул тIаьхьа, мел диснарг цIезо диира.

Эххар а билггал бакьволчу Дала, харцдела лоручу маьлхан метта, Мисар-махка Iаьржа бода баийтира.

Мисар-махкана тIекхочуш дара утгар а тIаьхьара а, утгар инзаре а долу уьтгалгIа вон. Дала Мусага а, АхIароне а иштта элира:

Везачу Эло Мусага элира: «Кхин цхьа бохам а хуьлуйьтур бу Ас пирIунна а, мисархошна а. Цул тIаьхьа цо шу дIаховьцур ду. Цу хенахь цо шу дерриш Мисар-махкара сихонца дIалохкур ду...»

Везачу Эло боху: «Буйса юккье яхача, Со Мисарахула чекхвер ву. Мисар-махкахь хIорра а дуьххьарлера кIант лийр ву, паччахьан гIанта тIехь Iаш волчу пирIунан кIантана тIера кIа оруш йолчу гIарбашан кIантана тIекхаччалц...»

Арадаккхар 11:1, 4-5

ТIаьхьара а долу таIзар мел хиллачех а утгар хала хир долуш дара, хIунда аьлча, цо мисархой хIаллакбина а ца Iаш, исраилхой а хIаллакбийр бара, нагахь санна цара Дала дина омра кхочуш ца дахь. Ша нийсо делош волу дела, Дала кьинош леторна таIзар дира, амма Ша кьинхетаме Дела волу дела, Цо адамашна кIелхьардовла некь битира.

Схьаэца Iахар:

Мисар-махкахь **Везачу Эло Мусага а, АхIароне а элира:**
«...хIокху беттан уьтталгIачу дийнахь хIораммо а цхьаьц-ца Iахар я буйхьиг эца шен доьзална». *Арадаккхар 12:1-3*

Боршачех а, сакхт доцу а. И Iахар хуьлийла дацара сакхт я цамгар йолуш. Далла дахьачу сагIин айп хила йиш яц.

Іахар боърша а, цхъа а сакхт доцуш а, цхъа шо кхавъчна а хила
беза. Іахар я буъхъиг а мегар ю. Арадаккхар 12:5

Ларбелаш иза, билгалдаьккхина де тІекхаччалц

Кху беттан дейтталгІа де тІекхаччалц иза Іалашбан беза. Цу
дийнахъ, суъйренан бода тІебеача, массо а доъзалехъ кечбина
болу Іахар бен беза. Арадаккхар 12:6

**Іахаран цІий хъакха неІаран гуран шинне агІор а,
неІаран дукъо тІе а**

И Іахар буун болчу цІеношкахъ неІаран гуран шинне агІор а,
неІаран дукъо тІе а Іахаран цІий хъакха. Арадаккхар 12:7

Іуъйре тІеялалц цІера ара ма довлалаш:

...Са хиллалц цхъа а шайн чуъра ара а ма вала. Арадаккхар 12:22

ДаьІахкаш кег ма елаш:

Цхъана цІа чохъ яа еза Пасахъан яа хІума, жижиг ара а ца
доккхуш, даьІахкаш а ца кегъеш. Арадаккхар 12:46

Со шуна юххехула тІехвер ву:

Цу буса Мисарахула чекхвер ву Со. Доъзалехъ хъалха дубъ-
нен чу даьлларг дубъйр ду Ас, адамна тІера хъайбанна тІек-
хаччалц. Мисархойн массо а деланашна тІехъ кхел йийр ю
Ас. Со **Веза Эла** ву.

Шун цІенош тІехъ долу цІий Суна билгало хир
ю. ЦІий гича, Со шуна **уллохула тІехвер*** ву.
Ас Мисар-махкана таІзар дечу хенахъ, шуна
цхъа а зулам хир дац. Арадаккхар 12:12-13

*Цундела
Ангал-матгахъ
и хилларг
«тІехвалар» (pass-
over) олуш ду.

И дерриг а аш кхочушдахъ, муълхха а волу дубъхъарлера
доъзалхо хІаллакван Ша араваьлча, Дела израилхойн цІий
хъакхна билгала долчу цІеношна «**тІехвер**» ву.

Мусагахулий, АхІаронехулий **Везачу Эло тІе-ма-диллара**, и
Іуллакх кхочушдира израилхоша. Арадаккхар 12:28

Израилхоша аьлларг кхочушдар — иза уьш Делан Дашах
тешаш хиларан билгало яра.

Ойла ейша

Сурт хIоттадейша: цхьаммо ишта сацам бина: «Тоьлла Iахар хIунда бен беза ас? Цул голе хир ду, ас кьена а, астагIа а боду уьстагI бийча.» Кхечо ала мега: «Мел хаза буйьса ю хIара! Вало арахь шун хIоттаде вай!» Ткьа кхечунна ца лигна хила мега шен неI бехъян. Цо Iахаран цIий дIаIанийна хила тарло цIенна пIехьа.

Пехвер варий Веа Эла церан цIенойн юххехула? Дер вер вацара. Цера-м уггар а дика ойланаш хилла хила а тарло, амма церан Пуллакхаша гучудохура уьш Делан Дашах тешаш цахилар. Цара шайна ма-лаьара дийр дара Кхаима а, хи тIедалале хиллачу адамаша а санна. Дала мисархошца цхьаьна хIаллакбийр бара исраилхой. Царна хьакьдерг хир дара.

Вукху агIор, нагахь санна мисархойх волчу цхьаммо, тIедогучу вонах лаьцна шена хезча, ойла а йина, иштта аьлча: «Кхета, вайн деланаш бакьболу деланаш бац. Исраилхоша

билгал бакъволчу Далла Іамалйо. Суна и Дела сан Дела хила а лаа. Ас хІун дан лаа те Далла. Иштта сурт хІоттор Дала тЕдиллинарш кхочушдина хилар. ХІаллакдийр дарий те Дала цуьнан ца? Дацара дера, хІунда аьлча, Далла тЕ и верзийта, оцу стага Делан лаам кхочушбийр бара. Дала мах хадор бара цуьнан тешаран, Шен къинхетамаллица Цо таІзарх кЕлхъарвоккхур вара иза.

*Буйса юккѳе яхача, **Везачу Эло** Мисар-махкахъ массо а хъалха вина кІант валийтира, паччахъан Іантахъ Іаи волчу пирІунан хъалхарчу доьзалхочунна тЕра набахти чохъ волчу стеган доьзалхочунна тЕкхаччалц. Хъалха дуьнен чу даьлла боьрша даьхни а далийтира. Буйсанна пирІун ша а, цуьнан уллорнаш а, ерриг а Мисар а хъалагІаьттира. Доккха белхар хІоьттира Мисар-махкахъ, хІунда аьлча чохъ велла стаг воцуш цхъа а доьзал бацара. Цу буссехъ тЕ а кхайкхина, Мусага а, АхІароне а пирІуно элира: «Шу а, израилхой а, хъала а гІовттий, дІадовла сан халкъана юкъара. Даха а гІой **Везачу Элана** гІуллакх де, шаьш ма-аллара. Жима а, доккха а даьхни а шайца дІадига. ДІа а гІо, со декъал а ве!»*

*Берриг а мисархоша доьхура цаьрга, сихонца дІагІахъара шу бохуш. «Шу дІа ца гІахъ, тхо массо а хІаллакхир ду!» — бохура цара. ...Оццу дийнахъ **Везачу Эло** Мисар-махкара арабехира израилхой тЕман бІо санна.*

Арадаккхар 12:29–33, 51

Дела Шен даш тЕхъ ву

Шадерг Дала ма-бохху хилира. Дела дика хилира пирІунна. Цо хийла некъаш далийтира цунна израилхой дІахеца. Амма пирІун реза ца хуьлура. ТІаккха Дала, Ша ваІда дина ма-хиллара, цунна таІзар дира. Вай, адамаш, хийла кхерамаш а туьйсий, таІзар а ца деш, ІадІа. Амма Дела Шен даш тЕхъ ву. Цундела таІзар тЕдеара Мисар-махкана.

Израилхой Делах тешара, цундела Дала царна Шен дика а, къинхетамалла а гайтира: уьш кЕлхъарбевлира. ТаІзар деш волу Веза Эла, церан неІарш тЕхъ, цІий а гой, тЕхволура. Иштта, сагІина Іанийна дахаран цІий бахъана долуш, израилхойн дубъхъарлера доьзалхой дийна бисира. Иза Дала юьхъенца дуьйна билгалдаьккхина дара: Исхъакх хІаллакхила там

болуш вара, амма Дала уьстагІ сагІина тІейцира Исхьякхан метта. ХІинца а Іахар леш бара дуьххьарлерчу доьзалхочун метта. Къабсттина и де дара жуьгташа Пасахъан дезачу дийнахъ даздеш дерг.

*Цундела таханлера де гуттар а дагахъ латтаде, цу дийнахъ аша дагадоуьйтур ду Ас шайна динарг. И де даздарца шун тІабхъенаша гуттар а йолчу хенахъ **Вега Эла** лорур ву.*

Арадаккхар 12:14

Исраилхоша хІора шарахъ пасахъ (бийначу Іахаран) жижиг даа дезара. И дарца цара дагахъ латтадора Дала шаьш лоллара кІелхьардаьхна долу де.

Иштта Исраилан халкъ ницкъ бечу олахойх кІелхьардаьккхира. Дала ваІда ма-дарра, исраилхойн таро хилира Мисар-махкара арадовла.

БархІалгіа Корта

1. Манна а, лекъаш а, хи а
2. Итт весет
3. Кхел ечу ціа чохъ

1. Бепиг а, лекъаш а, хи а

Шен беа некъ болочу хенахъ, юъхъенца, Израилан халкъ цхъа а низам доцуш тоба хилла. Мисархошкара дуккха а беа мах болу хума схъаэцна болу израилхой сибелла бара Мисар-махкара дабаха. Кечам бар тхехъ дукха хан йойуш ца лаш, уыш дабовда сибелира, шайна хъалха дахъни а лоллуш. Ткъа халкъан дукхаллин терахъ шигъ ах миллион хиларан сурт хъалха хъобттича, тлаккха го иза мел боккха кегари хилла! Хъаъ, халкъан тхъамда вара — Муса, амма оццул йоккхачу тобанна ома далур дуй: «Арру агор! Нийса!?» — бохуш. Делахъ а Дала и гуллакх а данисдира:

Веза Эла царна хъалхаваблла вобдуш вара. Царна некъ гойтуш, дийнахъ марханах хиллачу бгогамна юкъахъ воггура Иза, буйсанна — цѣран бгогамна юкъахъ, царна серло а луш, уыш дийнахъ а, буса а дабахийта.

Арадаккхар 13:21

Цу тайпана некъ гойтучу цѣрца царна хинца агта дара: царна хъалха хъажар а, цу мархана тлаъхъа хиттина дахар бен ца диснера. Цѣран ур-атталла буса а шайн некъ бан йиш, яра цу цѣран бгогаме а хъобжуш.

Пиргуно халкъ дахеѣча, Дала пѣлаштамхойн лабттахула ца дигира иза, цигахула некъ боѣа белахъ а. Дала элѣра: «Шайн том бан дезча, дохко а бевлла, Мисара юхаберза мега уыш.» Цундела Эрзан хгорда уллорчу яьссачу арахула дадигира Дала халкъ. Иштта, Мисар-махкара герзаѣа арабевлира израилхой.

Арадаккхар 13:17–18

Яьссачу арахъ хамталла яр

Дела пайгѣа беш вара израилхойн: Цо уыш Син олучу яьссачу ара беѣира. Иза хилла пана мохк. Цигахъ царна мостагѣа тѣкхетийла даѣара. Амма яьссачу арахъ юург лаха хала дара. Адамаш саготта хилира.

Цу арахь Мусага а, АхIароне а лен буйлабелира нах. «Мисар-махкахь Везачу Эло тхо дайинехь Iолехь дара. Цигахь жижиган яйна уллохь Iара тхо, дуззалц даа бепиг а хуьлура. Аш тхо массо а хIокху яьссачу ара даиIа далийна», — бохура цара.

Арадаккхар 16:2–3

Уьш дохкобуйлура шайш Мисар-махкахь леш ца дисарна. Дала динчунна резабоцуш хилар гучуделира адамашкара, Дела уьш дIа а тесна Iан воллуш воццухехь. Цара Деле деха дезаш ма дара, шайна юург а, мерг а ло аьлла, хIунда аьлча Цо Ша гIайгIа бийр бу ма аьллера церан. Амма и даран метта, уьш, резабоцуш, карзахбуйлура.

Бепиг а, лекъаш а

Везачу Эло Мусага элира: «Суна исраилхоша, резабоцуш, ен хамталлаш хезна. ДIаала царга: “Тховса сарахь жижиг дуур ду аш, ткъа кхана Iуьйранна Iаббалац бепиг а хир ду шуна. Iаккха хуур ду шуна Со Веза Эла, шун Дела, вуйла».

Цу сарахь исраилхой севиначу метте лекъарчий даьхкира, ткъа Iуьйранна церан меттаматтана гобаккхина Iуьллуш тхи дара. Тхи дIадаьлча, лаьтта тIехь кегийра, лайн чимаш санна а, иис санна а, цхьа хIуманаш иисира.

Уьш гинчу исраилхоша вовшашка хоьттура: «И хIун ю?» — бохуш. Царна ца хаьара иза хIун ю. Мусас элира царга: «Иза Везачу Эло шуна делла ялта ду...»

Арадаккхар 16:11–15

**«И хIун ю?» — Iебархойн маттахь иза ма-нна ю. Цхьадолчу гочдарш тIехь и дош делаш ду.*

Дала делира адамашна жижиг а, бепиг а, царгара цхьа а тайпа къахьегар а доцуш. Кхачанийн буьртигаш хIора дийнахь лахьо мегаш яра, ткъа цу гIуллакхо гойтура Исраилан халкъана, ша хIора дийнахь Дала мацаллех лардеш хилар. Хила тарло исраилхошна жимма эхь хетта хилла а, шайга, ишттачу кIезиг долчу зер тIехь а, са ца тохадаларна. Дала царна кхин а цхьа зер дира.

Атта зер

И буьртигаш юург хилла ца Iара. Цуьнан кхин а цхьа Iалашо яра. Дала аьллера:

...Айса тІедиллинарг цара кхочушдой хьожуш, уьш зуйр
бу Ас. Арадаккхар 16:4⁶

Дала Мусага овра динера, адамашка ала — хІораммо а
цхьана дийнахь шегга яалур йолччул буьртигаш схьагулье
аьлла. Иза хала хІума дацара, амма Дела адамаш зен лууш
вара, цара иза муха кхочушдо хьожуш.

Амма цара цо бохучуьнга ла ца дуйгІура, цхьаболчара шайш
гулдинарг шолгІачу денна дитира. Кхачанна нІаьний а дина,
цунах вон хьожа йогІура. Таккха Муса нахана овгІазвахара.
Арадаккхар 16:20

Иза чІогІа атта зер дара. Цхьанна а таІзар ца динехь а,
адамаш кхеттера, Дела шайгара хІун лууш хиллера: Делан
дош — билгал бакъ хилар а, цуьнах теша везийла а. Лаца-
догІаро бохам бойла а.

Юха а хамталла яр

Дерриг а Исраилан халкъ Син цІе йолчу яьсачу арара
новкъа делира, **Везачу Эло** гайтинчу меттигаашкахь шайн
меттамотт а хІоттош. Рапидам олучу меттехь севцира
уьш, амма цигахь мала хи дацара. Мусана дуйхьал а бевлла,
цуьнга бехкаш дохуш, шайна хи ло бохура цара. ... «Тхо а, тхан
бераш а, даьхни а хьогалла дайа арадаьхна ахьа Мисарара?»

Муса **Везачу Эле** кхайкхира: «ХІун де ас кху халкъана?
Кхин жимма а хІара дахлахь, цара суна тІулгаиш деттар ду».
Арадаккхар 17:1-2^а, 3^б -4

Юха а адамаша шайш хьалха динна гІалат дора: уьш юха а
хамталла а еш, карзахдуйлура — хІинца хи бахьанехь.

Везачу Эло Мусага элира: «Исраилхошна юкъара баккхий
нах тІехьа а хІиттабай, халкъана хьаллахула чекхвала.
Айхьа Нил-хи тІе тухуш лелийна Іаса хьайн кара схьаэца.
Со Хьариб цІе йолчу меттехь цхьана тарх тІе хьуна хьал-
ха дахІуттур ву. Ахь тархах Іаса тоьхча, цунах хи дола-
лур ду, тІаккха наха иза мер ду». Исраилан халкъан бакк-
хийчу нахана хьалха и гІуллакх кхочушира Мусас.

Арадаккхар 17: 5-6

Хи

Дукха суртдуьллучара гойтура и инзаре хЃума. Дукхахьолахь суьрташ тїехь Муса хуьлу тархана уллохь, карахь Іаса а йолуш. Цу тархах лавтта охьаохуш хи а долуш. Амма, мадарра авьла, иза доккха хи хила деза, хЃунда авьла иза вуно дукха адамо мелла а ца Іаш, дуккха а даьхнино а мала дезаш дара.

Делан Йозанаша вайга боху:

Цо тарх йовккьбушехь, хи схьахецаделира, татолаш а хилла, иза яьссачу аренгахула Дадахара...

Забур 104:41

Юха а Дала Шен дикаллица адамашна оьшучунна тїехь автто бира, царна и догЃуш доццушехь. Цара хамталла ца еш, эссала деха дезаш дара. Адамийн карзахдовларна, Муса ша верна кхерам болуш вара. Амма Дела дика ву. Цо ур-атталла кьинош летийначеран а гїайга бо, царна Шен безам ца богЃушехь.

2. Итт весет

Дала израилхошка авьллера, уьш Шен халкь ду авьлла, цундела цара, дисинчу халкьашна масал а хилла, Делаца йолу юкьаметтигаш дикачу агор гайта еза. Амма царна а ВЕЗАЧУ ЭЛАХ лавцна кхин а дуккха а хЃума хаа дезаш дара. Дала адамашна Шех дерг кїез-кїезиг дїадоьллу. Хинца рогїехь дара хїара доккха довзийтар.

Шавш Мисарара арадевлла кхозлагїа бутт чекхболуш, бутт цїинлучу хенахь, Син цїе йолчу яьссачу ара баьхкира израилхой. ...ламанна дуьххьал севцира уьш. Цара цигахь шайн меттамотт хїоттийра.

Муса лома тїе, Дела волчу хьалавелира. Везачу Эло, лома тїера кхайкха а кхайкхина, цуьнга элира: «...исраилхошка, дїаала: “Шуна гина Ас мисархошна динарг, гина Ас, авьзун тїемаш тїехь санна, шавш Со волчу схьадалор. Нагахь Ас бохучуьнга ла а дуьгїуш, Соьца бина барт аш ларбахь, массо а халкьашна юкьара шу Сан долахь долу жовхїар хир ду, хЃунда авьла дерриг а Латта Сан ду. Шу Сан деза халкь а хир ду, динан дайн пачхьалкх а хир ю”. Муса! Ас авьлла и дешнаш израилан халкье ахь дїахайта».

Арадаккхар 19:1–6

«Нагахъ санна... — тIаккха...»

Дала тIедиллинерг иштта цхъаьнатоха мега: «Нагахъ санна аша Соьга ладогIахъ, Аса шу тIелоцур ду, тIаккха шу Сох лаьцначух тешаш хир ду кхечу халкъашна хьалха.» Цхъаь бен доцу тIедиллар иштта дара: «**НАГАХЪ САННА аша Соьга ладогIахъ, тIАККХА...**».

Амма хIинцалц схъа истраилхойн цхъа а хIара ду аьлла куралла ян хIума дацара: цара шайга ялучул сов манна лахайора, шайна и билггала дихкина доллушехъ. Цара тешарал сов хамталла йора. Цундела цара нийса жоп дала дезаш дара Деле: «Веза Эла, тхо Хьобга ладогIа лууш ду, амма тхан иза вон хуьду. Хьо бакъахъара ву — тхо къинош летиьнарш ду. Нагахъ санна Хьуна тхо даздинарш хила лаахъ, Хъайга ладобгIчий бен, тхо тIеобцур долуш дацахъ, тIаккха къа ду тхан!..»

«ЛадугIуш хир ду!»

Делахъ а Мусас, дерриг а адамаш тIе а кхайкхина, шуна хIун хета оцу Дала тIедиллинчух аьлла, хьатгича, цунна, дукхахьолахъ ца хуьлучу кепара, цхъатерра жоп хезира:

Дерриг а халкъо, цхъа барт а хилла, элира: «Везачу Эло бохург дерриг а кхоцудийр ду оха». Халкъо аьлла дешнаш Везачу Эле хаййтира Мусас.

Арадаккхар 19:8

Иштта, наха цхъатерра жоп делира: «Веза Эла, дера дийр ду оха Ахъа бохург. Тхо Хьан даздинарш хир ду, иза тхуна хала дац. Тхо уггар а тоьлла халкъ хир ду лаьгта тIехъ.» Адамашна хIинца а ца хаьара, дезачарех хилар хIун ду. Ткъа Дела адамашна весеташ дала лууш вара, уьш Шена муьтIахъ хилиьтархъама.

Гуш дерг

Дала зер долиьра гуш долчунна тIера.

*Везачу Эло Мусага элира: «Халкъана тIе а гIой, тахана а, кхана а кечде иза, Сан дуьхъа уьш дIакъасто. Нахе шайн бедарш а йиттийта. КхозлагIчу дийнахъ кийча хила а ала цаьрга. Цу дийнахъ дерриг а халкъана хьалха **Веза Эла** волу Со Синай-лам тIе вуссур ву.»*

Арадаккхар 19:10–11

Дала Мусага ома динера халкъ циндан — иза дара истраилхой къинош летош хила ца безийла кхета гю дархъама. Пера бедар йитгар Далла хьалха цена хилар санна лорура. Цо гойтура адамашна, ша Далла хьалха хлутгучу хенахь, цена дог-ойла йолуш хила дезар.

Ламанна гонах сиз а хьакхий, нахе лам тIе а ма довла, цуьнан лахенах хьакха а ма ло ала. Ломах хьакхавелларг вуьйр ву.

Арадаккхар 19:12

Оцу зило гойтура Делана а, адамашна а юкъара къастам, цуьнан бахъана дара къа. Адаме аьлла хилла, Далла улло ма горта, хлунда аьлча Иза Сийлахь Веза ву, ткъа къа пехь долу стаг Цунна уллохь дийна виса йиш яц. Цо дагадоуйтура къино Южалла тейоуйтийла.

Кхозлагичу дийнахь лома тIе юькъа марха йовссира. Къекъаш стигал а яра, серладуйлуш стелахьшитигаи а дара, хезаиш уьстаглан маган вуно онда аз а дара. Меттамотт болчоьхь долу адам чогла кхераделира. Мусас халкъ, меттаматтара ара а давккхина, ламанна кIел Делаца цхьаьнакхета дIадигира. Уьш ламанан кIажехь дIахиттира.

Берриг а Синай-лам кIуьро дIалаьцнера, Веза Эла цIергахь шена тIе вовссина дела. Чогла бегош болчу цу ломах, пешара санна, кIур хьалаохура. Уьстаглан маган аз тIаьхь-тIаьхьа чагIлуш дара. Мусас къамел дора, Дела цунна дуьхьал стигал къовкварехь вистхуьлура.

Арадаккхар 19:16-19

Эхар а Дала билгал къаьсташ сьагойтура: стигал къекъара, ткъес деттара, Iаьржа бода беара, кIур а, цIе а гучуелира, лам а бегийра. Адамаш дара кхераделла. Билгал, кхера муха ца кхоьру къинош пехь долу стаг Веза Сийлахьчу Далла хьалха!?! Амма мел меллаша кхетара адамаш, Дела муха ву.

Кхида йолчу масех минотехь дуккха а алсамделира адмийн Делах лаьцна долу хIума довзар. Веза Эла Ша хIун боху билгалдаккха воллуш вара адамашка кхоччуш бакъаьбара хила бохучу хенахь. Дела адамашка ала воллучух тера дара: «Шуна хIинца шайна пехь гина, Со — шун гIайгIа беш волу Дела хилар. Ткъа хIинца Аса цкъа а цадинарг дийр ду. Иштта кхачам болуш Сайн Iедал довзийтина дацара Ас шуна. Нагахь санна Ас хIинца лун долу итг весет кхочущдеш шу делахь, шух кхачаме халкъ хир ду, тIаккха шун Сьоца йолу юкъаметтиг а

шатайпана къабсттина хир ю. Шуна хуур ду, муха даха деза а, бакъахъа дерг дан а. Ткъа шуьгара кхунах кхидолу халкъаш а Iемар ду¹.»

Цул тIаьхъа Дела керланиг хъеха волало.

Хьалхара весет

Со Веза Эла ву, ...Со воцург кхин Дела ма хилийта шайн.

Арадаккхар 20:2–3

Дала адамашна, кхеттош бахъана а далощ, дихкинера Ша воцчу цхъанна я цхъана хIуманна Iамалъяр:

Со ву Веза Эла, кхин цхъа а вац; Со воцург кхин цхъа а Дела вац...

ЕшаI-ЯхIу 45:5

Дела массарна цхъаъ ву. Нагахъ санна, адам бакъон тIехъ хила лууш а делахъ, ша Дала тIеэца лууш а делахъ, цо Веза Эла воцчунна цхъанна а Iамалъян ца еза.

Дукхахболчу наха, жимма а шеко а йоцуш, чIагIдо, шаьш и весет цкъа а ца дохийна бохуш. Билгал, цара кхечу хIуманийн деланашна Iамал ца йина а хила тарло, амма дика хаа деза, нагахъ санна доьзал, болх, ахча я кхидерг шуна Делал коьрта хетахъ, аша и весет дохийнийла.

ШолгIа весет

Цхъана а тайпана лакхахъ стигалахъ, я лахахъ лаьттахъ, я лаьттал лахарчу хиш чохъ хIуманан вастехъ сурт кхулуш, шайна цIуш а ма белаиш. Царна корта а ма бетта, Iубадат а ма де.

Арадаккхар 20:4–5^а

Хьалхарчу весето вайна дихкина ду, Дела воцчунна, кхечу деланашна Iамалъяр. ШолгIачу весет тIехъ аьлла ду, адамо цIушна я кхечу деланийн васташна Iамалъян ца еза аьлла. Дела Са ду, цундела Иза гуш вац. Муьлхха а адамиин куьйгашца дина Делан сурт — иза Ша Дела вац. Вай Iамалъян дезаш цхъаъ бен воцчу, гуш воцчу Делан а, гуш долчу вастан а башхалла вайна дика хаа еза.

Со Веза Эла ву, иза ю Сан цIе. Сайна йогIу сийлалла кхечу далла дIа ца йолуьйту Ас. Сайна богIу хастам цIушна ца бойту Ас.

ЕшаI-ЯхIу 42:8

Иштга, адамашна кхин а цкѣ бакѣахѣарчу дахаран Једал кхечира, вайн Кхоллархо волчу Делан дика гарѣама. И ду: Дала Ша кхоѣллинчу хѣуманах диллинчу суртана я кхечу цѣхана а хѣуманна Јамад ца яр.

Кхоалга весет

Везачу Элан, шайн Делан, цѣ эрна ма яккха, хѣунда аѣлча Шен цѣ эрна йоккхуш верг Везачу Эло таІзар ца деш вуѣтур вац.

Арадаккхар 20:7

Дала Педуѣллу адамна Ша даим ларар. Иза паччахѣийн Паччахѣ ву, цундела Цуѣннан цѣ а дозаллица яккха еза. Веза Эла Кхоллархо а, Массо а хѣума Карахѣдерг а, Лаккхара Кхелахо а ву, цундела Иза лаккхара ларам бан хѣакѣ долуш ву. Хѣара весет чѣога атта ду: нагахѣ санна стаг бакѣон тѣехѣ ваха лууш велахѣ, цо Веза Воккха Дела лара веза.

Таханлера вайн культура Дела ца лоручу хѣола тѣе яѣлла ю. Цуѣннан цѣ мулххачу оѣшучу меттѣхѣ а, ца оѣшучохѣ а йоккху. Нагахѣ санна аша Цуѣннан цѣ маѣттаза долчу хѣуман тѣехѣ яккхахѣ, я боѣа хабар тѣехѣ юкѣбая марзделлѣхѣ, аша и весет дохош ду.

Доѣалга весет

Шоѣтан де дагахѣ латтаде, иза Сан дуѣхѣ дѣа а кѣастош. Ялх дѣйнахѣ болх а бе, дерриг а шайн гѣуллакхаш а нисде. Ткѣа ворхѣалга де шайн Везачу Далла, лерина садогѣ де хилийта. Цу дѣйнахѣ аша а, шун кѣанта а, йога а, шун лено а, гѣарбашо а, даѣхнино а, шун хѣусамѣхѣ волчу хѣешо а цѣѣа а тайпана болх ма бе.

Арадаккхар 20:8–10

Дала исраилхошка омра дина, ворхѣалга де — шоѣтан де — са долу де санна ларар. Цу кѣаѣсттинчу дѣино массо а дуѣненна гайта дезаш дара, Дала билггал йолу юкѣаметтиг кху халкѣаца дѣахѣоттийна хилар. Делан Йозанаш тѣехѣ аѣлла ду:

Дѣаала исраилхошка иштга: ...Сан шоѣтан садогѣ денош ларде, хѣунда аѣлча тѣейогѣлуш йолчу тѣаѣхѣенашна иза Суна а, шуна а юкѣахѣ шатайна билгало хир ю шуна хаййта, шух деза халкѣ деш волу Веза Эла Со вуйла.

Арадаккхар 31:13

Исраилхоша шобтан де лара дезаш дара, шайн Делаца къаьсттина юкъаметтиг хиларна.

Пхоьалга весет

Шайн да а, нана а лара...

Арадаккхар 20:12

Кху весетаца Везачу Эло омра до берашка, уьш шайн дай-нанойн ларам беш хила аьлла. Дала доьзал барт болуш, машаре хила дагахь кхоьллина, мостагIалла а доцуш. Бераш доьзалехь ладугIуш а, дай-наношна муьтIахь а хила деза. Дай-наной а шайн доьзалан гIайгIа беш хила беза. Дала боху бераш даим а шайн дай-наношца лараме хила деза.

ЛацадогIар, кыйсамаш бар, хунаш, уьйр цахилар — и шадерг ларам цахилар ду.

Ялхалга весет

Адам ма де.

Арадаккхар 20:13

Адамна са делларг Дела ву, цундела и дIадаккха гIерта цхьаннан а бакьо яц. ХIара верах лаьцна аьлла ца Ia. Дала ца магадо и дагадар а. Делан Йозанашца доьзча, Дала

...Вайн лаамашна а, дагахь долчунна а кхел йо Дала. Чохь са долу хIума цхьа а яц Делах кьайлаяьлла, дерриг а ша ма-дарра схьадилина ду Цуьнан бIаьргашна хьалхI. Цунна жоп лур ду вай.

Гебархошка 4:12⁶-13

Везачу Элана вайн дегнаш гуш долу дела, Цо вер адамаша чул шуьйра гойту. Цхьайолчу билгалчу меттигашкахь Дала оIазло яр вер санна лору. Кхунах лаьцна Дала леррина кьо-балвинчу Ийисас иштта боху:

«Шуна ма-хаьара, вайн дайшка аьлла хилла: “Адам ма де. ХIора стаг вийна волу зуламхо кхелахоcho жьпе озор ву”. Ткъа Аса боху шуьга: шена уллорачунна оьглазвахана волу хIора стаг кхелахоcho жьпе озор ву. Стага шен вешина а “Iовдал!” аьллекь, цунна коьртачу кхеташоно таIзар дийр ду. Шена уллохь волчуьнга: “Яьсса хIума!” — аьлла, вистхилларг жьбжахатин цIера хьалха а хIоттийна, жьпе озор ву».

Маттай 5:21-22

Иштга, Делан лаам кхочушбан лууш волчо вер ца дина а ца лаш, нийса йоцу оыглазо ян а ца еза.

Ворхалгалга весет

Нахаца ма лела.

Арадаккхар 20:14

Везачу Эло тедуьллу стаг а, зуда а, маре динчул тлаьхьа бен, цхьаьна ца лар а, кхин цул тлаьхьа кхечаьрца цхьаьна лар цалехар а.

Амма иза хинца а шадерг дац. Дела адамийн дегнаш чохь дерг девзаш ву, цундела Цунна бевза церан боьха лаамаш.

Шуна хезний: «Нахаца ма лела», — аьлла хилар? Ткъа Аса боху шуьга: нехан зудчуьнга ямарт ойланца длаьхьажначо шен даг чохь зуда-майрачун юкъяметтиган тешаме хилар Дадаьккхина.

Маттай 5:27–28

Иштга, нагахь санна, хьо хьайн цийнда я цийнана доцчуьнца, цхьанна уллохь хиларан лаамца длаьхьажча, аша циггахь дохийна хуьлу шайн даг чохь хлара весет. Нагахь санна стаг бакъон тлехь долу дахар долуш ваха лууш велахь, иза дагца а, деглаца а цлена хила веза.

Бархалгалга весет

Кьола ма де.

Арадаккхар 20:15

Далла ца лаьа, адамаша неханиг шайн дола даккхар. Далла бен луш яц адамашна шен дола хлума даккха бакъо, цундела хлума лачкъор — иза Везачу Элана муьтлахь цахилар ду. Иштга, хлума лачкъийнарг Делан лаамехь волчарех хила йиш яц.

Кху юкъя доглу массо а тайпана курхалла — экзаменашкахь кхечо бинчу балха тлера схьаязбар тлера ял дацаялар тлехаччалц.

Иссалгалга весет

Шайн уллорчунна дувьхьал харцтовьшалла ма де.

Арадаккхар 20:16

Адам даима а харцо йоцуш хила деза, хлунда аьлча, Далла цхьана а тайпана харцо ца еза. Вайна хинца хаьа, иблис эладитанча дуйла. Ткъа Дела — Иза Ша Бакъдерг ду.

...цкѣ а харц воцучу Дала...

Тите 1:2

Нагахь санна Дала вайга цхѣ хѹма бахахь, вай Цуьнан дешнаш билггал бакъхиларх теша мегар ду хѹнда аьлча

...Дала харцдерг дийца йиш йоцу дела...

Гебархошка 6:18

Веза Эла билггал Бакъдерг ду. Цунна новкѣайогѹ муьлхха а харцо. Ткѣ иблис — харцонан да ду, цундела муьлхха а харцдуйриг иблисан новкѣ лелаш ву. Кху весето ца магадо харц тоьшалла дар а, эладита лелор а.

Уьтгалга весет

Шайн уллорчун цѣа ма деза, цуьнан зуда а ма еза, цуьнан лай а, Гларбаш а, сту а, вир а, цуьнан цхѣ а хѹма а шайна ма деза.

Арадаккхар 20:17

Стаг хьега ца веза кхечуьнан долчух: цуьнан бахамах, корматаллех, сибатах я кхидолчух.

Иштта мацах иблисана, Деле хьогѣах а дувзна, Цуьнан, Веза Воккхачу Делан, **меттиг дѣлаца лиьнера**. Кхечуьнан долчух хьегар а, и дезар а — иза Везачу Элана ца деза кѣа ду. Иза иблисан некъ бу.

Кху заманан юкъяраллин дахаро даим а адам хла-
ра весет *дохочу* тЕдаладо. Дукхахберш даккхийчу даржеж
сатуьйсусуш хуьлу, кхечарел дахар оьшуш ца хилийтар-
хьама. Таккха юкъяралло куралла тЕйюуьйту, шайна и
догъуш ду олий..

Хинца суна хаьа

Иштта адамашна делла итт весет. Хинца царна хигна,
Дала шайгара хун доьху а, Цо кьа хун лору а. Цу хьокъехь
цхьана Делан Йозанийн авторо яздо:

*... Амма суна кьа латор хун ду хуур дацара, сайна товрат-
хьехамаш ца бевзинехьара. Хунда аьлча кхечу стеган хума
дезар суна девзар дацара, нагахь санна товрат-хьехамаша
иштта бохуш дацахьара: «Кхечу стеган цхьа а хума шуна
ма дезийла».*

Римхошка 7:7

Амма кхин а хаттарш дуьсура. Мел луьра хоттур ду Дала
и весеташ дохийначаьрга? Нагахь санна стага цкъацца кьа
латадахь, луур дуй те Везачу Элана цуьнца тЕкере хила? Хун
дан деза стага, ша кьа латийнехь?

3. Кхел ечу ца чохь

Дала адамашна итт весет делла. Амма и весетийн гулам
нисдар дан дезаш бара: маца а, муха а уьш дан деза. И доцург,
юкъярадаккхар хила тарлой те? Хуьдуйтур вай, цкъа мацах
хьалха стеган нахаца лелар нисделла, дуьсий те цунна тЕхь и
кьа гуттаренна?

Утгар хьалха Дала вайга боху, нагахь санна вайна Цуьнан
лаамехь хила лаахь, вай дерриг а итт весет кхочушдан а деза,
хора весет ша-ша кхочушдан а деза.

*Аса кхин а цхьа тоьшалла до хора ...цо товрат-хьехамаш
тЕра дерриге а гуллакхаш кхочушдан деза аьлла.*

Галатахошка 5:3

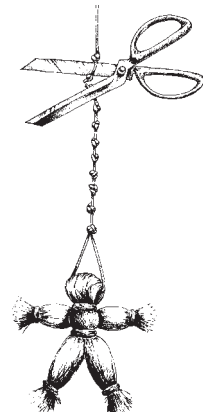
Вайн бакьо яц ваьшна ма-хетта весеташ схьакъесто. Да-
ла цунах лаьцна билггал гуш боху.

Берриг а товрат-хъехамаш кхочуш а беш, цхъана хІуманна тІехъ къалатийнарг массо а хІуманна тІехъ а бехке хуьлу. Якъуба 2:10

Дала схъахъедо вай цкъа мукъана весетех ЦХЪАЪ ДОХИЙНЕХЪ, и дарца дерриш а цхъаьна дохадо, тІаккха Делан вайца тІекере хила йиш яц. Цул совнаха, Везачу Эло вайгара хоттур ду массо а къинош тІера, вай ца хууш летийначерах а цхъаьна.

Нагахъ санна стага Везачу Эло тІедехкина парзаш талхош, дан ца дезарг динехъ, иза бехке ву, даьллагунна жоп дала деза цо, ца хууш и даьллекъ а. Іамалъяр 5:17

Цкъа мацах со цу хъокъехъ къамел деш вара цхъана къоначу майрачуьнца а, цуьнан зудчуьнца а. Аса цу гІуллакхах кхетийча, къонахчо, стол тІе буй а тоьхна, вониг а олуш (цу тІе, цуьнан зудчо иза цигтахъ бехкевира, кхоалІа весет дохор тІехъ — цхъа а тайпа бух боцуш Делан цІе яккхарна), элира: «Дела нийса вац! Нагахъ санна ишттачу некъаца бен Делан лаамехъ хила — лур вацахъ, тІаккха иза соьга далун доцург ду. Соьга кхачаме кхочушдалур дац и дерриг а весеташ!» Иза чІоІа дог доьхна вара.

Делан Іедал дохор итт меттигахъ дІадихкина болу муш хадоре терра ду. Цхъана меттигахъ муш хадабахъ, дийнна муш бохийна бу. Цу тайпана, цхъа весет цхъаммо дохадахъ, Делан дийнна Іедал дохорна бехке ву иза.

Къинна къера хилар

Дера, Далла хаъара, адаме кхоччуш и дерриг а итт весет кхочушдалур доцийла. Уьш адамашна луш, Дела Шен билгалчу Іалашонна тІегІерташ вара.

Ткъа хІинца вайна хаъа товрат-хъехамаша хъоьхург хъехамийн долахъ болчарна а дуйла. Цундела цхъаннан а бехказадовлийла дац; массо а адамаш ...Далла хъалха бехке хуьлу. Римхошка 3:19

Кху байтан маьІна хІара ду:

1. Итт весето муьлхха а *дласацаво*, Ша Далла хьалха кхоччуш бакъахьара ву бохуш, чIагIо еш верг.
2. Итт весето гойту, ма-дарра аьлча, вай дерриш а Iедал дохийнарш долуш хилар а, вайн меттиг кхел ечу цIа чохь хила езийла а. Юьхьенца адам Делан доттагIа дара, цуьнца *цхьана а тайпана зулам дацара*. Амма Адама а, Хьавас а Делан дехкар дохийча, Дела царна хьалха хIобгтира кхелахо санна. Иштта адам кхел ечу гIанта тIехь ду, цхьана а адвокатан иза бакъдина, кIелхьардаккха ницкъ а бац. Коьрта Кхелахочо Шен сацам бо: стаг БЕХКЕ ВУ Делан Iедал дохорна тIехь,

БЕХКЕ ВУ

Товрат-хьехамаш кхочушбарх, Далла хьалха цхьа а бехказер вац. Оцу хьехамашкахула адамаш шайш кьинош хиларх кхета.

Римхошка 3:20

Итт **весетан** Iалашо — адамна ша кьинош тIехь долуш хилар **гайтар** ю. Оцу весеташа таро йора нийса дерг нийса доцчух къасто хаар тIехь. ТIаккха цаьрга терра адаман гIулакхийн а, ойланан а мах хадо таро хилийта.

Куьзга

Итт весет адамна — иза цуьнан «боьхачу» юьхьан сурт гайтар ду. Куьзга доцуш муха хуур ду, шун юьхь цIена ю я яц? Нагахь санна цхьаммо: «Хьан юьхь тIехь хатт бу!» — алахь, — шун бакьо ю иза тIе ца дита, шуна шайна и гуш ца хилча. Амма шуьга куьзга делча, тIаккха шун юагIерттийла дац: шу, дIа а сецна, кьера хила деза, шайн юьхь бехьелла хиларна.

Иштта адамаш а дара: Дала шайна Шен Закон даллалц, царна ца хаьара, къа хIун ду. Ткъа итт весето, куьзгано санна, схьагойтура адамна цуьнан кьинош.

Адамашна итт весет лучу хенахь, Далла хаьара, кьинош тIехь долчу адамашна Шен закон кхачам боллуш кхочуш далур доцийла. Законан кхечу тайпана Iалашо ю. Нагахь санна адамна куьзганан гIовнца шен юьхь тIехь хатт хилар гича, цо цу куьзганца дIабоккхур ма бац иза. Цо саба схьаоьцур ду. Иштта законаца а ду. МаIна дац, шен ницкъа тIе а тевжина, весеташ кхочушдан гIерттар. Закон кхочушдан гIерттарца кIелхьарвала гIертташ волу стаг эххар а дуьззина бIарзвалар тIевогIу я Делан закон харцхьадаккхарна тIевогIу.

Шайн кѣинош дѣанисдан гѣрташ, адамаш, шаш чохь гун куызга бехдан гѣртар ду, шаш иштга цѣна хир ду мѡгтуш. Ма-дарра аьлча, цара закон лорур дац.

Берд

Хинцалц стеган кхечарна хьалха дозалла дан йиш яра, шен дикалла бахьана долуш Далла ша кхиболчарел дукхавеза бохуш. Амма хинца Закон кхаьчча, хѡраннан а ала йиш яра:

Харцонца вара со дуьнен чу ваьлчхьана дуьйна, сайн ненан кийрара дуьйна кѣа ду аса схьадахьаш. Забур 50:7

Амма Законо стеган таро хулуйтура, шен тѣхь кѣинош дуйла хайитина а ца Іаш, Делан кхачам болуш хилар ган а, Цуьнан возалле кхачалург цахилар а. Кѣалатор бахьана долуш

хѡгттина болу берд адамашна мѡгтучул шуьйра хилла.

ТІаккха

адамашна Законах

тІай ца хилалора Далла

тІе кхача, хѡнда аьлча цхьаьнгтахь а цаьргтахь ницкъ бацара иза кхачам боллуш кхочушдан.

Ши тоба

Итт весетана хилла йолу исраилхойн дубххарлера реакци вайн хинцалера заманан адамашна дукха уллора ю.

Делан Йозанаша вайна довзуйту адам, чѡгга кхерадаларна, дегош хилла хилар. Утгар а хьалхара уьш кхерабаларан бахьана стигал кѣкѣар а, ткѣес деттар а хиллачух тера ду. Адамаш Іадийна дара цу тайпана кхераме нуьцкѣалалла схьагайттарх. Ткѣа коьртачух ойла ца йира цара: царна хийтира, шайга Делан закон атта кхочушдалур ду аьлла. Иштга тахана а хуьлу: адамаш, тѣхула гуш долчух Іеа а лой, кѡргте ца хьовсу.

Амма Делан лааман «коьртачу» маънах Корггера кхеттарш а бара. Уьш кхеттера, Делан лаамехь хилар а, кьинош тӀехь цахилар а боху Делан дешнаш хӀун маъна долуш ду. И нах а бара кхерабаларна бегош, амма кхин хӀума бахьана долуш дара иза. Царна хаьара шайн ницкъ хир боцийла и весеташ кхоччуш кхочушдан. Иштта, Делан Йозанаш тӀехь ма-бохху, Исраилан халкъ юхаделира.

Цара Мусага элира: «Ахь дийца тховьца, оха ладугӀур ду, амма Дала тховьца къамел ма дойла, тхо ца далийтархьама».

Арадаккхар 20:19

Хинца адамашна хаьара, Дала къа санна хӀун лору. Хинца уьш кхийтира возалла хӀун ду: иза Делан кхачамалла ду.

Юха Везачу Эло Мусага элира: «Со волчу лам тӀе хьала а валий, кхузахь саца. Айса нахана хьеха кечдина парзаш тӀехь долу тӀулган экъанаш лур ю Ас хьовьга».

Арадаккхар 24:12

Иштта итт весет кхочушдан дезаш долу Ӏедал чӀагӀ-деллера, хинца исраилхошна тӀехь дара и весеташ кхочуш-дар. Амма ша-шеца бакъволчунна билгалделира, и тӀедиллинарг кхочушдалург цахилар. Ткъа нагахь санна иза Деланца йолу юкъаметтиг меттахӀотто лууш велахь, цо кхин агӀо лаха езаш яра.

Итт хьехам я итт законаца тӀедиллинарг

Итт весетаца меттахӀотталур яцара хьалхалера адаман а, Делан а юкъаметтиг, амма иза кхеран цхьа а маъна дац бохург дац. Оцу весеташа вайна диканиг вочух къасто Ӏо до. Весетийн дохоро халонийн тӀаьхьалонаш хуьлдуьйту кху лаьттахь долчу дахарехь, вукху дуьненахь дерг ца дийчича а.

Дукхахдолчу халкъаша дӀатесна Делан закон. Амма Делан законаш доцу юкъаралла яхалур яц: цхьа а цу тайпана йолу цивилизаци дийна ца йисна. Диканиг вочух къастор дӀатасар — иза а ма ду шатайпа хьал.

Итт весет дӀатасарца, юкъаралла дӀахӀутту талхаран некъа тӀе: хӀора керла тӀаьхь тӀаьхь-тӀаьхь марзло кьиношка. Ткъа Делан возалла хийцалуш дац. Делан цкъа а машар хир бац кьинца.

Муьлхачу тайпана юкьадогӀу шу?

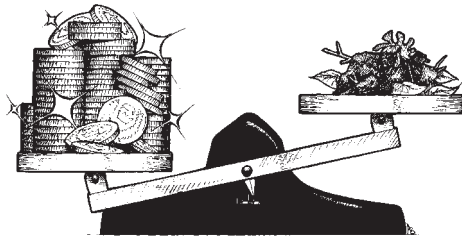
Дукхадолчу адамаша шашь кьинош тӀехь долуш лору. Амма царна юкьахь кӀезиг бу шашь гӀаддайна кьинош тӀехь дерш ду ала кийча берш. Цу шина тайпана юкьахь йоккха башхо ю.

Кьинош тӀехь долуш берш теша шашь шайн ницкӀаца Дела резаволуш хилалург хиларх. Цара лору, иштга хилийттархӀама итт весетт кхочушдар тоьаш хилар, я Делан ца чу а обьуш, доӀанаш а деш, дика гуллакхаш дар.

Делахь а, Делан Йозанаш тӀехь аьлла ду, адаман дикачу ойланашка а, дикачу гуллакхашка а терзан тӀехь охьатаӀалур дац цуьнан кьинош, цундела и ша-ша Далла хьалха бакъхилалур вац.

Дера, дика гуллакхаш дан перта-м веза, вониг а ца долуйтуш, итт весет а ца дохош. Амма цуьнца цхьаьна дика хаа деза, цхьа а тайпана вайн пертаро, адаман а, Делан а хьалхалера юкьаметтиг меттахӀотталург цахилар. Вешан ницкӀах а тешна тарца вай Далла генахь лаьтта.

**ВОН
ГУЛЛАКХАШ**

**ДИКА
ГУЛЛАКХАШ**

ИШТТАНИГ ДЕЛАН ЙОЗАНАШ ТӀЕХЬ ДАЦ

ГӀаддайна волу кьинош тӀехь дерг кхета ша кӀелхьара валалург цахиларх. Делан Йозанаш тӀехь аьлла ду, вай дерриш а гӀаддайна кьинош тӀехь дерш ду аьлла.

Далла хьалха тхо дерриш а бехвелла стаг санна хилла дахӀиттина, оха мел дина бакъахьара гуллакхаш дегза горгамаш санна ду. Тхо массо а, гла санна, маргӀалдулу, тхан кьиноша, мохо санна, дахьо тхо.

Ешал-ЯхӀу 64:6

ИссалгIа Корта

1. Делан четар
2. Цатешар
3. Кхелархой, паччахъаш, пайхамарш

1. Делан четар

Хьалхарчу коьрта чохь ма-дийццара, цхьаболчу исраилхошна шайна тедиллина долу итт весет кхочушдалур ду моьгтура. Иштта, ойна а ца еш, цара ког биллира синан аренга. Амма кхиберш а бара, Дала келхардовла кхин некъ баларе ладобгуш.

Хинца хуьлуйтур вай иштта. Дала Ша адамашна хьанал, нийса лела хьеха лууш урокан план хЮттош хилар. Стенна тЕра дАйолор яра те и урок?

Урокан план. Хьалхара дакъа.

Масала. Хи чохь нека дечу стеган коган пха озийна. Цо, го доьхуш, мохь бетта. Хин йистехь лаьгташ адамаш ду. Цхьа дика некадархо бен, цунна го далур долуш цхьа а вац.

Адамаша оцу некадархочуьнга дехарш до, сихха оцу декъазчунна го дахьара бохуш. Амма иза сих ца ло. Дан хЮма доцуш, ветгалучу хи чохь волчун гора дайча, некадархо хи чу кхоссало.

«Хьо хЮн деш Iара?!» — бохуш, бехкаш доху цуьнга наха. Ткъа цо иштта жоп ло: «Хина буха вольдучун гора дадаллалц, цунна тЕгЮйла дацара. Шен дахарна кбийсам бан иза сецча бен, иза келхарвоккхийла дац»¹.

* ЖамI дар: Делехьа адамо дубхьара боккхуш болчу коган маIна иштта ду: адам, ша гаддайна кьинош летийнарг ву аьлла, кьера хилар. Цхамма го ца лаьцча, иза ша даим тЕхь хир долчу тIзарх келхардалалур дац.

Нагахь санна Дала Шен хьалхара урок иштта дАяьхьча, исраилхоша иштта ала мегара: «Веза Эла, Ахь тхобга иштта аьлла ма дара. Тхуна иза хууш ма ду!» «Нийса ду, Аса иштта аьллера, — эр ду Везачу Эло. — Иза шуна хаа дезачех уггар а коьртаниг ду. Сина тЕбогучу некъахь аш боккхуш болу хьалхара ког — шайш де дайна кьинош летийнарш хилар тЕэцар ду. Ас кьинхетам а бийр бу, келхар а воккхур ву ша бакъалла а кьинош летийна хиларна кьераверг».

Дера, хIара-м, ХЮкху кепара хила там бар-кх и урок аьлла, хЮттийна сурт ду, амма цуьнан маIна ца хийцало. Делан Йозанаша вайна даим иза хьобху.

КхидIа гЮр вай.

Везачу Эло Мусага элира: «Длаала исраилхошка, Суна совглаташ да алий. Даггара сагла дала лууш лелачу хЮра стагера Суна лерина совглаташ схъаэца.

Нахе Суна ца дайта, тIаккха Со царна юкъахь Iийр ву».

Арадаккхар 25:1-2,8

Гайтаман гIирс

Исраилхоша деза ца дан дезара, цунах Делан четар олура. Цигахь Дала Шен халкъаца хан яккха тарлора. Шен чохь Iен ца оышуш хиларна, ца дайтинера Дала и Деза ца. Схъахетарехь, дукхаха дерг иза масал эца дина сурсат хила дезара. ТIаьхьа-гIаьхьа, тергам бича, вайна хуур ду хIун Iалашо йолуш дайтина и Деза ца. Цунах лаьцна масех агIонна тIехь яздина хир ду. Цундела, собаре а хилий, тергамца дIаеша и агIонаш.

Уггар а хьалха, Дала дIаэлира цаьрга и ца дан шайн лаамца сагла дала дезар. Цо къабсттина хайитира Шена тамехь хир ду, цхьа а берта а ца валош, цхьана тайпана ницкъ а ца беш, деш долу хIума. Дала дIахьедира и ца а, оцу ца чохь мел дерг а билггал Ша ма-аллара дан дезар:

Ас хьайна ма-гайттара де ца а, цу чубра хIуманаш а.

Арадаккхар 25:9

Делан четаран план

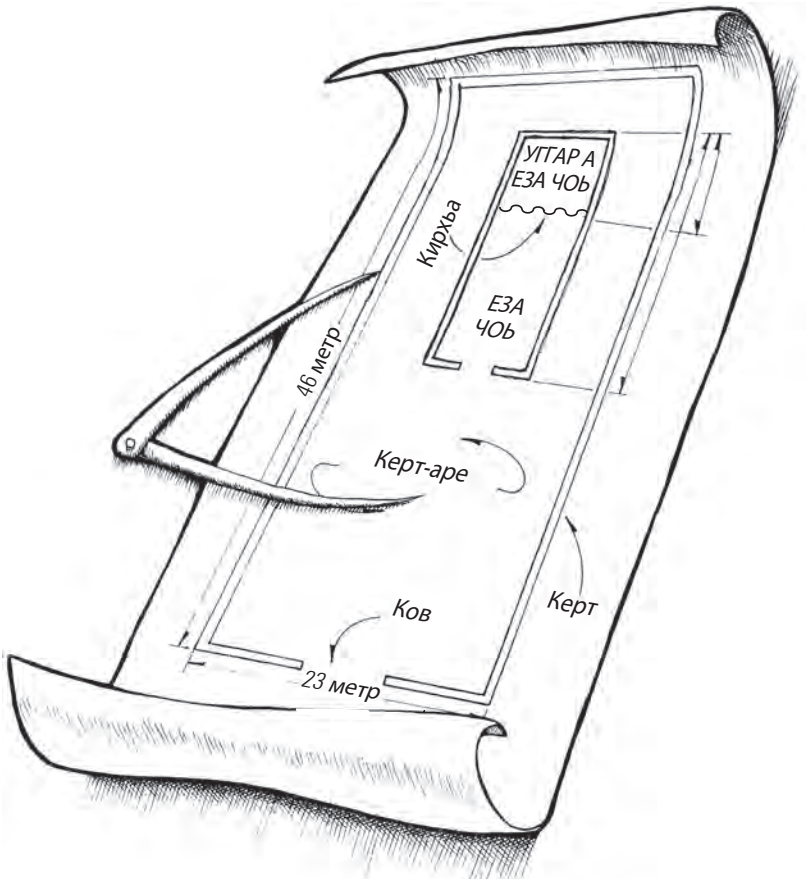
Делан четар, вовшах а хIуьттуш, дехьа-сехьа бахалучу гIирсах йина яра. Иза, ма-дарра аьлча, четарх тера а яра: ондий пенаш а, тIергIах бина тхов а болуш. Делан четар шина декъе декъна дара. Цуьнан кхоалга дакъа, Уггар а еза чохь аьлла, цIе тоьхна яра, дисина ши дакъа, еза чохьнаш яра. И ши чохь вовших дезачу кирхьанца дIакъастийна яра. Оцу кирхьано Уггар а езачу чохьна чу арахьара серло ца кхоьтуьтура.

Четаран лакхахь улуу мIерех дIатаса и кирхьа. Цунна тIехьа дIахIоттаде бартбаран тIорказ. Цу кирхьано еза чохь уггар езачу чохьнах дIакъастор ю.

Арадаккхар 26:33

Делан четаран гонах керт-аре яра. Цунна гонах ши метр лекха керт йинера. Чуволийла долуш цхьа ков бен дацара.

Кобрта хГуманаш — четар чохь а, араьхь а — ерриг а ворхI хГума яра.

Делан четаран план

Керт-аре

❶ Цџестан сагІа доккху кхерч.

ХІара цу хІуманех тІаьхъара а болу пІирс пІехъа боккхочу барамехъ бара. Иза дечигах бина бара, тІехула цІаста диллина а долуш. Цуьнан хІора сонехъ цхъацца маІа яра. И цџестан кхерч кертахъ нийсса кевнна юххехъ дІахІоттийна бара.

❷ Юьхъ-куьгдуьлург.

Иза хих буьзна болу цџестан боккха кад бара, Далла Іамальечу хенахъ цІано ян лерина. И бохург хІара дара: адам Далла герга догІуш цІена хила деза.

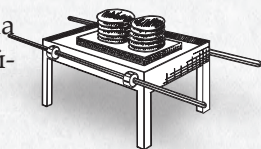
❸ Къуьда.

Куьданан барам Дала билгал ца баьккхинера, амма цуьнан кеп вайна хууш ю: цуьнан ворхІ гІад дара. Иза цІеначу деших бина хилар гойту цуьнан жимачу барамехъ хиларо.

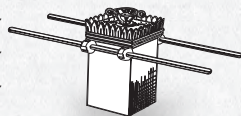
❹ Далла къобалдинчу баьпкан стол.

Дала Муса-пайхамарна тІедиллинера шатайпа стол яр. Цунна тІедилла дезаш хилла шийтга бепиг, Исраил-мехкан шийтга тайпа хилар гойтуш долу.

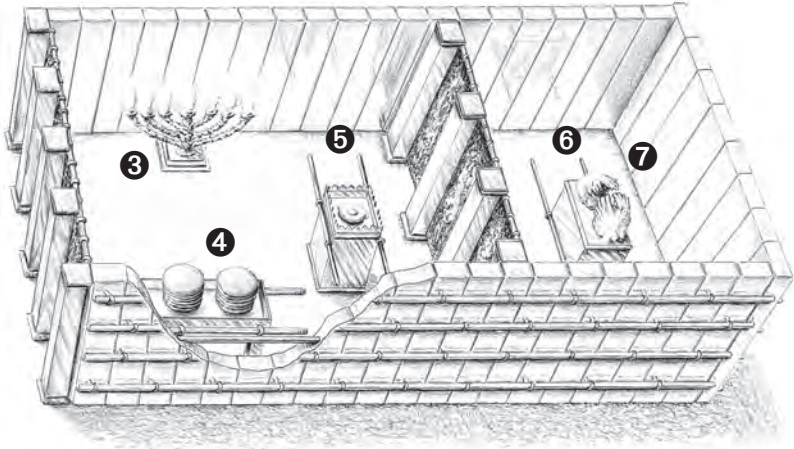

❺ Хаза хъожа йогІу хІума ягош болу сагІа доккху дашо кхерч.

И сагІа доккху дашо кхерч Угар а еза чохъ Езачу чохнах дІакъасточу кирхъанна хъалхха бара. Исраилхой арахъ доІа дан гуллучу хенахъ, оцу кхерча тІехъ хаза хъожа йогІу хІуманаш ягайора. Стигала хъалаболу кІур Далла хъалахъажийна долу доІанаш санна бара.

Еза човь

Уггар еза човь

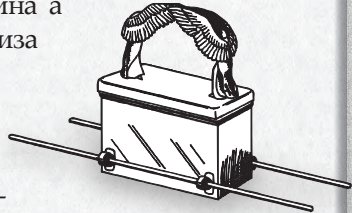
Кирхъа

6 Бартбаран тѳорказ

Хѳара доккха доцу дечиган тѳорказ тѳехула цѳеначу деших дара. Иза дина дара чохь итт весет тѳеяздина долу тѳулган экъанаш а, израилхошна Дала яьссачу аренгахь яийна манна чохь йолу кхаба а латторхъама. Тѳорказна шина а агѳор чѳагѳдина деха тѳуркхаш дара, иза дѳасалело атта хилийтархъама.

7 Негѳар

Бартбаран тѳорказан цѳеначу деших долу негѳар дара: цуьнан агѳонаш хазьеш дина дара дѳасадаржийна тѳемаш долу карубмаликаш. Бартбаран тѳорказ а, цуьнан негѳар а доцург кхин цѳхъа а хѳума дацара Уггар а езачу човьнна билгалдаьккхина. Дала аьллера:

Тѳоьшаллин тѳорказна тѳехъ долчу шина каруб-маликана юккѳехъ, негѳарна тѳехула хъуна дубъхъал а вогѳур, хъѳьга вист а хир ву Со. Цѳигахь Израилан халкъана дан дезарг тѳедубьллуру ду Ас хъѳьгахула.

Арадаккхсар 25:22

Динан дай

Хъайн ваша АхIарон а, цуьнан кIентий а исраилхошна юкъара схъа а къастабай, царах Суна гIуллакх деш болу динан дай бе. Уьш АхIарон а, цуьнан кIентий: Надаб а, АбихIу а, ЭлиIазар а, Итамар а хила беа.

Арадаккхар 28:1

Дала Муса-пайхамарна тIедиллира АхIаронах а, цуьнан кIентех а Делан четаран динан дай бина дIахIиттор. ХIаронах динан коьрта да хилира. Дала уьш кхечарел башха бу аьлла ца хаьржинера. Далла лабара халкъ Делан возалла лара Iамо. Динан дайшна хьобхура Делан Четар чохъ Дала тIедиллинарг кхочушдар. Цул совнаха, цара Делан Четар Iалашдора.

Делан Четар кийча ду

Четаран дIахIоттор чекхделира, Исраилан халкъ Синай-лам тIе деана исс бутт баьллачул тIаьхъа.

*Балхе хъаьжча, Мусана гира иза **Везачу Эло тIе** ма-диллара бина хилар. ТIаккха Мусас уьш декъалбира.*

Арадаккхар 39:43

*Мисар-махкара исраилхой арабевлачу шолгIачу шеран хъалхарчу беттан хъалхарчу дийнахъ дIахIоттийна **Везачу Элан** четар.*

Арадаккхар 40:17

Делан Четар кечдина даьлча, Уггар а езачу чобнан тхов тIехула цхъа марха гульяла йолаелира. Цо исраилхошна дийнахъ некъ гойтура. Ткъа буьйсанна цIеран бIогIам хIуттура. Цара гойтура Дела кхузахъ хилар.

*Делан четарна гонах марха хIоьттира, ткъа цу гуламан четаран чохъ **Везачу Элан** олаллин нуьро юьзира.*

*Муса Делан четарна кIел ца вахалора, цунна гонах марха хиларна а, **Везачу Элан** олаллин нур цу гуламан четарна чохъ хиларна а.*

Арадаккхар 40:34–35

Цхъаболчарна хета, бартбаран тIорказан негIар тIехъ сер-до къегаш ю аьлла.

Гайтаран гIирсан гIуллакх

И дерриге дина даьлча, цунах пайда эцаран хан тIекхечира. ТIаккха Дала Мусага элира:

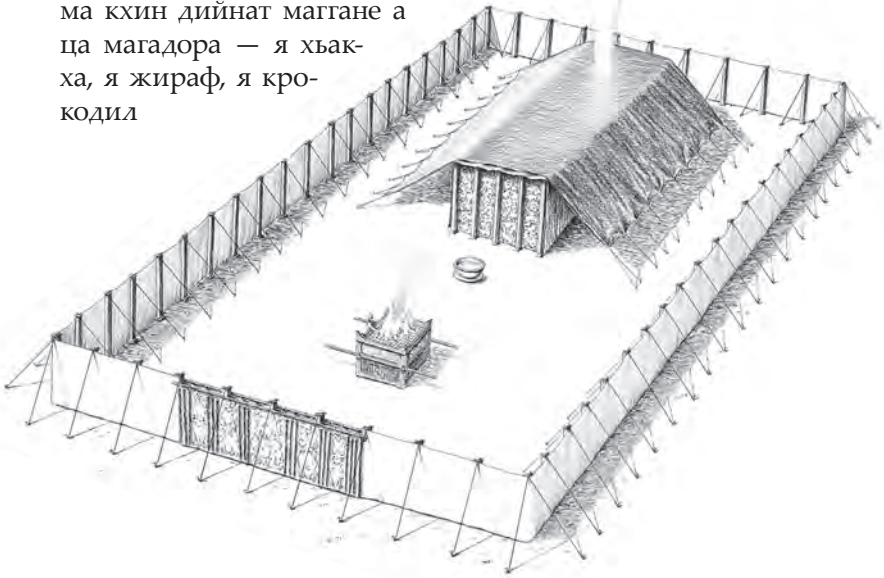
*Даала исраилхошка: «Шух цхьанна **Везачу Элана** лерина сагIа даккха лиъча, доккхачу а, жимачу а даьхних даккха и сагIа».*

Иамалъяр 1:2

Далла лабара адамаша четар долчу сагIина лерина дийнаташ схьадало. Уьш хила дезара:

...доккхачу даьхних... Иамалъяр 1:3^a

СагIина лерина дийнаташ хIорш магадора: ка, бож, гомаш. Ам-ма кхин дийнат маггане а ца магадора — я хьакха, я жираф, я крокодил

И доцург а аьлла дара сагIина деана долу дийнат:

...боьриша хила деза, цхьа а сакхт доцуш. Иамалдар 1:3^a

И дийнат цамгар йоцуш а, сакхт доцуш а хила дезара.

*Цо и бежана гуламан четарна чуволлучохь **ДахIотто** деза, **Везачу Эле** иза кIобалдайтархьама. Иамалъяр 1:3^b*

СагӀа четаран кертарчу йовзачу* кхерча тӀехь даккха дезара. Ша гӀора доцу кӀиношлетийнарг хилар ларар а, сагӀа даккхар а — уггар а хьалха дан деза хӀума ду Далла тӀевирзинчу стага. СагӀа деанчу стага:

*Делан
Йозанашкахь
йовза хӀуманаш
дукхахьолахь
кӀинах йолчу
кхелаца йовзна ду.

*Схьадалийначу бежанан коьрта тӀе цу стага куьг диллича,
иза шен кӀиноьх цӀан а лур ву, цунна геч а дийр ду.*

Тамалхяр 1:4

Куьйгаш тӀедахкар — иза ша санна ларар ду. Дийнатан коьрта тӀе куьйгаш дилларца адамо, ша-шен кӀиношна бехке хиларна, вала везаш хилар тӀелацар гойтура. Амма цуьнан метта хӀара дийнат лийр ду. Ткъа Дала цуьнан метта долу и сагӀа тӀеобцура иза кӀиношна тӀера схьабелла мах лорура — кӀинош дӀахьбудора.

*Везачу Элана хьалха старгӀина урс хьакха деза цу стага,
цул тӀаьхьа АхӀаронан кӀентий болчу динан дайша гуламан
четарна чуволлучохь лавтӀачу сагӀа доккхучу кхерчана массо
а агӀор тӀетоха деза цу бежанан цӀийн цинцаши.* Тамалдар 1:5

Иза массо а исраилхошна юххера а, кхетама а хила тарлора. Церан дайша а, дайн дайша а дийнаташ дойу сагӀанаш дохура.

Ций Иано деза

Юа а Дала дагадоуьitura адамашна Шена те вогийла тешарца бен цахилар — Деле йолчу дегайовхонца. И дегайовхо адамо цийИаноран сагИица схьагойту.

Оцу некъаца боьлхура Хьабул, Нохъа, ИбрахИм, Исхьакх, Якъуб а, иштга кхиболу Делан лаамехь леларш а.

Адамна летийна къинош бахъана долуш Южаллин кхерам бара. Амма, Делан къинхетам бахъана долуш Южаллина дIаделла сагИина лерина дийнат, цуьнан ций Дала схьаоьцура къиноьх белла мах санна.

ДЕКХАРХО

ДегIан са цийина чохь долу дела, Аса ций сагIа доккхучу кхерчана лерина хилийта аьлла шуьга, ций Ианорца шун синош къиноьх цIандайтархъама. Шена чохь са долчу цийно къинош дIа ма доху.

Иамалхяр 17:11

Иза иштга хилча, адаман къинош ламасташ кхочушдарца дIахьуллора. И адам тIаккха Делан бIаьргашна хьалха къинош долуш ца хуьлура.

...ций ца Ианийча, гечдар ца хуьлу.

Гебархошка 9:22

Уггар а хьалха Далла тамехь иштгачу адамийн тешар дара. Цундела Цо, мацах ИбрахИмна санна, и тешар Шен лаамехь дерг лорура.

Ткъа Делан Йозанаша хIун боху? «ИбрахИм тийшира Делах, цундела Цо иза Шена хьалхI бакъвина лерира». Римхошка 4:3

Къинош дIадахаран де

Шайна тедиллинарг кхочушдеш, динан дайн йиш яра паргIат четар чу бовла. Амма дихкина цхьа хIума дара: цхьа а Уггар а езачу чоьнна чувала йиш яцара. И Уггар а еза чохь Дела чохь волу меттиг санна лорура. Къинош тIехь долчу стагана дихкина дара оцу чу ур-атталла бIаьрг тоха а. И чохь дIакъастош долу кирхьа шога кIадинах дара, цунах чекх хIумма а гойла дацара. Ур-атталла динан коьрта да волчу АхIаронан а яцара шарахь цкъа бен цу чу вала бакъо — иза дара къинош дIадахаран дийнахь. Оцу дийнахь цо сагИина дийнатан ций дан дезара цу цIа чу.

*Шолгачу ца чу шарахь цкѳа динан коьрта да вобду. Цо шеца
цИий дахѳа деза чувобдуш, шена а, халкѳо ца хууш летийначу
кѳиношна а тѳера даьккхина долу.* *Тебархошка 9:7*

И дихкина дерг дохийначунна Южаллаан таӀзар дора.

*Везачу Эло Мусага элира: «Хѳайн вешига АхӀароне даала,
шена дага мел деѳанчу хенахь Делан четаран кирхѳанна
тѳехѳа йолчу уггар езачу меттиге ма Го. Цигахь лаьттахчу
бартбаран тӀорказан негӀарна хѳалха иза веача, АхӀарон вала
мега, хӀунда аьлча кѳинош дадахаран негӀарна тѳехула йолчу
мархина юккѳехь Со гучуволу».* *Гамалъяр 16:2*

Кѳинош дадахаран дийнахь даьккхина сагӀа — Дела
кѳинхетаме хилар дагахь латтор санна хӀума дара. И ламаст
хӀора шарахь юха-юха кхочушдора, сагӀа даьккхинарш кхин
кѳинош тѳехь долуш ца ларахь а, дийнатан цИийх буьззина
дабелла мах санна ца лорура. Цо гулделла декхар дакѳовдура.
Цундела АхӀарона хӀора шарахь, тѳе шатайпа духар а духуш,
Уггар а езачу чобнна чу волура, шена а, халкѳана тѳера кѳинойх
дадала цИий а дахѳаш.

Делан Четар а, цу чуьра хӀуманаш а, динан дай а, сагӀа
даккхар а, Кѳинош дадахаран де а — иза деррите а дика ойла
йна гайта даьхна хӀуманаш дара. Цара адамашна хобхура
адамех лаьцна йолу Делан Галашо муха ю.

2. Цатешар

Иштта Исраилан халкѳана Веза Эла алсам вевзара. Дала
даим латтайора царна юург а, хи а, церан уьш чекхдолучу
хенахь. Ур-атгалла церан мачаш а Дала, уьш тиш ца лучу
кепара онда йинера. Исраилхошна карабеара оздангаллин
хѳехамаш. И хѳехамаш массарна а бара. Оцу хѳехамаша шена
гонаха цхѳаьнагухура оцу халкѳан болу массо а векалш.
Хинца церан хаарш дара дика а, вон а кѳасто. Эххар а
таьхѳа аьлча, Дала тардолуьйтура адамаша шайн кѳинойн
метта сагӀадаккхар. Шуна моьтту хир ду исраилхоша чӀогӀа
баркаллаш кхайкхадора Далла шайна Цо мел дечу диканна.
Иза иштта данне а дацара! Шаьш пусар дахь а, цара иза
ца гойтура шайн леларехь. Халкѳ юха а хамталлаш ян
доладелира.

Бакъду, хета мегар дац исраилхоша а бен ца гайтина иштта пусар цадар. Ткъа вай а ма ду изза адамаш, диллах а, цИх а долу.

Цу дерригенан духе хъаьжча, оцу заманахь исраилхой дуьненан массо а халкъийн векалш санна бара. Шо-шаре мел дели, церан Делах лаьчна долу хаарш алсамдубьдура. Церан хаарша уьш алсам жобпалле озабора. Делан Йозанашкахь ма-аллара,

Дуккха а кхавьначуьнгара дуккха а хоттур ду, дуккха а хIума шех тешна дитинчунна тIехь доккха декхар ду.

Лака 12:48

Хинца исраилхошна Делах лаьчна дуьнен чуьра дисина долчу кхечу массо а къаьмнел алсам хаьара.

ХIор-лома тIера ЦIечу хIорда тIе бовдучу новкъахула ДIабахара уьш, Эдоман махкахула ца бовлархъама. Новкъахь нехан собар кхачийра. Далла а, Мусана а лен буьйлабелира уьш: «Кху яьсачу арахь далийта даьхна аша тхо Мисарара ара? Кхузахь я бепиг а, я хи а дац. Тхуна бIаьрга бан а ца беза и декъаза кхача».

Делар 21:4-5

Церан бехкаш бахар нийса дацара. Дала царна массо а оьшуш ерг лагтайора. Амма ша-дерг хIара дара: уьш реза бацара шайн долчунна. Царна кхин хIума дезара. Дала дечунна реза а хилла, Цуьнгара гIоне сатуьйсусш Iаран метта, цара хамталлаш а йора, кхин алсам а доьхура.

Хьалха дIаяханчу хенахь Дала цхьана ханна Iаддубтура* адамаша къинош летор. Дела къинхетаме ву, амма Цо къа латор бехке лору. Хинца исраилхой шайн Кхоллархо а, Веа Эла а волчуьнца йолу юкъаметтиг делорехь керла адамаш дацара. Царна Делах лаьчна дукха хааделлера. Ткъа хинца юха а, экама делийна бераш санна, уьш хамталлаш ян а, юхахьаралела а буьйлабелира.

*Цхьана ханна бен Дала Iад ца дубту адамаша летийна къинош. Делахь а, адамаша мел летийна къиношна тIехь кхел йийр ю Цо. Дустал Векалийн 17:30.

Везачу Эло халкъана тIе ДIавше лаьхьарчий хийцира. Цара леьна, исраилхой дуккха нах белира.

Делар 21:6

Делан оьгIазалла Исраилан махкана тIеара дIавше долчу лаьхьарчийн уьнца. Иза къинойн тIаьхье яра. Хьалххе Дала аьлла ма-дарра, къино адам Южаллина тIедаладо дегI

хАллакъхиларна а, Делаца йоду хьалхалера юкъаметтигаш дАхадорна а, даим йолчу Южаллина тЕ а. ХИинца и бакъхилар гучудаьлла: дукхахболу исраилхой белла.

Кхин цкъа: Южалла

Делан Йозанашкахь Южалла кхо тайпа схьагойту:

1. **ДегІана Южалла** — дегІ далар.
2. **Делаца йоду юкъаметтиган Южалла** — Делах дІакъастар.
3. **Хиндолчу диканна сатийсаран Южалла** — гуттаренна хуьлу (я шолгІа) Южалла — цІеран Іам чохь таІзар дар.

...Къинош леторна луш йолу ял Южалла ю...

Римхошка 6:23^а

Исраилхой синтем байна Іадийнера. Уьш кхийтира Дела воцчо оцу таІзарх шайш кІелхьардохург цахиларх. Шайш уьш кІелхьар ца бовлалора — церан ницкъ бацара.

Мусана тІе а баьккина, исраилхоша элра: «Везачу Элана а, хьуна а лен а лийна, къа латийна оха. ДоІа дехъа Везачу Эле, Цуьнга лаьхьарчий Дадахьвара алий».
Делар 21:7^а

Исраил-халкъана тІе и таІзар доубйтуш, Везачу Эло кхайкхам бора, меттадола бо-хуш. Иштта оила хийцяяларх Делан Йозанашкахь меттадар я Далла тІедерзар

олу. Адам ша дийна долуш бен иштга меттадалур дац. Стаг дийна волуш Далла д'ахезар ву. Амма и дег'аца веллачул т'аьхьа, ойла хийца чога т'аьхьа хир ду.

Исраилхой кьера хилира шаьш кьинош леторна. Уьш, дохко а бевлла, меттабаьхкира. Цара Деле дийхира, шаьш баланех к'елхьардаха аьлла. Уьш юха а тийшира Делах.

Мусас нахана т'ера дога дира Везачу Эле.

Везачу Эло Мусага элира: «Ц'естан лаьхьа а бай, хьокхана т'е тоха иза. Лаьхьано лаьцнарг, ц'естан лаьхьане хьаьжча, дийна вуьсур ву».

Мусас, ц'естан лаьхьа а бина, иза хьокхана т'е туьйхира. Лаьхьано це тоьхна стаг, ц'естан лаьхьане хьаьжча, дийна вуьсур ву.

Лелар 21:7^б–9

Муса-пайхамар ца вахара бозбунчашна а, дарбанаш лелочарна а т'е, шеца болу лаьхьарчаша лецна болу нах то-балийтархьама. Дала Ша товора Шех тешаш верг а, Шен лаам кхочушбийриг а.

Дала адамашна некъ битира, церан Делах тешаш хилар гайта. Лаьхьано лаьцнарг, ван а веана, ц'астах бинчу лаьхьане д'ахьаьжча тоара, иза товала. И дарца цара шаьш Делах тешаш хилар схьагойтура.

Х'оттор вай иштга сурт. Лаьхьано лаьцна волу ц'хьа исраилхо оцу ц'астах бинчу лаьхьане хьажа ца вахана. «Вайн кьано, Муса-пайхамар, галвалла боху цо шена бевзачаьрга, — цунна моятту ц'кьа оцу ц'естан лаьхьане д'ахьажаро бакк'ял а болчу д'аьвшечу лаьхьано лацарх товийр ву! ...Иза-м билгтал хьераваьлла! Со ца теша оцу туьйранех. Х'ун хир дара оцу стагах? Иза-м, дера, лийр вара. Дукхахадерг д'аьвшечу лаьхьано лацарх а ца лещ, Делах ца тешаш иза хиларна лийр вара. Везачу Эло тешар кьобалдо, т'кьа цатешар бехкедо. Х'ара хаар коьрта ду: Делах лаьцна вайна дукха мел хаьа, вайна т'ехь ду Далла ма-бохху лелар. Дала вайн хааршка терра бехкеозор ду вай.

Дуккха а шераш д'адаьллачул т'аьхьа, Езикхал-пачча-хьо бохийра Муса-пайхамара бина болу ц'естан лаьхьа, х'ун-да аьлча адамаш цунна Тамал'ян дуй'ладеллера. Иштганиг дарца цара дохадора Делан иттаннах долу ц'хьа весет.

Хьажа 4 Паччахьаллийн 18:4

3. Кхелажой, паччахъаш, пайхамарш

Хокху вай дийцаре даьккхинчунна юкъадогӀу историн масех бешераш. Со гиртира шун дикка кхетам хилийта уггар а коьртадолчух лаьцна. Шуна агта хир ду кхета, 96–97 агӀонашна тӀера схеме а хьожуш, цӀерийн тидам бича.

Исраилхой Мисар-махкара арабевлла шовзткъа шо даьллера. Эххар а уьш КанаӀан-махка кхечира. Муса-пайхамар, Дала дур ду аьллачу лаьтта тӀе кхачале, дакхелхира. Халкъан баьчча хилла дахӀобттира тӀеман куьйгалхо волу Нуни кӀант ЮшаӀ. Дуккха а шераш девлира исраилхоша и мохк дӀалоцуш. Уьш цигахь *тайпанашца* баха хевшира. И хӀора тайпа Якъубан (Исраилан) кӀентех схьадолалуш дара.

Кхелажойн зама

Цъяна ханна Исраилан халкъ Далла тӀедирзинера, амма тӀаьхь-тӀаьхьа адамаш, бакъдолчу тешарна тӀера дӀа а довлуш, цӀушна Тамалъян дубйладелира. Везачу Эло царна и бахъана долуш таӀзар дора. Цо исраилхошна тӀехь кхечу къаьмнашка толам боккхуйтура, ткъа цара исраилхошна ницкъ бора, ял йоккхуш. Жимма хан яьлча, исраилхоша, дохко а бовлий, Деле кхойкхура, шайна го доьхуш. ТӀаккха Дала царна юкъа цъха куьйгалхо дахӀоттийра (цунах *кхелахо* олу), ткъа цуьнан гоьнца шайн мостагӀийн карара кӀелхьарбохура исраилхой. Иштта хуьура кхаа бешарахь: Исраилан халкъ Делах дадоьрзура — Дала царна тӀе мостагӀий тосура. Исраилхой Далла тӀедоьрзура — Дала кхелахо хоржура, тӀаккха халкъ паргӀатдолура. Оцу заманахь пхийтта кхелахо хийцавелла.

Паччахьийн зама

Дуьнен чуьра массо а халкъашна юкъахь исраилхойн уггар а доккха ирс хилла, хӀунда аьлча церан Баьчча а, Паччахь а Веза Эла Ша хилла дела. Амма хан яьлча, исраилхоша, кхечу къаьмнийн дахар а гина, Веза Эла дӀатесна. Царна лаьтта тӀехь волу паччахь везна. Дала кӀинхетамца кхочушбина

церан лаам. Амма адамаш, шайш хьалха ма-хиллара, цушна Тамалъян а, Исадовла а кийча дара.

Дуккха а паччахъаш хийцабелла Исраил-махкахъ, амма царех цъаберш бен бацара даггара Делах тешаш а, Цунна Тамалъеш а. Цундела паччахъийн заманахъ а, хьалха хилларг хилира, хинца *кхелахойн* метта *паччахъаш* хилар бен кхин башхо йоцуш.

Цъаболу паччахъаш шайна те тидам бахийта хьакъ долуш бу. Царех уггар а сий деш а, це йоккхуш а Дауд-паччахъ ву. Иза а вацара дикка кьинош летоза. Амма иза чога Делан дашах а тешара, цо Далла лерина саганаш а дохура. Цул сов, Дауд сийлахъ пайхамар хилла, Дала дог ираккара а хлоттийна, цо дуккха а назманаш язийна, Делан безам а, Цуънан квинхетамалла а хестош. И назманаш Забур олучу тепгар тѐхъ гулдина ду. Дауда яздора Дала лур ву аьлла Келъардохучух лаьчна. Ткъа Дала вада дира, Ша леррина Къобалвинарг — Даудан таъхъенах цъаъ хир ву аьлла².

Дауд-паччахъан даггара ойла яра: цунна лаъара Дасадоккхуш долу Делан четар хийца, и санна гишло ян — Делан ца. Оцу гишлоно Ярушалайм-гала хазъян езара, иза мехкан коьрта гала йолу дела. Дауд гишлош ян гирс кечбан волавелира, амма и ца дар Даудан кант волчу Сулимна кхечира.

Сулим-паччахъ гарвелира шен сийлахъ долу хьекъалалла а, цо Мориа-лам тѐхъ дина долу Делан ца а бахъана долуш. Дуьйцуш ду, и исбаъха гишло Ибрахим-пайхамара шен кант Исхьак сагина валийначу меттигѐхъ лаьтгаш ю бохуш.

Сулим-паччахъ веллачул таъхъа, Исраилан халкъ кьилбседехъ итт тайпанна, *Исраилан халкъ* аьлла це а юьтуш, ткъа кьилбехъ *Яхьудан халкъ* олучу шина тайпанна декъаделла. И декъадалар хила мега Делах довларехъа дуьхъара ког баккхаран бахъана. Кеп хиттош дерш кьилбседехъара тайпанаш дара. Цигара нах тѐхудара Везачу Элан лаам кхочушбеш санна бара, амма церан дегнаш Далла генахъ дара.

Пайхамарш

Дала Шен халкъана **пайхамарш** божкуьйтура. Цара адамийн кьинош гучудохура, тѐдогучу тазарх лаьчна хаам

а бора. Оцу пайхамарех дукхахболчара Дала деллачу дог иракарахоттарца Делан Йозанаш яздина.

Дукха пайхамарша лараме хаамаш бора воґун волчу Келхярдохучух лаьцна.

Бакъду, ала мегар ду, я исраилхой, я церан паччахьийн башха безам бацара оцу пайхамаршка. Иза иштта ду, ада-машна лууш ца хилла цара бохучун тидам бан. Масала, ЕшаI-ЯхIу-пайхамара иштта аьлла:

Хьалдолчу Эло элира: «ХIара халкъ баганца Суна тIекхочу, маттаца Со лору цо, амма церан дегнаш Суна дукха генахь ду. Суна хьалха болу ларам адамаша Iамийна долу парз Бен дац».

Eшал-ЯхIу 29:13

Дукхахболчара ла ца дугIура пайхамарша дуьйцучуьнга. Цара Iамал ца йора Везачу Элана. Адамаша лелха а бора пайхамарш, уьш байа а бойура. Цул сов, иблисо а чолхе доккхура и Iуллакх, харцпайхамарш юкъа а бовлубуйтуш. Цара адамаш кхин а чоIга тиладолубуйтура. И харцпайхамарш лорура адамаша, хIунда аьлча цара адамашна тамехь дер-дерг дуьйцура, ткъа адамаша цаьрга ладобIура, Дала хьехна доллушехь, бакъболу пайхамарш харцпайхамарех муха къасто беза.

Исраил-мохк дIасабаржор

Эххар а Дала халкъана таIзар дира. Дала леррина Къобалвинарг дуьнен чу валале долчу 722 шарахь, схьа а баьхкина, ашурхоша шаьш долчу дIадигира къилбаседера итт тукхам. Делан Йозанаша цхьана а тайпана ца гойту, йийсархой, берриш цхьаьна а кхетта, Исраил-махка юхабирзина хилар.

ЯхIуд-махкахойх леш бар

Къилберачу шина тукхамо лардора шаьш шайн лаамехь хилар. Иштта дара Дала леррина Къобалвинарг дуьнен чу ваьлла 586 шо кхаччалц. ХIетахь бавелхоша* Ярушалайм-Iала а, Сулим-паччахьан исбаьхьа Делан цIа а дохийра, ткъа халкъ йийсаре дIадигира.

*Бавелан бIов дIахIоттийначу меттигна уллора болу нах бу уьш

Йийсарехь болуш царех дуьххьара жуьгтий олура, иза иштта хила тарло, дукхахберш уьш ЯхIудан гарах хилла дела. Далла Iуллакх дан юкъара кхин цхьа цIа доцу дела, жуьгтий

гуламан цийношкахь гуллора, цигахь цара Делан Йозанаш Јамадора.

Къилбера ши тайпа ийисарехь дара кхузткъе итт шарахь. Дала леррина Къобалвинарг вале долчу 536 шарахь уьш клез-клезиг шайн маха юхаберза буьлабелира. Уьш Јарушалаймехь а, цунна гонах йолчу меттигашкахь а баха хевшира. Цара, хьалха санна исбаьхьа ца динехь а, Делан Ца юхаметтахлоттира. Иштта Далла гуллакх дар а юха дадолийра цара.

Грекийн тїеІаткъам

Делан Йозанаша дуьйцург дахеда Дала леррина Къобалвинарг ван 400 шо гергга долчу хенахь. Диъ бїешарахь хилла хуманаш ца хаало вайна. Амма истори шен эшшарехь

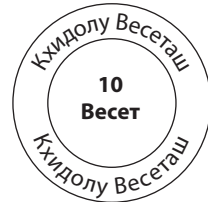

даобьхура. Параваблла воду грекийн тїеман бавьча воду Искандер Македонски шен эскарца Юххера Малхбалехула чекхвелира. Жуьгтий а ца бисира грекашца уьйр йоцуш. Халкъашна юкьахь йохка-эцаран мотт хилла дахлїоттира **грекийн мотт**, ткьа эллинхойн культура дуккха а бїешерашна пачхьалкхан статус йолуш хилира.

Цьаболчу яхлудхоша грекийн культура тїейцира Делах тешар цхьабнадалош. Царех **садукьой** олура. Шавш дукха бацахь а, садукьой бехаш а, лараме а бара. Цара Јуналла дора Далла гуллакх деш болчу нехан (и гуллакх дар оцу хене а кхачале йохка-эцар санна дахлїоттина дара). Бакьду, садукьахоша Делан Йозанийн цхьадолу дакъош нийса дац

олура, и бохург ду, уьш Делан Йозанаш тIера цхьадолу хIуманаш дIадаха гIертара бохург.

Ши бIе шо гергга лаьттира яхIудхой грекийн куьйга кIед, амма, Дала леррина Кьобалвинарг дуьнен чу валале, 166-гIачу шарахь уьш дувхьалгIевттира. Маккабхо ЯхIуд хьалхавелира халкъ паргIатдаккха. Оцу хенахь гулбелира Делах тешар лардеш болу нах. Царех **па-рушхой** олура. Парушхоша грекийн культурана дувхьал *луьра кьийсам а латтабора*, Муса-пайхамаран хьехамаш *чIогIа лар а бора*. И хьехамаш *тIех ларбан гIертар бахьана долуш цара* кхин а шавш баьхна хьехамаш юкьабалабора, *уьш чIогIа лараме а хьотувьйтуш*, Муса-пайхамаран хьехамаш санна. И бохург ду, **парушхоша Делан Йозанаш тIе шайгара цхьацца хIума** тIетовхнера бохург.

ЯхIуд-махкахь кхин а цхьа тоба яра — **Иелам нах** олуш. Зорба туху гIирсаш гучубалале дуккха а хьалха дуьйна, цара, цхьа а дош гал ца доккуш, Делан Дош юхаздора. Уьш чIогIа йоза хууш а, чIогIа Делах тешар долуш а нах бара. Тештарш юхаздар церан говзалла хилла.

Римхой

Маккабхойн хьалхаваьлла яьккхина паргIато бIешарахь бен ца лаьттира. Иза чекхъелира Дала леррина Кьобалвинарг

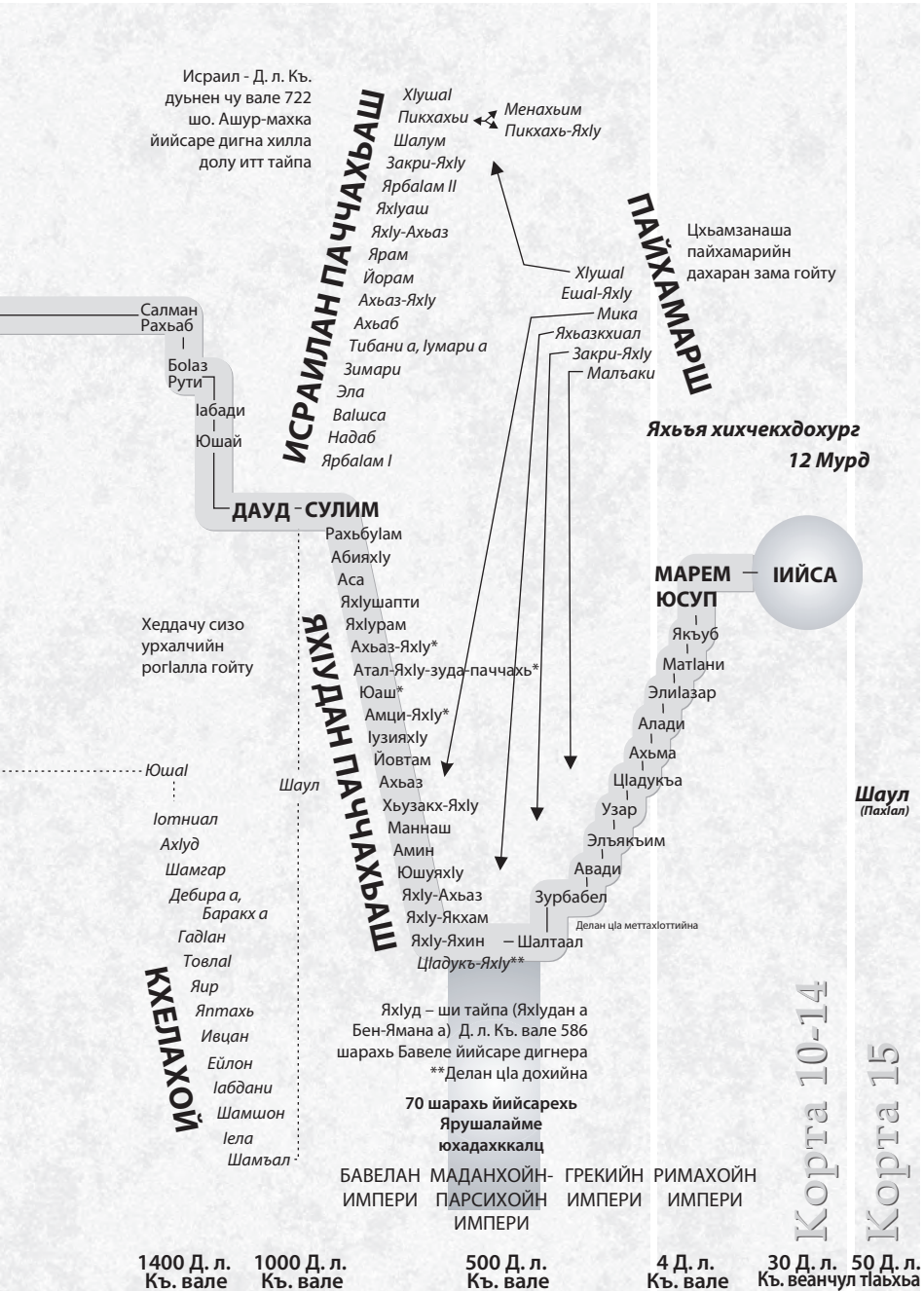

дуьнен чу валале, 67-чу шарахь и паргӀато дӀаелира. Ярушалайм дӀалецира ондачу Помпеян эскар. Римхошна яхӀудхойн тешаро новкъарло ца йора, яхӀудхоша ял мел ло, уьш тапгӀаьлла мел Іан а. Иштгта машар бара цигахь бинарг.

Римхойн импери Іаламат йоккха яра, цундела чӀогӀа хала дара цуьнан генарчу латтанаш тӀехь куьйгалла дан. Цундела цара генарчу меттигашкахь куьйгалхой дӀахӀиттабора. ЯхӀудмахкахь дӀахӀогтийнера ХӀарод. Цунах **Сийлахь ХӀарод** олура. Иза чӀогӀа кызалла йолу стаг вара, яхӀудхойн тешар цуьнан хабарехь бен дацара. Римхоша куьйгалла а деш, ХӀарода а, цуьнан тӀаьхьено а бӀешарахь паччахьалла дира ЯхӀудмахкахь. Халкъ паргӀато езаш хьаьгна дара, цара ладоьгӀура, шайш паргӀат а дохуш, шайна тӀехь куьйгалла ден верг мила воӀу те бохуш.

Ши эзар шо сов даьлла, Дала ИбрахӀим-пайхамаре цуьнан тӀаьхьенах цхьаь КӀелхьардохург лур ву аьлла ваӀда динчул тӀаьхьа. Хан дӀаобхура. ХӀора тӀаьхьенна юкӀахь, кӀезиг белахь а, Делах тешаш а, Далла муьгӀахь болу а нах хуьлура. Цара синтем боцуш ладоьгӀура Дала леррина Къобалвинарг варе. Ишттанаш римхоша олалла дечу заманчохь а бара. Уьш чӀогӀа тешара Дала лур ду аьллачух а, и аьлларг кхочушхирг хиларх а. Эххар а Дала кечдира Ша леррина Къобалвинарг гучуваккхар. Стигалшкара маликаш дӀасевцира. Иблис дегийра. ХӀинца гучуволу ваӀда дина волу КӀелхьардохург. Муха ву те Иза?

*Ийисан схъаваларх лъьцна долу Маттайс дIазадинчунна чу ца доглу хIара куьйгапалгой

Уьттала Корта

1. Элисат а, Марем а
2. Яхья а, Ийса а
3. Јелам нахана юкбахь
4. Хих чекхдахар

1. Элисат а, Марем а

Жуьгтийн халкъ кечдархъама, Дала адамашна шатайпа къастийна пайхамар вахийтина. Цо кхайкхам бан безаш бара **ВΟΥЫТУР ВУ АБЛЛА ВОЛУ КИЕЛХЪАРДОХУРГ** вогъург хиларх. Хъанна доьгІна дара те и кхайкхам бан хаьржина хилар? Ур-атталла стигаларчу маликашна а ца хаьара иза шен хан тІекхачале хьалха. Ткъа хІинца царна и хаа дезаш дара, цул совнаха, царна кхин а инзаре хІума хаа дезаш дара — Мила ву **КИЕЛХЪАРДОХУРГ**.

*ЯхІуд-махкахъ ХІарод паччахъ волчу хенахъ Аби-ЯхІун ѓе йолчу тобанах а волуш, Закри ѓе йолуш ѓхъа **динан да** вара. Элисат ѓе йолуш зуда яра цуьнан, АхІаронан тІаьхъенах схъаяьлла. И шиь **Везачу Эло** тІедиллина гІуллакх леррина кхочушдеш а, Далла хьалха ѓена а дара. Церан бераш дацара, Элисат доьзалхо ѓа хуьлуш хиларна. Ший а ханна доккха а дара и шиь. Цкъа шайна юкъахъ Закри волчу динан дайн тобанан рагІ кхечира **Везачу***

Элана гІуллакх дан. Динан дайн Іедалехъ ма-хиллара, кхаж тесира. Иштта Закрина кхаж белира **Везачу Элан** ѓа чохъ хаза хьожа йолу хІума яго. Цу хенахъ оцу ѓенна хьалха дукха адам гулделлера, шаьш гуттар а ма-дарра, ѓхъаьна ламаз дан. Закри волчу **Везачу Элан** малик деара цу хенахъ. **Хаза хьожа йогІу хІума** ягочу кхерчана аьтту агІор дІахІоьттира иза. Иза гина Закри чогІа кхеравелира. Малико элира цуьнга: «Кхера ма лолахъ, Закри! Хъан доІанна жоп делла: Элисата клант виьр ву хьуна. Цуьнан ѓе ахъ Яхъъя туьллуь ю. Цунах чогІа воккха а виьр ву хьо. Дукха нахана хазахетар хир ду иза дуьнен чу валарна. ХІунда аьлча иза **Везачу Элан** бІаьргашна хьалха чогІа сийлахъ стаг хир ву, цо цкъа а чагІар а, кхин йолу вахош йолу хІуманаш а мер яц. Ненан кийрахъ волуш дуьйна **Делан Синах** вуьзна хир ву иза. Дукха исраилхой церан Везачу Далла тІеберзор бу цо. **Везачу Элана** хьалха вогІуш хир ву Яхъъя, Эли-ЯхІу-пайхамарца хилла долу нуьцкъала са а долуш волу, дайн дегнаш церан берашна тІе дерзорхъама, аьрханаш, нийсачу новкъа а хІиттина, Делан лаамехъ берш санна хилиьтархъама, **Веза Эла** вале, и кечам бина халкъ дуьхьал хІотторхъама».

Лака 1:5–17

Ша Дела

Малико Закрига хаам бира, цуьнан кІант Яхъя, вогІун волчу Везачу Элана некъ кечбен болу пайхамар хирг хиларх лаьчна. Дера, иза а дара керланиг, амма иза керлачу кхоан цхъа дакъа а бен дацара. Коьртаниг дара, стигал къекъор санна дуьне декош долу, Ша Дела — Веза Эла лаьтта вогІу бохург. Иза Ша хир ву **ВОУБИТУР ВУ АЬЛЛА ВОЛУ КІЕЛХЪАРДОХУРГ**.

Цу тайпана кхаь хиларо, инзаре цецдаьккхина хила тарло иблис.

Хала дара Закрина цу дерригенах кхета. Цхъанна а цуьнан заманчохь бехачарна малик гар ца нисделлера. Оцу цхъана хиндолчух лаьчна хайитаро, ша а, Элисат а кІентан да-нана хир ду бохучо (уьш ханна дикка баккхий бара!) воккха стаг инзарваккхал хІума дара. Амма цул тІаьхъа малико элира Ша Дела-Кхоллархо, лаьтта те а веана, **ВОУБИТУР ВУ АЬЛЛА ВОЛУ КІЕЛХЪАРДОХУРГ** хир ву. Иза дагадогІийла а дацара! Делахь а Закри Делан Йозанаш девзаш вара.

Дийь бІе шо хьалха Малахи-пайхамаро иштта аьллера кху хиллачух:

*«Хьовсал, Ас Сайн геланча вохуьйтур ву, Цо **Сун**а хьалхара некъ кечбийр бу. ТІаккха аша ловхуш волу Олахо цІеххъана Шеен дезачу цІа чу вогІур ву. Шу хьовьгуш волу бертан геланча — хьовсал, иза вогІур ву» — **боху массо а ницкъийн Везачу Эло.***

Малъаки 3:1

Шадерриг атта а, кхеташ а аьлла дара, цундела Закрина хеташ хилла хила там бу, ша цу гІуллакхах хьалха хІунда ца кхетта те аьлла. Иза ма-дарра гуш ма дара! Малахис билгалдаьккхина дара Ша Веза Эла воуьйтур ву, **КІЕЛХЪАРДОХУРГ** а хилла. И доцург а, малико Закрига аьллера, билгал цуьнан кІант хир ву, КІелхьардохучун некъ кечбен болу пайхамар.

Элисат

Закри инзаре цецваьлла цІа веанера. ТІаккха Дала Шен дош кхочушдира: массо хІума а, нийсса малико ма-бохху, хилира.

Дукха хан ялале цуьнан зуда Элисат доьзалхочух хилира. Пхеа баттахь адамех лечкъаш лийлира иза. Цо бохура: «ХІара

сунна Везачу Элера ду! Со хенара йоллушехь, сох кьинхетам а бина, нахана хьалха со юхькIайчу хIоттийна Цо».

Лака 1:24–25

Марем

Амма сцени тIехь декорациш хийцало. ХIинца малик догIу Марем цIе йолчу кьоначу йоIстагана тIе.

Элиса т доьзалхочух йолу ялхалга бутт болуш, Дала Джабраил-малик дахийтира Галилай-махкара Назарт цIе йолчу гIала Марем цIе йолу йоI-стаг йолчу. Дауд-паччахьан тIаьхьенах волчу Юсупца заахало дийцина яра Марем. *Лака 1:26–27*

Юсуп Марем яло кечам беш вара. Жуьгтийн Iадаташца церан захало чIагIдина дара. Делан Йозанаша билгалдоккху, и ший эзар шо царал хьалха Ийначу Дауд-паччахьан тIаьхьенах хилла хилар.

Иза йолчу а деана, малико элира: «Маршалла ду хьовьга, Дала хьуна диканиг динарг! Веза Эла хьовьца ву! И дешнаш бахьана долуш, Марем синтем байна яра, цо оила йора, хIун маьIна долуш ду и маршалла бохуш. Малико бохура:

Ма кхера, Марем! Дала хьуна диканиг дина! Хьо Берах хир ю, ахь кIант вийр ву, цуьнан цIе Иийса а тубьлур ю ахь.

Лака 1:28–31

ХIинца инзаръяла рагI Мареме кхаьчнера. Малико билгал ма бохура цуьнга, иза КIЕЛХЪАРДОХУЧУН нана хир ю. **Иийса** бохучу цIеран маьIна Веза Эла тхан кIелхьардовлар* бохург ду. Иийсан цIераша Да Делан цIераша санна, иштта Цуьнан Малико

*Я «Веза Эла —
вайн паргIатдовлар ду.»

Иза сийлахь хир ву, Цунах Веза Воккхачун КIант эр ду. Везачу Дала, Цунна Цуьнан ден Даудан паччахьалла лур ду, гуттар а ерриг Якьубан тIаьхьенна тIехь куьйгалла деш хир ву Иза, Цуьнан паччахьалла цкьа а кхачор дац».

Лака 1:32–33

Малико олу Мареме, Иийса Делан Кант ву. Иийса — Якьубан (Исраилан) берашна а, Дауд-паччахьна а ВАIДА ДИНА

ВОЛУ КИЕЛХЪАРДОХУРГ ву. Цуьнан гучуваларе адамаш бешерашкахь ладоьгуш дара, Иийса шайн бакъволу паччахь хиларе сатуьйсуш!

Эххар, шен йистхилар меттадеача, Марема доьгу хаттар до:

«Иза муха хир ду, — хьтттира Марема, — со хинца а йоI-стаг ма ю?» Малико жоп делла:
«Хьбуна чу **Делан Са** дер ду, **Веза Воккхачун** ницкъ хир бу хьовца, цундела хьан хиндолу бер а **Везачу Делан Клант** аьлла цIе йоккхуш хир ду.

Дела волу Да —
Веза Воккханиг
Дела волу Клант
Дела волу Деза Са
...амма цхьа
Дела бен вац.

Лака 1:34–35

Делан Иалам

Иштга, хуьлуш дерг хIара дара: Беран лаьтгара да хир вацара. Хинца массо а хIуманан маьIна хуьлура: Маремана дика хаьара еза истори. Мацах Iедан-бешахь Дала Хьавага ваIда дина, КИЕЛХЪАРДОХУРГ **цуьнан «хIух»** схьавер ву аьлла. **Царах а доцуш**, стагах а, зудчух а цхьаьна, ткъа цунах шех. Ткъа хинца и ваIда кхочушхила дезаш дара, хIунда аьлча и бер йоI-стага дан дезаш дара. Хьалха цхьана а тайпана хIума доцуш кхоллаелла аьлла хеташ йолу формулировка, хинца доккха маьIна долуш хилар гучуделира. Цу хIуманан лараме бух бара: Стеган хьакхавалар доцуш, кхолладелла долу Бер, Адаман тIаьхьенах хир дацара, цундела Цуьнца Адаман кьинан амал а хир яцара¹. Иийсан тIаьхьенан Веза Воккхачу Ден Делан Иалам хуьлура. Цецвала хIума дац малико Берах лаьцна алар: Дезаниг — хIунда аьлча **Иза къа тIехь доцуш ву, Дела Ша къа доцуш хилар санна**. Цхьана тайпанчу хIумано шех терраниг кхуллу. Иийса кхоллалуш дуййна кхачам болуш вара.

Хьан геггара йолчу Элисата а Клант виьр ву, ша ханна йоккха елахь а. Цунах, иза доьзалхо хуьлуш яц бохуш, дуйьцура, ткъа иза ялхалга бутт бу доьзалхочух йолу. Деле дан а ца луш хIумма а ма дац!»

«Со Делан лай ю, — элира Марема, — ахь ма-бохху дерриг и хуьлийла соьца». Юха малик Iадахара иза йолчуьрра.

Лака 1:36–38

Маремна хаьара, Элисат бер хила чоьга къена юйла. Амма Элисатан Делан лаамца бер хила дезаш хилча, тIаккха йоIстаг

йолчу Мареман а хуьлийла дара бер, Далла и лигъча. Марема
иза Далла те дилларна тӀехь сацам бира.

2. Яхъья а, Ийса а

Хан тӀекхаьчча, Элисата кӀант вира.

Лака 1:57

Иштта Дала ваӀда ма-дарра, дуьнен чу велира Яхъья. Делан
Йозанашца доьзча, иза доккха хазаетар дара цуьнан дена-
нанна, хӀунда аьлча цу заманчохь бер цахилар эхье лоруш
дара. ЧӀога ирс долуш хиларна, Закрис, Далла хастам беш,
дешнаш элира, Цо Шен ваӀда дарца КӀелхьардохург воуьйтург
хиларна. Ткъа Яхъьяга, шен кӀанте, цо иштта дешнаш элира:

*Ткъа хьох, сан жиманиг, **Веа Воккхачун** пайхамар эр ду, хӀунда
аьлча хьо **Везачу Элана** хьалха воьлуш хир ву, Цунна некъ кечбеи.*

Лака 1:76

Яхъья ВАӀДА ДИНА ВОГУН ВОЛУ КӀЕЛХЬАРДОХУРГ
дуьнен чу варах лаьцна хаам бан безаш вара.

*Жима бер доккха хуьлуш а, синан доьналлица чӀагӀлуш а дара.
Иза акхачу, адам кӀезиг долчу меттехь Иаш дара, Исраил-
халкъана гӀуллакх даллал ша хиллалц.*

Лака 1:80

Юсуп

*Цуьнан дуьнен чу валар иштта хилира: Ийсан нана Марем
Юсупана ехна хилла. Амма, иза маре яхале, гучудаьлла Марем
Делан Синах доьзалхочух хилар. **Цуьнан** хин волу **майра**
Юсуп чӀога овьзда стаг хилла. Цо шайна юкъахь хьахаделла
долу захало, нахала а ца доккхуш, дохо сацам бина хилла.*

Маттай 1:18-19

Зуда ехна хилар чӀагӀдар яхӀудхой кхечахьачул чӀога лоруш
дара. Ехна йолчу зудчун шен хин волчу майрчуьнца массо а
тайпана уьйр йолуш хила йиш яра, цхьаьна Иар доцург. Зуда
ехна йолчуьра дӀаяккха чӀога бух болуш хӀума дезара, зуда а,
майра а вовшахкъаста дезаш дерг санна.

Сург хӀотто хьовсур вай Юсупан дагахь хиллачун. Иза
чӀога холчу хӀовгтина хилла хир ву. Марем цунах доцчу бе-
рах хилла. И хӀума нахала даьккхича, Марем нахаца лел-
ларг хуьлура. Ткъа Мареман маликах лаьцна хилла долу та-

машийна дийцар бакъ хиллехъ? Амма цу тайпаниг хила йиш ма яц. И миска кхетамчуьра-м ца яьлла те?.. Юсупна езара Марем, амма, ловзар а хилале, берах хилла йолу зуда муха ялор ю? Цу тле а, ша латийна къа цъхана тамашийначу дийцарца къайладаккха и гертар а муха хета деза? Вайна ца хаьа билгал Юсупан дагахъ хилларг. Делан Йозанаш тлера билгалдолу Юсупа, и гуллакх нахала а ца доккхуш, Марема-ца дасакъастаран сацам бина хилар.

*Цо цу гуллакхах лавъна оила ечу хенахъ, цунна гленах **Везачу Элан** малик дубъхалтесица. Малико элира: «Даудан клант Юсуп, Марем хъайна дайига ма кхера, хлунда аьлча цуьнан кийрахъ долу бер Делан Синах схьадаьлла ду. Цо клант виьр ву. Цуьнан цле Ийса тиллалахъ, хлунда аьлча **Цо Шен къам къиноих келхъардоккхур ду**».*

*И шадерг а хилла, **Везачу Эло Шен** пайхамарехула аьлларг кхочуш хилийтархъама. Делан Йозанна тлера дешнаш иштта дара: «ЙоIстага, берах а хилла, Клант виьр ву, Цуьнан цле Имануал туьллу ю. Иза «Тховъца Дела ву!» — бохург ду».*

Маттаи 1:20–23

Массо а хлума хаддош кхачам боллуш схьаьлла дара. Марем йоIстаг а юьсуш, цуьнан бер хила дезаш дара. Цуьнан цле Ийса хир ю, Ийса бохучун маьна — Келхъардохург ду. Цо адамаш къиноих келхъардохур ду. Ткъа Цуьнан кхин цле — Имануал ю. Цу цлеран — «вайца Дела ву» боху маьна ду, хлунда аьлча Ийса — Ша Дела ву.

700 шо хьалха ЕшаI-ЯхIу-пайхамара кху дерригенах лавъна яздина дара.

***Хьалдолчу Эло Ша** лур ю шуна билгало: «ЙоIа, Берах а хилла, клант виьр ву, цуьнан цле **Имануал** туьллу ю».*

ЕшаI-ЯхIу 7:14

Юсуп меттахъ хьалаиккхина хила тарло: «Бакъ хила а хилла-кх ЕшаI-ЯхIу! Дала ма-бохху, дIадоьдуш дан а дара. Амма нахана хлун моьгтур ду? — Бен а дац! Далла тле гуллакх дилла деза.»

*Юсуп самаваьлча, цо, **Везачу Элан** малико ма-хъеххара, Марем шена маре схъаялийра. Амма бер дина яьлалц, цо цунах куьг ца туьйхира. Юсупа цу клентан цле Ийса тиллира.*

Маттаи 1:24–25

Халкъ дагардар

*Оцу деношкахь Август цѣ йолчу пач-
чахьера омра делира, Рим-пачхьалкхера
массо а адам дГаязде аьлла.* Лака 2:1

*Август-паччахь —
Римахойн долахь
долчу дерриг а
империн олахо вара.

Паччахьна ахча оьшура, ткъа ясакх гӀолехь лахьорхьама, шен оладлехь долчу халкъан нийса терахь хаа дезаш дара. Юсупна и паччахьан омра хазаетта хир дац, хӀунда аьлча цуьнан зуда хӀинцца бер дан дезаш яра. Ша дечигтӀхьар хиларе терра, цо берана ага дина а хила тарло. Бер дуьнен чу бохам боцуш далийта гӀайгӀа бина а хила тарло, меттигерачу бер схьаоьчучу зударшца дага а ваьлла. Ткъа хӀинцца цуьнга омра дина, шен зудчуьнца Байтлахам-гӀала, Даудан тайпанан шира бен болчу меттиге, ваха. Цъхьа бӀе ткъайоьссна чаккхарма некъ бан безаш бара Юсупа хӀинцца бер дан дезаш йолчу шен зудчуьнца. Иза агта гӀуллакх дацара, церан цига дахар вира тӀехь я гӀаш хила дезаш хилча. Хьажахь, цаторш санна, хӀинцца дагар дан дезаш хилла-кх римхоша халкъ! Юсуп Ӏаш волчу Назарт-гӀалахь хьесап дан хӀунда мегаш дацара техьа? Массо хӀума иштта беГийла доцуш хӀунда нисдина те! Амма римхоша адамашна къасто некъ ца битинера, цундела Юсупан Марем Байтлахам-гӀала йига дийзира.

Цундела хӀора а ша схьаваьллачу гӀала вахара дГаязвала. Юсуп а вахара Галилайн махкара Назарт-гӀалара ЯхӀуд-махка Дауд-паччахь винчу Байтлахам-гӀала, хӀунда аьлча иза Даудан цӀийнах схьаваьлла вара. Иза, доьзалхочух йолу а, шеца заахало дийцина йолу а Марем а эцна, дГаязвала вобдуш вара. Уьш Байтлахамехь болуш доьзалхо дуьненчу волу хан тӀекхечира. Марема кӀант вира, шен дуьххьарлера доьзалхо. Цо иза, дӀа а хьарчийна, шаьш чохь долчу божалан хьавьди чу виллира, хӀунда аьлча царна хьешан цӀа чохь меттигаш ца кхаьчнера. Лака 2:3-7

Иштта, Иийсан дуьнен чу валар Байтлахамехь нисделира, Юсупан а, Мареман а цӀенна геннахь. ГӀала адамех тӀех юьзна хиларна, царна совца меттиг божалахь бен ца карийра. Ткъа Иийсан дуьххьарлера ага бежанашна яа хӀума юьллу хьавьда дара. Юсупана, зудчуьнга а хьобжуш, хетаделира, массо а шен

Галашонаш йобхна аьлла: Марема Байтлахам-Галахь, боьхачу хьавьди чохь бер дина! Амма шен хьажар Берана Гедерзийча, иза кхетара, массо а хьума хила ма-деззара дуйла.

Юсуна цу кентан цле Гийса тиллира.

Matáтай 1:25^б

Гуй

Оцу махкахь арахь буьйсанна шайн жаш лардеш Гуй бара. Цеххьана царна хьалха **Везачу Элан** Малик хьобттира, **Везачу Элера** долчу нуьрца уьш серла а бохуш. Чога кхерабелира Гуй. Малико элира цаьрга: «Кхера ма лолаш! Со шуьга массо а адам даккхий ден долу хаза кхаь бахьаш деана! Тахана Даудан Галахь дуьнен чу ваьлла шу келхьардохург, **Веза Эла** волу Дала леррина Кьобалвинарг. Хара билгало ю шуна: Дахьарчийна Бер карор ду шуна хьавьди чохь».

Цеххьана Маликана улло стигалара вуно доккха маликийн эскар доьссира. Цара, Далла хастамаш а беш, бохура: «Лакхарчу стигалшкахь Далла хастам бу! Дуьнен тлехь Дела реза волчу адамашина машар бу!»

Лака 2:8-14

Гуй шайн Гуллакх деш бара: уьш жа дажош бара. Церан жена юкьбара уьстагий дукха хьолахь нагтахь Байтлахамна масех чакхарма кьилбаседехьа долчу Ярушалаймерчу Делан ца чу сага даккха сьхаоьцура.

Гар-дахар, ша хила ма-деззара, шен рогахь дадоьдуш дара. Амма, малик а деана, Гуйн бляьргаш чохь дерриг дуьне текелделира. Синтем байна болчу цара вовшашка хьоттура: «Хьуна хезний суна хезнарг? Дала леррина Кьобалвинарг — иза Веза Эла ву?»

Дала леррина Кьобалвинарг — Машахь

Грекийн Христос бохучу дешан маьна ширачу Гебархойн магтахь Машахь бохург санна ду — «даьтганца кьобалвинарг». Бешерашкахь Машахь цле йоккхура **ВОУЬИТУР ВУ АЬЛЛА ВОЛУ КИЕЛХЬАР-ДОХУЧУН.**

Ткьа хинца маликаша гарадаьккхина Машахь (Дала леррина Кьобалвинарг) — иза Веза *Эла², Ша Дела ву аьлла.

*Ширачу заманера долчу пайхамарша а, Машахь хьаьжжина, «Веза Эла» боху дош леладора.

*Маликаш стигала хьаладевлча, Гуша вовшашка элира:
«Байтлахаме а дахана, цигахь хГун хилла хьовса деза вай,
вайга Везачу Эло байитинарг хГун хаам бу».*

*Уьш цига сихонца бахара. Царна карийра Марем а, Юсун
а, хьавьданахь Гуьллу Бер а. Бер гинчу цара дийцира, Цунах
болу шайга бинчу хаамах лаьцна.* Лака 2:15–17

И Гуь кьен нах бара, хЕтте а уьш хИннца дуьнен чу ваьлла
Паччахь волчу баха хьакъбина бара. Делахь а уьш боцурш а
баьркинера Ийса ган.

Хьекъалчаш

*Ийса ЯхГуд-махкарчу Байтлахам-
гЛалахь вина. Иза яра ХАрод-паччахь
олаллахь волу зама. Ийса дуьнен чу
ваьлла жимма хан яьлча, Ярушалайм-
гЛала баьккира малхбалехьара
хьекъалчаш. Цара адамашка
хобтттура: «Мичахь ву хИннца дуьнен
чу ваьлла волу жуьгтийн кьоман
паччахь? Тхуна кьеггина схьакхетта
болу Цуьнан седа гира. Цундела, Цунна
хьалха гора а хГуттуш, корта тоха даьркина тхо».*

*Дукхяхьолахь суьрташ
тЕхь гойтуш хуьлу
кхо хьекъалча, амма
Делан Йозанаша чIагI
ца до, уьш ма-дарра
мел хилла. Хила тарло
уьш, жуьгтий а боцуш,
ткъа Iарбийн махкахой
я кхечу геннарчу
малхбалехьарчу
мехкашкара седа-жайна
хьовсурш хилла хила а.

Маттай 2:1–2

Хьекъалчаш хьалдолуш а, лараме а нах бара. Уьш хьакъ
долуш бара хИннца дуьнен чу ваьлла волу Паччахь волчу
хьовса баха. Жуьгтийн махкахь цу заманчохь паччахьалла
деш вара Сийлахь ХАрод. Иза чIога саготта вара цу мехала
тобанна. Хьекъалчаш ца гуш чекхбовлабелла хила йиш яцара
жуьгтийн дозанехула. Бакъду церан бахар кхераме лорийла
дацара, хГунда аьлча цара шайца тЕмалойн эскарш далош
дацара. Дерриг царна обьшуш дерг дара — дуьнен чу ваьлла
волу Паччахь мичахь ву хаар.

*Иза шена хезча, ХАрод-паччахь синтем байна хьавьзира,
ткъа цуьнца ерриг а Ярушалайм-гЛала сингаттаме хилла
дIахIобьттира.* Маттай 2:3

Хьекъалчийн атгачу хаттаро охьавиллира ХАрод. Иза, мел
болчу ницкъаца шен паччахьан гIант чIога лардеш хиларна,
муьлхха а и схьадаккха тЕгIобьртинарг хIаллаквийр волуш

вара. Шен олаллахь болчаьрца паччахь ХIарод чIогIа кьиза ву бохуш, цIе яхана хиларна, гIалахь Iаш болу нах синтем байна бара. Хьанна хаьа, цуьнгара хIуьа а дала там бара. ХIарода шен динан дай а, хьехамчаш а схьагулбира.

ХIарода ша волчу кхайкхира шен махкара динан коьрта дай а, Iелам нах а. Цо цаьрга хаьттира: «Муьлхачу меттехь дуьненн чу вала везаш вара Дала леррина Кьобалвинарг?» — авлла.

Маттай 2:4

Хиндолчух хаам

Сурт хIотто мегар ду шайна ширачу йозанийн кочарш тIера ченаш дIа а йохуш, уьш метгахдохуш болу тептарш-лелорхой. Тептаршлелорхой жимма карзахбуьйлуш бара, хIунда аьлча и шайгара а доцуш, 700 шо хьалха Мика-ЯхIу-пайхамара яздина хиларх ХIарод кхето везарна. Бегочу пIелгаца паччахьна гойту текст тIера меттиг, амма цунна ца лаьа цу тIе хьажа. ТIаккха тептаршлелочу кьаночо, йовхар а тоьхна, хозуьйтуш доьшу:

«Хьо а, Эпратера йолу Байтлахам-гIала, ЯхIудан махкарчу гIаланаш юкьахь уггаре а кIезигниг елахь а, хьох вер ву Суна Израилан кьомана кубйгалхо хин волу цхьаь. Цуьннан схьавалар ду дуьне доладелчхьана, азаллера».

Мика-ЯхIу 5:2

Бер Байтлахам-гIалахь **дуьнен чу дала** дезаш дара. (Цу дешнаша Юсуп теван а там бара.) ХIародна хаа лаьара, Мика-ЯхIус хIун яздина те. Цу пайхамара яздина хилла: И дуьнен чу вала везаш верг даим волуш хилла. ХIинца макхвала рагI кхечира ХIароде: иза хила йиш яцара,

хIунда аьлча даим волуш верг Дела бен ма вац. Ткьа хуьлийла дуй те, Ша Дела Байтлахамехь бер хилла лаьтта вар?!
 Дала леррина Кьобалвинарг?» — авлла.

ХІан-хІа, Дела Ярушалайме воґур вара массо а тайпана вазварца. Схьагарехь, тептаршлелорхой, ша, ХІарод, кхеро ґерташ бу, уьш шайна лууш дерг шена коча таса бокку! ХІун дийр ду делахь, ас царна гойтур ду, муха теобур ву <керла> паччахь! ТІаккха ХІарода шен хьехамчаш дІалелхийра...

*ТІаккха ХІарода къайлаха шена те схьакхайкхира малхбалера баьркина болу хьекъалчаш. Цаьргара цунна хиира, маца гучубаьлла стигалахь керла седа. Байтлахам-гІала уьш дІахьажош, цо царна тІедиллира: «ДІа а гІой, цу берах лаьцна доллу хІума а хаа хьовса. Шайна иза карийначул тІаьхьа соьга хаам бе, цига ваха а вахана, соьга а Цунна **Іубадат** дайта».*

*Паччахьо шайна тІедиллиначуьнга ла а доьгІна, уьш новкъа бевлира. Царна къеггина схьакхетта гина болу седа, хьалха а баьлла, меллаша стигалахула дІабобдуш бара. ТІаьхьара а иза сецира нийсса и бер долчу меттигна тІехула. Шайна и сурт гича, хьекъалчаш чоґІа хазахетта хьавьзира. Шавш цІа чу а дахана, шайна и Бер а, Цуьнан нана Марем а гича, цара, гора а хІиттина, кортош охьа а таІийна, Цунна **Іубадат** дира. ТІаккха Цунна совІаташ а делира: деши а, хаза хьожа йоґу еза хІума а, деза хьакхар а.*

Маттэй 2:7–11

Іамальяр

И лараме хьалдолу нах Іийсана хьалха охьатаІа баьркине-ра. Закон тІехь кхетош аьлла ду: цхьана Везачу Далла бен Іамал ма е аьлла.

Юсупна а, Маремна а ца хоййла дацара итт весет, делахь а цара новкъарло ца йира хьекъалчашна Іийсана Іамальярна тІехь. Хила там бу, ойланийн кІоргтехь, уьш кхеташ хилла хила, и хьекъалалла долу нах, адамийн вастехь дуьнен чу веана волчу Делана Шена Іамальеш буйла.

ТІаьхьо царна гІенах Дела дуьхьалтесира. Цо цаьрга ХІарод-паччахь волчу юха ма гІо элира. Цундела уьш кхечу новкъахула шайн махка дІабахара.

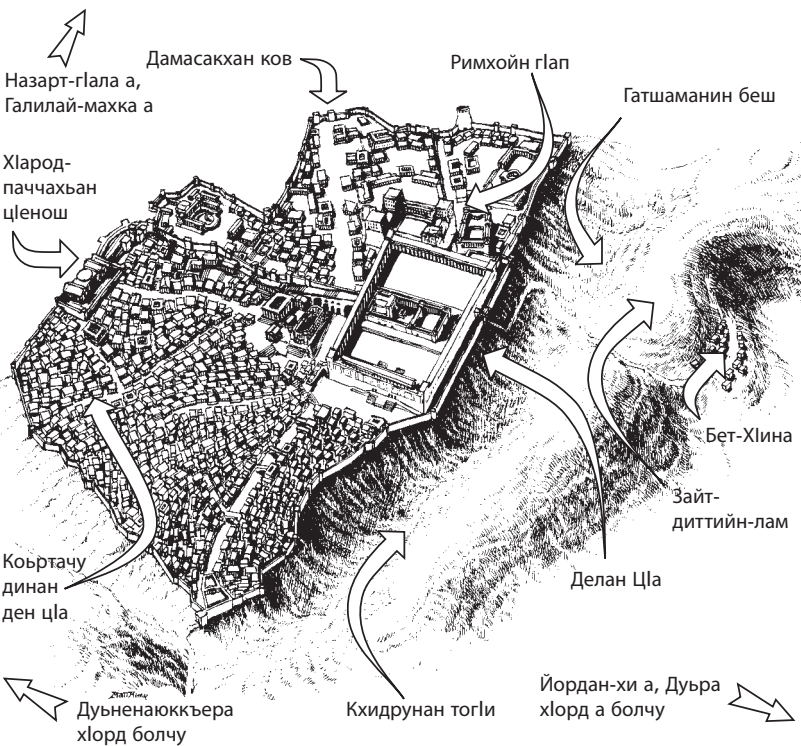
*Хьекъалчаш дІабахча, Юсупна гІенах Везачу Элан **малик** дуьхьалтесира. Цо элира: «ХьалагІатта, схьаэца бер а, цуьнан нана а, Мисар-махка, вадий, дІагІо. Аса шайга хаам баллалц, цигахь Іе, хІунда аьлча ХІарод-паччахь и бер лохуш ву, иза ден ґерташ а ву».*

Юсуп, сама а ваьлла, бер а, Марем а схьа а эцна, буьйсанна Мисар-махка ведда Длавахара. ХIарод-паччахь шен Южаллех кхалххали, уьш цигахь Ийра. Иштта кхочушхилира Везачу Эло пайхамарехула аьлларг: «Мисар-махкара аравалиитархьама схьакхайкхина Аса Сайн кIанте». Маттай 2:12-15^а

Историно чIагI ма-дарра, ХIарод цхьана а хIуманна тIехь ца сецира Ийса хIаллакван гIертар тIехь, амма цуьнга и ца даделира, хIунда аьлча Ийса хIинца Мисарахь вара. Эххар, ХIарод велира, тIаккха Юсупан а, Мареман а, Ийсан а Назарт-гIала юхабахкийла хилира. Схьакхаьчча, Юсуп дечигпхьар болх беш вара.

Ткьа Бер де дийне мел дели синца чIагIлуш а, хьектал тIекхеташ а, кхубуш дара, Делан дика а дара Цуьнца.

Лака 2:40

ЯРУШАЛАЙМ А, ЦУННА ГОНАХАРА МЕТТИГАШ А

Делан Йозанаш тӀехь Иийса дуьнен чу вале дуккха а хьалха Иийначу пайхамараша нийса схьагойтуш дара, Иза билгал схьаван везаш хилар. Массо а пайхамарша цхьатерра чӀагӀдора, Иза — Ша Дела хир ву аьлла. 700 шо хьалха, КӀелхьардохург дуьнен чу вале, ЕшаI-ЯхӀу-пайхамара яздинера:

ХӀунда аьлча вайна бер дина - КӀант велла вайна. Олалла хир ду Цуьнан белшаш тӀехь. Цунна цӀе туьллур ю:

**Тамашийна Хьехамча,
Нуьцкъала Дела,
Гуттар а волу Да,
Машаран Эла.**

Цуьнан олалла ДӀасадаьржаш хир ду, цу чохь машар даим лаьттайш хир бу. Даудан тӀаьхьенах волу паччахь санна цо шен пачхьалкхана тӀехь кувӀйгалла дийр ду. И пачхьалкх ДӀа а ХӀоттийна, цунна тӀехь паччахьалла дийр ду цо нийсонца а, диканца а, ХӀинца дувьйна абаденналц. Массо а ницкъийн Везачу Элан эмгаралло кхочушдийр ду иза.

ЕшаI-ЯхӀу 9:6–7

Шу ца кхеташ хила там бу, хӀунда вац те Иийса хӀинца олалла деш Паччахь санна. Цу хатгарна жоп шуна карор ду тӀаьхьадогӀучу кортошкахь.

3. Иелам нахана юкьахь

Иийса, Дела воллушехь, Иза беран кепехь веана дуьнен чу. ХӀун хетара и бер кхиош болчу Юсупана а, Маремна а? Иийса цхьа а къа тӀехь доцуш ма вара. Ур-атгалла Ша жима къонаха волуш а юхьхьара вацара Иза, обӀаз а ца обхура. Иийсан бераллех лаьцна Делан Йозанаш тӀехь дукха хӀума аьлла дац. Цуьнан шийтга шо кхаьчча, хилла долчу цхьана гӀуллакхах лаьцна бен, аьлла дац цу тӀехь.

ХӀора шарахь цуьнан да-нана Пасахь олучу дезачу дийнахь Ярушалайме доьдура. Иштта КӀентан шийтга шо кхаьчча а, дезчу дийнахь Ярушалайме, лам тӀе хьалабевлира уьш, шайн Иедалехь ма-хиллара.

Лака 2:41–42

Лебархойн Іадатийн культурица клант юкбараллин декъашхо* зудаялориг хилча бен ца хуьлура. Паккха бен стеган бакъонаш а, декхарш а ца хуьлура цунна тлехь.

*Клантах *бертан клант* хилира. Иштга хинцалерачу хенахь а хуьлу *Бар-Мицва* олучу Іадатехь.

ХІора шарахь шаьш оьхучу Ярушалайме даха новкъа девлладу Юсупана а, Маремана а дагахь дара Іийсан *кхиаран хан* тлехочуш хилар³.

Ца доглучу новкъахь

Дезде даздар дІадаьлча, нах шайн-шайн цІа дІасабахара. Дера, вайна цу некъбаран ерриг агІонаш ца хаьа, амма и муха хилла хила мега аьлла, сурт хІотто хьовсур вай. Назаргара некъахой, цхьаьнакхетта, новкъа бовлуш хилла хила мега, шайна новкъахь синкъераме а, кхерам боцуш хилийтархьама а. Берийн болар сиха ца хуьлу дела, уьш зударшца а, масех боьршачу нахаца Іуьйранна хьалхо новкъабевлла. Ткъа биснарш, схьагарехь, жимма севцца хила мега, тІаьхьара а Делан цІа чу а бахана, тІаккха хьалха дІабаханчарна малх дІабузале тлехиархьама сихо ян буьйлабелла хир бу.

*Дезде чекхдаьлча, уьш цІа боглуш, Іийса Ярушалаймехь висира.
Дений-нанний иза ца хиира. Царна мовттура, Іза кхечаьрца
схьавоглуш ву.*

Лака 2:43-44^а

Марем а Іуьйранна арабевлладчаьрца хилла хила там бу. Іийса цхьанхьа а гуш ца хилла, амма цо цунна са ца гаттдора, хІунда аьлча иза хІинца божаршца виссал хан йолуш вара, цаьрца Делан цІа чу вахархьама. Мареман шеко яцара иза Юсупца висна хиларан, и цунна тамехь а дара. Ма нисделла бер ду шен! Іза хазахеташ яра, Іийсан кхин цкъа а Делан цІа чохь къанойн хьекъалечу къамелашка ладогІар нисдаларна.

Юсуп кхиболчу божаршца шаьш шайн зударшца а, берашца а цхьаьнакхета билгалъяьккхинчу метте схьакхаьчча, арахь маьркІажа хан яра. Де дика нисделлера, царна дуккха а хІума а девзинера. Божарий Делан цІа чохь а хилира, Делан дош довзуйтуш болчу хьекъалечу Далла гІуллакх деш болчаьрга ла а дуьйгІира. Шадерг шайна хезначух лаьцна къамел деш тлеххиира уьш шайн хьалха дІабаханчарна тІе. Цхьана хІуманна бен дагахьбаллам болуш вацара Юсуп: Іийса шеца ца висарна. Іза хІинца тоьал воккха ма вара божарийн

Пуллакх дIакхеххьал. Цунна дуккха а хIума Iемар ма дара, иза Iуьйранна Маремаца а, кхечу берашца а дIа ца вахнехьара. Иийсана дага ца даийтича дер дац, Иза хIинца воккха хилар. Сих-сиха дан дезаш дацара Юсупа цу тайпана дагадаийтар. Цунах лаьчна ойла йича, Юсупна цхьа и тайпа меттиг дага ца еара. ТIаккха цунна Марем гира. Цу шинна хазахийтира:

«Де муха дели?»

«Дика дели!»

«Ткъа Иийсана муха хийти, дика дарий цунна шуьца?»

«Иийса?...»

Цигтахь Юсупан а, Мареман а синтем байра.

Цхьана дийнахь некъ бинчул тIаьхьа, Иза гергарчаьргахь а, бевзачаьргахь а леха буьйлабелира уьш. Иза ца карийча, Ярушалайме юхабаьхкира уьш, Иза лобхуш. Лака 2:44⁶–45

Лехар

Сурт хIотто мегар ду, ма холчу хIобгтина хир ду Марем а, Юсуп а: «Вай Делан КIант вайина!» Цара ца хьожуш меттиг ца йитинера, муьлхха а бер хир ду аьлла хетачу, тидам боцуш ца йитинера базар а, керла ян йолийна йолу гIишло йолчу а цхьаьна. Холчу ваьллачу Юсупна дагабеара ша бина некъ. ТIаккха цунна дагадаара, шена тIаьхьара а Иийса Делан цIа чохь гар.

Делан цIа чохь

Кхо де даьлча, карийра царна Иза Делан цIийнан кертахь. Iеламчу нахана юкбахь Iаш вара Иза, цаьрга ладобьIуш а, хеттарш деш а. Массо а ладугIушберш цецбуьйлура Цуьнан кхетамах а, Цо лучу жобпех а. Лака 2:46–47

Иийса Ша хила веза чохь а вара, Ша дан дезаш дерг деш а вара, Марема а, Юсупа а са ма тиссара. Амма хийцаделларг хIун дара аьлча, къанойн хьекъалечу къамелашка ладегIа дезаш волчу метта, Иийса Ша вара царна хьехамаш беш. ХIан-хIа, Иза царна лекцеш йобьшуш вацара. Цуьнан нийса хаттарш, кIорггера луш долу жобпаш ца гуш дуьсийла яцара. Цундела Делан цIа чуьра хьехамчаш массо а Цо олу дош дIалоцуш бара.

Делан Иозанаш тIехь яздина ду хьекъалалла долу хьехамчаш цецбуьйлура цуьнан хаарех. Цецволийла дацара,

хIунда аьлча уьш Деле Шега ладугIуш бара, ткъа мила ин- зарвоккхур вацара Дуьне Кхоьллинчуьнца дечу къамело?

Цу Делан цIа чохь хуьлуш долчу гIуллакхо къанойн хьекъале хьехамчаш цецбаьхна ца Iара. Делан Йозанаша боху Юсуп а, Марем а цецдаьлла хилла. Жимма хан яьлча, уьш метта а баьхкина, са паргIат а даьккхина, Ийсага бистхилира.

Да-нана цецдаьллера Иза цигахь а гина. Нанас хьаттира Цуьнга: «КIант, хIара хIун ду ахь тховьца деш дерг? Хьан да а, со а чIогIа сагатдеш, Хьо ловхуш лелаиш ма ду».

Лака 2:48

Ийсас хаттарца жоп делира.

Аи хIунда ловху Со?, — хьаттира Цо. — Шуна ца хаьара, Со Сайн Да волчохь хила везаиш вуйла?

Лака 2:49

Делан КIант

Ийсан дешнаш берийн жоп далар дацара. Ийсас элира, Ша КIант хила везачохь ву — Шен Ден цIа чохь. И олучу хенахь Цо бохург дара — Да Дела. Иштта Ийсас гIиллакхечу кепехь дагадаийтира Шен лаьттарчу дена-нанна, Ша ма-варра мила ву.

Амма уьш ца кхийтира Цо аьллачу дешнех. Иза царьца Назарте схъавеара. Цара бохург деш, царна муьтIахь вара Иза. Ткъа нанас дерриг а хилларг шен даг чохь латтадора. Ийса воккха хуьлуш а, хьекъалца сов волуш а вара. Цунна Дела а, нах а реза бара.

Лака 2:50–52

ХIун гIоле ю: стигалара аз я билгала долу кхузахь хилар

Шуна хIун гIоле хетар дара: телевизор чухула шайна дукхавезаш волчу иллиалархочуьнга хьажар я иза шайн цIахь гIеэцар? Хьалхарчуьнца шуна иза геннара бен ца го, мукъам а, илли а хеза, ткъа шолгIачуьнца — гергарло а тосу, гIараваьлла волчу стагаца уллора вовзар нисдалар а тарло.

Дуьхь-дуьхьал вовшашна тЕкхачар дуккха а гӀолехь ду.
Вайна гинера, бЕшерашкахь Дала лорура Шен Да-
шах тешаш берш. Хинца Дош, Делан Йозанаш тЕхь ма-
аллара, адаман дилха а хилла, лаьтга деанера.

*Юьхьанца Дош дара. И Дош Делехь дара. И Дош Дела
дара. И Дош юьхьанца Делехь дара.*

*Дерриг а Дала цу Дашехула кхолла а кховьлина, И доцуш,
кховьлинчух хӀумма а ца кховьлина. Яхьъя 1:1–3*

*Даших адам а хилира, Иза адамашна
юкьахь Иаш а дара. Таккха тхуна гира
Дас Шен цхьаь бен воцучу КӀантана делла
олаллин нур. Иза диканых а, бакьдолчух
а вуьзна а вара.*

**Яхьъяс элира,
Иийса кхул хьалха
вехаи Иаш вара,
Иза кхул тӀаьхьа
Байтлахам-гӀалахь
винехь а. И дарица,
цо кьобалдора,
Иийса — даим
волуш волу Дела
хилар.*

*Яхьъяс, Цунах лаьцна тоьшалла а деш,
кхайкхадо: «ХӀара ву ас шуна виьцинарг:
“Сол тӀаьхьа ВогӀург, сол лакхара а хилла,
дӀаХюьттина, хӀунда аьлча Иза сол хьалха а волуш вара”».*

Яхьъя 1:14–15

Иийса — Иза Ша лаьтга веана, Ша нахана гайта а, ха-
зийта а веана Дела ву.

Делан лаьтга вар — иза кхин а цхьа гӀулч ю Дела а, адам
а вовшашна улло хиларна. Оцу гӀулчан доккхачу маьӀнах
кхетархьама, хьовсур вай масале.

Сурт хӀоттадел шайна, шуна хьалха некь цӀанбеш йолу
бульдозер, ткьа цунна хьалха зингатиьн оьла нисъел-
ла. Шу кхеташ ду, зингатиьн далар хуьлуш дуйла, амма,
ахь, стага, и цаьрга муха хоуьйтур ду? Оцу гӀуллакхан
цхьа некь бен бац — зингат а хилла, цара бохам тЕбогӀу-
чу хенахь вовшашка хаам ма-барра, и дӀахайитар бен.

Иштга адамаш а ду.

Вайца уьйр хилиьтархьама, Дела вайх цхьаь хилла.
Цундела эрна олуш дац Дала леррина кьобалвинчу Иийсах
Имануал, ткьа иза Вайца Дела ву бохург ду.

4. Хих чекхдахар

Иийса Шен Гуллакх дан волавелла Шен ткъе итт шо кхочуш. Цу хенахь Яхьѳа, Закрин кІант, Иийсана некъ кечбан волавелла. Яхьѳс массаьрга а кхайкхам бора, шега ладогІа луучаьрга, ДАЛА ЛЕРРИНА КЪОБАЛВИНАРГ хІинца **уллохь хиларх**. Яхьѳян дешнаша синтем бойура халкъана юкьахь.

Цхьа зама тІекхавьча, Яхьѳа ЯхІуд-махкарчу яьссачу аренгахула кхайкхам беш волавелира. «Стигалийн Олалла генахь дац шуна! Дохко а довлий, Далла тІедерза!» — бохура Цо.

Маттай 3:1–2

Яхьѳях Хих чекхдохург олура, хІунда аьлча цо нах хих чекхбохура. Уллорчу малхбалехь и Іадат цу заманчохь девзаш дара. И Іадат чІогІа маьІна долуш дара. Таханлерачу дийнахь цу Іадатан цІе грекахойн маттера гочдан хала ду. Грекахойн маттахь Іадатан цІе *баптидзо* ю. Нохчийн матте и дош гоч а деш, цхьадолу дешнаш оьшуш ду.

Цхьабосса ларар

Хих чекхбахар цхьабосса ларар бохучу маьІнехь ду. *Baptizo* боху дош шен юьхьенца хиллачу маьІница ширачу грекийн кІади дечара лелош хилла. Шайш болх бечу хенахь, цара кІади, басардина хи чохь долчу черми чу дуьллаура, цуьнга оьщу босс эцийтархьама. И хІума динчул тІаьхьа, кІади басар динчу хих terra бос болуш дІахІуттура. Оцу кІадино кхин бос *тІелоцура*.

Яхьѳяс хьехам бора, жуьгташа Делан Дош дІатесна бохуш. ХІинца *метта а баьхкина*,шайн кьинойх дІа а бирзина, Делехьа берза беа уьш. Яхьѳа волчохь хих чекхбовлучу жуьгташа гойтура, цара дохкодовларца кхайкхам *тІелаьцина* хилар.

Дукха адам догІура цунна тІе: Ярушалаймера а, ЯхІуд-махкара а, Йордан-хи иистехь дехаш долу адамаш а. Шайх даьллачу кьиношна Далла хьалха дохко а довлий, Йордан-хи чохь шайш хих чекхдохуьйтура наха Яхьѳага.

Шена тІеовьхуш дуккха а садукьой а, парушхой а гича, Яхьѳяс элира:«Шу лаьхьанан кІорнел а чІогІа зуламе адамаш ма ду! Хьан бина шуьга, тІедогІучу кьематан дийнах кІелхьардовла деза аьлла, хаам? Шу Далла тІедирзина делахь, шайн дахарехь иза гайта».

Маттай 3:5–8

Далла тедерзар

Хих чекхдохург волчу Яхъяна, шегалдугучарна юкъахь парушхой а, садукъой а хилар. Шуна дагадогъуш ма-хиллара, уьш Делан Йозанашна цхъацца хлума тлетоха я дладаккхалуш болу нах бара. Церан ойланаш члогла вовших къасталуш яра, амма цхъа хлума церан цхъаьнадогъуш дара. Уьш шайх бакхий а беш, вукхарел шайш лакхара хеташ бара. Яхъяс царех текхарган тлаьхье олура. Делан законаца дела лаарца царна моттура, вуно дубра весеташ кхочушдан деза аьлла, ткъа схьагущдолчуьнга хъаьжча, цара шайш а кхочуш ца дора кхечаьрга шайш де бохуш дерг. Яхъяс уьш тлекхойкхура, Далла тедерзий, шайн ойланаш хийца бохуш.

Иийса хих чекхваккхар

Галилай-махкара Йордан-хи тле веара Иийса, Ша Яхъяга хих чекхваккхийта. Иза сацо гюьртира Яхъя: «Со-суо ву Хьььга хих чекхваккхийта везаш верг. Ткъа Хьь-Хьуо ма веана суна тле?»
Маттай 3:13–14

Яхъяна хаьара, Иийса Мила ву. Иийса — Дела ву, цундела Цуьнан дохковала хлумма а дацара, хлунда аьлча Иза кхачам болуш а, веза а вара. Яхъяна хаьара, шена хих чекхвала алсам оьшийла Иийсана чул.

Иийсас цуьнга элира: «Тахана шадерг а иштта хила дезаш ду. Берриг а Делан лаам вай кхочушбан беза». Яхъя Цо бохучунна резахилира.
Маттай 3:15

Хетте а Иийсас Ша хих чекхваккхийтира. Цунна лаьара Ша Яхъян нийсачу дахаран кхайкхамашца реза вуйла хайита. И дарца Цо Яхъян дешнаш билггал бакъхилар члагдора.

Иийсас Ша цуьнга хих чекхваккхийтира. Иза хи чуьра араволлушехь, Дала стигали дПасаеллаялийтира. Иийсана хьалха кхокханан суьртехь лакхара охьадогъуш долу Делан Са дПахЮьттира. Иза нийсса Цунна тле охьадеара. Стигалара схьахезаш долчу озо элира: «Иза ву Сан хьоме Клант! Цуьнца бу Сан лаам!»

Да волу Дела
— стигалара долу аз
Клант волу Дела
— Иийса
Деза Са волу Дела
— охьадогъуш долу
Делан Са
Делахь а, цхъа бен
Дела вац!!

Маттай 3:16–17

Иийсас, КІанта-Дала, тоьшалла дира Яхьбян дешнаш билггал бакъхилар, ткъа Дас-Дала а, Делан Дезачу Сино а Шайн тоьшалла дира Иийсах лаьцна.

Делан Іахар

ШолгІачу дийнахь, шена тІевогІу Іийса а гина, Яхьбяс элира: Хьажал, ХІара Дала, кху дуьненара адамийн кьинош тІе а лаьцна, уьш дІадахьа баийтина Іахар бу. ХІара ву ас Шех лаьцна аьлларг: «Сол тІаьхьа вогІуш волу Стаг сол а лакхара ву, хІунда аьлча Иза сол хьалха волуш вара».
Яхьбя 1:29–30

Яхьбяс Іийса дІанисвира дуьне кьинах паргІатдоккхун долу ВАІДА ДІНА ВОЛУ КІЕЛХЪАРДОХУЧУЪНЦА. Цо кхайкхадира Іийса шел, Яхьбял, хьалха дуьйна волуш хилар а, Іийса даим волуш хилар а. Яхьбяс элира:

И суна ган а гира, ас тоьшалла а до Иза Делан КІант хиларх.

Цуьнан и дешнаш а хезна, Яхьбян ши мурд Іийсана тІаьхьахІоьттира.
Яхьбя 1:34, 37

Цкъа мацах сан йиш хилира Папуа-Керла-Гвинея Гайренаш тІехь цхьана адамийн тобанна юкьахь хила. Суна цигахь гира Делан Йозанаш тІехь долчух лаьцна довзийтина болу нах. Цара хих чекхваккхар тІеийцира хино шайн кьинош дІадахьаран тешарца. Цу тІе, оцу хІуманаш сел чІогІа тешарна, шайш хих чекхдаьхначул тІаьхьа, юха хи чу бовла ца баьхьара уьш, шайн кьиношкахь юха а бех ца балархьама.

Делахь а Делан Йозанаш тІера схьагуш ду хих чекхваларо ша-шех стаг кьиноьх цІанвойла дац, тІаккха иза Делан лаамехь ван. Хих чекхваккхаран Іадаг иза чухулара духовни хийцадаларан тІехулара гуш дерг ду. Кхузахь яхІудхоша хих чекхвалар тІеэцарна тоьшалла дора, шайш Яхьбян дешнех тешаран.

Таханлерачу деношкахь дукхахболчу динан Іилманчаша хих чекхдовларан боккха мах хадабо, Делан Йозанаш тІехь иза долчул а.

ЦхъайтталгІа Корта

1. Зер
2. Ницкъ а, сийлалла а
3. Нукха-Деми
4. Іийсах дІабирзина
5. Дахаран бепиг

1. Зер

Кхоллаелла йолу стигал гучуяьлчхъана дуйна, Люцифер чIогIа Далла дубхъал даьллера, Делан метта ша дIахIотта лаам болуш. Ткъа хIинца Делан КIанта Иийсас дIатесира гуш долу Шен сийлалла а, возалла а (амма иза хIетте а Дела вара). Иза дира Цо, стигалара лаьтта а воьссина, адаман вастехь хилархъама. Иблисана хетара шега Иийса Iехалур волуш санна. Нагахь санна иблисе Иийса Iеха веллехь, шен лаамана Иза Tеверзавеллехь, иза иблиса баьккхина боккха толам хир бара. Амма хIинца Tееанера Дала Шех лаьцна долу кхин а цхъа билггал бакъдерг адамашна гучудоккху хан.

Цул тIаьхъа Делан Сино Иийса яьссачу аренга дIавигира, иблисе Иза зейта. Шовзткъа де-буьйса марха кхобуш дIадаьлча, Иза чIогIа мацвелла хьавьзира.*
Маттай 4:1-2

*Грекийн магтахь иблисах дIабоолос олу. Иза харц лубийш верг бохург ду.

Иза Иийсас шовзткъа дийнахь кхаба Tелаьцна долу марханаш кхабар чекх-довла гергаяхана хан яра. Цо юург ца юура. Бакъду, Иза Дела вара, делахь Иза массо а санна адам дара, адамашна дезаш дерг а дезаш.

Iебархойн магтахь иблисах сатанас олу. Ткъа иза дубхъалваьлларг, мостагIа бохург ду.

Иблисо, Цунна тIе а дахана, элира: «Хьо Делан КIант велахь, хьуьлла Iохкуш долчу тIулгашна тIедожаде, бепиг хила алий».

Маттай 4:3

Алар

Иблисо дIаэлира Иийсага угтар а атта дерг а, хъанна а луун дерг а — Шена оьшучу кхачанах лаьцна гIайгIа бар. Цул сов, иблисана мобгтура, иштта долчуьнца Иийсан таро хир ю, Ша мила ву схьагайта. Нагахь санна Иийса Дела велахь, Цо Ша олура цхъана дашца дерриг а дуьне кхоьллина.

Иза иштта делахь, Tулгах бепиг хилийтар — Цунна угтар а атта хIума хир ду. Цо схьагойтур дара Иийса Дела хилар. Амма иблисо бохург дича, Иийса иблисан лаам кхочушбийриг хир вара.

Иийсас жоп делира: «Делан Йозанна тIехь ма ду: “Адам деккъа цхъана баьпках дехаш дац. Цуьнан вузар — Делан багара схьадаьлла хIора дош ду”».

Маттай 4:4

Ийисас Делан Йозанаш тѳера масалш даладо

Ийисас иблисо бохучунна дубъхал Делан Йозанаш тѳехъ яздина долу Делан Дешнаш масална даладора. Ийисас элира, Делан лаамаш кхочушбар дуккха а дезо ду, деѳлана обшург шена лобхучул. И дешнаш — коѳрта дешнаш ду, хѳунда аблла дукхахдолчу дахаран алсам пайѳла бар бахъана долуш, оила ца йо шайна эхартехъ хиндолчун.

Хѳунда аблча хѳун пайда бу адамна, хѳара дерриге а дубъне कराхъ хилча а, иза шен сих волуш хилча. Марк 8:36

Иблисо а Делан Йозанаш тѳера масалш даладо

Тлаккха иблисо Ийиса езачу Ярушалайм-ѳалин юккъехъ лабт-таш долчу Делан цѳийнан тхов бубъхъе хъалаваѳккхира. «Хъо Делан Кѳант велахъ, — элира цо, — кхузара чукхоссало. Яздина ма ду: “Везачу Эло Шен маликашка Хъох лабъна омра дийр ду”. Кхин а яздина ду: “Цара кубъйгаиш дахъур ву Хъо, Хъан ког тѳулгах а ца тасаболубъѳуиш”». Маттаѳ 4:5-6

Дахъедина: «Схъагайтал, Хъо Делан Кѳант хилар! Хъан Да баккъалла а Дела велахъ, Цо кѳелхъарвоккхур ву Хъо!» Кхузахъ иблисана дагадеана Забур тѳера дешнаш. Цунна хазахета динах лабъна дубъѳуш, ткъа Делан Йозанаш тѳера масалш далор — цунна уггар а дезарг ду. Цхъа бакъду, Делан Йозанаш тѳера далаш долу масалш цо цкъа а нийса ца дубъѳу. Цо схъакъастадеш дерг шен Іалашоне хъажинарг бен ца хуѳу. Іехош волчо изза динера Хъаваца къамел дечу хенахъ. Ткъа хѳинца Ийисана дубъхалдаккха а тѳерта и харцдерг.

Ийисас юха а Делан Йозанаша бохург даладо

Юха а Ийисас нийса жоп ло иблисе. Цо даолу цубънга Делан Йозанаш тѳера дешнаш: Везачу Элана ца обшу, Ша Делан Кѳант хиларх цхъа а тешо.

Ийисас цунна жоп делира: «Амма яздина ду: “Хъайн Веза Дела зен ма тѳерта”». Маттаѳ 4:7

Иблисо бохург тѳе ца лоцу

Тлаккха иблисо валиѳра Ийиса боккхачу лам тѳе. Цу бубъхъера цо гайтира кху дубъненахъ мел йолу пачхъалкхаш а, цѳеран

исбаьхъа хилар а. «И Хъуна гуш мел дерг аса Хъуна дIалур ду, Ахъа суна, Далла санна, гора а хIоьттина, Ибадат дахь!»

Маттай 4:8–9

Иблисо чIагIо йира , нагахь санна Ийисас шена сужда дахь, Цунна массо а халкъашна тIехь оалла дойтур ду ша аьлла.

Бакъду, иза дацара ткъа Ийисана оьшуш дерг — дерриг а халкъаш Шена тIаьхъахIиттар? Амма иблисо къайладаьккхира цхъа хIума: нагахь санна Ийиса иблисана суждане вахча, иза дара Ийисас цунна Iамал йо бохург, сужда дар а, Iамалъар а цхъаьнадогIуш хIума ду, иза иблисана гIуллакх дар ду. Амма иблисан хIилла чекх ца делира. Цунна жоп луш, Ийисас Делан Йозанашкара хIара дешнаш далийра:

Ийисас элира: «Дадала Суна уллора, иблис! Делан Йозанаш тIехь яздина ду: “хъайн Везачу Далла бен ма де Ибадат, Цунна бен гIуллакх а ма де!”»

Иблис Ийисана тIаьхъара дIадаьлча, Иза волчу маликаш схъа-гуделира, Цунна гIуллакх а деш.

Маттай 4:10–11

Иблисан аьтто ца белира Ийиса шен мекарчу речIана чу озо. Ийиса цхъа а тайпа айп доцуш а, нийса доцург лелор долуш а вацара иблисо левечу хенахь. Иблисо цхъана ханна Iадвитира Ийиса, Иза хIаллакван лаьцна йолу

Iалашо ца йитира иблисо.

Делахь а цхъадолчу хIуманна тIехь толам баккхира цо: хих чекхдохург волу Яхъъя набахти чу воьллира¹.

Яхъъя набахти чу воьллина аьлла Шена хезча, Ийиса Галилай-махка юхавирзира. Назарт-гIала а йитина, Иза Къапарнам-гIалахь ваха хира. И гIала Галилай-Iамана йистехь Iохкуш ...хилла. *Маттай 4:12–13*

Диканна а, вонна а юкъахь болчу кыйсамехь шинна а агIор болу ницкъаш цхъатерра бац. Лекха Сийлахь Дела волу Ийиса барам боцуш нуьцкъала ву иблисал — иза кхобллина хIума ма ду.

2. Ницкъ а, сийдалла а

Яхъъя, схъа а лаьцна, чувовлинчул тIаьхъа, хаза кхаъ кхайкхош, Ийса Галилай-махка вахара. Цо олура: «Хан тIекхавъчна. Делан Олалла гергакхавъчна ду. Шайгара девлачу къиношина дохко а довлий, Далла тIе а дерзий, хазачу кхоах теша». Марк 1:14–15

Ийса гучуваьллера ЯхIудан халкъана керла долуш дерг — Делан Олалла — дIагайттархъама. Юъхъанца адамашна тамашийна хеташ хилла мега Иза шайна юкъахъ хилар: «Назаргара дечигпхъеран кIант вац ткъа иза? Массеран санна духар а ду цуьнан, гIаш некъ а бо цо. Паччахъаш делий ткъа гIаш?! Бакъволу паччахъ гIудалкхана тIехъ герз долчу дошлоша го а бина, нийсса ХIарод-паччахъан хIусамашка гIур вара. Паччахъан дикалlex лаьцна кхайкхамаш беш геланчаш хир бара. Церан паччахъо царна маршо лур яра, цо паччахъан сацамаш дIасабаржор бара, уьш маьрша хиларх лаьцна.»

Амма цхъа а и тайпа хIуманаш дацара Ийсас дечу къамелашкахъ. Цо *Далла тIедерзарх* лаьцна дубйцура. Муьлхачу паччахъо дубйцура ду иштта долчух лаьцна? Ойла ел, мел дукха хабарш а, эладитанаш а даьхна хир ду оцу балхо: уг-гар а беламе боцу нах а ца Iалора Иттарш ца еш.

Амма массо бацара буйлуш. Дохкодовлар — иза синан къоргенехъ хуьлуш дерг ду, Ийсана лаъара, Шен олаллин бух адамийн дегнаш чохъ хуьлийла. Баккъалла а Ийсаца уьйр хила дууш болчарна хьалха Иза кхин тайпа вара. Ийсан дешнаша уьш совцабора, ойла йойтура цаьрга.

Галилай-Юмана юххехула чекхволуш, ШамIа а, цуьнан ваша Iандар а гира Ийсана. Уьш чIерий лоцу бой хи чу тосуш бохкура, шавш чIерийлецархой болу дела. Ийсас элира цаьрга: «Суна тIаьхъахIитта, ткъа Аса хIинца дубийна адамийн синош лецархой дийр ду шух». Уьш, сихонца шайн бойнаш а йитина, Ийсана тIаьхъахIиттира.

Дехъо ваьлча, Цунна Зевадин кIант Якъуб а, цуьнан ваша Яхъъя а гира. Уьш хинкеман чохъ чIерий лоцу бойнаш тоеш бара. Ийсас цу сохъта уьш схъакхайкхира, ткъа вуьш, шайн да Зевади белхалошца хинкеман чохъ а витина, Цунна тIаьхъа хIиттира.

Марк 1:16–20

Олалла

Уьш Къапарнаме дIабуйлабелира. Шоьтан де тIе ма деъана, Ийсас гуламан цIа чу а вахана, адамашна хъехамаш бира. Нах цецбуйлура Цуьнан хъехамех, хIунда аьлча Йеламчу наха санна а доцуш, олалла долчо санна хъобхура Ийсас.

Марк 1:21–22

Ийсага ладугчу адамашна хаъара, Цуьнца шатайпа хIума долуш хилар. Цуьнан хъехамашка терго яр оьшура, иза цецвала хIума а дац, уьш утгар а ларамечуьнгара схъабуйлуш бара — Делера Шеггара. Амма Цуьнан олалла, къамелехъ хилла а ца Iаш, Цуьнан гIуллакхашкахъ а гучудолура.

ЦIеххъана гуламан цIа чохъ жинаша хъийзош волу стаг гучувелира, мохъ а хъобкхуш: «Хъан хIун гIуллакх ду тхобца Назартара Ийса? Тхо хIаллакдан веана Хъо? Суна хаъа Хъо мила ву — Делан Везаниг!»

Марк 1:23–24

Иза жинашца тайна хилар дара. Оцу адамашна чохъ, и адам реза а долуш, цхъа жин дара дехаш, иза иблисана гIуллакх деш дара. Ткъа мила ву Ийса? Цо ша а элира Цунах лаьцна: Делан Везаниг аьлла.

Ийсас омра дира жине: «ДIасаца! Арадала цунна чуьра!» — аьлла.

Марк 1:25

Жинаша шайн Iалашо хиларе терра, бакъдерг харцахъа доккху дела, Ийсана ца лаъара, оцу иблисана хъалхара лелачу жине, Ша мила ву аьлла, кхайкхадайта. Жине, арадала оцу стагана чуьра аьлла, омра а дина, Ийсас Ша динчуьнца дIагайтира Ша бакъволу Дела хилар.

ТIаккха, и стаг дIаса а виттина, чIогIа мохъ а хъабкхна, цунна чуьра араделира жин. Чохъ берш чIогIа цецбевлла, вовшашка хетта буйлабелира: «И хIун керла хъехам бу? Ур-атталла жинашна тIехъ а олалла до Цо, ткъа вукхара Цуьнан омре ладугIу».

Дукха хан ялале Ийсах лаьцна Галилай-махкахъ массо а меттехъ дуьйцуш дара.

Марк 1:26–28

Хинца адамийн юкъара ойла хийцаелира. Массара а дуьйцург цхъаъ бен дацара: Ийса шатайпа ницкъ болуш ву. Иза-м юьхьиг бен яцара!

*Да ца йоьрзу йолу чкъуран цамгар йолуш цхъа стаг веара
Иийсана тIе. Иийсана хъалха гора а воьжна, шена гIо дар а
дoьхуш, цо элира: «Хъайна лигъча, со товийр вара-кх Ахъа».*

*Цу стагах дукха къа а хетта, цунах куьг а Йoьттина, Иийсас
элира: «Суна лаба хъо товала! ЦIанло!» Цу сохъта, и цамгар
дIа а яьлла, цу стеган дегI цIанделира. Марк 1:40–42*

Ширачу заманашкахъ дуййна даI далар дIа ца йолу а, адам хыйзош йолу а цамгар яра. Делан Йозанаша ма-бохху, Иийсас муьлхха а цамгар дIайоккхура, когаш тIе хIоттавора милла а: чIогIа цомгушверг а, чолакх верг а. Ур-аттала велларг а денвора Цо! Амма цхъана хIуманых кхетар ду коьрта: Иийсас адамаш цецдахархъама ца дора и дерриг а. Иийсас уьш тобора, Шена мискачу адамех , къа долчех къахета дела. Цул сов, Цо

Жинаш!

Вайн юкьараллин билгал долу цхъа дакъа дерачу жинех лаьцна дерг хазахеташ ду. Иблисо тамаш бойту шех, цо дукха къахьoьгу шех тамаш байта. Иза oьшу цунна адаман са схъалаца шена атта хилийта, нуьцкъалчу Делах адам дIадерзийта а.

Делан Йозанаша кIезиг бен хаам ца бо вон жинех лаьцна. Амма и яздинарг а тоьаш ду адам царах къахка а, царна дуьхьал дала а. Делан Йозанаш тIехъ яздина кхин хIума дац, царах лаьцна вайна кIоргте хIума хаа лаьал. Бакъду, жинех лаьцна дуккха а хаа луучунна карор ду царех дерг, амма адаме бакъдерг а, харцдерг а къасталур дац хIуьа дича а. Иблис аьшпаш буттург ду. Цо дуьйцург шадерг тешам боцуш ду.

Иблисо тIетаьпина зуламехъа верзаво стаг, амма и боцург кхин ницкъ болуш дац. Адамо ша шен лаамца хоржу къилахъ дерг, иштта боху Делан Йозано. Иблисо тилаво бохург а коьрта дерг дац.

И доцург, Делан Йозанаша ма-аллара, **дуьненан сино** адамна хаалуш а доцуш, адам талхадо. Амма хета мегар дац, Делан Йозанаша дуьненах дIакъаста боху. Мелхо а, цара вайна хьoьху дуьненан хIуманаш тIех тIе ца ийзор а, царна Iамал ца яр а.

гойтура и дарца Ша а, Шегара даьлла дош а Делера хилар. Цундела Цунна ца оьшура я эскар а, я гудалкхаш а. Цо дан дезарг — дош дӀаалар бен дацара. Ийса Ша Делан дийна долу дош дара — Цуьнан дешнаш ницкъ болуш дара.

3. Нукха-Деми

Нукха-Деми цӀе йолу парушхойх цхъа стаг вара. Жуьгтийн коьртачу кхеташонан декъашхо вара иза. Нукха-Демис, буьйсанна Ийса волчу а веана, элира Цуьнга: «Рабби! Хьо Дала ваийтина устаз вуй хаьа тхуна. ХӀунда аьлча, шеца Дела ца хилча, цхъаьнгге а гайталур яц и Ахь гойтуш йолу тамашийначу гӀуллакхийн билгалонаш».*

**Рабби боху дош арамхойн маттера ду. Жуьгтийн динан хьехамчаш иштга олура. И цӀе чӀогӀа лараме а, лоруш йолу а цӀе ю.*

Ийсас жоп делира цуьнга: «Баккъалла а боху Ас хьобга, адам юха шолгӀа ца кхолладелча, хаалур дац цунна Делан Олалла».

Яхъя 3:1–3

ШолгӀа кхолладалар?

Нукха-Деми дикка лакхачу дарже кхечира. Иза гуламан декъашхо а вара, и гулам римхойн паччахьо куйгӀалла деш а бара. Ша парушхо хиларе терра, Нукха-Деми Мусапайхамаран хьехамаш лорура. ИбрахӀим-пайхамаран тӀаьхьенах воду и яхӀудхо Далла хаьржинчу халкъан вара. Иза дикхачу цӀийнах схьаваьлла а вара, оьздачу доьзалехь кхигӀна а вара. Делахь а Ийсас цхъа хӀума дан деза элира цуьнга: *иза шолгӀа кхоллавала веза аьлла*. Массара а сатуьйсуре Ийсас дика хабар даре, амма Цо аьллачо гӀайгӀане хилийтира уьш: *шолгӀа кхолла муха вала веза?*

Нукха-Демис элира Ийсага: «Цкъа къанделла адам шолгӀа муха кхоллалур ду? Юха шен ненан кийра а ваьлла, кхоллавала-м ца веза иза?»

Ийсас жоп делира: «Баккъалла а боху Ас хьобга, нагахь санна адам хих а, Делан Синах а кхолла ца делча, тӀелоцийла дац цуьнан Делан Олалла. Адамийн бераш адамех хуьлу, ткъа Делан бераш Делан Синах бен ца хуьлу. Хьо цец ма вала Ас хьайга аьллачух: “Шун шолгӀа кхолладала деза”, — аьлла».

Яхъя 3:4–7

Ткъа иза иштга дара: Иийсас бохург иза адаман дилхах жима бер схьадалар дацара. Шолга кхоллавалар — иза синца дуьнен чу валар, синан дахар д'адодалар ду. Хинца кхета мегар дара: лакхара стигалшка д'акхачархьама адаман дилхах дуьнен чу валар бен ца тоьара, иза лакхарчу сино вина хила везара. Ткъа адаме муха далур дара иза?

Тешар

Яьссачу аренгахь волуш Муса-пайхамаро хьаладаьккхинчу лаьхьанан суьрте терра Адамийн Клант а ву хьалаваьккхина хила везаш, Цунах тешнариш Дела волчохь хедар доцучу дахаре кхачийтархьама.

Яхьья 3:14–15

**Адамийн Клант
Шех кест-кеста
олура Иийсас. Цу
тайпана адамех
Цуьан схьавалар а,
Цуьнан амал эсала
хилар а гойтура Цо.*

Иийсас иштга элира: нагахь санна Нукха-Демина ша лакхарчу сино вина хила лаахь, иза Муса-пайхамаран заманарчу адамех тарвала веза. Адам ша кьинош летийна хиларна кьера хила деза.. Кьинойх лаьцна йолу шен ойла хийца еза адамо. И бохург ду: ша летийна кьинош бахьанна иза дохко дала дезар а, Адамийн Кантах — Иийсах теша везар а. Иийсас элира: нагахь санна Нукха-Деми Иийсах тешахь, цунна абаде дахар карор ду.

Муса-пайхамар а, лаьхьарчий а

Цкъа генарчу ширачу заманахь исраилхоша кьинош летийна хилла. Тпаккха Дала царна т'е д'аьвше лаьхьарчий хецна. Цул т'аьхьа адамаш дохко девлла, цара шайн ойла а хийцина, Деле го а дехна. Дала Муса-пайхамаре омра дина, ц'естан лаьхьа бе аьлла. Дала аьлла, оцу ц'астах бинчу лаьхьане хьаьжча, лаьхьано лаьцна стаг лийр вац. Лаьхьане хьажаро тоьшалла дора адам Делан Дапах тешна хиларх, цундела Дала иза товара.

Тешар а, тешам а

Тешар боху дош кхузахь алсамо маьйна долуш ду, хьекьалан барт бохучул. Шен кхетамца адам кхетара, Муса-пайхамара бинчу лаьхьано ша цамгарх товийриг хиларх, амма нагахь

санна оцу адамна шен тешар гайта а, лаьхъане хъажа а ван ца лаахь, цунна те южалла йогу. Тешар Делан Йозанашца дуьстича, иза тешам бохучуьнца цхъаьнадогуш хума ду.

Цул совнаха, уггар а коьрта меттиг тешарна даяла еза. Цкъа цхъана зуламхочо лазар сацош долчу молханашна чу адам дуьйш доду довш тесна хилла. И дича, масех стаг велла, уьш массо а шайна делларш лазар дадоккху молханаш дуйла тешаш хиллехь а. И адамаш тешара, церан шеко яцара, амма уьш тешна хума харц хилла.

Адам ценачу даггара теша, ша кьинойх келхьардаккха тарло аьлла, масала, даьккхинчу жайно, делахь а даггара доду тешар а пайденна дац, нагахь иза харц долчу хуманна те дерзийна делахь. Нагахь санна адам делах тешаш делахь, цуьнан тешар а кхин тайпа хир ду. Вайна гина, Дала Шен дош кхочушдеш хилар.

*Хунда аьлча Шен цхъаь бен воцу Клант даваллал дезна Далла хГара дуьне, муьлхха а Цунах тешнар, хГаллак а ца хуьлуш,
Ша волчохь долчу хедар доцучу дахаре кхачийтархъама.*

Яхьъя 3:16

Хедар доцу дахар

Иийсас хедар доцу дахар дур ду аьлла ваДа, Нух-ха-Демиде воцчунна, массо а Шех тешачунна дина. Малико даг чу тесиара, Юсупана а, Маремана а шайн клантах Иийса ала, хунда аьлча и бохург КЕЛХЪАРВОККХУРГ бохург ду. Иза иштта дан а ду. Иийсас ваДа динера, Ша адамаш кьинойх келхьардохур ду аьлла, — церан хГорда чохь хедар доцчу тазарх.

АБАДЕННА
ДАХАР

Дуьненна кхел ян ца ваийтинера Дала Шен Клант, ткъа Цуьнгахула дуьне келхьардалиитархъама ваийтинера.

Яхьъя 3:17

Иийса лаьтта дуьненна кхел ян ца веана. Иза иштта дац, Иза гучуваьлла дуьне хГаллакхиларх келхьардаккхархъама. И хГаллакхилар схьадахьа кьиноша, Южалло, иблисо.

Цунах тешначунна кхел яц. Ткъа Цунах ца тешначунна кхел йина ю, иза Делан цхъаь бен воцучу Клантах цатешарна.

Яхьъя 3:18

Кхозлагга некъ ца белла

АБАДЕННА
ДОЛУ ТАІЗАР

Иийсас элира, Шех тешнарш кхел йина хир бац, кьинош летийнарш санна. Ткъа Цунах цатешарш хИинцале а бехке озийна бу. Кхозлагга некъ ца белла, адаман йиш яц: «Ас ойда йийр ю», — аьлла, харжам бан. Вай тешар харжа деза, вай иза ца дахь, вайн долу цатешар бахъана долуш, вай бехке озор ду.

Цул совнаха, веллачул тӀаьхъа хин дерг хӀун ду хаархъама, стаг валаре ца хъежча а волу. Иийсас цунах лаьчна кхетгал схъааьлла. Адамаш Иийсас шавш кӀелхьардахарх тешшалц царна таӀзар догӀура — це яьлла богу хӀорд. Ткъа тешча, царна абаде дахар хила тарло. Иштта ваӀда дина адамашна Иийсас.

Бакъдерг боху Ас шувга: Сан даше ладугӀуш а, Со Вайитинчух тешаш а волчун Дела волчохъ хедар доцу дахар ду. Къематан дийнахъ царна тӀехъ кхел яц, ткъа, беллачуьра ден а белла, Делаца долчу бакъдолчу дахаре кхавъчна ушш.. Яхъья 5:24

Иийсас кьинош леторна догӀу таӀзар диц ца дора. Цунна хаьара, Шех массо а тешар воцийла. Дукхахберш шайн лаамца ца тешаш Иийр бу.

Кху дуьнен чу Делах йолу серло яьржина, амма адамашна серлонал бода беза, шавш до гӀуллакхаш Далла хьалха вон долу дела. ХӀунда аьлча хӀора вон дечунна серло ца еза, иза серлонга а ца вобду, шен вон гӀуллакхаш гучу ца далийтархъама. Яхъья 3:19–20

Серло

Иийсас синан серлонах дуьйцура, иза дуьхьалгьялош синан боданна. Цо элира: и серло дуккха а болчарна ца еза, хӀунда аьлча серлонгахъ кьинош гучудуьйлу дела. Ткъа адамашна хаза ца хета шайн кьинош Юрадаьхча. Царна Ӏолехъ хета шайн кьинош къайладаьхча, я уьш кхечунна Ӏтетоттуш, Адама а, Хьавас а дина ма-хиллара. Делан Йозанаша боху, иштта адамаш боданехъа довлу. Ткъа хӀун ю те и серло?

Цул тӀаьхъа юха а элира Иийсас нахе: «Со дуьненна елла серло ю. Сунна тӀаьхъахӀоьттинарг бодашкахъ лелар вац, амма цуьнан бакъдолчу дахаран серло хир ю». Яхъья 8:12

И серло — Иийса ву.

4. Иийсах дӀабирзина

Масех де даьлча, Иийса Къапарнаме юхавирзира. Иза ца вирзина аьлла, хабар даьржира. И волчу дукха адам гулделира, неӀарехула чувала меттиг а ца юьсуш, ткъа Иийсас царна хъехамаш бора. Бабхкинчарна юкъахъ шен дегӀан дола ца далуш волу стаг айина вахъаиш веана виӀ стаг вара.

Марк 2:1–3

Порадайнарг

Иийса мичча ваьлча а, дерриге а цхъабосса нислора. Иза гучуваларца Цунна те гуллора цомгуш берш а, заьӀапнаш а. Цхъана веа стага дегӀан дола ца далуш волу шайн доттага валийра, айина, Иийса волчу.

Амма адам тӀех дукха хиларна, уьш Иийсана тӀе ца кхачалора. ТӀаккха цара, Иийса чохъ волчу цӀенна тӀехула болчу тхов тӀе а бевлла, тховх Луьрг а даьккхина, цомгушниг шен мотт-гӀайбица чу а воссийна, Иийсана хьалха охъавиллира.

Марк 2:4

ХӀетахъ массо а цӀенойн тхевнаш нийса дора, тхевнашна те лами тӀехула бовлура. Адамашна хазаетара суьйренца тхов тӀехъ, мох кхеташ там хуьдура. Ткъа Хюкху веа стага, шаьш Иийсана тӀекхачалур воцийла хиъча, тхов тӀе а бевлла, цу тхов тӀера дечигаш дӀаса а теттина, и цомгуш верг нийсса Иийсан когашка охъавоссийра. Бакъдерг ала деза, хӀумма а атта дацара тхов тӀе довла, амма кхин а хала дара тхов тӀера чувуссийла яккха. Сурт хӀотто хала дац, мел чӀога охъаэгна хир ю чан а, гӀорзанаш а цӀа чохъ гудделлачу адамиин кортошна те. Иийсас беш болу хъехамаш а сацийна хир бу. Массо а адам хъалахъоьжуш дисна, хуьлуш долчух ца кхеташ. Ткъа охъавуссу виӀ стаг а, цомгуш верг а шайна гича, Иийсага ладоьгӀурш массо а маьхъарий детташ хилла хир бу: «ХӀара хӀун гӀовга ю? Ма цаларар ду хӀара?! Тхо ченах дуьзна шу бахъана долуш! Хъан бакъо елла те шуна тхов бохо?!» — бохуш. Амма Иийсас динарг кхин тайпа дара.

Церан Шех тешар гича, цомгушчуьнга Иийсас элира: «Сан кӀант, хъан къиношна гечдина».

Марк 2:5

Дог

Утгар а члогга гайгга йора Иийсас адаман синах лаьцна — цуьнан дагах лаьцна. Цунна хлумма хала дацара къиношна гечдан — Иза Дела ма вара. Амма Цуьнга ладугучарна ишт-тачух кхета хала дара. Цара хлумма а цкъа схъа ца олура, амма церан ойланаш мостагала долуш яра.

Цигахь хигъна Iаш масех Iелам стаг вара. Шайн дагахь цара бохура: «Иза хлун ду те хлокху стага дубийцург. Цо ма Iеса къамел до. Къиношна гечдан хъенан бакъо ю, цхъа Дела воцучун?»
Марк 2:6–7

Уьш нийса а бара: Делан бен бакъо яцара къиношна гечдан.

Цу сохъта, церан дог-ойла хууш, Иийсас цаьрга элира: «Хлун ойланаш ю аша йийраш?»
Марк 2:8

Дерриг а хууш волу Дела

Иийсана евзара церан ойланаш, Цо дла а элира иза цаьрга. Мел юхьлаьржачу хиттина хилла хир бу тептарш яздийраш. Бакъду, уьш боьхна хыйзара. Уьш Iадийначохь бисина хила тарло, шайна дагадаийта герташ, шайш стенна ойланаш еш хилла тлаьхарчу иттех минотехь. Хлунда аьлча шеко яцара: Иийсана хаьара церан ойланаш. Амма Иийса ца гертара шех уьш цецбаха. Цо хаьттира:

Цомгушчуьнга ала хлун ду атта: «Хъан къиношна гечдина», я: «Хъалаглатта, хъайн мотт-гIайба а эций, дIагIо?»
Марк 2:9

Хаттарш, хаттарш...

Цхъана а кхельечунна дагадогур дацара цул чолхе хаттар. Ойла ейша, мел члогга къахьобгура церан хъекъало: «И стаг энаша дIалаьцна ву. Цуьнан дегI тодан а, хьалха санна меттахволуш иза хилийтар а далур долуш хлума дац, Дела воцчуьнга. Ткъа Иийсас и стаг Шега толур ву боху. Цо бохург Ша... ву бохург-м дац те? Хан-хIа, хуьлийла дац! Дела цкъа а латта тIе вуссур а вацара, Иийсас лелош дерг а лелор дацара. Мила ву Иза? Хлумма а вац-кх, эцца цхъана римхойн генарчу провинцера веана стаг ву-кх! ...Ша Дела ву моттаделла-м дац те Цунна?»

Дала
деш долу
хаттарш

Ткъа Иийсас церан массо а хаттаршна жоп делира.

«Амма Суна лаъа шуна хаийта Адамийн Къентан дубнен тIехъ къиношна гечдан оалла дуйла». ТIаккха цомгушчуьнга Иийсас элира: «Ас боху хъобга! Хъала а гIаттий, хъайн мотт-гIайба схъа а эций, цIа гIуо!»

Важа, сихха хъала а гIаьттина, шен мотт-гIайба а эйна, массарна а гуш аравелира. Чохъ болчара чIогIа инзарбевлла, Далла хастамаш беш, бохура: «Тхуна цкъа а ца гина хIуманаш ду-кх хIорш!»

Марк 2:10–12

Иийсас гайтинчу тамашийначу билгалонаша Иза баккъал-ла а Дела хилар гойтура.

Маттай Леви

Юха а Иоман берда тIе веара Иийса. Цунна тIе дукха адам деара, ткъа Иийса царна хъехамаш бан волавелира. Юххехула чекхволуш, Цунна ХIалпайн кIант Леви гира, ял схъагулъеш болчеран бун чохъ хигна Iаш. Иийсас элира цуьнга: «Суна тIаьххъе схъавола!» Леви, хъала а гIаьттина, Цунна тIаьххъе дIавахара.

Марк 2:13–14

Ша яхIудхо велахъ а, Леви римхошна гIуллакх деш а вара, ял схъагулъеш а вара. И болх бечу адамаша, римхойн ял сов яккхар бахъана долуш, шайна рицкъа доккхура, сов даьларг шайна а дубгуш. Шайна пайда хилчхъана, оцу адамаша къа ца хеташ схъайоккхура нахера хIума. Уьш нахана ца безара, цара беш болу и болх а, цара шайн лаамца римхошна гIуллакх дар а, шайн адамашкара хIума схъадаккхар а бахъана долуш. Иза иштта делахъ а, Иийсас иза, Шеца вола аьлла, дIавигира.

Цхъана дийнахъ Иийса Левин цIахъ хIума юуш вара. Дуккха а ял йоккхуриш а, къинош летийна болу нах а бара Цуьнца а, Цуьнан мурдашца а, хIунда аьлча Иийсана тIаьхъахIиттинариш алссам бара. Къинош летийна болчу нахаца а, ял йоккхуш болчаьрца а Иийсас хIума юуш а гина, парушхойн юкъара Iеламчу наха хаьттира Цуьнан мурдашка: «Ял йоккхуш болчу а, къинош летийна болчу а нахаца хIума хIунда йоу Цо?» — аьлла.

Иийсас, и хезна, элира: «Могуш болчарна лор оьшуш вац, цомгуш болчарний бен. Бакъахъара лелачаьрга кхайкхам бан ца веана Со, къинош летийначаьрга бен».

Марк 2:15–17

Ийсас гю дора шен кьиношна кьера волчунна. Ткъа ша Далла хьалха цена хетачунна Ийсагара гю ца оьшура.

Парушкой даим кхоьрура Ийсас шайш Йорадахарх. Царна хаалора, шайш лараме ца хетийла. Ийсах цхъаь даккха Герташ, Цуьнга кьайлаха хьежа буйлабелира уьш.

Цхъана шобтан дийнахь юха а гуламан цIа чу веара Ийса.

Цигахь кьуьг завIан долуш цхъа стаг вара. Цхъадолу адамаш

цIогIа Ийсан тергам беш дара, Далла леринчу шобтан дийнахь

Цо дарба до те я ца до те хьобжуш, юха Иза бехке вархъама.

Марк 3:1–2

Шобтан дийнахь стаг товар

Хьехамаша ма-бохху, цхъанна а стеган шобтан дийнахь болх бойла дацара: болх бар хьехамаш цаларбар а, Далла хьалха кьинош летор а санна лорура. Адам цамгарх тодар а болх бар лорура. Товрат-хьехамашна тIехь яздина дацара, шобтан дийнахь дарба дар ма леладе аьлла.

Иза парушхоша шайгара тIетохна хIума дара итт весетана тIе, иштта боху Товрато а бохуш. Цундела парушхошна хаа лаьара, Ийсас шобтан дийнахь адамаш цамгарх тодеш хилар, Цо болх бо олийла хилийтархъама.

Ийса дика кхетара, Дала Шен хьехамаш хIун Iалашо йолуш белла адмашна. Парушхоша дагалаьцнарг Шена хаьа дела, Ийса IадIан а мегара, делахь а Цунна лиира цара бохург ца дан.

Ийсас кьуьг завIан долчу стаге элира: «Хьала а гIаттий, массарна хьалха дахIотта».

Марк 3:3

Ойла ейша, Ийсас бIаьргаш шайна тIе хьажийначаьргахь хIун хьал хилла. Кьайлаха барт бинарш Iадийнера, кхерабелла.

ТIаккха оцу нахе Ийсас хьаттира: «ХIун боху бакъоно, Далла леринчу шобтан дийнахь хIун дан мегаш ду, дика я вон? Стеган дахар кIелхьардаккха я иза хIаллакдан?»

Марк 3:4^а

Юха а Шен хала хатгарш ло Ийсас! Дарбелла болу парушкой дог этIаш кхехкара. Адамаш даим царна тIе оьхура шайна динах лаьцна хьехарш дайта, ткъа хIинца уьш лоруш а бац.

Ткъа уыш бист ца хилира. Тпаккха цаърга массаърга а реза воцуш хъажа а хъаъжна, цѣран къиза дегнаш хиларна халахетарца, Иийсас элира куьг заъган долчу стаге: «Схъакховдаде хъайн куьг!» Вукхо куьг схъакховдийра — иза оцу сохъта тоделира.
Марк 3:4^б–5

Къайдаха бартбар

Шайх там хилла болчу парушхоша дарвинера Иийса. Парушхоша шайш юкъабаъхна хъехамаш Делан хъехамех Дланисбинера. Ткъа парушхойн дагахь и дацара. Цѣран дагахь дерг, хИинца-м Иийса каравеана вайна, бохург дара. Иза шобтан дийнахъ болх беш ма-вара!

Ткъа парушхой, ара а бевлла, сихонца ХIародан адамашца барт бан буъйлабелира, Иийса шайш муха хIаллаквийр вара те бохуш.
Марк 3:6

Гуттара а хуълучу хъолехъ иштта барт балур бацара. ХIарод-паччахъехъа болчеран шайн тоба яра, и тоба паччахъан гIуллакхашкахъа а, римхойн Iедалехъа а яра. Парушхойх лавцна аьлча, царна ца безара римхой а, цѣран хъадалчаш. Амма Иийсага болу цабезам кхин а совбаъллера. Цара барт бинера Иийса вен, оцу гIуллакхна царна гIо оьшура.

Иштта динан куьйгалхой дIабирзира Иийсах. Царна схъахетарехъ, Иза хила йиш яцара воуьйтур ву аьлла волу КIЕЛ-ХЪАРДОХУРГ, ДАЛА ЛЕРИНА КЪОБАЛВИНАРГ.

Шийтга мурд

*Цу хенахъ Иийса Шен мурдашца Iома йисте веара. Дукха адам дара Цунна тIаьхъа лелаш. Галилай-махкара а, ЯхIуд-махкара а, Ярушалаймера а, Эдом-меттигера а, Йорданан тIехъара а, Цора-гIалина а, ЦIадан-гIалина а гонах Iаш долу дукха адам деанера И волчу. Цо дечу гIуллакхех лавцна шайна хезна дела баьхкинера Цунна тIе уыш. Юха Иийсас, лам тIе хъала а ваьлла, мурдашна юкъара Шена оьшури тIекхайкхира. Уыш Цунна тIе баьхкира. Царна юкъара Иийсас шийтга мурд схъакъастийра (царах Цо **векали** элира), уыш Шена юххехъ хилийтархъама а, цаърга хъехамаш байтархъама а, адамашна чуъра жинаш арадаха цѣран оалла хилийтархъама а. Иийсас къастийна векали хIорш бара:*

ШамIа (Иийсас тIаьхъа, Кина аьлла, цIе тиллинарэ), Зевадин кIант Якъуб,

цубнан ваша Яхъья, (шайна Иийсас, Баней-Раговш аблла, цІе тиллинарш, иза «ткъесан кІентий» бохург ду),

Іандар,
 Пилап,
 Барталамай,
 Маттай,
 ТІама,
 ХІалпайн кІант Якъуб,
 Тхъада,
 ШамІа (ша тІелаъцнарг тІевирззина
 кхочушдан гІертарг),
 ЯхІуд-Искархо а, тІаъхъа ямартхо хилларг.

Марк 3:7–8,13–19

Шена тІаъхъахІиттинчу массо а адамех Иийсас шийтга мурд схаъкъастийра. Цаърца алссам хан яккха дагахъ вара Иза. Ала деза, хаържина болчу царна юкъахъ дин хууш цхъа а стаг вацара. Дукхахдерг уыш тайп-тайпанара нах бара. Цхъана агІор римхошна ял гулъеш волу стаг вара, вукху агІор римхойн Іедална дуьхбал волу зилот вара. Ткъа вуыш чІерийлецархой бара. Дела воцчуынга цхъаынга а церан юкъаметтигаш бертахъ хилийталур яцара. Уыш массо, шайн хъалхалера дахар мухха хиллехъ а, шыш дийна мел бу, Иийсаца хила дагахъ бара. Берриш а, цхъаъ воцург.

5. Дахаран бепиг

Цул тІаъхъа Галилай-Іоман дехъа болчу берда тІе вахара Иийса. Цу Іомах Тхъабара-Іам олу кхечу тайпана. Дукха адам тІаъхъахІоъттира Иийсана, хІунда аблча царна гина хилла Цо цомгушчарна тІехъ йина тамашийначу гІуллакхийн билгалонаш. Цкъа, лам тІе а ваьлла, цигахъ Шен мурдашца Іаш вара Иза. Ткъа тІедогІуш дара «**Пасахъ**» олу деза де.

Яхъья 6:1–4

Хаттарш, хаттарш...

Юхахъаьжча, Иийсана гира Шена тІаъхъахІоъттина догІу дукха адам. ТІаккха Пилапе хаъттира Цо: «И адамаш дузо бепиг мичара оьцур дара вай?» — аблла.

Яхъья 6:5

Юха а хаттарш до Иийсас. ХІинца Делан Йозанаша гучуйоу цубнан Іалашонаш:

*Иза Пилап зерхъама элира Иийсас, ткъа Цунна Шена хаъара
Ша дан леринарг.*

*«Царна хІоранна кІез-кІеззиг бепиг кхачийта а, ши бле динари
ахча а тоъур дац-кх», — аблла, жоп делира Пилана.*

Яхъья 6:6–7

Мурдашна хъалха дала жоп доцу хъал хІобттина.

*Ткъа Цуънан мурдех цхъаммо, ШамІа-Кипин вашас Іандара,
элира Иийсага:*

*Кхузахъ цхъа кІант ву, цуънгахъ мекхан демах дина пхи
хъокхам а, ши чІара а бу. Амма цунах хІун хир ю кху халкъана?*

Яхъья 6:8–9

Бер тешамца шен дега хъежаре терра, иштта Іандара а сатийсина хила мега, Иийсага цхъаъ далур ду бохуш.

*ТІаккха Иийсас элира: «Охъаховшабе и нах». Оцу меттехъ
лаьттахъ тІеяьлла дукха буц а йолуш. Цу тІе пхи эзар стаг
охъахиира. Иийсас, и бепиг схъа а эцна, Далла хастам а бина,
мурдашка ДІакховдийра, ткъа цара иза охъахевшинчарна
дІадийкъири. Иштта царна дезачул чІерий а дийкъири.*

Яхъья 6:10–11

Массарна болу кхача

Хъалха хиллачех лаьцна Делан Йозанаша цхъа а инзаре хІума хилла доцуш санна дубйцу: масала, йоккха адамиин тоба Иийсас цхъана кІанта еанчу хІуманых юзийна боху. И кхача алсам хилийттар а, цхъа а цецвала хІума доцуш санна яздина, хІинцалерчу бозбунчаша санна, шаьш инзаре хІума деш хилар а ца гойтуш. Иийсас атта дІадийкъири бепиг а, чІара а шийтта мурдана, ткъа цара шайна караеанарг пхи эзар стагана дІайийкъири (царна юкъа ца богІура цаьрца хилла болу зударий а, бераш а). Иийса сутара вацара. Царах хІоранна царна тоъал кхача кхечира. Цул сов, йисина юьхкаш схъагулйича, хІора мурдана цхъацца тускар хІума цІа яххъал а яра.

*Нах буьзначул тІаьхъа, Иийсас Шен мурдашка элира: «Йисина
юьхкаш схъагулье, цхъа а хІума эрна ца дайта».*

*ТІаккха и нах яа хІума йиъна бевлча, царах йисина йолу оцу
мекхан деман пхеа баьпкан юьхкаш схъа а гулйина, мурдаша
шийтта тускар дубъзира. Цул тІаьхъа, Иийсас йина тамашийна*

Гуллакхан билгало а гина, наха олура: «ХIара ву-кх и дубнен чу ван веза бакъволу Пайхамар». Яхъьа 6:12–14

Иийсах паччахъ ван гIерта

Иштта тамашийна дузийна долчу халкъана дукха чIогIа захеттера. Царна Иийсах паччахъ ван лиира. Амма Иийсана ца оышура дубнен чохъ паччахъ хилар. Иза шен хеннахъ Цунна лур долуш дара. Цкъа хIинца Цунна лаъара церан дегнаш Шен карадерзо. Цунна евзара оцу адамийн ойланаш, хала хетахъ а, уыш къиноых юьзна яра.

Ткъа нах, схъа а баьхкина, Шех паччахъ вархъама Ша схъалаца бохкий а хиъна, Иийса юха а Ша цхъаъ лам тIе дIавахара.

Ткъа шавш кхавъначу Iоман дубхъаларчу берда тIехъ Иийса шайна карийча, цара элира Цубнга: «Рабби! Хъо маца кхавъчна кхуза?»

Иийсас жоп делира царна: «Бакъдерг боху Ас шуьга: Шайна тамашийначу Гуллакхийн билгалонаш гарна ца лобху аша Со, ткъа шавш бепиг а дигъна дузарна лобху. Яхъьа 6:15,25–26

Харцахъа лаамаш

Гуллакх иштта дара: Иийсана гуш дара, оцу нахана шайна даим хин йолу маьхза юург еза дела лаъара Цунах паччахъ ван. Царна бен бацара шавш дузоран коьрта чулацам — иза бара Иийса воуьйтур ву аьлла КIЕЛХЪАРДОХУРГ хилар. Хила там бу, цара Цо дубьцучу къамелийн тергам беш ца хилар.

Кху дубнен чуьра телхар болчу кхачанна къа ма хъега. Амма шавш Дела волчохъ хедар доцучу дахаре кхачош болу, Адамийн КIанта шайна лур болу кхача лаха, хIунда аьлча Дала Шен мухIар таIорца тоьшалла до Цунах». Яхъьа 6:27

Дубненан кхачано цхъана ханна а бен дах ца до адаман дахар: хъалха хилахъ а, тIаьхъа хилахъ а, иза хIетте а лийр ду. Цундела адаман коьрта Iалашо абаде дахар лур долчунна тIегIертар ду.

ТIаккха наха Иийсага хавътира: «Муха лела деза те тхо, Далла лерина Гуллакхаш кхочушдархъама?»

Иийсас жоп делира царна: «Далла лерина Гуллакх кхочушдар ду Дала Ваийтинчух шу тешаш хилар». Яхъьа 6:28–29

Адамашна лиира, абаден дахар шайна кхачийта шаш хIун дан деза хоййла. Ткъа Иийсас элира: абаден дахаре кхача оьшург цхъаь бен дац: тешар а, Шега сатийсар а.

Тпаккха цара Иийсага элира: «ХIун тамашийначу гIуллакхийн билгало гойту Ахь тхуна, и ган агина, тхо Хъайх тешийтархъама? ХIун гойтур дара Ахь? Тхан дайша яьссачу аренгахь стигалан кхача² бигьна, яздина ма-хиллара: “стигалшкара доссийна бениг делира царна даа”».

Яхъья 6:30–31

И хIун ду?! Адамаша тамашийна билгалонаш схъагайтар педуьллу Иийсана, Иза Дела хилар гойтуш йолу. Пхи эзар адам дузийна инзаре хIума ца тоьа те царна? Цул совнаха, цара Иийсага дIааьлла, Муса-пайхамара гIум-аренгахь стиглара боссийна кхача баош хилла аьлла. Цара бохург ХIокхунна педогIура: «Нагахь санна Хьо бакъалла а Делан КIант велахь, Ахь а хIунда ца до изза?» Иштта схъаго, царна дуьненан кхача бен ца оьшура.

Иийсас хаза кIеда-мерза дIахьедира цаьрга, хIинцалерчу дахаран коьрта Iалашонаш хIун хилар: Делан а, адаман а юкъа-меттигаш а, адам деллачул тIаьхьа цунна хиндерг а.

Тпаккха Иийсас элира цаьрга: «Муса-пайхамаро ца делла шуна стигалшкара охьадаийтина бениг, амма Сан Дас луш ду и бакъдолу стигалшкара охьадоуьйту бениг. ХIунда аьлча Делан бениг ду, стигалшкара охьа а догIуш, дуьненна дахар а луш долу бениг».

Яхъья 6:32–33

Дахаран бениг

Уггар а хьалха Иийсас дIахайтира царна, стиглара беана, баййна кхача Мусагара ца хилар, иза Делера хилар. Цо элира: уггар а коьрта бениг — иза билгтал бакъдолу дахар луш дерг ду.

Тпаккха наха элира Иийсага: «Эла, лохъа тхуна иштта бениг гуттар а!»

Яхъья 6:34

И адамаш кхеттане а ца кхийтира Иийсас шайга бохучух. Царна хийтира, Иийсас бохург шатайпана кхача бу, оцу кхачано гуттаренна а шаш дузор ду. Тпаккха Иийсас иштта элира:

Со дахаран бениг ду шуна. ХIунда аьлча Суна тIевогIург цкъа а мацIур вац, Сох тешаш верг цкъа а хьагIур вац.

Яхъья 6:35

Иийса — Дахаран бениг ду. Цунах мел тешнарг абаден дахар долуш ву.

ШийтталгIа Корта

1. Техула цIена, юкъахъ боъха
2. Далла тIе некъ
3. ЛаIзар
4. Жобъжахати
5. Вазварца тIеэцар а, ямартло яр а

1. Тяхула цѣна, юкъахь боьха

Ийса дика дийцархо вара. Цо сих-сиха кицанаш даладора, муьлхха а цхьа ойла схьакъасто. ХІара дийцар шайш Далла хьалха бакъхиларан чІагІонаш ечу нахана лерина ду.

*Шайх тоам а бина, кхечарах ца бешачу нахана цхьа хьекъале
хІума дийцира Ийсас:*

*Ши стаг вахана Делан цІа чу доІа дан: цхьаъ — парушхо,
важа — ял гулъешверг.* Лака 18:9–10

Цу заманчохь парушхой Мусан законаш чІогІа лардеш берш лоруш бара. Ткъа ясакх схьалахьош берш я ял гулиййраш — нах лебиййраш бара. ТІаккха и цхьаьनावогуш воцу ши стаг Делан цІа чохь цхьаьна доІа деш ву.

Парушхо

Парушхочо, дІа а хІоьттина, доІа деш хилла: «Дела! Хастам бу Хьуна, талорхой, харцончаш, нахаца леларш я хІара ял гулъешверг санна со ца хиларна. КІирнах шозза марха а кхобу ас, сайн тІедогІучу хьолох итталгІа дакъа нахана сагІийна а ло ас», — бохуш.* Лака 18:11–12

*Схьахетарехь цо марха кхобура, доІанашкахь хан яккхархьама. Цуьнан алапах цо итталгІа дакъа дикачу гІуллакхана сагІийна делира.

Ша-шен хесторна тІехь парушхочо цхьадолчу хьакъдолчух лаьцна олу, церан терахь дуккха а сов хила а тарлора, амма цуьнан маьІна дац. Цуьнан доІа даро тоьшалла дора цуьнан кура хиларх. Парушхочо лорура, шен бакъонца долу дахар а, дина дика гІуллакхаш а Далла хьалха бакъвархьама тоьаш ду аьлла.

Ял гулъешверг

Гено лаьттайш вара ял гулъешверг. Стигала ши Блаьрг хьала хьажо а ца ваьхьаш, шен некха тІе буй а беттайш, бохура цо: «Дела! Къинхетам бехьа сох, къинош летийначу стагах», — бохуш. Лака 18:13

Ял гулъешверг ша къинош тІехь долуш хиларх кхеташ вара, иза кхеташ вара Делан гІо шена оьцуш хиларх. Цундела цо доьхура Деле къинхетам баре, ша шен къинна хьакъ долуш догуш долчу таІзар дарх кІелхьарваккхар доьхуш.

Иийсас кхидла бохура:

Билгала боху шуьга, цу шиннах геч а дина цла ваханарг ял гульешверг ву. Хлунда аьлча хлора ша лаккхара хеташ вверг, лах а вина, клезиг хетар ву, ткъа ша клезиг хеташ верг лакхаваьккхина хир ву.

Лака 18:14

Далла тедерзар

Далла тамехь ду холчухлоьбтина дог, кбинца долчуьнца хийцамаш бинарг. Иийсас ял гульеш волчунах лаьцна элира: «хлара дукха бакъвина вахана шен цла». Блярла ду, Цо эсала хилар дохковаларца цхьаьнатохар. Делан Йозанаш тера билггал гуш ду Люциферан дожар кураллах хилла хилар. Куралло новкъарло йо адамна а, ша тлехь къа долуш хиларна, Делан го оьшуш ву ала. Парушхочуьнан шеко яцара ша, закон кхочуш а деш, дика гуллакхаш деш делахь, ша Далла тамехь хирг хиларх. Куралла тлех яларна, цунна ца гора ша гюрасиза хилар.

Иийсас элира цаьрга: «Нийса хилла ЕшаI-ЯхIу-пайхамар, ша Делера болу хаам беш. Шух, шалхо лелочарех, яздина ма-хиллара: «ХIокху адамаша Со багахь лору, ткъа церан дегнаш Суна дукха генахь ду. Церан ларамах пайда бац, хIунда аьлча церан хъехамаш Делера бац, уьш адамаша кхобллина бу». Аша, адамиин Iадаташ схьа а лаьцна, Дала тIедиллинариш ца лору».

Марк 7:6-8

Барзалла

Иийсас бохура парушхой синца блярзе бу. Техулара шайн гуллакхашца цара бакъахъара хилар гойту, ткъа юкъахь — кьинойх буьззина бу. Цул совнаха, парушхоша шайгара бакъонаш тле а етташ, итт весетан маьлна хуьйцура.

Делан Дош а ца лоруш, шайн дайша дела Iадат лору аш. И тайна хIуманаш дукха леладо аша.

Марк 7:13

Парушхоша лорура, шашь Далла хьалха бакъдархьама **динан** Iадаташ кхочушдар а, дика гуллакхаш дар а, ЯхIудхойх **схьадевлла хилар а** тоьаш ду. Амма Иийсас хьобхура, и дарца а бен Далла тамехь хуьлийла дац бохуш, хлунда аьлча

...зулам адамна чурра ара а долиий, цо стаг Далла гергахь бехво.

Марк 7:23

Делан Йозанаш тЕхь кЪаьсташ аьлла ду: вайн дикачу гуллакхаша ша-шаха вай Делаца вовшаш ца туху.

...оха мел дина бакЪахъара гIул-лакхаш дегаза горгамаш санна ду.

ЕшаI-ЯхIу 64:6

Леш

Нагахь адамна хета, ша билгал бакъдолчун кеп ю аьлла, амма Делан Йозанаша бIостанехъа чIагIдо. Царна тЕхь ду, адамаш — леш бу аьлла.

...кЪинан леш хуьлу шу, ткЪа иза бахъана долуш шу хIаллакдийр ду...

Римхошка 6:16

Адамашна сих-сиха дог далар тIедогу, хIунда аьлча уьш дика хила мел гIирти, мелхо а иза церан кIезиг нисло дела. Шен дахарехь цхайолу меттигаш нисийна воллушехь, цу сохьта вукханхъа галйоу.

Баккъалла а боху Ас шувга: хIора кЪа латош верг цу кЪинан лай ву.

Яхъьа 8:34

Мухха делахь а, адаман кЪинойн Iалам цуьнан бакЪонца ваха гIертарна дуьхьал хуьлу.

И доцург а, Делан Йозанаша вайга боху иблисо стаг ВАЦАВО. Иза Iаьржачу магица доьзна хIума делаш болчаьрца бен хилла ца Ia. Иблис зеран а, кураллин а гIоьнца адамаш шен лаамехь делийта гIерта.

ЛАЙ

Билгал, иблисо шен боллучу ницкъаца адамна дагатуьйсу и бакъхилар. Делан Йозанаш тѣхъ аьлла ду: адамашна оьшу,

...дохко а бевлла, меттабогIур бу. Иблисо шен лааме берзийна болу уьш шаьш дIалаьцначу цуьннан речIанах паргIатбевр бу.

2 Тиматига 2:26

Амма стаг кьинан а, иблисан а лай хиларо бакъ ца до цуьннан иблисан некъаца лелар. Дала хIорра а ша динчунна жопе озаво. Делахъ а лолло хьовзам боккху. Далла тамехъ долу бакъон тѣхъ лелар, кьинош долчу стагана далун долчунна геннахъ ду.

Керста а волуш, дуьнен чу волийла дуй?

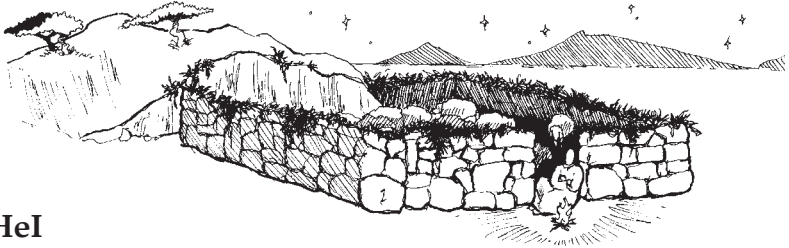
Керста бохучу дешан маьIна «Дала леррина Кьобалвинчун» бохург ду, аьлча а, Цуьннан долахъ ву. Амма Делан Йозанийн кху дешан маьIна хIинца дIа а дайна, хийца а делла. Цуьннан схьадаларан юьххьера маьIне хьаьжча, нийса хир дацара ала: «Со, керста а волуш, дуьнен чу ваьлла». *Госпиталехъ стаг варо цунах лор ца варе терра, нагахъ санна стаг керстанийн доьзалехъ винехъ, иза хIете а, вете а керста кхуьур ву бохург дац. Стеган физически дуьнен чу валаро цуьннан Делаца йолу юкьаметтиг а, веллачул тIаьхьа хиндерг а билгал ца доккху.*

2. Далла тIе некъ

Муьлхха цхьа синца долу бакъдерг гайтархьама, Иийсас сих-сиха денна а долчу дахаран масалш даладора. Цу масалех цхьадолчарах вай ца кхета, хIунда аьлча вайна дIогара дика ца девза I-чу бIешарехъ хиллачу цу халкьийн Iар-дахар. Ирсана, Илманчашна дукха хIума довзар нисделла цу заманах лаьцна. Ткъа и доцург а, цу халкьийн дахар хIетахъ дуьйна дукха хийцаделла дац. Иштта гIуллакх ду вай хIинца къамел дийр долчу историца а.

Иийсас дийцар дIадолийра Шен ладогIархошка гIота — уьстагий чулохку меттиг яр муха хилла доьзуйтуш. Иза гIулгех еш хилла, ткъа пенаш тѣхула кIохцалш долу кхозалуш, хийзаш хьалайолу ораматаш юьйш хилла, акхарой я кьуй чу

ца бовлийтархъама. Потанан чуволу меттиг цхъаь бен ца хилла. Дийнахъ Гуьно жа дажа арадоккхура. Ша хьалхаваялла вогура иза, ткъа уьстагий, цуьнан аз а хезаш, тIаьхьахиттина догура.

НеI

Буйса яккха жа гIоти чу юадогура, ткъа жаIу неIарехь давуьжура, цундела, гIаролах ца хьакхалуш, цхъа а цу чу а вахалур вацара, ара а валалур вацара. Кхечу тайпана аьлча, жаIуьнан деIах гIотин ков хуьлура.

ТIаккха юха а элира Иийсас: «Баккъалла а боху Ас шуьга: Со уьстагIашна дина долу ков ду. Сол хьалха мел баьхкинариш берриш кьуй а, талорхой а бара. Амма уьстагIаша цаьрга ла ца дуьйгIура».

Яхьья 10:7-8

Цу заманан адамашна, вайна хIинца санна, шаш дела я пайхамар ву бохуш, делаш болу нах нислора. Иийсас элира, и тайпа харцIуьйраш, уьстагий лечкьо кийча болу, берзалоих а, кьуйх а тера бу.

Со ков ду. Милла а Сох чуваяьларг кIелхар-воккхур ву. Иза ладогIарца чу-ара а вер ву, цунна дежийла а карор ю.

Яхьья 10:9

Иийсан дешнашца, И цхъаь ю и неI, Цунна чухула а бен бац кьинан тIаьхьалонах, вахарх кIелхарваларан некь. Цуьнгахула бен дац абаден дахаре кхочийла.

Къу лачкъорхъама а, верхъама а, хІаллакдархъама а бен ца
вогІу. Ткъа Со шун дахар хилийта а, и дахар шортонца
хилийта а веана. Яхъя 10:10

Къу уьстагІийн диканан гІайгІа беш вац, иза шена хуьлчу
санан бен оила еш вац. Синан маьІнехъ цхъаволчу къуно
абаден дахаре некъ бало тарло, вайна дика бу аьлла хеташ
болу. Амма адамо балийна болу некъ хІете а, вете а синан
валарца чекхболуш бу.

Стагана нийса хеташ болу некъ хила мег а, амма иза
таьххъара а Јожалле кхочу. Кицанаш 14:12

Ийса веана, нехан тІех дика дахар хила аьгто хи-
лийтархъама. Цо хазахетар тІехдаларца кхочушдийр ду Шех
тешаш болчийн дахар.

Цхъаь бен боцу некъ

Цунна дурьхъал Ийсас элира: «Со бу шуна **некъ** а, билггал долу
бакъдерг а, **дахар** а. Цхъа а ца вовду Дена тІе, Собгахула бен». Яхъя 14:6

Ийсас аьлла:

- Ша Далла тІе цхъаь бен боцу некъ бу.
- Шен дош — цхъаь бен доцу билггал долу бакъдерг ду.
- Цунна чохъ бен кардойла дац хедар доцу дахар
Дела волчохъ.

Ийсас кІел сиз хъаькхна, ЦХЪА а кхечу новкъа Далла тІе
ца вало аьлла. ЖаІу жена тІекхача цхъаь бен йоцу неІ санна,
иштта Ийса а ву Далла тІебовду цхъаь бен боцу некъ.

3. ЛаІзар

Бет-ХІина олучу юьртахъ Іаш вара, ЛаІзар
цІе а йолуш, цхъа хъенех. Иза чІогІа цомгуш
вара. И Бет-ХІина олу юрт яра Марем а,
цуьнан йиша Марта а ехаш йолу меттиг.
Цу йижарша хабар дахъийтира Ийсана тІе:
«Эла, хІара Хъуна везаш верг цомгуш ву», —
аьлла. Яхъя 11:1,3

ЛаӀзар а, Марем а, Марта а Иийсан уллора доттагИий бара. Уьш Ярушалаймна масех чаккхарма дехъа йолчу Бет-Хинехъ Иаш бара. ЛаӀзар цомгуш хиллачу хенахъ, Иийса цхъана дийнахъ некъ баллал генахъ болчу Йордан-хин дехъарчу берда ТӀехъ вара.

И хаам Шена хезча, Иийсас элира: «И цамгар Иожаллина яц, амма цуьнгахула Делан КӀентан сийлалла гайтархъама ю».

Яхъья 11:4

Иийсас кхетгийра, ЛаӀзаран цамгар цхъана къабсттина долчу хӀуманна юйла.

Ши де даьллачул тӀаьхъа

Иийсана езара Марта а, цуьнан йиша а, ЛаӀзар а. Ткъа ЛаӀзар цомгуш ву аьлла Шена хезна доллушехъ, кхин а ши де даьккхира Иийсас оцу Ша волчу меттехъ.

Яхъья 11:5,6

ХӀара тамашийна хета. Массарна хууш ду, стаг чӀога цомгуш хилча, сихо ца еш Юйла доцийла. Ткъа Иийса кхин а ши-на дийнахъ Иийра Ша хиллачохъ! Стенах лаьцна ойла йора Цо?!

Цул тӀаьхъа Иийсас Шен мурдашка элира: «Юха а ЯхӀудмахка гӀо вай».

Ткъа мурдаша элира Цуьнга: «Рабби! Дукха хан ма яц яхӀудхоша Хьуна тӀулгаш детта дагахъ Хьо лехна. Ткъа Хьо юха а ваха воллу?»

Иза а аьлла, юха а тӀетуьйхира Иийсас: «Вайн доттагӀа ЛаӀзар наб еш ву, ткъа Со иза самаваккха вобду».

Мурдаша элира Цуьнга: «Вега Эла! Нагахъ цунна наб кхеттехъ, толур ма ву иза».

Яхъья 11:7,8,11,12

Мурдашна хетара, ЛаӀзар паргӀатваьлла вижина Иаш хилча, лазаран чӀагӀдалар дӀа а даьлла, иза толуш ву аьлла.

Амма Иийсас ЛаӀзаран валарх дуьйцура, ткъа мурдашна мовттура Иийсас ЛаӀзарна наб кхетта боху.

ТӀаккха Иийсас дуьххьал дӀаэлира цаьрга: «ЛаӀзар дӀакхелхина. Ткъа цигахъ цахиларна воккхавеш ву Со шун дуьхъа, шу Сох тешийтархъама. Ткъа хӀинца гӀо вай и волчу».

Яхъья 11:13–15

Юха а олу Иийсас, кху ЛаӀзаран цамгаран а, валаран а къаьсттина Ӏалашо ю — мурдийн тешар чӀаӀдар.

ТӀаккха ТӀамас, шех Шалавинарг олуш волчо, элира вукху мурдашка: «Вай а доьлху цига, Цуьнца цхьаьна далархьама».

Яхьъя 11:16

ТӀама Дала леррина Къобалвинчун мурдех цхьаь вара. Цунна хезнера Иийса верхьама бинчу бартах лаьцна, цундела иза кхерам болуш вара, яхӀудхойн динан хьаькамаша мурдаш хӀаллакбарна, нагахь санна уьш юха а Ярушалаймна гергахьа нислахь. ТӀама ишта а, вуьшта а шен шеконаш хиларца везаш вара. Билгал и бахьана долуш аьлла ду ингалс маттахь ца тешаш воду ТӀама. Бакъду, кхузахь цуьнан шеконаш бух боцуш ю олийла дацара.

Деа дийнахь къубба чохь

Схьакхавьчначу Иийсана див де хьалха дуьйна къуббанна чохь Юьллуш кариьра ЛаӀзар. Бет-ХӀина олучу Ӏалина а, Ярушалаймана а юкьахь кхо чаккхарма хиллал некъ бара. Дукха яхӀудхой баьхкинера Мартина а, Маремна а тӀе церан ваша ЛаӀзар кхалхар бахьана долуш кадам бан. Иийса воьлуш ву аьлла хезна, Марта Цунна дуьхьалъяхара. Ткъа Марем цахь ийсира.

Текхавьчча, Мартас Иийсага элира: «Эла, нагахь Хьо кхузахь хиллехьара, лийр ма вацара сан ваша. Амма суна хӀинца а хаьа-кх Ахь Деле мел дехнарг Дала Хьуна лург хилар».

Яхьъя 11:17–22

ЛаӀзар денвар

Вайга аьлла дац, Мартина хетарехь, стенах лаьцна деха мегара Иийсас Деле. Хууш дац цхьаь бен: иза Иийсах тешара. Ткъа, вайна хӀинца хууш ма-хиллара, Дела Шех тешачарна дика ву.

Ткъа Иийсас элира цуьнга: «Денлур ву хьан ваша».

Мартас элира Иийсага: «Нах денлур болчу тӀаьхьарчу дийнахь иза а денлур вуй хаьа суна».

Яхьъя 11:23–24

Марта цец ца яьккхира Иийсан дешнаша. Цунна хууш дара, Делан Йозанашца доьзна долчуьнца, берриш а денлур буйла,

амма иза заманан чаккхенехъ хила дезаш дара, Везачу Эло хЮрра кхеле озочу хенахъ. Цкъа хИинца адамаш леш дара.

Иийсас элира цуьнга: «Со ву адамаш ден Дийриг а, адамашна дахар Лург а. Сох тешаш волчун, нагахъ и велча а, цкъа а хедар доцу дахар хир ду. Муьлхха а, и хедар доцу дахар а долуш, Сох тешаш верг цкъа а лийр вац. Теший хьо оцунах?»

Яхъья 11:25–26

Теший те хьо?

Хара чЮгга лараме дешнаш ду. Иийсас Марте элира, Ла-заран заманан чаккхене ладегга ца оышу денвалархъама. Иийса Ша ву дахар луш Верг, цундела Цуьнан муьлххачу хенахъ ЛаЗар денвойла ду. Оцунах тешарий те Марта?

Мартас жоп делира: «ХІаъ, Веза Эла! Со теша Хьо Дала леррина Къобалвинарг а, дуьнен чу ван везаш волу Делан КІант а вуйла».

Яхъья 11:27

Иийсах тешар хилла ца Іаш, Марта тешна яра Иза — Дала леррина Къобалвинарг, Ша Дела хиларх.

Иийсас элира: «Мичахъ охъавиллина аша иза?»

Цара жоп делира: «ГІой, хъажахъ, Эла!»

Иийсан бІаьргех хиш деара.

Яхъья 11:34–35

Иийса хІунда вилхира? Кху темина аьлла дуккха а хеттарш ду. Цхъаболчарна хетара, Цуьнан бІаьргаш хих бузар къинойн тІаьхьало гарна хилла, Шен везаш волчу доттагІчун дахар хадийна долу. Кхечарна хетара, Иийса гІайгІане хилла, Ша ЛаЗар стигаларчу хазачу а, кхачамечу а дахарера къинош а, халонаш а йолчу дахаре вало везарна. Делахъ а Делан Йозанаша вай цунах кхетош дац, амма гоитгу: Иийса холчу хЮьгтина вара, Иза адамо хьобгург зуйиш вара, Ша къинош доцуш воллушехъ.

Тпаккха яхІудхоша бохура: «Ма везаш хилла Цунна иза!» Амма яхІудхойх цхъаболчара бохура: «Оцу бІаьрзечу стеган бІаьргаш схъабиллинчу Кхуьнан хІара стаг ца валийта а ницкъъ ца кхечира те?» Иийса, юха а Шен дог доьхна а волуш, къуббанна тІевеара. Иза хъех яра, дуьхьал биллина тІулг а болуш.

Яхъья 11:36–38

Цу заманчохь яхӀудхоша веллачун дегӀ кӀубба чу дуйлуш хилла. Дукхахьолахь кӀуббанаш хьехаш чохь йора, цул сов, тархех, цоьстуш, а йохура.

Цу тайпа чобнаш дикка яккхий хуьлура.

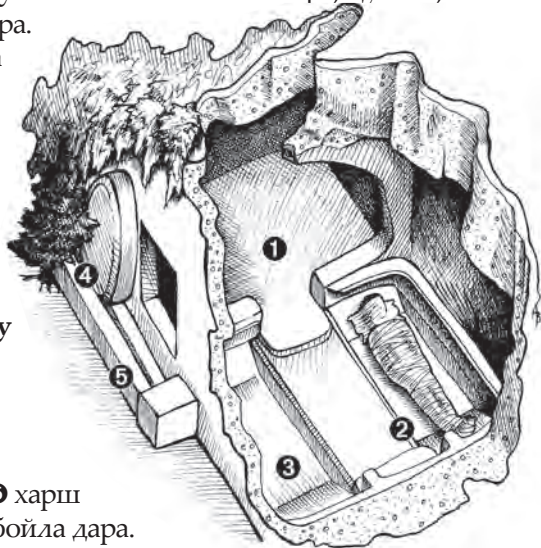
Халахетаран чобнна чохь ❶

дегӀ нисдина
ирахӀобттина
латгалора, ткъа
беллачийн чобнаш
чохь дегӀ ❷ охьадуьллу
меттиг ❸ йоккхура.

Боккхачу масех тонн
чкӀурган кепехь болчу

тӀулго ❹ чуводийла
длакьовлура. Апарин ❺ харш
чухула и тӀулг дӀакарчабойла дара.

Ца хууш и тӀулг ца карчийта баьккхина жимо кӀаг бара.

ТӀаккха Иийсас элира: «ДӀакарчабе и дуйхьалара тӀулг».

Веллачун йишиас Мартас элира Иийсага: «Веза Эла! Вон хьожа йогӀу цунах, хӀара доьалга де ма ду иза дӀавоьллина».

Иийсас элира цуьнга: «Хьобга ца аьлла Аса, нагахь хьо тешахь, Делан сийлалла гур ю хьуна?»»

ТӀаккха тӀулг дӀакарчийра. Ткъа Иийсас, бӀаьргаш хьала а хьажийна, элира: «Дада! Баркалла боху Ас Хьуна, Со Хьуна дӀахазарна. Суна-м хавара, Хьуна гуттара а Со дӀахезий. Амма кху гонах лаьттачу нехан дуйхьа элира Ас иза, Со Ахь ваийтина хиларх уьш тешийтархьама». Яхьья 11:39-42

Иийсас чӀогӀа доӀа дора, гулбелларш, Ша хаза а хезна, билггал Дала хӀара инзаре хӀума деш дуйла а кхетта, тешийтархьама.

Иза а аьлла, Иийсас чӀогӀа мохь туйхьира: «ДӀаӀар! Аравала!» — аьлла.

ТӀаккха и велла хилларг, куьйгех а, когех а йихкина кисин асанаш а йолуш, дӀахьарчийна корта а болуш, кӀуббанна чуйра аравелира. Иийсас элира цаьрга: «ДӀа а вастий, дӀавахийта иза».

Яхьья 11:43-44

Синош дасакхалхор

Цхьаболчара лору, Южалло деглах дакъастийна долу са веллачул тлаьхьа лаьтта юха доггу, кхечу адам чохь я дийнат чохь дахархьама. Оцу хIуманых олу синош дасакхалхор, кхечунна чохь дахар я реинкорнаци.

Деллахь а цу тайпа хьехам **бац** Делан Йозанаш тIехь. Цул совнаха, Делан Йозанаша бIостанехьа чIагIдо: адаман цхьа дахар бен дац.

*ХIора адамна, цкъа вала а велла, юха кхелана хьалха
хIоттар тIехь ма-хиллара...* Ибархошка 9:27

*Марха нилха а йолий, дIайовду, иштта эхарта чу ваьлларг
юха ца вогIу. Иза цкъа а ша дитинчу цIа чу юхаворзур
вац, цуьнан цIенна а иза кхин вевзар вац.* Аюб 7:9-10

ЛаIзар

Дика ду Иийсас «ЛаIзар...» — аьлла хилар, хIунда аьлча Цо ларамаза «Аравала!» аьлlexьара, цу кьубба чу дIабобьхкина болу массо а нах арабевр бара. ЛаIзар дийна вара! ДоттагIийн цунна дIавуллуш хьерчийнарш дIаяха дийзира, иза вола-валийттархьама. Цхьа а шеко яцара Иийсас чIогIа инзаре доккха хIума дина хиларан. И доцург а, коьрта кхин ду: Иийсана, Бет-Хинне вале, хууш дара, Ша ЛаIзар денвийриг хилар.

*ТIаккха Марем йолчу баьхкинчу яхIудхойх дукхахберш,
Иийсас динарг а гина, тийшира Цунах. Ткъа царах цхьаберш
парушхошна тIебахара. Иийсас динарг дийцира цара
парушхошка.*

*ТIаккха динан коьртачу дайша а, парушхоша а, коьртачу
кхеташо а гулийна, элира: «ХIун дийр дара те вай? ХIунда аьлча
хIокху Стага дукха тамашийначу гIуллакхийн билгалонаш
ма гойту? Нагахь вай Иза иштта витайхь, массо а нах Цунах
тешар бу. ТIаккха, римхой а баьхкина, цара вайн Делан цIа
а, вайн халкъ а хIаллакдийр ду».*

Цу дийнахь дуййна Иийса вен сацам бира цара.

Яхьва 11:45-48,53

Цхьаболчу наха тешарца тIеобцура Иийса, вукхара теш-набехк баран бойнаш юзура. Ур-атталла велларг денваро а

ца тешийра коьрта динан дай а, парушхой а. Церан ницкъ а, возалла а кхерамехъ дара. Кхузахъ дагадаийта мегар ду Люциферан кураллех лаьцна — цу тӀехъ уьш билггал цхьаьнабогӀуш бара.

4. Жьожжахати

Кхаа шарахъ хьийхира Иийсас ладога лууш волчунна. Хиллачу хӀуманашка хьаьжча, и заманан юкъ чӀога кӀезиг хета. Адамашка Иза башхаллица вистхуьлура, ладугӀуш волчун хьашташка хьаьжжина, билггал болчех лаьцна кицанашца а, историшца а теварца тӀеийзош. Цкъа Иийсас дахарехъ хиллачух дуьйцура.

Юха Иийсас дийцира: «Вехаш хилла цхьа хьалдолу стаг. Деза а, хаза а духар тӀе а духий, хӀора дийнахъ той а хӀоттадой, сакъовруш хилла цо. Ткъа цуьнан кевна йисттехъ гуьллуш, ЛаӀзар цӀе йолуш сагадовхург хилла, дерриг дегӀ дӀалаьцна даьӀнаш а долуш. Хьолахочуьнан стовла тӀера охьаьгна юшкаш йиьна а, хӀума яа лууш хилла цунна. ЖӀаьлеша, тӀе а догӀий, цуьнан даьӀнашна тӀе мотт хьобкхуш хилла».

Лака 16:19–21

Мисканиг ле

АБАДЕННА
ДАХАР

Эххар а сагадовхург велла. Маликаша ИбрахӀимна юххе, баьрччехъ йолчу метте, даваьхьна иза.

Лака 16:22^а

«ИбрахӀимна юххера, баьрччера меттиг» кху кон-текстехъ стигалех цхьаьнадогӀуш ду. Наггахъ иза ялсамане санна лору. Кхузахъ вай вуьйцуш волу стаг — иза хьалхалера ЛаӀзар вац, Иийсас денвина волу. ТӀаккха а ялсамане иза ша миска хиларна ца кхаьчна, амма иза, ВЕЗАЧУ ЭЛАХ а тешаш, Далла тӀе боьдучу новкъа воьдуш хиларна кхаьчна.

Хьалдерг ле

АБАДЕННА
ДОЛУ ТАӀЗАР

Хьолахо а велла, иза а давоьллина. Жьожжахатан цӀергахъ Ӏазапехъ воллуш, дахьаьжначу хьолахочунна геннахъ ИбрахӀим а, цунна уллохъ ЛаӀзар а гина.

*Мохь а тухуш, дехар дина хьолахочо: «Ва сан да ИбрахИм!
Къинхетам бехъа сох. ЛаIзар ваийтахъа, шен пIелг хи чу а
Юьттина, сан мотт шелбайта, хIокху цIергахъ чIогIа хол-
чохъ ву-кх со!» — аьлла.* Лака 16:22^б–24

Хьалдолуш верг шен бахам бахъана долуш ца кхаьчна жобжахати, ткъа иза Дела а ца лоруш, шен дуьхъа бен лаьтта тIехъ вехаш ца Iарна кхаьчна. И стаг даим а таIзар долчу метте нисвелла, тIаккха и ИбрахИме гIо деха волавелла.

ХIара жобжахатих лаьцна яздина дерг цхъаьнадогIу богучу цIеран Юма чохъ долчу таIзарх. Делан Юозанаша хьобху, жобжахати кхаьначун абаденга долу таIзар хIинцале доладелла хиларх.

*Амма ИбрахИма аьлла: «Сан кIант! Дагадаийта, хьо му-
ха Iаш вара. Хьуна дерриг а диканиг кхаьчнера хьайн даха-
рехъ, ткъа ЛаIзарна — дерриг вониг. ХIинца цунна кхузахъ
синтем хилла, ткъа хьо баланехъ ву. Цул сов, хьуна а, тхуна
а юкъахъ чIогIа кIорга Iин даьккхина. Нагахъ кхузара цхъан-
на хьуна тIеван лигъча а, иза дIавалалур вац, цигара цхъа а
кхуза сехъа а валалур вац».* Лака 16:25–26

ЮхавогIийла дац

Стаг веллачул тIаьхъа, цуьнан хIинца жобжахатих кIелхъара а ваьлла, стигалшка кхача аьгто ца буьсу. Делах дIакъаьстина белла болу нах, уьш гуттаренна а Цунах дIакъаьсттинчохъ буьсу. Делан Юозанаша вайга хIумма а ца хоуьйту, даим а долчу таIзарх кIелхъара муха вала веза аьлла. Ур-атталла хьалдолчо а шен таIзар жимма а дайде аьлла, къинхетам баре дехча, иза дан йиш йоцуш хилла. Шен лаьгтарчу дахарехъ бен шех Делан къинхетам бар даккхалур дац. Хьалдолчо кхидIа бохура:

*ТIаккха аьлла хьолахочо: «Ас доьху хьобьга, ЛаIзар вахийтахъа
сан ден хIусаме, сан пхи ваша ма ву. Цаьрга дIахоуьйтур дара
цо кхузахъ дерг, хIара Iазап хьега уьш кхуза ца кхачийта».*
Лака 16:27–28

Ур-агталла оццул лубрачу Газапехь ша воллушехь, ХЮкху стагана шен лаьтгара дахар дагадеана. Цунна хаьара, шен пхи ваша Делаца уьйр йоцуш хилар, цундела уьш ларбалийта лаьара цунна.

Делан Йозанаша цхьа бахьана ца даладо, жобжахатехь доттагашца сакъерийла хир ду аьлла. Жобжахатехь воллуш волчунна луур дац ур- агталла шен чога зуламе мостагий а цу чу кхача.

ИбрахИма аьлла цуьнга: «Церан Мусан а, кхечу пайхамарийн а деза йозанаш ду, цигахь яздинарг кхочушдер цара».

Хьолахочо жоп делла: «ХІан-хІа, дада ИбрахИм! Нагахь веллачех цхьаь шайна тІевеьча, лелийначунна дохко а бевлла, Далла тІебоьрзур бара уьш».

ТІаккха ИбрахИма аьлла цуьнга: «Нагахь Мусага а, кхечу пайхамаршка а ла ца догІахь, веллачуьра денвеллачух а уьш тешар бац».

Лака 16:29–31

ИбрахИма ша зийначуьнца доьзна бохура. Цунна хаьара, дукхахболу нах, Дала Ша оццул билгал гойттушехь, Цунах долчу тешар тІера дІабовлура.

ХІинцца дийшира вай кхечу ЛаІзарх лаьцна — Иийсас веллачуьра денвинчух. ХІетте а, оццул боккха ницкъ хилар гайтича а, дукхахберш дуьхьалбуьйлура, ца тешаш. Цул совнаха, уьш Иийса вен дагахь бара. Делан Йозанаш тІехь аьлла ду, нагахь санна нах дІаяздина долчу Делан Дашах ца тешахь,

...веллачуьра денвеллачух а уьш тешар бац.

Лака 16:31

Вазварца тІеэцар а, ямартло яр а

Ярушалайме вобдучу новкъахь, Зайт-диттийн ламанца йолчу Бет-Паг а, Бет-ХІина а меттигашка шаьш кхаьчча, Шен мурдех шиь хьалхахьажийра Иийсас. Царна Цо тІедиллира: «Шайна хьалха лаьттачу юьрта чу гІо. Шу юьрта чу довллушехь, йихкина лаьтташ, аданех цхьа а шена тІе а хааза, кьона вир гур ю шуна, иза дІа а ястий, схьаялае. Ткъа

*цхьаммо шайга хаттахь: “И хГун ду аша дийриг?” — аьлла,
“Элана оьшу хГара, Цо сихха юхаерзайойтур ю хГара”, — ала».*

*Мурдаш бахча, царна арахь кевнах йихкина кьона вир а
гира, цара иза дIа а яьстира. Цигахь лаьттахеч цхьаболчара
хаьттира: «Аша хГун леладо, дIа стенна йосту аша иза?» —
аьлла. Иийсас шайга ма-аллара, жоп делира мурдаша, тIаккха
вукхара дIахийцира уьш.* *Марк 11:1–6*

Массо а хГума, Иийсас ма-аллара, хилира. Цунна массо а
хГума хавара: и вир мичахь дIайихкина хилла а, и хьена хилла
а, муха жоп дала дезаш хилла а. Иийса Дела ма вара.

*Цара, вир схьа а ялийна, цунна тIе шайн тIехулара бедарш
тийсира, ткьа Иийса цунна тIе хиира.* *Марк 11:7*

Ярушалайме чувар

Делан Йозанаша Иийсан дахарх лаьцна долчун тIехь цхьана
а тайпана Цо лелийнарг кьайладаккха а, я тIетоха а гIиртина
хГума дац. Тегтаран агIонаш Цуьнан Делаллин серло схьалуш
ю. Деллахь а, дуьхьара ешча, иза билггал гуш дац. Цунна
масал хIинца дерг а ду. Вай дуьйцучу дийнато хIинццалиц цкьа
а шен букь тIехь адам лелийна дац. Шена тIехийша Iамийна
йоцу вир муьлхха а шена дуьхьара тIехиьнарг охьакхосса
гIуртур яра. Деллахь а Иийса вирана тIе хиьна а ца Iаш, амма
паргIат цунна тIехь дIавахана — цхьа а дуьрста а, шед а йоцуш,
маьхьарий а детташ, пальмийн гаьннаш а лестош, лаьтгачу
нахана юккьехула. Оццул йолу нехан тоба яйча, муьлхха а
акха дийнат дIаэккхар дара. Цу тайпанчу хьолехь паргIат
валур волуш Дела бен вацара.

*Дукхахболчара шайн тIехулара бедарш Цунна хьалха некьа
тIе охьатуьйсура, вукхара, дитташ тIера гаьннаш а дохуш,
уьш некьа тIе охьадохкура. Хьалха бевлла а, тIаьхьа хIиттина
а богIучара чIогIа маьхьарий деттара:*

«ХIашанна! Декьала ву Везачу Элана цIарах возIуш Верг!»

Декьала ю тIейогIур йолу вайн ден Даудан пачхьалкх!

ХIашанна! Хастам стигаликара Веза Воккхачу Далла.

Марк 11:8–10

Хашанна бохучу дешан маџна ду «хџнцца кџелхъарваккха» бохург. Ярушалаймо Ийса тџейцира, толам баџккхинчунна хџотгош йолчу римхойн парадехъ санна. Наха, тџараш а детташ, хастамаш бора Ийсана, Цо шашь римхойн карара дахаре сатуџйсуш.

Шашь деш дерг хџун ду а ца хууш, цара пхи бџе шо хъалха хир ду аџлла дерг кхочушдира. Закри-пайхамара яздина хилла, билггал иштта Ийса тџеобцург хиларх:

*Цџога хастамаш бе, Цџионан йо! хазахетарца цџога хъекха,
Ярушалайман йо! Хъажал, хъан Паччахъ ву хъо йолчу воџлуш!
Нийса а, толам баџккхина а ву иза. Делахъ а, цуънан эсала
амал ю. Иза вирана тџехиъна воџлу, боършачу вирбокъана
тџехиъна воџлу!*

Закри-Яхџу 9:9

Хан тџекхаъчна

Хара хилларг цхъаъ бен дац Ийсас Шена Іамалъяр магийна долу хџума. Кху хџуманна Цуънан бахъана дара: Иза Ша хџаллакван ойла еш болчаърга сихо йойтуш вара. Цунна оъшура цара шайн план кхочушгъяр тџехъ сихо яр.

*Ши де даџлча тџедан дезаш дара «Пасахъ» олу совсазчу баџпкан
деза де. Хџилланца схъа а лаџина, Ийса вен аџтто лобхуш бара
динан коърта дай а, Іелам нах а. Амма адам эргџадаларх
кхобруш, иза дезачу деношкахъ кхочушдан ца лаџара царна.*

Марк 14:1–2

Хазахетта болчу нахе хаџттича, Ийсан, хџинцца Ша Исраилан билггал бакъволу паччахъ ву аџлла, дџакхайкхоран зама яра. Адамаш кийча дара Цунна тџаъхъа хџитта. Ткъа Ийса вен ойла йолуш болу динан куџйгалхой холчу хџиттина бара. Уъш Ийса хџаллакван лууш бара, ткъа хџинцца и дан угтар а дика меттиг яџллера, амма уъш халкъан оџџазаллах кхобрура.

Пасахъ гергакхаъчча, гџалахъ дукха адам гулделлера. Царах дукхахберш Ийсага хъобжура, Иза шашь римхойн карара дохуш волу КџЕЛХЪАРДОХУРГ волуш санна. Амма хан дџайобдура, ткъа Цо Ша паччахъ дџа ца кхайкхавора. Цундела адамиџн ойланашкахъ кхолладелла турпалан васт сихха дешаш дара. Иза мичахъ вара те, хџун деш а вара те?

*Тџаккха, Шен мурдех шиъ вохуџйтуш, Ийсас цаърга элира:
«Шу гџала чу гџо, ткъа цџигахъ кхаби чохъ хи дахъаш воџлу цхъа*

стаг дувьхьалкхетар ву шуна, цунна тIабххье дIагIо. Иза чу ваханчу цIийнан хIусамдега аш ала: “Устазо хобтту: Сайн мурдашица Пасахьан суьйренан пхьор даа чоб мичахь ю?” Цо шуна лакха тIехь йоккха а йолуш, лавтта хIума а тесна, кечийна чоб гойтур ю, цу чохь кечам бийр бу аш вайна».

Иийсан мурдаша, гIала а баьхкина, дерриг а Цо ма-бохху а карийна, Пасахьана кечам бира. Марк 14:13–16

Пасахьан юург

Суьйре тIееача, Иийса Шен шийтта векалца цига веара. ДIа а тевжина, уьш хIума юуш бохжуш, Иийсас элира: «Баккьалла а боху шувга, Собца кхача бууш волчу шух цхьаммо ямартло иийр ю Суна».

Уьш, и халахетта, Цуьнга баха буьйлабелира: «Со-м вац те иза?»

Ткьа Иийсас жоп луш, элира цаьрга: «Шийттаннах цхьаь ву, Собца кед а чу бепиг Iуттуш верг. Марк 14:17–20

Кхо шо хьалха, Шен шийтга мурд хоржуш, Иийсана хаьара, царах цхьаммо Шена ямартло иийриг хилар.

Эзар шо кхул хьалха Дауд-паччахьо шена йинчу ямартло-нах лаьцна дувьцура КIЕЛХЬАРДОХУЧУН цIарах яздарца:

Ур-аттала сан уггар дика доттагIчо, ас тешаме лоручо а, собца бепиг дууш волчу а, мекарлонца суна дувьхьал куьг айина. Забур 40:10

Ямартло

Ямартхо хилира ЯхIуд Искархо. Ша мурдийн казначей во-луш, иза цу тIе кьу а вара. Схьагарехь, иза, цIена йоцучу ойланашца, мурдаш шех тешаш хилар бахьанехь, шен ки-санаш дузуш хилла. Делахь а Иийсана иза хаьара. Хаьара иза иблисана а: цо тоххара дувьйна билгалъяьккхинера Иийсана го-нах йолу ледара меттиг. Иблис шен сахьт маца тIекхочур ду ладоьгIуш дара, ВАIДА ДИНА ВОЛУ КIЕЛХЬАРДОХУРГ эшо сатуьйсусш. ТIаккха Иблис кхийтира хан тIекхачна хиларх: ЯхIуд кийча вара. Пасахьан суьйранна бепиг доькьучу хенахь иблис цуьнан олахо хилира.

ЯхГуда и бепиган юьхк схьа-ма-ийици, цу сохьттехь, цунна чу иблис дуйлира. Тпаккха Иийсас элира ЯхГуде: «И хьо дан воллург сихха дей вала».

Амма Иийсана юххехь Дпатежжина Гаиш болчех цхьа а ца кхийтира, Иийсас стенах лаьцна боху цуьнга. Яхьъя 13:27–28

Цо, динан коьртачу дайшина а, Делан цИийнан хьаькамашна а тIе а вахана, Иийса царна дIаваларх лаьцна кьамел дира. Самукьадаьлла, цунна ахча дала барт хилира церан.

Лака 22:4–5

«...Суна хIун лур ю аша, аса Иза шайна дIалахь?» Цара ткъе итт* дети ахча лур ду шавш элира.

Маттай 26:15

ЯхГуд иза схьаэца реза хилира. Иийса царна дIавала аьтто ловхура цо, Цунна уллохь халкъ доцчу хенахь.

Лака 22:6

*Дала леррина Кьобалвинчух лаьцна

дIаяздина дара иза 500 гергга шо Цуьнан хан тIекхачале:

«Цара ткъе итт дети ахча дIаделира суна».

Закри-ЯхIу 11:12

Бепиг кагдар а, чагIарца болу кад а

ЯхГудца долу хьал пасахьан хIума юучу хенахь нисделира. Ямартхо шен иблисан план кхочушгьан араваьлча, Иийса кхидIа хIума юуш вара. Иза доккха маьIна долуш дара.

Цара хIума юучу хенахь, Иийсас, бепиг схьа а эцна, доIанца декьал а дина, декъа а декъна, Шен мурдашка дIа а кховдош, элира: «Схьаэца — иза Сан дегI ду».

Марк 14:22

Мурдаша дууш дерг, ма-дарра аьлча, Иийсан дегI дацара, делахь а Цо чIагIдора, кагдина долу пасахьан бепиг иза Шен дегI ларалуш ду аьлла. Хила тарло, Цуьнан дешнаша мурдашка чIоIга ойла яйтина хила. Хила там бу, Цо Ша Дахаран Бепиг ду аьлла хилар бахьанехь а?

Тпаккха кад, схьа а эцна, Далла хастам а бина, Цо иза цаьрга дIакховдийра, ткъа цара массара а цу чуьра дIамелира. Иийсас элира цаьрга: «ХIара Сан цИий ду, Делан весет чIа-гIдеш долу, дукхахболчеран дуйхьа Iенор долу. Билггала боху шуйга: кемсех даьккхина долу кхин цхьа а малар Аса мер дац,

*Дала дIахIоттийначу Олалехь керла чагIар молу де тIек-
хаччалц».*

Марк 14:23–25

ТIаккха юха а цхъабнайогIу символика — дукха хан яла-
ле, Иийсан цIий Iана дезаш дара *дуккха а* адамийн дубхъа.
ТIабхъа вай кхетар ду Цуьнан оцу дешнийн маьIнех.

*ТIаккха Далла хастаман назманаш а аьлла, Зайт-диттийн
лам тIе бахара уьш.*

Марк 14:26

Еарин де. Суйре:

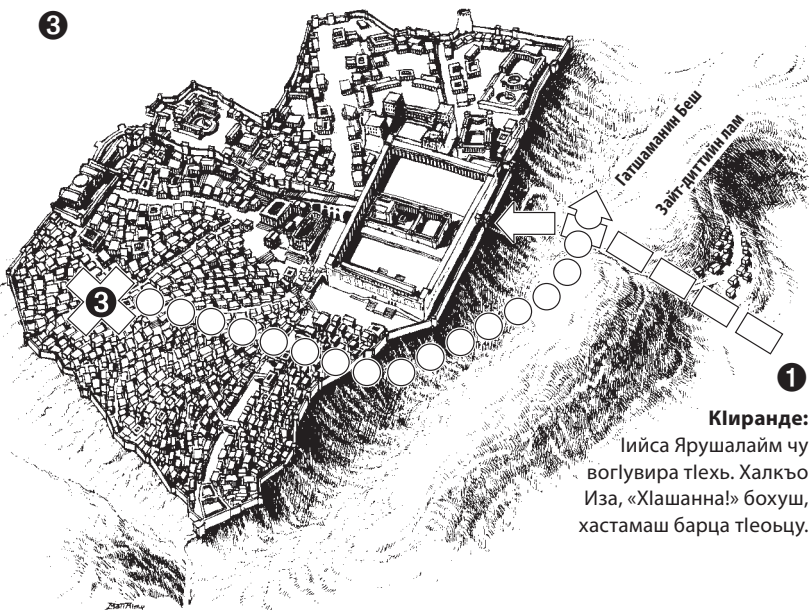
Иийса Шен мурдашца Пасахь
даздеш ву. Назма а лекхна,
Зайт-диттийн лома кIел йолчу
Гатшаманин беша боьлху уьш.

2

**Оршот дийнара пIераскана
дийне кхаччалц:**

Иийса мурдашца
Ярушалаймехь а, цунна
гондIахъа а ву (Бет-ХIинахь).

3

1

КIиранде:

Иийса Ярушалайм чу
вогIувира тIехь. Халкьо
Иза, «ХIашанна!» бохуш,
хастамаш барца тIеоьцу.

КхойтталгІа Корта

1. Схъалацар
2. ЖІарах дІагохар
3. ДІаволлар а, денвалар а

1. Схъалацар

Цул тIаьхъа Гатшамани олучу меттиге баьхкира уьш. Иийсас элира Шен мурдашка: «Ас доIа дечу юкъана, ховший Iе кхузахъ». ТIаккха Шеца Кипа а, Якъуб а, Яхъъя а вигира Цо. Кхузахъ Иийса синтем байна а, чIогIа сингаттаме а хилира. Цо элира цаьрга: «Сан са Iожаллин гIайгIанехъ ду. Аша кхузахъ а совций, сема хан яккха».

Царна жимма дехъ а ваьлла, лаьтта а воьжна, Иийсас доIа дира: «Нагахъ ииш елахъ, ДIакъастадойла Ахъ Сох и къизаллин сахът», — кхин а Цо элира: «Сан Дада*! Дерриг а Хъан карахъ ду, и къаьхъа кад Суна юххехула чекхбаккхяхъа! Делахъ а, Сан лаамца доцуш, Хъан лаамца хуьлийла дерриг а».

*Ма-дарра аьлча, арамхойн маттахъ иза «Абба» бохург ду.

Марк 14:32–36

Иза адамах схъаваьлла хилар

Иийсах лаьцна дуйцуш, къаьсттина Иза Дела хиларна тидам беш, лараме ду Иза адам хилар диц ца дар. Иза къинхетаме а вара, лазар бохучух а кхетара, Цунна лазар хаа а лора. Ша Дела волу дела, Иийсана хаьара, Ша къиза лазарш лан дезийла. Цундела синтем байна хилира Иза. «Абба! — Сан Да! — добхура Иийсас Деле, кIанте а бен шен дега далур дацара иштта дехар. — Добху Хьобга, карабехъа кхин некъ!» Амма Шен адамийн хуьлу лаам Иийсас стигаларчу Шен Дега ДIабелира. Цо иштта дийхира: «Хуьлийла Хъан лаам!» — бохуш.

Оцу сохъта, Иийсас и олушехъ, тIевеара ЯхIуд, шийттаннах цхъаь. Цунна тIаьхъахIоьттина адамийн тоба яра, карахъ тарраиший, хъокхий а долуш. Уьш хъовсийнера динан коьртачу дайша а, Iелам наха а, баккхийчара а. Иийсана ямарт волчо билгало йинера цаьрга: «Ас барт баьккхинарг Иза хир ву шуна, — аьлла, — И, схъа а лаций, ларвеш ДIавига».

Марк 14:43-44

Ткъа хъалххе дуййна а Шех хин дерг хууш волчу Иийсас, хъалха а ваьлла, элира цаьрга: «Аша мила лобху?»

Цунна жоп делира: «Назартера Иийса лобху», — аьлла.

Яхъъя 18:4–5^а

Ийсас делла долу жоп

Ттаккха Ийсас элира: «Со ву-кх Иза».

*Ткъа баьхкинчаьрца лаьтташ Ийсана ямартло ен волу
ЯхIуд вара.* *Яхъьа 18:5^б*

Гочдича, Ийсас делла жоп иштта хеза: «Со ву» — «Иза» олу дош грекийн магтахь дIаяздина дац. Делан Йозанийн оригиналехь Цо аьлларг иштта хиларан тергам бан деза¹: «**Со волуш ву**», аьлча а, «Со хIинца волуш волу ДЕЛА ву». Ткъа ВОЛУШ ВЕРГ — иза Делан йолчу цIершна юкъара цхьа цIе ю. И Шен цIе Дала Ша яьккхина. ХIун хийтира хезначарна?

*Ийсас «Со ву Иза» аьлча, уьш берриш, юха а бевлла, лаьтта
охъаййгира.* *Яхъьа 18:6*

Адамаш охъаэгна а ца Iаш, юха а девлла, охъаййгира. Оцу цIехъхана гучуяьлачу Делан Сийлалло дIатеттина дела, уьш когаш тIехь латта ца белира. Ткъа цецбевлла болчу Ийсан мостагIаша хъала а гIевттина, шайна тIера чан дIаяьккхича...

Ттаккха Ийсас юха а хаьттира цаьрга: «Аша мила лобху?»

Цара жоп делира: «Назартера Ийса», — аьлла. *Яхъьа 18:7*

Оцу дешнаша вайна схъагойту Ийсан мостагIий боьхна хьийзаш хилар, хIунда аьлча Ийсас Шен цхьана дашца лаьтта охъабехкинера уьш.

Барт баккхар

Хилларг кхин болу нах схъалобцуш санна хIума дацара. Адамийн доьхна хьийзар кхин а чIогIа хилира, Ийсас Шена ямартло ен йолчун билгало евза аьлча.

*Ийсас хаьттира: «ЯхIуд, барт а боккхуш, ямарта волуш
ву хьо Адамийн КIантана?»* *Лака 22:48*

*Цу сохьта Ийсана тIе а вахана, цо элира: «Ва устаз!» Цул
таьхъа Цунна барт баьккхира.* *Марк 14:45*

Оцу балхо метгабалийра Ийсан кхиболу мурдаш: Ша-мIа Кипехь тур дара...

*Кхуьнца хилла волчу цхьаммо, тур хъала а даьккхина, динан
коьртачу ден ялхочун лерг, тоьхна, тIерадаьккхира.*

Маттай 26:51

Дарбадар

*Амма Иийсас элира: «Собар де, товар ду!» Цо, куьг Йобьтина,
лерг тодира цу стеган.*

Лака 22:51

Аша оила ейша, оццул Ша гаттавелла хыйззашехь лазийначеран гайгIа беш вара Иийса. Цо товира динан куьйгалхочун кIант. Кипас динарг кхетам боцуш дина хIума дара, оила ца еш дина хIума. Делахь а, мурдаш кIезиг хилла дела, Кипас динарг хазахета, мухха делахь а, иза гIо даккха гIоьртинера. Бакъду, чIерий лацаре хьаьжча, шаьлта лело башха хууш ца хилла иза: коьрта тIе хьажийна шаьлта лергах бен ца кхетта!

Хаттарш, хаттарш...

Иийсас тIаьхо аьллачу дешнех кхета хала хилла.

*ТIаккха Иийсас элира цаьрга: «Талорхо лаца доьлхуш санна,
тарраиший, хьокханаиший ара ма девлла шу Со схьалаца?
Делан цIа чохь хIора дийнахь ца хуьлура Со шуьца, хьехамаш
а беш? ХIетахь ма ца лоцура аш Со? Амма Делан Йозанаш
тIехь яздинарг кхочушхила деза».*

Марк 14:48-49

Делан Дашо даим адаман кьайлаха йолу ойланаш гучуйошу. Нагахь санна оцу бешахь гулбеллачеран ойланаш ян хан хиллехьара, уьш кхетта хир бара, шаьш лелийнарг нийса ца хиларх. Амма оццу хенахь церан цхьа Iалашо бен яцара: Иийса хIаллаквар. И адамаш совцор дацара Иийсан цхьана а кхин болчу инзаречу ницкъо.

Цуьнан мурдаш, кхера а белла, дIасабевддера.

Цу хенахь, Иийса а витина, массо а мурдаш дIасабевдира.

Марк 14:50

*Цул тIаьхьа тIемалоша а, церан коьртачу хьаькамо а, динан
куьйгалхоша схьабахкийтинчу Iаролхоша а Иийса, схьа а
лаьцна, дIавихкира.*

Яхьья 18:12

Иза жимма тамашийна хетара. Иийса Ша бен вацара, ткъа и схьалаца яхийтина эскаран тоба 300 стагана тIера 600 хиллал хила тарлора. И доцург а, цига баьхкина бара яхIудхойн хьаькамаш а, динан куьйгалхой а, ялхой а. Иштта, мостагIий шортта бара, амма уьш шайн ницкъь кхочург хиларх даг чохь

шеко йолуш бара. Цара, го а бина, Ийса д'Авихкира. Иблис-м ша толам баьккхина моьттуш хир ду.

Кхел яле

Ийса динан коьрта да волчу ц'а валийра. Цигахь массо а динан коьрта дай а, баккхийнаш а, Иелам нах а гулбеллера.

Марк 14:53

Ях'уд-махкахь динан кхелаш буьйсанна гуллуш ца хуьлура. Тк'а кхузахь вайна сх'агуш ду кхузтк'е ц'хайтта стаг юк'авогу гулам цу сох'та д'Аболийна хилар, тк'а иштта долчо тоьшалла до, оцу адамаша зулам дан билгал барт бина хилар. Оцу адамийн гуламан болх буьйсанна д'Абах'а кий'ча хиларо кхин а сх'агойту, цара лелораш церан х'аькамаша бохучуьнца ц'х'аьна ца дог'ийла. И кхел'яр нийса ца хилар сх'агуш дара, оцу заманахь кхел'яран низам муха хуьлу башха цахуучарна а. Амма парушхоша оцу гуллакхийн ойла ца йора. Уьш кий'ча бара и бак'онаш ца лара, Ийса шайна новк'ара д'Аваьккхич'х'ана.

Тк'а Ийсана веран кхел ярх'ама, динан коьрта дай а, коьртачу кхеташонехь мел верг а Иза бехке ван бах'ана лохуш бара, амма и бах'ана ца карадора царна. Х'унда аьлча дукх'аьболчара харц тоьшаллаш дора Цунна дуьх'ал, тк'а уьш ц'х'ана ца дог'ура.

Ц'х'аьболчара, х'ала а г'евтина, харц тоьшаллаш деш, элира: «Тхуна хезнера Цо олуш: “Аса адамаша куьйга дина х'ара Делан ц'а доха а дина, кхаа дийнахь кхин тайна долу, куьйга дина доцург д'Ах'оттор ду”, — аьлла».

Амма церан тоьшаллаш а ц'х'аьнадог'уш дацара. Т'аккха динан коьртачу дас, юкк'е д'а а х'оьттина, х'аьттира Ийсага: «Ахь ц'х'а а жоп ма ца ло? Цара Х'буна дуьх'ал тоьшаллаш х'унда до?» — аьлла.

Тк'а Ийса дуьх'ал вист а ца хилира, Цо ц'х'а а жоп ца делира царна.

Марк 14:55-61^а

Х'о Дела вуй?

Юха а динан коьртачу дас х'аьттира Цуьнга: «Х'о вуй Дек'алволчун К'ант? Цо леррина К'ьобалвинарг?»

Марк 14:61^б

И хаттар цхъа чулацам болуш дара: «Хьо Дела ву я вац?»

Иийсас элира: «Со ву. Шуна гур а ву Адамийн Клант Нуьцкъалчу Далла аьтто аглор хигъна Иаш а, стигалан мархашица охъавуссуи а».

Паккха, шена те́ра бедар а ятИийна, динан коьртачу дас элира: «Кхин хIун тешаш оьшу вайна? Хезира-кх шуна И Далла лувийи, шуна муха хета?»*

Цара массара а Иийса веран кхел кьобалийра.

Марк 14:62–64

*Иийсана бехк ца бира, Цо Иеса къамел дина аьлла. Цунна бехк бира, Ша Дела хилар аьлла. Динан куьйгалхоша тешара, Иза адам бен вацара. Цундела цара моьттура, Иза Дела ца вешаш олура.

Динан куьйгалхо волу Каиапа дика кхетара Иийсас аьлла-чух. Иийсас Ша Дела ву элира. Дела сийсазвоккхуш долу хIума — иза Дела емалвар лоруш дара. Муьлххачу а стага Ша Дела ву аьлча, иза Далла дуьхьалваьлларг лорура. Ткъа Иийса массо а санна вацара — Иза Дела вара! Амма я Каиапа а, я яхIудхойн кхиболу баьччанаш а Цунах ца тешара. Цундела цара Иза вен кхел йира. Амма цхъа хIума дара новкъарло еш: синедрионан бакьо яцара стаг вен кхел ян. И бакьо римхойн Иедалан яра.

2. ЖIарах дIатохар

Буьйсанна кхелъяр Иедало магош дацара, цундела синедрион юха гулъелира са ма тессина, Иийсана кхелъяр хила ма-деззара хилийтархъама. Оцу хенахь Иийса чIогIа гIелвелла хила тарло: Цо са хилалц наб ца йинера, цу гIе Цунна къиза йиттинера, Иза «кхузахь коьрта мила ву» кхетийтархъама.

Цул тIавхъа берриг а церан гулам, хъала а гIавттина, Иийса а эцна, Пулатана тIе бахара.

Лака 23:1

Понти Пулат

ЯхIуд-мехкан кхелан дукхахьолахь бакьо яцара стаг вер кхайкхо: и дан римхошкара пурба дезара. И бакьо яккха царна Понти Пулат оьшура. Риман империн Иедало ЯхIуд-махкахь олалла дан хIюттийна вара иза. Цу гIе, яхIудхошна хаьара, иза башха доьналла долуш воцийла, иза жимма охъатаIо гертара уьш.

Цигахь Иза бехке ван хИиттира уьш: «Тхуна хIара стаг нах карзахдохуш вуьйла хиъна. Кхо паччахьана ял ма ло боху, Ша Дала Леррина Къобалвинарг ву боху, ткъа иза паччахь ву бохург ду».
Лака 23:2

Иийсас Шена тIаьхьахИиттинчаьрга цкъа а ял дIа мало ца олура. Цул совнаха, нийсса пурх дерг дуьйцура, цара аьшпаш буьттура. Амма Иийса бехкеозош болчара вуно дукха хьехамаш лар ца бора, цундела хIинца деш долу харцгоьшалла дар царна хIумма а хала дацара. Ткъа вукху агIор ладоьгIча, Иийсас тIечIагIдеш ма-дара, Ша КIЕЛХЪАРДОХУРГ ву бохуш!

Пулата хаьттира Цуьнга: «Хьо жуьгтийн къоман Паччахь ву?»
Лака 23:3^a

Иийсас жоп делира: «Сан Пачхьалкх кху дуьненара яц. Нагахь Сан Пачхьалкх кху дуьненара елахьара, Сан ялхой, Со динан куьйгалхойн кара ца вахийта, Сан дуьхьа летар бара. Ткъа хIинца Сан пачхьалкх кхузара яц».
Яхьъя 18:36

Иийсас адамийн дегнаш чохь паччахьалла дар дIадола-деллера. Иза римхойн империна кхераме дацара.

ТIаккха Пулата элира Иийсага: «Хетарехь, Хьо хIетте а Паччахь ву-кх?»

Иийсас жоп делира: «Ахь боху-кх Со Паччахь ву. Со кху дуьнен чу веана бакъдолчух тоьшалла дархьама. Муьлххачо а, ша билггал бакъдолчух волчо, ладугIу Сан озе».

Цунна дуьхьал Пулата хаьттира: «Билггал бакъдерг хIун ду?»
Яхьъя 18:37–38^a

Адамаша тахана а до и хаттар. Пулатана башха оьшуш дацара оцу хаттарна луш долу жоп. Иза хьежа а ца хьийжира Иийсас жоп даларе.

Иза а аьлла, Пулат юха динан куьйгалхошна тIевахара. Цо элира: «Цуьнан бехк болуш цхьа а хIума ца го суна».

Яхьъя 18:38^b

Пудат сацам барна тIера дIавелира

Пилат ца тешара динан куьйгалхойх. Иза кхетара, римхоша дIахIоттийна волу дела яхIудхошна ша ца везийла. И доцург а, цунна хаьара, уьш ял яккхаран бала болуш боцийла. Синедрионан кхин бахьана хила тарлора Иийса вен.

*Тлаккха Пулата динан коьртачу дайшка а, халкъе а
дIахайтира: «И стаг бехке ван цхьа а бахъана дац сан».*

*Амма цара юх-юха а бохура: «Шен хьехамашца халкъ берриг
а ЯхIуд-махкахь меттахдаьккхина Кхо. Вола Галилайхь
волавелла, ткъа хIинца кхуза а кхаьчна». И дешнаш а хезна,
Пулата хаьттира: «ХIара стаг галилайхо ву?» — аьлла.*

*Ткъа шена Иийса ХIародан куьйга кIел болчу махкара вуь
хигъча, цо Иза цу хенахь Ярушалайме веана волчу ХIародана
тIе хьажийра.* Лака 23:4–7

Пулатан тоьал бакьонаш яра Иийсан дов хатта, делахь а и гIуллакх кхераме дара. Иийса бехкевора, Цо халкъ Iедална дуьхьал гIаттамна кечдеш ду бохуш. Ткъа Цо баккъалла а халкъ гIаттамна кечдеш делахь, хIун дан деза? Иза хазаетар дацара римхойн хаькамашна. Пулата сацам бира и гIуллакх ХIарод-паччахье дIадала. ХIарод цуьнан доттагIа вацара, цундела сацам бира и гIуллакх цунна гIедилла.

ХIарод Антипа

ХIарод Антипа Сийлахьчу ХIародан кIант вара. Римхойн марионетка волу иза гIехьачул хIума карахь долуш вара. Иийса Галилай-махкара схьаваьлла вара. Оцу махкахь кхел ян бакьо яра ХIарод Антипан. ХIарод Ярушалайме веана вара Пасахьан дезачу деношкахь.

*Иийса гича, чIогIа самукъаделира ХIародан, хIунда аьлча дукха
хенахь дуьйна Иза ган лууш ша волу дела. Цунна Иийсах лаьцна
дукха хIуманаш хезнера, цундела Цуьнгара цхьа тамашийна
болх ган лууш вара иза.*

*Цо Иийсага дуккха а хеттарш дира, амма Вукхо цхьа а жоп
ца делира.* Лака 23:8–9

Вистцахилар

Иийсана хаьара, ХIародан бакьдерг хаа Iалашо йоцийла. ХIародна самукъадалар доцурт, кхин цхьа а хIума ца лаьара. Цо ладовгIура Иийсас инзаре хIума гайтаре, амма даггара болу ларам Цуьнга бацара цуьнан. Иийсас жоп ца делира цунна. Цунна вистцахилар гIолехь хийтира.

Динан коьрта дай а, Јелам нах а бара цигахь, шайн ма-хуьллу Иийса бехке веш.

ХIарода а, цуьнан тIемалоша а, бела а бийлина, доггах Иийса сийсаз а вина, Цунна тIе дезачу, лепачу КIадин оба а кхоьллина, Иза Пулат волчу ДIахьажийра.

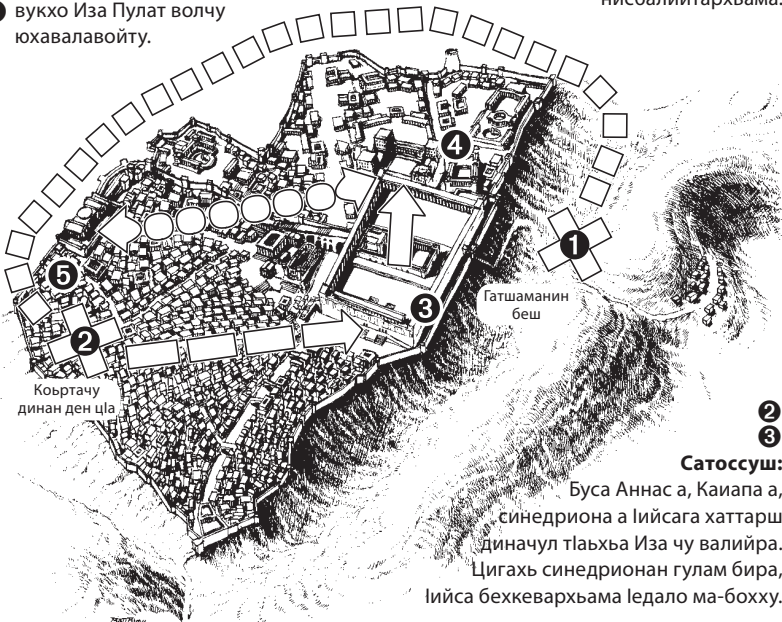
ХIинццали цхьа ши мостагIа хилла волу Пулат а, ХIарод а цу дийнахь ши доттагIа хилира. Лака 23:10–12

«ЖIарах дIатоха Иза!»

Иза схьалаьцначул тIаьхьа Иийсана пхобазза кхел йира — кхузза яхIудхоша, шозза римхоша. Ялхалга кхел тIаьхьара хила езара. Оцу хенахь Иийсана кхел йо боху хаам гIала мел ю дIасабаьржинера. ХIинца иза бехкевеш динан куьйгалхой а, синедрион а хилла ца Iара. Царна тIетайнера дуккха а боду гIалин бахархой, масех де хьалха «ХIашанна» — бохуш,

- ③ Сатесначул тIаьхьа. Иийса римхойн
- ④ резиденци валийна, Иза Понти Пулатана хьалха дIахIотгорхьама.
- ④ **Иуйре.** Пулата Иийса ХIарод-паччахьна тIе давуьгуйту, тIкьа
- ⑤ вукхо Иза Пулат волчу юхавалавойту.

- ① **Буйса. Иийса схьалаьцна.** Гатшаманин бешахь. Иза динан куьйгалхочун цIа чу валийна. Хила тарло, Иза кьилбаседехьа болчу пенна тIехьахула валийна хилла, Делан цIа чу богурш дуьхьал цIа нисбалийтархьама.

маьхьарий хьекхна болу. Ткъа хИнца цара: «ЖIарах дIатоха Иза!» — бохура. Пулат холчу хIоьттинера. Иийсах лаьцна дукха мел хаьа, иза кхетара оцу Адамца тамашийна хIуманаш хилар.

Пулат мехкан кхеташонехь Iаш волчу хенахь цуьнга шен хIусамненера хабар кхечира: «Цу Делан лаамехь волчунна кхел ечуьра юьстахвалахьара хьо, хIунда аьлча дIаяханчу буса аса Иза бахьана долуш гIенах чIогIа бала хьийгира», — аьлла.
Маттай 27:19

Амма Пулат шен зудчун долу доьналла долуш вацара. Иза халкъо бохучунна тIетайра. Ма хазаетта хир ду Иийсан валаре сатуьйсусх долчу иблисана.

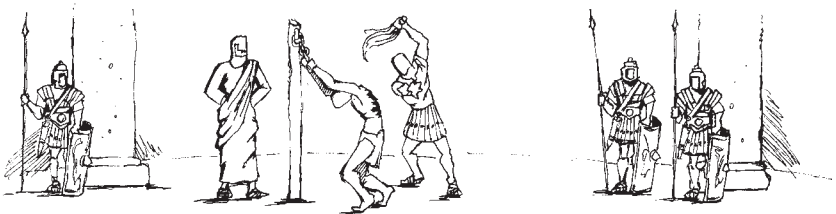
Пулата динан дайшка а, хьаькамашка а, халкъе а, схьа а кхайкхина, элира: «ХIара стаг халкъ карзахдоккху аьлла, валийна аш суна тIе. Шу а долчоьх ас Цуьнга барт хьаьттина, амма аш Цуьнан бехк беш тIедожийнарг суна гучу ца дели. ХIародана а ца карийна Цуьнан бехк болуш хIумма а, цундела цо юхавайитина Иза. Шуна ма-гарра, Цо хIумма ца дина Иза вен бахьана хилал. Ас, вай деш ма-хиллара, шодмаш а еттийтина, дIахоьцур ву Иза».
Лака 23:13–16

Шед еттар

Я ХIароде а, я Пулате а бехке ца валора Иийса, Иза вен кхел ян хьакъ долуш ву аьлла. Цундела цо сацам бира цхьа некъ бало.

1. Иийсана шодмаш еттийтар.

Пулата омра дира, Иийсана шед етта аьлла. И шед иштта яра: цхьана тIожана тIе тIаьрсиган доьхканаш доьхкура, ткъа хIора доьхканан чаккхенехь кагйина даьлахк я эчиг доьхкура. Бехкевинчун куьйгаш цуьнан коьртал лакхахь бIогIамах дIадоьхкура, тIаккха цуьнан букъ етта буьззина биллина хуьлура. Иштта таIзар чIогIа кьиза дара, дукхахдерш, иштта кьизалла ла а ца лой, адамаш лара.

Иедалехь шед еттар магадора, бехке ву аьлла кхел йина-чунна. Ткъа Пулата ша ма элира, Иза бехке вац аьлла. И шед еттар чоьга къиза таьзар долу дела, Пулата сатуьйсуре, Иийсан мостагийн дералла цу тӀехь соцур ю, тӀаккха Иийса дӀахобцийла хир ду бохуш.

2. Иийса дӀахецар.

Римхойн меттигерачу ладаташца магадора, Пасахьан деза денош долу дела, кхел йиначарах цхьаь дӀахецар. Пулатан дегайовхо яра, шед йиттинчул тӀаьхьа, Иийса дӀахобцур ву аьлла. Амма дарьеллачу тобан цхьа ойла яра:

Амма массо а цхьаьний маьхьарий хьекха буйьлабелира: «Ве Иза! Барраб тхуна схьахеца!» — бохуш. (Барраб стаг верна а, лалахь зулам эккхийтарна а чувобьлина вара.) Лука 23:18–19

Пулатана луург аьттехьа а ца дитира халкъо. Цара адамаш дойуш а, римхошна дувьхал пӀаттаме кхойкхуш а волу Барраб дӀахеца элира.

Пулата, Иийса дӀахеца лууш, кхин цкъа а хаьттира халкъе. Амма хьовкхуш маьхьарий дара: «ЖӀарах дӀатоха Иза! ЖӀарах дӀатоха Иза!» — бохуш.

Пулата кхозлагӀа а хаьттира: «ХӀунда? Цо хӀун зулам дина те? Иза вен Цуьнгара даьлла цхьа а хӀума ца карийна суна. Ас шодмаш а еттийтина, дӀахобцур ву Иза!» Лука 23:20–22

ТӀаккха Пулата омра дира, Иийса дӀа а вигий, Цунна шодмаш етта аьлла. Яхьва 19:1

ХӀара дерриг а хилале, ворхӀ бӀе шо хьалха ЕшаӀ-ЯхӀу-пайхамара иштта яздинера:

Иза гина, дукха адам инзардаьллера, хӀунда аьлча цхьана а адаман йоцучу кепара цӀармата дара Цуьнан сибат, цхьана а стеган ца хуьлу хатӀ дара Цуьнан.

ЕшаӀ-ЯхӀу 52:14

Иийсана чоьга йиттинера, цуьнга хьажар а кхераме дара, амма салташна иза кӀезиг хийтира, царна жимма самукьадаккха дагадеара.

Ткъа тӀемалоша, коканийн коьллек кочар а дувьцина, иза Иийсан коьрта тӀе диллира. Ткъа Иийсана цӀен бос болу оба тӀекхобьллера. Цул тӀаьхьа, Иийсана тӀе а хӀуьттуйш, наха

олура: «Декъала хуьлда жуьгтийн къоман Паччахь!» Ттаккха
цара Цуьнан юьхь тIе еттар. Яхьъя 19:2–3

И хIума Пулата леладе аьлла дацара. Дукхахьолахь цIен
духар паччахьаша леладора, ткъа коканийн таж тиллар — иза
къиза белам бара. Иза чIогIа хала дара лан.

Амма, хIара дерг хилале, ворхI бIе шо хьалха ЕшаI-ЯхIу-
пайхамара иштта аьллера:

Нах ца баьшина а, наха дIа тесна а вара Иза ...вай Цунах
хама а ца бинера. ЕшаI-ЯхIу 53:3

Юха а араваьлла, Пулата элира цаьрга: «ХIинца аса аравоккху
ХIара шуна хьалха, сайна Кхуьнгара даьлла цхьа а бехк болу
хIума ца карийна аьлла, шуна хайитархьама». Ттаккха,
коьрта тIехь коьлlex дуьйцина кочар а долуш, тIе цIен
духар дуьйхина волу Иийса гIишло чубра аравелира. Пулата
нахе элира: «ХIара ву и Стаг». Яхьъя 19:4–5

Цхьанхьа деган кIоргтенехь Пулат кхеташ хилла хила
тарло ша лелориг нийса ца хиларх. Шеко яц, цунна хетара,
и лазийна, къизалла тIехь лелийна волу стаг гича, адамашна
цунах къахетар ду аьлла. Амма иштта ца хилира.

Иийса шайна гича, динан коьртачу дайша а, гIаролхоша а
маьхьарий хьаькхира: «ЖIарах дIатоха Иза! ЖIарах дIатоха
Иза!» — бохуш.

Ттаккха Пулата элира цаьрга: «Схьа а эций, шаьш дIатоха
Иза, хIунда аьлча суна Цуьнгара баьлла цхьа а бехк ца го». Яхьъя 19:6

Пулдат чIогIа дика кхетара, цара иза дийр доцийла.
ЯхIудхойн кхелан бакъо яцара стаг вен кхел ян.

Делан КIант

Ткъа динан куьйгалхоша элира Пулате: «Тхан товрат-
хьехамаш бу, цу хьехамашца доьзча, Иза вала веза, **Цо Ша
Делан КIант ву боху дела**».

Пулатана и дешнаш хезча, иза кхин тIе а кхеравелира. Цо,
юха а гIалин гIишло чу ваьлла, Иийсага хьаьттира: «Хьо мичара
ву?» — аьлла... Яхьъя 19:7–9^a

Пулатана хууш дара Иийса Галилай-махкара схъаваьлла хилар, цундела вахийтинера цо Иза ХIародана тIе. Пулата юха а хобьту Иийсага: мичара ву Хьо. Цхьа а тайпана шеко яц, Пулатана атта дацара: оцу стага Ша Дела ву ма бохура. Грекахой тешара, деланаш Олимплам тIера охьабуьссуш хиларх, адамашца гергарло тасархьама. Хила тарло, Пулатана Иийса а царах цхьаь ву мобьтуш хилла хилар. Иза, кхинберш санна, зуламхо вацара. Цо цецбохура кхелъечохь Шен леларца. *Мичара ву Хьо, баккъалла а, Иийса?*

...Ткъа Иийсас цуьнга жоп ца делира. ТIаккха Пулата элира Иийсага: «Собга а эр дацара Ахьа? Ткъа Хьуна ца хаьа, сан карахь дуйла, сайна лаахь, Хьо ДIахеца а, сайна лаахь, Хьо ЖIарах дIатохийта а?»

Иийсас жоп делира цуьнга: «Суна тIехь цхьана а тайпана олалла хир дацара хьан, хьуна иза лакхара делла дацахьара. Ткъа цундела Со хьобга ДIавеллачунна тIехь кхин а сов къа ду».

Цу хенахь дуййна Пулат Иийса ДIахеца бахьана лобхуш вара. Амма наха, маьхьарий хьобкхуш, бохура: «Нагахь ахьа Иза ДIахецахь, хьо Рим-мехкан паччахьан доттагIа вац. Муьлхха а шех паччахь веш верг Рим-мехкан паччахьан мостагIа ву».

И дешнаш хезча, Пулат, Иийса ара а ваьккхина, Литхьасторта олучу, Iебархойн маттахь Габбата цIе йолчу меттигехь кхел ян охьахиира. И дерриге а пIераскан дийнахь дара, Пасахьан деза де хила дезачу кIирнах. Делкъахан а яра цу хенахь...

Яхьъя 19:9^б-14^а

Пасахьан де тIекхачале долу пIераскан де — иза уьстагI сагIина боь де ду.

...ТIаккха: «ХIан, ХIара ву шуна шун Паччахь!» — элира Пулата нахе.

ТIаккха цара маьхьарий хьобкхура: «ДIаваккха Иза! ДIаваккха! ЖIарах дIатоха Иза!» — бохуш.

Пулата элира цаьрга: «Ва шун Паччахь ЖIарах дIатоха веза ас?»

Динан коьртачу дайша жоп делира: «Вац тхан кхин паччахь Рим-мехкан тхешан паччахь воцург». Яхъя 19:14⁶–15

Иштта Исраилан халкъ тIаьххьаре а Шайн Паччахьах дIа-дирзира. Делан метта исраилхоша римхойн ялгулиййриг дIахIоттийра.

ТIаккха Пулата царга дIавелира Ийса, Иза жIарах дIатохийтархьама. Иштта Ийса, схьа а лаьцна, дIавигира цара. Ша бахьа беа жIаран бIогIам ги а боьллина, «туьтанан меттиг» олучу меттиге дIаволавелира Ийса (Ебархойн маттахь и меттиг «Галгатхьа» олуш ю)⁷. Цигахь Ийса жIарах дIатуьйхира цара. Ийсаца цхьаьна кхин а ши стаг вара жIарех дIатоьхна, Ийса юккъехь а волуш, Цунна дехьа а, сехьа а агIор. Яхъя 19:16–18

ЖIарах дIатохар

ЖIарах дIатохар — римхойн Iедалехь стаг вер дара. ЖIарах дIатоха магабора ладаме боцчу юкъяра леш, зуламхой. Оцу хенахь жIарах дIатохар сиха-сиха нислора. Историс тоьшалла до, жIарах дIатоьхна цхьана дийнахь бIе а стаг хуьлура бохуш. Талларо схьагайтира, жIарах тохар масех тайпана хилла хилар.

Дитта тIехь. Вен кечвинарг букъ диттехьа а болуш дIавоьхкуш хилла, гаьннаш ма довлара. Хьалхарчу бIешаран историко Иосипа тоьшалла до, римхойн салташа ийисархой, муьлххачу агIор ког-куьг дерзош, жIарах дIатухуш хилла хилар⁸.

БIогIам тIехь. Зуламхо ирхьуллуш хилла нийсачу бIогIам тIехь. Цуьнан куьйгаш кортана тIехула хьостамашца дIатухуш хилла.

Чучча раз вовшактесначу шина гуркхана тIехь. Кхелйинчун дегI шина бIогIамах йинчу жIарах дIатухуш хилла когаш а, куьйгаш а дIаса а дахийтина.

Т-элпах тера йолчу жIара тIехь (нийсачу бIогIам тIехула пурх тоьхна кхин бIогIам болуш). Ишттаниг дукхакьолахь хуьлура. Ши куьг тIехуларчу бIогIамца дIаса а дохуйтий, дIатухура.

Вайна массарна евзаш йолчу жIарин кепехь вовшактесначу бIогIамаш тIехь. Иштта бойуш хилла уггар а зуламенаш. БIогIаман буьххье у тухуш хилла. Унна тIе дIаяздеш хилла стага динчу зуламах

лаьчна, стенна бехкевеш ву зуламхо да а хоуьйтуш.
Иштга жIарах тоьхнера Иийса а.

Бехкеверг, дукхахьолахь верзина а воккхий, дIатухура жIарах. **Адаман куьгаш а, когаш а ирх-пурх долчу бIо-гIамех дIатухура хьостамашца.**

ХIара хилале, цхьа эзар шо хьалха Дауд-пайхамарна тIедиллинера Дала Иийсан Iожаллах лаьчна назма яздар. Дауда оцу назмана чохь Делан Шен дешнаш даладо⁴:

...Цара цергаи чекхъяхна сан куьйгех а, когех а. Ерриг а даьIахкаш ягаръялур ю сан. Нах, суна тIе а хьобжуш, боьлу сох.

Забур 21:17–18

И назма римхоша паччахьалла дале дуккха а хьалха яьккхина яра, 800 шо гергга хьалха жIарах дIатохар юкъа-даккхале хьалха а дара иза.

Вайн заманахь а иштга адам дер утгар а къиза адам дер лоруш ду. Иштга Iожалла яхлора. Наггахь кхелйинарш жIара тIехь масех дийнахь дийна буьсура. Эххар а уьш, са а дукълой, лара. ДIасадаржийначу куьйгаш тIехь охьаоллавелла волуш садеIа чIоIа хала хуьлура. Хьостамашца дIатоьхна куьг-ког, меттах даьккхича, чIоIа лозура. Ткъа меттахъхьан йиш ца хиларо а, лазаро а адам даларна тIе даладора.

Цул сов, чIоIа ницкъбора хьогалло а, йовхоно а. Ткъа буьйлабелла деларш и дерриг а ган а, беламе даккха а боIура.

Пулата, дечиган уьнан юьхкана тIе йоза а яздина, иза жIаран бIоIам тIе дIатохийтира. Цу тIехь яздина дара: «Назартера Иийса, жуьгтийн къоман Паччахь».

И яздина дерг дукхах болчу наха дийшира, хIунда аьлча Иийса жIарах дIатоьхна йолу и меттиг гIалина генахь йоццуш яра. И яздинарг кхаа маттахь дара: жуьгтийн, римхойн, грекийн меттанашкахь.

Динан коьртачу дайша элира Пулате: «Иштта ма язде <Жуьгтийн къоман Паччахь>, — аьлла. Амма язде иштта: <Цо боху, Со Жуьгтийн къоман Паччахь ву>».

Пулата элира: «Ас яздинарг яздина даьлла». Яхъья 19:19–22

Иийса жIарах дIатоьхна бевлча, тIемалоша Цуьнан тIеюху хIуманаш схьа а эцна, уьш деа декъе йийкътира, хIора

Темалочунна цхъацца дакъа а луш. Ийсан чухула юху еха коч а яра цигахъ. И коч тегна а йоцуш, лакхара охъакхаччалц, дийнна кIадих йина яра. Таккха Темалоша вовшашка элира: «ХIара коч этIор яц вай. ХIокхунна кхаж а тесна, и хъанна кхочу хъовсур ду вай».

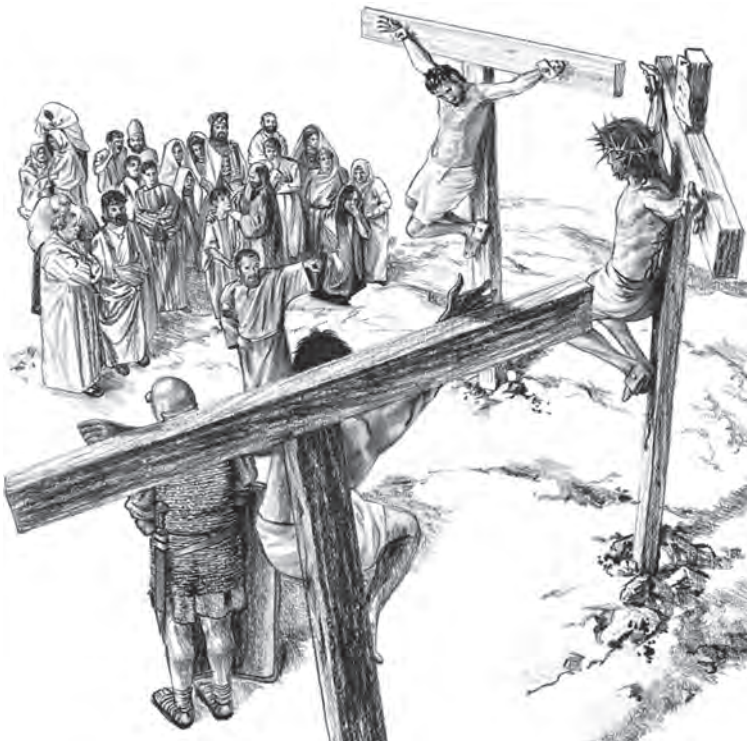
Яхъъя 19:23–24^а

Салтий Гадбахана ловзура, шаьш цIий Ианор дицдалиятархъама. Ийса волчу жIара кIел а хевшина, шайн коьрта тIе туьллучу аьчка куйн чохъ даьлахкийн гIулгаш а кхуьссуш Iачу царна хъане а ца хъара, шаьш дукха хъалха схъааьлла болу хаам кхочушбеш хилар.

Дерриг а иштта хила а хилира, Делан Йозанашна тIехъ яздинарг кхочушдеш:

«Цара вовшашлахъ йийкъира Сан тIеюху хIуманаш, кхаж а тесира цара, Сан коч хъанна кхочу хъожуш». Темалоша иза иштта дан а дира.

Яхъъя 19:24^б, дуста Забур 21:19

*Нах, дла а хиттина, хъобжуш лаьттара. Хъаькамаш
Цунах боьлура: «Кхиберш кIелхъарбоху Цо! ХIинца
Ша кIелхъарваккха, нагахь Иза Дала леррина
Къобалвинарг велахь!»*
Лака 23:35

Итт бIе шо хьалха Дауд-паччахьа яздинера, ВОГИР ВУ АЪЛ-
ЛА ВОЛУ КIЕЛХЪАРДОХУРГ беламе ваьккхина хир ву аьлла.

*Ткъа со-м, адам а доцуш, нIаьна санна ву. Адамийн дог долу
сох, халкъана дегаза хета со. Со гуш болу берриш а кхаьрда
сох. Цара кортош а лестош, кхиссарш йо...* Забур 21:7–8

Даудан назмана юкъахь ур-аттала наха Цунах буьйлуш
аьлла долу дешнаш а тIехь ду.

*Везачу Элах тешна ма вара иза — Цо иза кIелхъарваккха
веза-кх. Везачу Эло иза паргIатвоккхийла, Ша цунна реза
велахь.* Забур 21:9

*Темалой а бара уллохь лаьтташ, бела а боьлуш. Цара Иийсага
кемсийн къонза кховдийра: «Хьо кIелхъарваккха, нагахь Хьо
жуьгтийн къоман Паччахь велахь!» — аьлла.*

*ЖIарах дIатобхначу цхьана талорхочо Иийса сийсазвеш
бохура: «Хьо Дала Леррина Къобалвинарг вац? Хьо а, тхо
а кIелхъардаха!»*

*ШолгIачо шен накъост сецавора: «Делах ца кхоьру хьо? Иза
таIзар дац хьуна динарг а? Вайшинна дина таIзар нийса,
догIуш дина ду, ткъа кху стеган цхьа а бехк бац».*

*Цо элира Иийсага: «Иийса, со дагавайиталахь, Айхьа Хьайн
Олалла кхочушдеш».*

*ТIаккха Иийсас элира цуьнга: «Билгала боху хьоьга: тахана
Совца ялсаманехь хир ву хьо».* Лака 23:36–37, 39–43

Иийсас талорхочунна дош делира, шаьшшиь велча, шайн
синош ялсаманехь цхьаьнакхетар ду аьлла. Цуьнан иштта
олийла дара, и зуламхо Шех тешийла Шена хаьа дела. Иза
тешара, Иийсас ша кIелхъарвоккхург хиларх, ша летийна къи-
нош бахьана долуш тIейогIучу Южаллах.

*Дийнан делкъа хан еара. Лаьтта тIе цIеххьана бода беара,
иза кхаа сохьтехь лаьттира.* Лака 23:44

Делкъал тIаьхъа кхо сахът долучу хенахъ, Иийсас чIогIа мохъ туьйхира: «Элой, Элой, лема сабахътани?» Цу дешнийн маьIна иштта ду: «Ва Сан Дела! Со хIунда вити Ахъ?».

Марк 15:34

ХIара хIума хилале, эзар шо хьалха Дауд-паччахъа яздина дара, КIЕЛХЪАРВОККХУЧО хIара дешнаш эр ду аьлла.

Ва Сан Дела! Со хIунда вити Ахъ?

Забур 21:2

Иийсан иштта айдина ала билггала бахъана дара. ТейогIучу агIонашкахъ хуур ду вайна и хIун бахъана хилла. Хала ду юха-юха жамI дан Иийсас Шен дахаран тIаьхъарчу миноташкахъ жIара тIехъ диначун. Делан Йозанашкахъ яздина ма-дарра:

Иийсас чIогIа мохъ туьйхира: «Дада! Сайн са Хъан кара дIало Ас!» ...«Кхочушхилла!» ТIаккха, корта охъа а оллийна, Шен са дIаделира Цо.

Лака 23:46^а, Яхъья 19:30^б

ХIеттахъ Делан цIийнан чохъ, уггар езачу човнна дурьхьал обьлина кирхъа лакхара дубйна лаха кхаччалц декъаделира.

Марк 15:38

Иийса велира. Хала кхетийла дац, мел хазаетта хир ду зуламхойн пачхьалкхана⁵. Иблис шен жинашца, толам шайш баьккхина бохуш, дздеш бара, царна дагадеанчул а дика дIадирзинера и гIуллакх. Царна хетара, шайш Дела вийна. **ВОУЬИТУР ВУ АЬЛЛА ВОЛУ КIЕЛХЪАРДОХУРГ** велла ма вара! Амма иблис синтем боцуш дара, цхьацца хIуманаш бахъана долуш.

ХIунда даьтIа Делан цIа чурьа кирхъа лакхара дубйна охьакхаччалц?

ХIунда элира Иийсас: «Кхочушхилла!»?

ДатIийна кирхъа

Дагадоуьитур вай: Делан ЦIа чохъ ширачу четар чохъ кхочушдеш хилла гIуллакх дора, и цIа, четар санна, цхьана меттера кхечанхъа дIасацадаккхар бен башхалла йоцуш. Цу кирхъано Еза меттиг Утгар а Езачух дIакъастайора. ЧIогIа доккха бахъана хила деза иза датIо.

Делан Йозанаш тIехъ яздина ма-хиллара, оцу кирхъано, уггар а хьалха, адаман бIаьрг ца кхетуьитур Утгар а Езачу

чоьнах. Оцу чу хьажар валар санна ларалуш дара. Дуккха а бӀешераш хьалха Дала Муса-пайхамаре иштта аьллера:

*Везачу Эло Мусага элира: «Хьайн вешига АхӀароне дӀаала, шена дага мел деанчу хенахь **Делан четаран кирхьана тӀехьа йолчу уггар езачу меттиге** ма зӀо. Цигахь лаьттаху бартбаран тӀорказан негӀарна хьалха иза веача, **АхӀарон вала мега**, хӀунда аьлча кььинош дӀадахаран негӀарна тӀехула йолчу мархина юккьехь **Со гучуволу**».* Тамалъяр 16:2

И доцург а, и кирхьа датӀо чӀотга хала дара. Хууш ду, цуьнан йохалла 18 метр, шоралла — 9 метр яра, ткьа цуьнан стоммалла адаман куьйге кхоччуш яра, аьлча а, 10-х сантиметр. Эххар а, кирхьа лакхара охьакхаччалц датӀар цхьа маьӀна долуш дара: кирхьа Дала датӀийна, адамо ца датӀийна⁶.

Ийса, яхӀудхойн хенаца лерича, дийнахь кхо сахьт долуш веллера. Оцу хенахь Делан цӀа чохь дуккха а динан дай хила безара: иза суьйренан сагӀа доккху хан яра, и сагӀанаш дохуш Ӏахаршна урс хьокхура. И доцург а, иза Пасахьан дезде дара. Кирхьа датӀор цхьаннах а кьайладолийла дацара: вуно дукха адам гуделла дара, ткьа и гӀуллакх инзаречарах а дара, иза дицдойла а дацара.

Оцу хиллачун маьӀна доцца аьлча иштта ду:

Кхочушхилла!

И дош грекийн маттахь *tetelestai* боху дош ду. Цуьнан масех маьйна ду. Вай дуййцучуьнца догӀуш цуьнан кхо маьйна ду⁷.

1. Иштта дош лено шен олахочунна хьалха, ша цхьа гӀуллакх дина ваьлла хилар дӀахоуьйтуш, олура: «Ахь суна тебиллина болх кхочушбина», — олуш.
2. И доцург а, и дош дукха юкьадаладора йохка-эцар лелош. Оцу дашца хаам бора вовшашна юкьахь цхьа а декхар доцийла. Таьхьара а декхаран дисина дакъа дӀаделча, ала мегаш дара: «*Tetelestai*». Оцу дашо бохура: «Декхар дӀаделла». Схьакарийна шира распискаш ю. Царна теьхь декхар кхочуш дӀаделла хиларан билгалонна яздина ду: «*Tetelestai*».
3. Сагина лерина Iахар харжар чӀога лараме гӀуллакх дара. И хоржуш, жана юкьахь цхьа а сакхт доцу Iахар лохура. Иштта Iахар схьакарийча, олура «*Tetelestai*», — «ГӀуллакх чекхдаьлла».

Цундела Ийсас аьллачу оцу дешан иштта маьйна дара: «Ахь Суна тебиллина болх чекхбаьккхина, декхар дӀаделла, сагина лерина Iахар карийна!»

Делан Иозанаш теьхь Ийсас айдинчу озаца аьлла боху: «Кхочушхилла!»

Дерриг иза гинчу тӀеман хьаькамо, Далла хастам а бина, элира: «И стаг билггала Делан лаамехь вара!» Лака 23:47

Ийсас иштта аьлча, бӀе салтичунна теьхь хьаькам волчунна (центурион олу цунах) уггар а хьалха хезира Цо аьлларг. ХӀунда аьлча, ша эскаран белхало воу дела, цунна дика евзара эшийначу стеган узаран а, толам баьккхинчу стеган айдинчу озан а башхалла.

Хьовса баьккина нах, чӀога халахеташ, гӀаьгӀанца некха тӀе куьйгаш а детташ, юхабирзира. Амма Ийса везарш, Галилайра дуййна Цунна тӀаьхьа баьккина зударий а тӀеьхь, геннара хьовжуш лаьттара. Лака 23:48–49

И дерриг пӀераскан дийнахь хиларна, догӀмаш жӀарана тӀеьхь дита ца лаьара динан куьйгалхошна, хӀунда аьлча тӀедогӀуш Далла лерина шобтан де дара. Ткъа цу шобтан дийнахь доккха

*деза де долу дела, цара Пулате дийхира, жIарах дIатобхна
болчеран настариш каг а йина, жIариш тIера церан догIмаш
дIадахийтахъара аьлла.* Яхъья 19:31

Кегйна настариш

ДIадобдурa Пасахъан дезачу денойн кIира. Ийса вер дезачу денойн юккъе нисделира. Динан дайшна лаъара, кхеле озийнариш сихха белла дабовлар, дезденошна новкъарло ца еш. Цундела цара салташка дийхира, жIарах дIатобхначеран настариш кегъе аьлла. Иза дора, жIарах дIатобхначун, хъала а айавелла, садеIар ца нисдалиитархъама. ЖIара тIехъ верг са ца даIадаларна, я голаш йохийча, чоIга лазар тIедар бахъана а хIуттий, леш хуьлура.

*Иштта тIемалоша, схъа а баьхкина, Ийсана цхъацIа агIор
дIатобхначеран настариш кегйира. Ткъа Ийсана тIебахча,
Иза дIакхелханий а гина, Цуьнан настариш ца кегйира цара.
Ткъа тIемалойх цхъаммо шегара **гоьмукъ** туьйхира Ийсан
агIонах, пIендарина юккъе. Цу сохъта цIий а, хи а охъадахара.
И хилларг гиначо тоьшалла дина, шу а цунах тешийтархъа-
ма. Ткъа цуьнан тоьшалла бакъ а ду, цунна ша бакъдерг
бохий а хаьа. Иза хилла дIахIоьттира, Делан Йозанаиш тIехъ
яздина дерг кхочушхилийтархъама: «Цуьнан цхъа а даьIах
кагйна хир яц», — аьлла. Делан Йозанийн кхечу меттехъ
кхин а аьлла ду: «Шаьш дегIах гоьмукъ чекхбаьккхиначуьн-
га хъовсур бу уьш».*

Яхъья 19:32–37

3. ДIаволлар а, денвалар а

Шерасканан де дIадолуш

*Цул тIаьхъа Рамат цIе йолчу гIалара а волуш, динан
куьйгалхойх ша ца вахъарна, Ийсан къайлаха мурд а волуш
волчу Юсуна Пулате дийхира, Ийсан дегI жIара тIера
схъадаккха шена бакъо ялар. Пулата и дан бакъо елира
Юсупна. Паккха цо, вахана, и дегI жIара тIера схъадаьккхира.
Хъалха, буьйсанна Ийса волчу а обхуш, Цуьнца къамел дина
волу Нукха-Демис веара Юсупца цига. Нукха-Демис шеца
кхузткъе итт **герка** гергга хаза хъожа йогIу деза хъакхариш*

а, сарап олу молха а, цхъаьна а тоьхна, схъадеанера. Цара, Ийсан дакъа схъа а эцна, Иза хаза хьожа йогӀу хьакхарш хъаькхна долчу кӀади юкъа хьарчийра, жуьгтийн ледалехъ стаг дӀавуллаш ма-дарра.

Ийса жӀарах дӀатоьхначу меттигна юххехъ беш яра. Цу бешахъ яьккхина, шена чу хӀинца а цхъа а виллаза кӀубба яра. И дерриг а жуьгташа шобтан денна кечам беш долу пӀераскан дийнахъ долу дела а, и кӀубба генахъ йоцу дела а, Ийса цу чу виллира.

Яхъя 19:38–42

Галилайра дуьйна Ийсаца баьхкина зударий а бахара Юсупана тӀаьхъа. Ийсан дакъа кӀубба чу дуьллаш гира царна. Цара, цӀа а баьхкина, хаза хьожа йогӀу даьтта а, хьакхарш а кечдира. Шайна тӀедиллина ма-хиллара, Далла леринчу шобтан дийнахъ садаьтира.

Лака 23:55–56

Схъахетарехъ, Юсупа а, Нукха-Демис а синедрионан де-къашхой шаьш хиллехъ а, дӀа ца тоттура Ийса Дела хилар. Ӏадато ма-бохху, цара ехачу шаршуна юкъа виллира Иза, (цара Цунна еха шаршунаш хьарчийра) юкъа дуккха а хаза хьожа йогӀу хьакхарш а хьоккхуш. Цул тӀаьхъа Иза кӀуббанна чу виллира цара. КӀуббанна дуьхьал биллина цхъа боккха тӀулг бара, озьча, иза ши тонна хила мегара. Ийса кӀуббанна чу вуьллаш, цигахъ зударий а бара, ткъа цул тӀаьхъа уьш цӀа бахара, кхин а дика хаза хьожа йогӀу хьакхарш кечдархъама. Иза дара пӀерасканан дийнан сарахъ.

Шобтан де

Иза хилира пӀерасканан дийнахъ, Далла лерина долчу шобтан денна кечам бечу хенахъ. ШолгӀачу дийнахъ динан коьртачу дайша а, парушхоша а, Пулат волчу а баьхкина, элира: «Эла, тхуна хӀинца дагадаеа иза: цу нах лебечо ша дийна волуш элира: <КхоалгӀачу дийнахъ Со денлур ву>. Цундела, и чохъ волу кӀубба, и кхо де даллалц, дикка ларъе алий, омра дехъа, Цуьнан мурдашка дакъа, лачкъа а дина, дӀа ца дахьийта. Цара эр ма ду: <Иза веллачуьра денвелла>. ТӀаккха шолгӀа аьлла харцдерг хьалха аьллачул а вон хир ду».

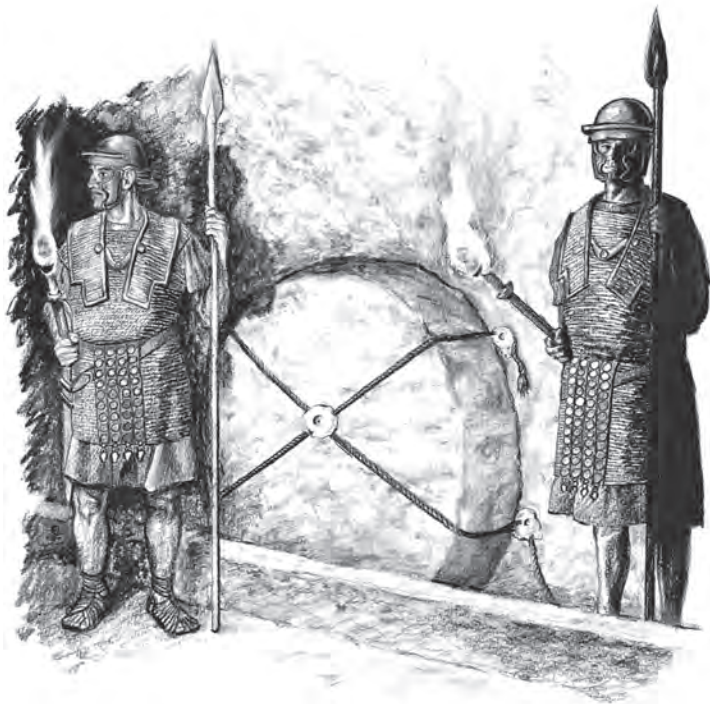
Пулата цаьрга элира: «Шайца гӀаролхой схъа а эций, даха а гӀой, шайна бакъахъа хеттачу агӀор ларъе и кӀубба».

Цара, дIа а бахана, к'зуббанна чу вьоду меттиг чIагIийна хиларан билгало а йина, цигахь гIарол дIахIоттийра.

Маттай 27:62–66

Ийса чохь воу к'зубба лар'ян дIахIиттийнарш ц'хьа мух-мухха набарш ен йолу гIаролхой бацара. Цара римхойн ха дIахIоттийнера, оцу тобанна юк'бахь веанна тIера ялхийттанга кхаччалц хулийла дара. ХIораммо а лар'ян езара шена гонаха йохалла ши метр йолу юк'. Ц'хьяьнакхетта церан ницк' бара ц'хьана батальонна⁸ дуьх'ало яллал. Хулийла а дацара римхойн салгичунна ха деш наб кхетта бохург. Иштта нисделча, иза вен везара.

Пулата х'ехар дира динан дайшна а, парушхошна а, к'зуббанна мухIар тоха аьлла. Паккха цара оцу тIулгана гонах машшаш а дихкина, и машшаш поппарца пенах дIатуьйхира. ХIинца, и тIулг меттахбаккха Пиртича, дукха сиха хаалур дара.

Киранде

Ха деш берш к'уббанна юххехь шобтан дийнахь д'а-х'иттийнера — ях'удхойн шобтан дийнахь. Тк'ва к'ирандийнахь, х'инца а бода болчу хенахь,

Эццахь ч'ог'а мохк бегийра, х'унда аьлча Везачу Элан малик, стигалара ох'а а доьссина, к'уббанна дуьх'ал биллина болу т'улг д'а а карчийна, цунна т'е ох'ахиира. Цуьнан амат, стелах'аьштиг санна, к'егара, т'ера бедарш, ло санна, к'айн яра. Паролхой шайна и сурт гича, ч'ог'а к'херабелла, бегош бара. Уьш беллачу нахах тарбеллера. Маттай 28:2-4

Хокху ницк' болчу, т'амехь баьхкинчу салташна, оцу малике цк'ва х'аьжча тоьира. Уьш кхийтира, шаьш цуьнца ларор доцийла. Лакх'аьхь ялийначу кийсакан т'аьх'харчу дешнаша гойту х'алхарчу б'ешарахь, к'хера а велла, *синкхетамах ваьллачу* стагах лаьцна олура иштта. Амма т'адийна ха деш боцурш а бара. Вон жинаш а дара доьхна х'ийзаш. Сурт х'ютто мегар ду, иблисо доьхна х'ийзаш, х'ун омранаш луш хилла доьхна д'асауьдучу жинашна. Ма эшар дара иза! Х'анна м'обтура к'убба яьсса хир ю?! Ийса денвелла. Хуьлийла дац!

Тк'ва цу хенахь...

...Магдалера Марема а, Як'убан нанас Марема а, Шалумата а хаза х'ожа йог'у х'акхарш ийцира, уьш Ийсан док'ана х'акхарх'ама. Иуьйранна, сатосучу хенахь, к'ирандийнахь и зударий к'убба йолчу бахара. Цара вовшашка х'обтура: «К'уббанан не'арера т'улг х'ан д'абоккхур бу те вайна?» — бохуш.

Тк'ва д'ах'аьжча, т'улг д'акарчийна гира зударшна. И т'улг ч'ог'а боккха бара. Марк 16:1-4

Д'аеллаелчу к'уббе а х'аьжна, цец'яьлла, г'айт'ане хилла Магдалера Марем д'акхоссаелла хир ю. Цунна м'обтина хила тарло Ийсан дак'ва лачк'ийна. Елха а й'оьлхуш, шена гинарг мурдашка д'адийца сих'елира иза. Важа Марем а, Шалумат а к'уббанна чу яхара.

Уьш к'убба чу бевлча, аьтту аг'ор х'иьна, к'айн духар а долуш, к'ант гира царна. Уьш ч'ог'а т'адийнера. Тк'ва цо элира

зударшка: «Кхера ма ло. ЖIарах дIатoъхна хилла Назартера Иийса лoъху аш? Иза денвелла. И кхузахъ вац. ХIара ю Иза охъавиллина хилла меттиг». Марк 16:5-6

Иийса дийна вара! Малико элира:

Амма аш, гIой, Цуънан мурдашка а, Кипе а ала: «Иийса Галилай-махка шул хъалхаваьлла гIур ву, цигахъ гур ву шуна Иза, Цо шуьга ма-аллара». Марк 16:7

Сихха къубба чуьра ара а яьлла, и шиь, шаьшишиь чIогIа кхераелла, яхъийна йоллушехъ, йоккхаерца едда и хаам мурдашна дIахайта яхара.

Цеххъана царна новкъахъ дуьхьалкхийтира Иийса. Цо элира: «Маршалла ду шуьга». И шиь, тIе а яхана, Цуънан когех хъакха а елла, Цунна хъалха охъатаьIира. Иийсас цаьрга элира: «Ма кхералаш. Яха а гIой, Сан вежаршка Галилай-махка гIо ала. Цигахъ гур ву царна Со». МаттIай 28:8-10

ХIара могIанаш доьшуш⁹, хуна хаало, мел синтем боцуш а, мел кегаре ойланаш а хилла коьрта чохъ Iуьйранна и хаам хезначу стеган. Иийса леш шайна гинарш мелла а цатешарца ладoъIуш бара оцу зударша дуьйцучуьнга. Цкъа хъалха

...зударша дийцинчух цхъа а ца тийшира. Церан дешнаш даьсса хийтира. Лака 24:11

Кипа, ведда, къубба талла вахара, цунна тIаьххье вахара Яхъья а. Иза Кипел хъалхавелира, делахъ а къуббанна чувoъ-душ цуьнга хъoъжуш собар дан сацам бира цо.

Цул тIаьхъа ШамIа-Кипа а схъакхечира цу мурдана тIаьххье. Къуббанна чуваьллачу Кипина а гира Iохкуш йолу еккъа кIадинан кескаш. Иийсан коьртах хъарчийна хилла долу йовлакх, цу кескашца а доцуш, хъарчийна ма-хиллара, къаьсттина, кхечу меттехъ Iуьллуш дара. Яхъья 20:6-7

Царна гина долчо тIе ца чIагIдора дакъа лачкъийна бохург. Докъанна тIе хъарчийна йолу шаршуш шен меттехъ яра, уьш лаьтгаш яра юккъехъ дакъа долуш санна, амма уьш яьсса яра. Дакъа царех чекхдаьллера. Коьрта тIе тесна хилла хIума а кхузахъ яра, цхъаммо ша дIавахале, хаза дIахъарчийча санна. Делан Йозанаша ма-бохху, иза дерриге а гира Кипина. Ткъа Яхъья, и шена гича, Иийсах тийшира. Цуънан хIинца Иийса

денвелла хиларх лаьцна шеко яцара! Кипа инзарваьллера, цунна ойла ян хан езара. Магдалера Марем юхаенчу хенахь Луьйре яра.

Ткъа Марем къуббанна уллохь йовьлуш лаьттара. Йовьлуш йолу иза къуббанна тIе охъатаьIира. Цу хенахь Маремана, тIехь кIайн хIуманаш а йолуш, хиъна Iаш ши малик гира: царах цхьаь коьртехь, важа когашкахь дара Iийса охъавиллина хиллачу меттехь. Паккха цара Мареме элира: «Зуда! Хьо хIунда йовьлу?»

Марема жоп делира: «Сан Веза Эла дIа а ваьхъна, Иза мичахь охъавиллина сайна ца хуу дела, йовьлу со». Яхъъя 20:11–13

Къубба бешахь яра, цундела оцу маликех бешлелораш тарбелла хила мега Магдалера Маремана. Ша чога хала хетта йолу дела, цунна дага ца деара цаьрга дикка хьажа. Дуккха халахетта, йовьна йолуш, баьрхиш эхарна хIумма а ца гора цунна.

И аблла, Марем юхахъабъжча, лаьтташ волу Иийса гира цунна. Маремана ца хаьара Иза Иийса вуйла. Иийсас элира цуьнга: «Зуда, хьо хIунда йоблху? Ахъа мила лобху?»

Ткъа Марема, Иза бешахо ву моттаделла, элира Цуьнга: «Сан ваша, Иза ахъа дIаваьхънехъ, алахъ собга, ахъа Иза мича охъавиллина, аса Иза схъаобъцур вара».

Иийсас элира цуьнга: «Марем!»

Яхъья 20:14–16^a

Иийсас цуьнан цIе яккхира, амма Цо иза дира, Мареман даг чохь шайн хьалха везаш волчу Устазаца хилла долу цхъаьнакхетарш карладовларна. Эццахъ Маремана Цуьнан аз девзира.

Ткъа Марема, юха а йирзина, арамхойн маттахъ элира Цуьнга: «Раббуну!» (иза «Устаз» бохург ду). Яхъья 20:16

Хинца иза хазахетарна йоблхуш яра. Хила тарло, цо Цуьнга куьйгаш кховдийна хила а.

ТIаккха Иийсас элира Мареме: «Сацалахъ, Сох кхин хъакха ма лолахъ, хIунда аблча Со хIинца а Сайн Да волчу хъала ца ваьлла. Сан вежаршна тIе а гIой, ахъа цаьрга ала: “Сайн Дена а, шун Дена а тIе а, Сайн Далла а, шун Далла а тIе хъалаволу Со”».

ТIаккха Магдалера Марема, яхана, мурдашка дIахаийтира шена Веза Эла гар а, Цо шега аблларг а. Яхъья 20:17–18

Гаролхой

И хьал дIахIобгтина долущ, гаролхой динан куьйгалхой лобхуш бара. Цаьрга ца хайитгича, церан Пулатана хьалха хIитта йиш яцара.

Зударий мурдаш болчу дIабаханчу хенахъ, масех волчу гIаролхочо, гIала схъа а веана, динан коьртачу дайшка дерриг а хилларг дIадийцира. Къанойх дIа а кхетта, цаьрца барт а бина, динан коьртачу дайша цу тIемалошна дуккха а ахча делира. Цара элира: «Аша массаьрга а ала деза: <Буьйсанна Цуьнан мурдаша, схъа а баьхкина, тхо дийшина долчу хенахъ, Цуьнан дакъа, лачкъа а дина, дIадаьхъира>. И хаам мехкан куьйгалхочунна дIахаахъ, оха цуьнца барт бийр бу шуна таIзар ца дайта».

*Ахча схъа а эцна, цара, шайна ма-хъеххара, нахе дладийцира.
И хаам жуьгташна юкъахь дласабаържира. Таханлерчу дийне
кхаччалц схъадогIуш а ду иза. Маттай 28:11-15*

Дукха ахча дезара доьналла долу салтий ха дечохъ шайна наб кхеттера ала резахилийта. Кхузахъ а гуш ду, иблис чоlга хыйзаш хилла хъал меттахIотто. Иблис муьлххачу а ашпийн да ма ду. Шеко яц иза кхетта хилар, Ийисас — ДАЛА КЪОБАЛВИНЧО — шена коьрта тоьхна хилар, Дала мацах тоьхна хилар, Дала мацах Эдоман бешахъ ваlда дина ма-хиллара*.

*Дала аьллера хетахъ
Адаме а, Хъавага а, иблисо
КЕЛХЪАРДОХУЧУННА
коган кIожак еттар ю, ткъа
Вукхо цуьнан корта отур бу.

Ийиса денвелла

Иштта, Ийиса дахаре юхавирзина! Иза баккъалла а дийна вара! Кхаа дийнахъ, синах дlа а къабстина, куббанна чохъ лаьгтира Иза. Ткъа цул тlаьхъа билггала, Делан ницкъаца Иза денвира керлачу дегlехъ.

Ша лаьгта тlехъ Пуллакх деш лелачу хенахъ Ийисас аьллера Шен вала дезарх:

Аса Сайн са, юха а схъаэцархъама, дlало дела, Сан Дена Со веза. Цхъаммо а дlадоккхур дац Собгара Сан са, амма Аса-Айса дlалур ду иза. Сан йиш ю Сайн са Далада а, иза юха схъаэца а. И весет Ас Сайн Дегара схъаэцна. Яхъъя 10:17-18

ХIунда вала везаш вара Ийиса?

Ийисан Южалла массеран Южалла санна яцара. Адаман Южалла — иза адамо латийна къа бахъана долуш йолу Южалла ю — Делан весеташ талхорна. Ткъа Ийисас ала хlума доцуш кхочушдора Делан итт весет, Цунна тlехъ къинош дацара, иза цундела вала везаш а вацара. Иштта хилча, Ийисан даим вехийла дара. Ткъа стенна велла Иза? Ийисан лаам боцуш йиш ма яцара иблисан Иза вен. Я яхlудхойн, я римхойн ницкъ кхочур бацара Иза вен. Ийиса Шен лаамца вахара жlара тlе. Ткъа хlунда дина Цо иза? Цунах лаьцна дубйцуур вай тептаран тlаьхъарчу агlонашкахъ.

Хlокху Iуьйранна хиллачунна тlехъ чекх ца делира и пуллакх. Тlедогlучу шовзткъа дийнахъ гучуволуш лаьгтира Ийиса дуккха а долчу адамашна. Ткъа кхидlа дахале, ваьшна хиинчун жамl дийр ду вай.

Истори хийцина долу 72 сахът

*Яхъудан пѣрасканан Де		<p>ЕАРИН ДЕ Мурдаш пасахъ кечдеш бу Пасахъан кхача баар Иийса Гатшаманин бешахъ Иийса лацар, мурдаш дѣсабовдар</p>
		<p>ПѢРАСКАНАН ДЕ 1-ра кхел — динан куьйгалхочун Аннин стундена хъалха 2-га кхел — динан куьйгалхочунна а, синедрионна а хъалха 3-га кхел — синедрионна хъалха (кхел бакъонца яр)</p> <p>Иуйре, 6 сахът 30 минут 4-га кхел — Пулатана хъалха 5-га кхел — Хародана хъалха (Иийса беламе ваккхар) 6-га кхел — Пулатана хъалха (Иийсана шед еттар)</p> <p>Иуйре, 9 сахът ЖІАРАХ ДІАТОХАР</p>
		<p>ДЕЛКЪЕ Дийнахъ 3 сахът Иийсас дѣакхайкхад: “Хилла дели!” Делан цѣа чуьра кирхъа детга Шина талорхочуьнан настарш кегъо Иийсан плендарех гоьмуьк чекхбоккху Аримоефѣра Юсупа Иийсан дакъа доьху дѣдоллархъама Иийсан дакъа къубба чу дуьллу Иийсан дакъа къубба чу дуьллу</p>
Яхъудан Шобтан Де		<p>ШОЪТАН ДЕ</p> <p>Къуббанна юххе римхойн ха дѣхлоттадо Къуббанна мухлар туху</p>
Яхъудан Киранде		<p>КИРАНДЕ Мохкбегор: маликаша тѣулг дѣатотту, салтий дѣабовду Зударий къуббанна тѣе боьлху Иийса Маремна а, Шалуматна а гучуволу Иийса Магдалера Маремна гучуволу Иийса Кипина гучуволу</p>

*Яхъудхойн гадаташца де дѣдолало малх дѣабузуш,
буьйсанна шолгачу дийнахъ, малх дѣабузуш, чекхдолу.

Бейтталга Корта

1. Таммасае боьдучу новкъахь
2. Товрат а, пайхамарш а
(Адамна тѣра Нохьина тѣ кхаччалц)
3. Товрат а, пайхамарш а
(ИбрахИман хан тѣра итт весетана тѣ кхаччалц)
4. Товрат а, пайхамарш а
(Делан четарна тѣра цѣстан лаьхьанна тѣкхаччалц)
5. Товрат а, пайхамарш а
(Хихчекхдохучу Яхьъяна тѣра Иийсан денвалар тѣ кхаччалц)

1. Таммасе боьдучу новкъахъ

Цу дийнахъ цигахъ хиллачех ши стаг вара Ярушалаймера цъхайтта чаккхарма генахъ йолчу Таммас-эвла воьдуш. Цу шиммо оцу хиллачу хГуманех лаьцна дуьйцура. Юха и шиъ къамел деш схъавоглуш, тевевана Гийса цаьрца Даволавелира. Дала цу шина стагана Гийса ца воьзийтира.

Гийсас хьяттира цаьрга: «ХГун дуьйцуш ву шуьшиъ новкъахула воьлуш?»

Важа шиъ сецира, гIайгIане яхъаш а йина. Лака 24:13–17

Хара нах Гийсана уллорчу мурдашна юкъабоглуш бацара, делахъ а Цунна тIаьхъаХиттинчарах бара.

Царах цъамма, цуьнан цIе Кхалайн яра, элира: «Хъо, схъагарехъ, Ярушалаймехъ цъаъ ву-кх хIокху деношкахъ хилларг хГун ду ца хууш виснарг?»

«Ткъа хГун хилла?» — хьяттира Гийсас.

Назартара Гийсаца доьзна хилларг, — жоп делира цара. — Иза пайхамар вара. Далла а, массо адамна а хъалха нуьцкъалла Устаз а, инзаре хГуманаш Дийриг вара И.

Динан коьртачу дайша а, тхан хъаькамаша а вен кхел а яйтина, жIарах ДIатохийтира Иза. Тхо чIогIа тешна дара Цо Израил-мохк ПаргIатбоккхург хиларх. Цу тIе, хIинца кхозлагIа де а ду и дерриг а хилла. Амма тхуна юкъара цъаболчу зударша цецдаьхна тхо. ХIокху Iуьйранна хъалхе, сатосучу хенахъ, къубба йолчу бахача, Гийсан дегI ца карийра царна. Схъабаьхкинчу цара дийцира тхуна, шайна хъалха цъана суьртехъ хIиттинчу маликаша Иза дийна ву боху аьлла. Цул тIаьхъа тхан накъостий бахара уьш хиллачу къубба тIе, зударша ма-дийцира карийра дерриг а, амма Гийса царна цигахъ ца гира. Лака 24:18–24

Шина мурдо доцца дийцира дийнахъ хиллачу хГуманех лаьцна. Дера, Гийсана и дерриг а хууш ма дара, амма Иза собарца ладуглуш вара, уьш дийцина бовллалц. Кхуьнгахъ а бара царна кхаъ.

Тлакха Иийсас элира шина некъахочуьнга: «Ма сонта ду шу! Ма сиха дац шун дегнаш дерриге а пайхамарша дийцинчух теша! **Дала Леррина Къобалвинарг** Ша болу баланаши лан дезаш вац, Шен сийлалле кхачархъама?» Мусапайхамарна тIера ДIаволавелла, массо а пайхамарша Шех лаьцна **Делан Йозанаш** тIехъ аблларг царна дийцира Иийсас.

Лака 24:25–27

Иийсас хаам бира царна, ВАЦДА ДИНА ВОЛУ КIЕЛХЪАРДОХУРГ баланаши лан везаш хилар а, ткъа вала а велла, юха денвала везаш хилар а. Шеко йоцуш, Цуьнан дешнаша инзарбаьхнера мурдаш. Амма иза хIинца а шадерг дацара. Иийсас, дерриге а Делан Йозанаш тIера юьххьера дубйна цхьадолу яхIудхойн тептарш тIехъ яздинарг а далощ, кхетийра уьш. Цо шатайпана Делан Йозанаш довзийтаран хъехамаш бора.

Уьш цхьана юьрта йисте кхаьчча, Иийсас Ша кхин а ДIаваха воллу сурт хIоттийра. Амма цара дехарш дира Цуьнга: «Тхьоца сацахъа, де суьйренгахъа а лестинера», — аблла.

Иийса цаьрца сацархъама цIа чу вахара. ХIума яа буьйлалуш Цо бепиг, схъа а эцна, доIанца цунах баркалла а аблла, декъа а декъна, цаьрга ДIакховдо вуьйлира.

Дала цу шина стагана Иийса вовзийтира. Амма Иийса царна ца гуш хилира.

Уьш вовше хетта буьйлабелира: «Вай новкъа догIуш, къамел деш а, Цо Делан Йозанан маьIна дубийцуш а дегнаш айаделла догуш дацара вайн?» — бохуш.

Лака 24:28–32

Иийсас хъехам бечу хенахъ, Ша Дала кхетаран цIе латийра церан хъекъалашкахъ. Мурдаш карзаха хилира.

Сихха хъалагIаьттина, и шиь Ярушалайме вахара. Цигахъ царна гулвелла цхьайтта* векал а, цаьрца берш а карийра. Векалша дийцира: «**Веза Эла** билгалла ден а велла! Иза ШамIина хъалха хIоьттинера!»

*ЯхIуда Искархочо, мурдех дIа а къаьстина, ша шен дахар хадийнера.

Юха кху шиммо дийцира шайца новкъахъ хиллачух а, Цо бепиг кагдечу хенахъ, шайна Иийса вовзарх а лаьцна.

Лака 24:33–35

Сурт хЮттадел шайна, мел карзахе Ярушалайме юхабаха сихбелла хир бу уьш, шадерриг шайна хезнарг Иийсан ул-лорачу цхьайтта мурдана шаьш муха дуьйцур ду те бохуш, вовшашлахь дага а буьйлуш! Уьш шайца хаза кхаь бахьаш бара! Ярушалайме кхаьчча, царна гира хазахетта болу шайн динан вежарий: Иийса Шамга Кипина а гучуваьлла хилла!

Церан кьамел чекх а ца даьллера, Иийса, Ша царна юкъя а веана: «Машар хуьлда шуьца», — аьлла, вистхилча.

Уьш, кхерабелла, дIасевцира, шайна гуш дерг гIаларт ду мовттуш. Ткъя Цо бохура: «Шу кхера хIунда делла? Шеко хIунда йогIу шу дегнаш чу? Хьовсал Сан куьйгашка а, Сан когашка а. ХIара Со ву! Куьг Юттал Сох, схьахьовсал. ГIалартан дегI а, даьIахкаш а ца хуьлу, ткъя Сан, шуна ма-гарра, дегI ду».

Иза а аьлла, Цо Шен куьйгаш а, когаш а гайтира. Амма уьш цецбевлла а, хазахетта а ца тешиара гучух. ТIаккха Иийсас хаьттира: «Яа хIумма а юй шун?» Цара беттина чIара белира Цунна. Цо, схъа а эцна, биира иза царна хьалха.

«ХIара дара Ас шуна дийцинарг Со шуьца волчу хенахь, дерриг а Сох лаьцна Мусан товратана тIехь а, кхечу пайхамарийн тептарш тIехь а, Забурана тIехь а яздинарг кхочуш ца хилча ца долу», — элира Цо.

Лака 24:36–44

Иаммесе боьдучу новкьахь Ша хьалха мурдашца динчу кьа-мелехь санна, Иийсас Делан Йозанийн гIоьнца кхетийра шадерг а Шен валарца а, дIаволларца а, денваларца а доьзна дерг.

ЯхIудхоша Делан тептар кха декъе доькьу: Iедал, тептарш, пайхамарш. Иийсас, хIора декъана тIера масалш а далощ, ша-дерриг яздинарг Шеца доьзна муха ду гайтира мурдашна.

Цул тIаьхъа церан хьекъял кIаргдира Цо, Делан Йозанах уьш дика кхетийтархьама. Цо элира цаьрга: «Яэдина ду, Дала Леррина Кьобалвинарг бала лан а, веллачуьра кхозла-гIчу дийнахь денвала дезаш а ву аьлла. Цуьнан дуьхъа мас-со а халкьашка, Ярушалайм тIера дIадуьйладелла, кхайк-ха деза, кьиношна гечдайттархьама дохко а довлий, Далла тIедерза аьлла. Шу оцу хIуманийн тешаш хилла дIахIуьт-тур ду.

Лака 24:45–48

Иийсас юха а хаам бира, Ша Іазап лан **дезарх** а, вала а велла, Таккха денвала **везарх** а лаяцна. Цо кхетийра, и хума оццул чІогІа ларам болуш хІунда ду. Таккха Цо мурдашка дІакхайкхийра, и хума, Ярушалаймера дІадолийна, массан-хъа а дІадийца аьлла.

ХІара дуьйцург кхидІа дийцале вай юьххьенга а даьхкина, Иийсас иза Шен мурдашца долчу кьамелехь муха дина хьовсур ду. Кьасто деза законехь а, забур тІехь а, пайхамарийн тептарш тІехь а Иийсан дешнашца Цуьнца доьзнарг хІун ду.

Ма-дарра аьлча, кхета деза, Иийса лаягта тІе хІунда веана а, Іазап лан а, вала а хІунда дезна, Ша юха а денлург хилча.

Иштта, стенна обшура Иийсан валар?

Ша жІарах дІатухучуьра кІелхьарвалалур волуш вацара Іаза, адамашка, Шех теша аьлла, омра а дина?

ХІун маьІна ду цу хІуманийн — Цуьнан валаран а, дІа-волларан а?

ДІадуьйлалур вай юьххьера — Адамна а, Хьавана а тІера.

2. Товрат а, пайхамарш а (Адамна тІера Нохьина тІе кхаччалц)

Иийса вала хІунда везаш вара бохучу хаттарна жоп далархьама, вай Делан Йозанийн юьххье догІур ду, Адамна а, Хьавана а тІе.

Адам а, Хьава а

Дагадоуьйтур вай хІара дуьне кхолладеллачу юьххьерачу хенахь Делан а, адаман а билгал йолу доттагІаллин юкьаметтигаш. Везачу Эло стаг шен лаамехь воцу робот санна а воцуш, шен лаамехь паргІато йолуш кхоьллина. Цундела шен лаамерачу муьтІахь хиларца, ладугІуш волу кІант санна, иза ша Кхоьллина Верг лара йиш йолуш вара.

Вайна ма-гарра, Далла муьтІахь хиларо адамна Делаца йолу уьйр уллора хилийта гІо дора. Кху дерриге а Дуьненан Везачу Эло гІайгІа бора Адаман а, Хьаван а. Цо, доттагІчо санна, уьш болчу а вогІуш, кьамел дора цаьрца.

Амма тӱӱхъа Адама а, Хъавас а, довза ца дезаш дерг довзуйту стом а биъна, Делан весет дохийнера. Хиллачун маъна дарх кхетош Делан тептар тӱехь масех меттиг ю.

ТИЛАВЕЛЛА?

Делан Йозанаш тӱехь аьлла ду адамо ша шена дуъу некъ хӱаржина. Амма цу новкъо синан яьссачу аренга вуьгу. Адам ТИЛЛА.

МОСТАГ

Делаца цхъаьнакхета гертаран метга, адам, иблисаца а, цуьнан шайтӱанашца а духъалдевллачеран магӱаршка а хиттина, Делан МОСТАГА хилла дӱахӱобттина.

ХИИРАНИГ

Эццахь Дела а, адам а цхъаьнатухуш йолу доттагаллин юкъаметтигаш йобхна. Къино адам кхачам болуш волчу Везачу Делах дӱакъастийна. Тӱаккха адам Далла ГЕНА даьлла. Дела а ца хилла хӱинца кхин адамна уллора — Иза цунна генна а, хийра а хетара.

ЛАЙ

Иблисах адамашна иштта дика доттага ца хилла, Дела санна. Харцонан гӱоьнца иблисо шена махетта урхалла дора адамна тӱехь. Адамах иблисан а, къинан а ЛАЙ хилира.

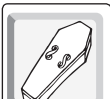
БЕХКЕ ВУ

Адаман доттага волчуьра даваьлча, цуьнан кхелахо а хилла, иза зулам дар тӱехь БЕХКЕ во Дала. Делан деза Тедал дохадар — иза Везачу Далла духъал къа ду.

ДЕКХАРХО

Къинна догӱуш Южаллин таӱзар ду. Дала, кхел еш, сацам бина — декхараллин тедожорца адам ша латийначу къинна шен даларца мах бала дезаш ду.

ВЕЛЛАРГ

ДӱАКЪАСТӱИНАРГ

Утгар хъалха цу хенахь дуьйна адам дегӱаца дала дезаш дара. Оцу даларал тӱӱхъа, цунна шолга Южалла хила езаш яра: иблисаца а, цуьнан шайтӱанашца а цӱеран Юма чохъ даим а хин долчу Тазапехь латта дезаш дара иза. И доцург а, Делан а, адаман а доттагалла чекхдаьллера — иза ДЕЛЛЕРА. Хӱинца стаг вала я ца вала боху къастам бан йиш йолчуьра даваьллера. Южалло ерриге а кхаа аспектехь дӱалаьцнера цуьнан дахар, тӱаккха стаг дан хӱумма а доцуш виснера. Иштта дара и дерриге кхетам болуш долу адамаш кхоьруш долу массарна а хилаза ца долуш долу къаьхъаниг.

АБАДЕННА ДОЛУ ТАӱЗАР

Кху Пуллакхо гойту, мел гена даьлла адам Делана, Адама а, Хъавас а бешахъ къа латор бахъанехъ.

Дагадоуьйтур вай Адам а, Хъава а муха Пиртира комарийн ганийн гьонца Пуллакх дIанисдан. Амма цу дахаран гьонца дIахаьдда йолу зIе метта ца хIотталора. Дала дIатеттира церан гIертар. Оцу хенахъ дуьйна массо а адамашна тIе йогIуш йолу бакъонаш Адамна а, Хъавана а, ткъа иштта вайна а, хъеха волавелира Дела.

Цхъана шен гIертарца стаг Далла тамехъ хила лур вац Адам а, Хъава а шайн Пехулара хийцамашца Далла тамехъ ца хиладаларе терра, вай а ца хилало Пехула вай лелочу хIуманашца Далла тамехъ. Пехуларчу хийцамашца адамашна там бан тарло, амма Далла ма хаьа, вайх хIорра ма-варра муха ву.

Цхъа некъ бен бац Далла тамехъ хила, иза Дала Ша балийна

Дала дIа ца тесна Адам а, Хъава а, бохам тIебеача. Шегарчу боккхачу безамца Цо гайтина царна Шена там балуш болу некъ, — амма хIинца керлачу билламашца. Делан Йозанаша боху:

ТIаккха Везачу Дала Адамна а, цуьннан зудчунна а неIаран духар дира, иза царна тIе а духуш.

Доладалар 3:21

Кху стихан маьIна вайна ца девзаш диса мегара, нагахъ санна иза Делан Йозанийн кхечу дакъошкахъ довзийтина дацахъара. И хIун маьIна ду? ХIун аьлла цунах лавцна Иийсас Шен мурдашка? Хетарехъ, Цо иштта аьлла хир ду: Адамна а, Хъавана а оьшуш долу духар далархъама, дийнатан дала дезна хилар санна, иштта Иийсан а вала дезаш дара, вай Далла тамехъ хилийтархъама. Иза Дала хIоттийна Iедал ду, иза Делан некъ бу.

Ийсан дешнийн маџна довза пџрташ, мурдаша Цуьнга дуккха а хаттарш делла хила тарло: Дала дийнат хџунда дийна Адамна а, Хъавана а дуьхьал? Дала Ша схъалахьийначу пџах хџунда ца йина царна пџеюху бедарш? Хъо хџунда вала везаш вара тхан метта? Кхин некъ бацара те?

Паккха, вайна и ду аьлла хетачу хенахь, Ийса кхечу дий-
цар пџевелира — Кхаимах а, Хъабуллах а.

Кхаим а, Хъабул а

Дагадоуьйтур вай Адаман а, Хъаван а кџенташа Кхаима а. Хъабулас а Далла сагџа муха дахъара. Кхаима хџетахь хас-
тоьмаш а, ялта а деара.

*Ткъа Хъабулас шен жена юкъара уггар тоьлла долу дуьххъарлера
Иахарий деара...*

Доладалар 4:4

Дала пџе ца лецира Кхаиман сагџа, ткъа Хъабулин сагџа пџеийцира. Хџунда? Дала дехкина пџиллакхе Иадаташ адамийн лелар нисдеш долу дела. Цу Иедалех цхъаммо боху:

...Къинош летош верг лийр ву.

Яхъазхилал 18:4^б

Цхъанненгахъа а ца узущ, билгал йолу нийсо латгяярхъа-
ма, Дала и Иедал дахџоттийна дара. Адам шен къа бахъана долуш дала дезаш дара.

Амма Далла адам дезарна Шен дикаллица къинхетам бина цунах. Цо совгџат дина адамна цу Южаллех кџелхъарвалара-
ран аьтто беш.

Цхъаннан меттана хийцина душ долу сагџа

Дала стагана омра дина, дийнат схъа а эцна, и ден а дийна,
цуьнан цџий кхерча пџе Ианаде аьлла, хџунда аьлча

...шена чохъ са долчу цџийно къинош ДИадоху.

Иамалъяр 17:11^б

Цџий Ианор иза стеган шен къа дакъовларан мах балар ду. Цул пџаьхъа Дела стаге хъаьжча, Цунна хџинца, и къа а доцуш, ткъа и къа дакъовлург гур ду. Нагахь санна стаг, Делах а тешаш, Цуьнан хъехамашца лелаш велахь, цу тайпана Цуь-
нан Дашах тешарна, Дала цу стеган къинош гечдарца совгџат до цунна.

Хара ду Дала Адамна а, Хъавана а динарг: Цо царна цЮкийн тЕдурхург делла., тАаккха, цаьрга хъаьжча, Цунна кхин церан къа ца гора. Цунна оцу гУллакх дуьхъа Ша дийнатиин цИий Ианорца делла долу духар гора.

Иштга, хУн хилла дара те Кхаимна а, Хъабулина а? Кхунах лаьцна Иийсас Шен мурдашна муха дуьйцур дара те?

Кхаима деанарг дан деза сагIа дацара. Цуьнан дагахь шатайпа кепехь сурт хУттура Делах лаьцна. Делан Йозанийн Iалашо адамиин лаамаш кхочушбар яц. Я хасстоьмаш а, я ялта а шайца цИий долуш дац. Кхаима тидам бина ца хилла кху хУманан:

*...цИий ца Ианийча, гечдар ца хуьлу.
Гебархошка 9:22^о*

Цуьнан сагIа даккхаро
цуьнан дIа а къевлина,
кIелхъарвакхарна
тIе ца валаво.
Кхаима шена
ма-хетгара дина,
цундела цуьнчух хУмма
а ца хилла.

*Кхаим санна ма хилалаш, иза
иблисан долахь а вара, цо шен ваша а виьра. Ткъа хIунда виьра
цо иза? Шен гУллакхаш зуламе хилла дела, ткъа цуьнан
вешин гУллакхаш Делан лаамехь долу гУллакхаш хилла дела.*

1 Яхъяс 3:12

Ткъа Хъабул Делан некъаца вогуш хилла. Иза Делан Дашах тешаш хилла, тАаккха цо сагIина дийнат деана, цуьнан цИий а Ианийна. Дийнат делла цуьнан къа дIадаккхархъама. Хъабулан ладугуш хиларо гойту, иза Делах тешаш хилар. Оцу тешар дуьхъа, Дала, цуьнан сагIа тIе а эцна, цуьнан къиношна гечдина.

Иштга дерриге адамаш а Далла тIе Делан некъаца дан деза. Делан даше ладогIарца, вай вешан Делах тешар гойту, тАаккха Цо цунах вайна совгIат дийр ду.

Делан Йозанашца доьзча, вайх Ша Делан цIарах, Иийса валарца делла долу сагIа иза тIаьххъаре а долу цИий Ианийна долу сагIа хилла. Иийсас Шен цИий Ианийна вайн къиношна гечдархъама. ХIинца, вайга хъаьжча, Далла вайн къинош а ца гуш, вай лелийнарг дIакъовлуш долу а, Делан лаамехь долу

а Ийсан дахар го. Мацах, къа латор бахъанехъ,
 Делаца хаьдда йолу юкъаметтигаш
 хИинца меттахИиттина, Ийса жIара
 тIехъ валар бахъана долуш.

Аша дечу вочу Гуллакхаша
 гойтура, цхъана хенахъ
 шу а Далла херадевлла
 хилар. Шайн кхетамехъ
 Делан **мостагИий** дара шу. Ткъа
 хИинца, Ша леррина Къобалвинчун
 дегIан даларехула, Дела шуьца **тайра**, Шена хъалха шу даздина
 а, цIена а, ала хIума доцуш а ДахИитторхъама.

Ковлусихошка 1:21–22

МОСТАП

Адаман а, Хъаван а бераш доллушехъ, вай дуьнен
 чу девлачхъана дуьйна Делан **мостагИий** ду...

БАРТ ХИЛЛА

...Амма Ийсас жIара тIехъ динчунна, Дела вай-
 ца куьйге вахара. Вай юха а Цуьнан доттагИий хи-
 ла йиш йолуш ду. Дахаьдда йолу зIе меттахIовт-
 тина.

Вай Шен **мостагИий** долчу хенахъ Дела вайца **тайра** Шен
 КIентан валарца. Делаца шеца **тайтина** долу вай, хИинца
 муххале а Цуьнан КIантехула кIелхIардевр ду, КIант дийна
 волу дела.

Римхошка 5:10

Нохъа-пайхамар

Нохъа-пайхамар волчу заманчохъ, адамаша
 Делан дош лардеш ца хилла, ткъа къано
 Нохъа хъераваьлла лоруш хилла. Цара шайш
 тешийна, дахар — иза хИинца
 кхузахъ дерг бен дац аьлла.
 Дала сацам бина царна
 таIзар дан, царан
 нийса йоцу дахаран
 философи бахъанехъ.
 Уьш хIаллакхилла шайн
 хьекъал ца хиларна.

Дала аьлла: Нохьин заманчохь хилла долчу адамашна таЗар дина ма-хиллара, иштга Дала кхел йийр ю дерриге а дисинчу адамашна а, царна кхунах лаьцна ца мотгийта.

Сонтачо шен даг чохь олу: «Дела вац». Забур 52:1; 13:1

Шех тешна Иаш верг иза сонтаниг ву. Кицанаш 28:26^а

...хЮраммо а, даьлла зулам бахъана долуш, валаран таЗар ша такха деза. 2 Шерашкахь 25:4^б

Цхьа хан яллалц Дала могуьйту царна Ша гуш ца хила, ур-атталла Ша келхардовла белла болу некъ дагатта а, амма эххар а вайга ца хилча ца долуш дерг ду ладобгуш: вешан декхар — къа — вай гуттаренна йолчу Южаллица дадала дезаш ду.

Дагадоуьйтур вай, Нохъа-пайхамар шен кенташца хин кеман чохь хи тедаларх келхъара муха ваьлла. Хин кема цхьаь бен дацара, ткъа цуьнан, чу а вахана, келхъарвалалур волуш цхьаь бен неI яцара. Кхин агЮ яцара.

Иштга Дала леррина къобалвина Иийса а цхьаь бен боцу абаден дахаран некъ бу. Цуьнца бен вайн келхъардовлар а, богучу жоьжахатин Юма чу цакхачар а ца нисло.

Цунна дурьхьал Иийсас элира: «Со бу шуна некъ а, билгалгал долу бакъдерг а, дахар а. Цхьа а ца вобду Дена те, Соьгахула бен».
Яхьъя 14:6

Далла те цхьа некъ бен бац. Ткъа и некъ те ца лоцуш волчунна, Нохьин заманчохь хиллачарна санна йолу кхел хир ю — гуттаренна йолу Южалла шен ерриге а агЮнашца.

Делан Юозанаш теьх билгалгал аьлла ду: Иийса — Далла те боьду цхьаь бен боцу некъ бу.

Бавел

Дагадоуьйтур вай Бавелан баьввах лаьцна долу Делан Юозанаш тIера дийцар. Иза адамийн дурьхъарлера динан агЮ ю: адамаша сацам бина стигалшка кхачархъама бIов ян. Дагадогий шуна вай билгалдаьккхинарг? Дин — иза Далла текхачархъама адамаша шайш шайн ницкъаца деш дерг ду.

Делахь а, вайна хIинца хууш ма-хиллара, Далла те боьду некъ — иза Ша Везачу Эло адамашна те охьа а веана, царна сагIа дакхарца кьинна догIучу таЗарх келхъардовла аьтто беш, гайтина некъ бу.

Цъхана тайпана шайн динан ницкъаца адам Далла те кхачалур дац. Ткъа Ша Дела адамех хъакхавелла Дала леррина къобалвинчу Ийсагахула.

Цуьнан цийин мехаца вайн къиношна геч а дина, Делаца йолу юкъаметтигаш дӀанисьян аьгто бина. Иза дерриг Делера Шеггара ду. Адамна дуьш дерг и тӀелацар бен дац.

Атта ду, мурдийн синтем барна лепаш болу бӀаьргаш дагалаца, царна хъалхакъ дӀаеллалуш йолчу эзар шерийн историн кӀелхъардовларан Дала леррина къобалвинчу Ийсагахула йолу Делан дагалацам кхочушхуьлуш. БӀешерашкхакъ адамаш сатуьйсун хъьжур хиндолчунга, шаш къинна догӀучу тӀазарх кӀелхъардовларе. Ткъа хӀинца иза хилла. Амма Ийсас хӀинца а чекх ца даьккхина Шен кхетор. Цо дӀахъора, кхин дӀайолу истори иза ИбрахИмах а, Исхъакхах а лаьцна ю.

3. Товрат а, пайхамарш а

(ИбрахИман хан тӀера итт весетана тӀе кхаччалц)

Ийса ИбрахИмах а, Исхъакхах а лаьцна дийца волавелча, мурдаш уллохъа тӀехилла хила там бу, хӀунда аьлча уьш берриш а церан тӀаьхьенах ма бара.

Шуна дагадогӀуш ма-хиллара, Дала ИбрахИме омра дина, шен кӀант сагӀина ло аьлла. Дала Исхъакх Южаллица хӀаллакхуьлучу тӀе хӀюттийна. Цу тӀе, къинош тӀехь долчу Исхъакхана Южалла йогӀуш яра. ТӀаккха иза дӀавихкина а волуш, гӀаддайна, кхерча тӀехь лаьгташ хилла. Ткъа Дала вайга боху цуьнгахула: гӀаддайна, ша кӀелхъара ца ваккхалуш хилла воу Исхъакх санна, иштта вай дерриг а ду гӀаддайна, къино дихкина долу. Вайн ницкъ бац оцу къинан тӀаьхъалонах паргӀатдовла.

Дагадоуьитур вай, ИбрахИм, куьг хъала а дахийтина, кийчча вара Исхъакхан дегӀах урс хъакха. Эццакъ стигалшкара

ИбрахИме кхайкхинчу Дала сацийра иза. Веза Эла тийшира, ИбрахИм Шен дашах тешаш хиларх, тлаккха цунна, иштта и тешар хиларна, бен Іахар баййтира. ИбрахИма, и дийнат схъа а эчна, *Исхъакхан метта сагина* бийра.

Цхъаннан метта хийцина душ долу сага

Исхъакхан метта белла болу Іахар санна, Іийса а велла вайн метта. Вай дара дала дезаш дерш, вайн кѳинна таІзар а деш, амма вайн метта Іийсас жІара тІехъ лайна вайна кечдина долу таІзар. Іийса вайх хийцина делла сага ду.

Нагахъ санна Іахар белла бацахъара, вала везаш верг Исхъакх вара. Ткъа Іийса веана вацахъара, вай ваыш мах бала безаш бара вешан кѳинах, аьлча а, абаденга Делаш а девлла, жобъахатин Іома чохъ хила дезаш дара.

Дала тешарна дуьхъал совгІат до

Делан Іюзанаш тІехъ аьлла ду, Дала ИбрахИмна совгІат дина цуьнан тешаран дуьхъа.

Ткъа Делан Іюзанаша хІун боху? «ИбрахИм тийшира Делаш, цундела Цо иза Шена хъалхъ бакъвина лерира».

Римхошка 4:3

Лерира бохуш долу хІума финансови юкъаметтигашкахъ чагІделла ду. Тлаккха бухгалтерин счѳташ тІехъ билгала аьлла ду: декхарх мах дІабелла бу я бац.

Дагадоуьйтур вай декхараллин тІедожор. Цу тІехъ аьлла ду, хІора стаг кѳинах мах бала декхарийлахъ ву аьлла. Делан Іюзанаш тІехъ аьлла ду, ИбрахИман тешар бахъанехъ, Дала иза бакъвина лерира (аьлча а, иза цуьнан счѳта тІе даьккхина), цундела хІетахъ дуьйна цуьнан декхарх **МАХ ДІАБЕЛЛА** лоруш ду. Дала иза ИбрахИмна динера, хъалххе дуьйна Іийсас жІара тІехъ дендерг Шена хууш долу дела.

Делан Іюзанаша боху:

Бакъду, яздинарг цунна цхъанна пайденна хилла ца Іа — «Дала иза Шена хъалха бакъвина лерира», амма вайна а пайденнал ду: вайн Веза Эла волу Іийса веллачуьра Денвинчух вай тешна дела, Шена хъалха вай а бакъдина лорур ду Дала.

Римхошка 4:23–24

ДЕКХАРХО

Вайна массарна а тѐхь ду, Ибраѝимна санна, вайн доккxачу декхарх дагадоуѝтгуш долу, мах бала дезаш долу *декхараллин тедожор*. Ткѐа декхарх мах вайна цѐхана хѝуманца бен ца балало — вешан гуттаренна йолчу Йожаллица.

ДЕКХАРИЙЛАХЪ
ВАЦ

Ткѐа хѝинца Йийса веана. Шен кѐа латоза дахар хиларна, Цунах кxачаме сага хилла. Вай Цунна тѐе вешан тешар а, гѝулакx а тѐдиллича, Цуѝнан бакѝхилар вайн сѐѐта тѐе долу, тѐаккxа Цуѝнан Йожалла вайн кѝинах дабелла мах хуѝлу. Цундела мохъ туххуш аѝлла Йийсас: «Кхочушхилла!» — *декхарх мах дабелла!*

Делахъ а декхараллин тѐедожор **мах дабелла** лара мегар дац стаг тешар долуш велахъ бен. Делан Йозанаш тѐхъ аѝлла ду:

...вайн Веа Эла волу Йийса веллачуѝра Денвинчух вай тешна дела, Шена хѝалха вай а бакѝдина лорур ду Дала.

Римхошка 4:24

Диц дан ца деза тешаш хилар бохучу кxетаман, Делан Йозанаш тѐхъ кxин а дуккxа а шуѝѝра маѝйна долуш ду, цкѝацца вайна хетачул.

1. Тешар, тешна хилар, тешамалла боху кxетам иза, ма-дарра аѝлча, цѐхѝаѝ ду.
2. Билгал долу тешар **долуш долчунна** тѐе добѝгна ду (аѝлча а, Йийса вайн метта вайн кѐа бахѝана долуш велла бохучун-

на те доьгна ду). Тешаран бух синхааман гечдар хуьлийла дац.

3. Билгал Делан Йозанашца доьзна долу тешар цхьана синан кхетаман бакшонца цхьаьна доглуш хилла ца Ia; Адамо тешашен лаамца сацам бо: «Со тешаш ву, Иийсас **сан** декхарх кьбинах мах дIабелла хиларх». И шадерриг а дика кхаь бара мурдашна. Иза дика кхаь вайна а бу. Делан Йозанаш тIехь аьлла ду:

*...хьалха яздина мел долу хIума вайна хьехамна яздина ду,
Делан Йозанаша вайна лучу доьналлица а, иракарахIитторца
а вешан сатийсар хилийтархьама.* Римхошка 15:4

ИбрахИман а, Исхьакхан а истори мурдашна дика хууш яра. Оцу дерригенах шайна бераллехь дуьйна хезна доллушехь, ситуаци церан бIаьргашна хьалхахь дуьххьара дIахIобгттича санна яра. Иийсас и дуьйцучу хенахь тIемабаьлла моза а хезар болуш санна, хилла хила тарло. Церан бIаьргаш Цунна тIебирзина хилла — хIинца шайна юкьахь волчу ВАIДА ДИНА КIЕЛХЪАРДОХУЧУННА тIе. Иийсас кхидIа а дуьйцура.

Пасахь

Дагайоуьйтур вай Исраилан кIентий мисархойн доллахь хилла йолу зама. ХIетахь Дала кIелхьарбаьхна уьш, Мисармаккана луьра таIзар а деш. ТIаьххьара дина долу таIзар дуьххьарлера доьзалхой баларца дара. И таIзар Мисармаккана тIедоуьйтуш, Дала исраилхошка аьлла, нагахь санна Шен даше ладогIахь, царах и бохам хьакхалур бац аьлла.

Шуна дагадоглуш хир ду, исраилхоша саIга муха даккха дезаш дара?

Делан Йозанашца Иийса — вайн Iахар бу. Хих чекхдохучу Яхьбяс Цунах лаьцна иштта аьлла:

*Хьажал, ХIара Дала, кху дуьненара адамийн кьинош тIе а
лаьцна, уьш дIадахьа байитина Iахар бу.* Яхьбяс 1:29^б

Пасахьан Iахар цхьа а сакхт доцуш хила безаш бара.

Иийса кьинош тIехь доцуш вара.

Iахар боьрша хила безаш бара.

Иийса *стаг* вара.

Пасахъан Іахар дуьхъарлерчу доьзалхочун метта леш бара.

Ийса *вайн метта* велла.

Іахаран цІий неІаран гуран тІехуленна а, агІонашна а тІе хъакха дезаш дара.

ХІетахъ цІа чохъ бен кІелхъарвалалур воцуш хилча санна, хІинца вай абаденга йолчу Јожаллех, Ийсас жІара тІехъ динчунах тешарца бен, кІелхъардоввалалур дац, аьлча а, вай Цунна чохъ хилча бен.

Мисар-махкахъ Јожаллин малик деана долуш, цунна неІарш тІехъ хъаькхна цІий гича, иза цу цІенна *тІехдолуш* хилла.

Иштта Дала вайн а аьгто бина Цуьнан таІзарх кІелхъардовла. Цуьнан кхел вайна *тІехйолуш* хилла. Дерриг а вайна догІуш долу таІзар Иййсана кхаьчна.

Дала леррина дІахъединера исраилхошка, шаьш пасахъан Іахар буучу хенахъ, цуьнан даьІахкаш ма кегъе аьлла. Иза иштта дара, и Іахар Ийсан васт санна хилла дела, хІунда аьлча Ийсан а кегъе ца йина даьІахкаш. Римхойн тІемалоша,

*...Иййсана тІебахча, Иза дІакхелханий а гина, Цуьнан настари
ца кегйира цара.*

Яхъья 19:33

Пасахъан маьІнах лаьцна Ийсас дуьйцучу хенахъ, леррина ладугІуш, хиьна Іаш болчу мурдашна дуьхъалхубьттура, Ийсан жІара тІехъ валар пасахъан Іахар буьйчу дийнахъ хилла

долуш санна. Царна хуийла дацара, динан дай Иза пасахъан дезде чекхдалийтина бен, вен дагахъ ца хиллийла. Билгал гуш дара Делан дагалацаман толар. Иийсан валар цу дийнахъ хилла а ца Iаш, билгал цу сохътехъ хилла — иссалга сахът (кхо сахът дийнахъ), — Делан цIа чохъ сагина Iахар буьйчу хенахъ, цигахъ сарахъ доккху сага доккхуш хилла. Иштта, Иийсан валар, нийсса Делан Иозанаш тIехъ ма-аллара, нисделла¹.

Товрат-хъехаман весеташ

Шуна дагадогIу хир ду итт весет. Исраилхошна моьтура шайна атта хир ду и Iедал кхочушдан. Вайн заманахъ а дукхахболу нах тешна бу, шашш шайн ницкъаца и итт я кхин церан хийцаелла вариантш кхочушгъярца Далла тамехъ хилалур ду аьлла. Делахъ а вайна хIинца хаьа Дала адамна Iедожийнарг кхоччуш ладугIуш хилар дуйла: нагахъ санна аша цхъаь бен весет ца дохийнехъ а, аша къа латийна.

Берриг а товрат-хъехамаш кхочуш а беш, цъхана хIуманна тIехъ къалатийнарг массо а хIуманна тIехъ а бехке хуьлу.

Якъуба 2:10

Адамийн итт весет кхочушдан Iертаро ша-шах Делаца Iахаьдда йолу юкъаметтигаш метта ца хIиттайо.

Ткъа товрат-хъехамашна тIера гIуллакхаш кхочушдарца Далла хьалха цхъа а бакъвийр воцийла вайна хууш ду...

Галатахошка 3:11^a

Итт весетан къабстгина Iалашо ю. Дала аьлла:

...Оцу хъехамашкахула адамаш шашш къинош долуш хиларх кхета.

Римхошка 3:20^b

Цара вайна къа хIун ду довза Iю а до, вай дерриш а тIехъ къиношдерш дуй а хоуйту.

... хIунда аьлча массара а къинош а летийна, массо а Делан сийлаллех дIакъастийна а ву.

Римхошка 3:23

Вай — гIаддайна къинош тIехъ дерш ду, вай ваьш къинан тIаьхьалонах кIелхъара ца довдало. Вай Iорасиза а ду, къинан олаллехъ а ду, ткъа цо вай Iожалле бен ца даладо.

Делахъ а, ас хьалха ма-аллара, Iедалан Iалашо ю. И Iалашо вайна ваьш дерриш а къинош долуш хилар бен гайтина ца Iа. Делан Иозанаша яздо: итт весет бераш дIадугуш верг санна

ду, аьлча а, вай бераш санна, Дала леррина Къобалвинчунна те дуьгуш волчу хьехархочух тера.

Иштта Дала леррина Къобалвинарг схъаваллалц, вайна тIе хIоттийна волу тIехъожург санна, дара товрат, тIаккха Цунах тешар бахъана долуш Далла хьалха вай бакъдархъама.

Галатахошка 3:24

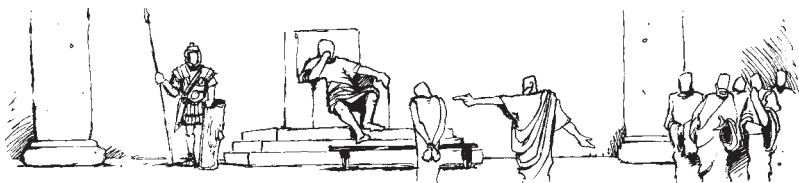
Бакъдар боху дош Ийсан заманчохъ юридически лексиконехъ хилла.

БЕКЪ ВУ

Дагадоуьйтур вай адам Iедан-бешахъ кьино дIалацар. Цу гIуллакхо Дела, адаман доттагIа волчуьра дIа а къастийна, цуьнан кхелахо вина. Дала стаг, Шен закон дохош зулам дарна, Везачу Далла дуьхьал къа латорна бехкевина.

Амма и кхел йина волу Дела, Шен кхелахочун деза гIант дIа а тесна, Дела-адаман Ийсан сибатехъ адаманна тIе а воьсси-на, юха а адамна доттагIа а хилла дIахIоьттина. Цуьнан цхьа Iалашо бен яцара — вайн Iожаллин таIзар Шена тIе а лаьцна, вайн метта и таIзар лар бен.

Ийса вайн метта велла. И дарца Цо Iедалца догIург кхочушдина.

...Iожалина а тIевалочу Iедалех хъо паргIатваьккхина дела.

Римхошка 8:2^б

И доцург а, Ийсас гуттар а лакхара безам гайтина.

Шен доттагIашна хьалхара шен са а дIадаллал болчу безамал сов безам цхъанна а хир бац.

Яхъя 15:13

БАКЪВИНА

Хинца вайна тIехъ Iожаллин кхелан язалла яц. Дала вай бехказдаьхна, аьлча а, Шена хьалха БАКЪДИНА.

Цхъана Ийсас бен кхочуш ца дина итт весет кхачам боллуш, цхьа а галдалар доцуш. Цундела хилла сагIина бахъаш болу Iахар цхьа а сакхт доцуш, иза Ийсан васт ларалуш болу дела².

Ийгас кѳинош летош ца хилла, тѳаккха Иза вала везаш вацара. Цуѳнан Ша вала везаш долу цѳха а кѳа дацара, цундела Иза кхечеран кѳиношна тѳера вала йиш йолуш вара. Ийгас дерриге а кху дуѳнен тѳехъ даѳхначу а, дехаш долчу а, дехан долчу а адамиѳн кѳиношна тѳера велла.

Амма вай хѳарамлонаш лелош долчу хенахъ вайн дуѳхѳа велла Дала леррина Кѳобалвинарг. Цу тайпана Шен вайга болу безам мел боккха бу гойту Дала. Ийсан цѳийца вай бакѳдина хилча, Цуѳнгахула муххале а кѳелхѳардевр ду вай Делан обѳгазлонах.*

Римхошка 5:8-9

Нуѳцкѳалчу Дуненан Кхелахочо дѳакхайкхийна вай БЕХКАЗАДАХАР, аѳлча а, Шена хѳалха вай БАКѳДАР. Амма хууш хилалаш, иза Ийгас шайн дуѳхѳа велла хиларх тешачарна бен доѳийла. Делан Йозанаш тѳехъ | *Делан обѳгазала — аѳлла ду: | кѳиноѳх долу таѳзар ду

Иштта оха жамI до: адам Дала хѳалхѳа бакѳдар цуѳнан тешарехула бен дац...

Римхошка 3:28^a

Ваѳш тешарехула бакѳдина дела, вайн Веза Эла волчу, Дала леррина кѳобалвинчу Ийгас динарг бахѳана долуш, Делаца синнаргIато а йолуш деха вай.

Римхошка 5:1

4. Товрат а, пайхамарш а (Делан четарна тѳера цѳестан лаѳхѳанна тѳекхаччалц)

Дагабоуѳитур вай Дала Мусана, Делан четар муха хила деза бохуш, бина хѳехам. Делан четар — иза Веза Эла адамца йовхна йолу юкѳаметтиг муха меттахIотто воллу гойтуш йолу гайтаран коѳчал ю. Исраилхой яѳссачу арахъ бевлла лелаш болчу хенахъ, Дала царна Ша цигахъ хилар гойтура: дийнахъ — марханан бIогIам санна, буѳйсанна — цѳеран бIогIам санна! И бIогIам бертан торказ чохъ долчу утгар а Езачу чохнна тѳехула хуѳура.

Чуволу цѳха меттиг

Далла дуѳхѳал Делан четар чувовѳуш волчу стагана утгар хѳалха цуѳнан керт-аренан гобѳккхина болу пен гора. Делан

четаран цхъаь бен чуволу меттиг яцара. Цо дагадоуьйтура Далла тӀе цхъаь бен некъ цахилар. Иийсас аьллера:

Цунна дуьхьал Иийсас элира: «Со бу шуна некъ а, билггал долу бакъдерг а, дахар а. Цхъа а ца вобду Дена тӀе, Собгахула бен...»

ЯхьӀа 14:6

Цестан кхерч

Цу цхъаь бен доцчу кевнехула чекхваьлча, стагана гора цестан кхерч — дуьхьара цуьнан новкъахь дуьхьал нислуш болу гӀирс бара иза. Цу кхерча тӀехь дийнатан сагӀа доккхура. Дустур вай:

Цестан сагӀа доккху кхерч	ЖӀара
СагӀа...	Иийса...
...Я даккийчу, якегийчу даьхних.	...делан Ӏахар
...боьрша	...стаг
...сакхт доцуш	...къилахь воцуш
...адамна тӀера дӀаэцна	...вайн дуьхьа велла
...цуьнан къиноьх цӀанваларна тӀера	...вайн къиношна чечдарна тӀе бобду некъ
...сагӀина Ӏанийна цӀий.	...вайн дуьхьа Ӏанийна долу цӀий.
<i>Ӏамальяр 1:2–5</i>	

Адаман метта душ долу сагӀа

Делан четарна чохь дийнатан сагӀа даккхар иза дуьхьарлера Делаца нийса юкъаметтиг дӀанисъярхьама яьккхина гӀулч яра. Иштта вайца а ду: вайн метта беллачу Ӏахарх-Иийсах тешар — иза дуьхьарлера а, *цхъаь бен боцу а* Делаца йолу юкъаметтиг дӀанисъеш болу некъ бу.

Дийнаташ Далла сагӀина дарца исраилхоша гойтура шайш Делан дашах тешаш хилар. Уьш тешна бара, цу тайпана сагӀадаккхарца шайн къинош дӀакъовлуш хиларх. Иштта вай а *теша* деза Иийсас жӀара тӀехь динчух: тӀаккха Дала ваӀда до вайн къиношна гечдан.

Къуьда

Шуна дагадогӀуш хир ду, Дала Мусага, Еза чоь серлаяккха цӀеначу деших къуьда бе аьлла, ома дар. Иза Иийсан васт ду. Цо аьлла:

Цул тӀаьхьа юха а элира Иийсас нахе: «Со дуьненна елла серло ю. Суна тӀаьхьахӀовттинарг бодашкахь лелар вац, амма цуьннан бакъдолчу дахаран серло хир ю». Яхьъя 8:12

Иийсана лаьа, адамаш къиношлеторан боданера кӀелхьара а даьхна, царна абаденга долчу дахаран серло яла.

Бепиг хьалха дуьллу стол

И доцург а, Дала Мусага, стол а яй, цу тӀе шийтта бепиг дилла аьлла, ома динера, хӀора Исраилан тайпанан цӀарах цхьацца. Иза а Иийсан васт хуьлу.

Ткъа Иийсас элира цаьрга: «Со дахаран бепиг ду шуна. ХӀунда аьлча Суна тӀевоглург цкъа а мацлур вац, Сох тешаш верг цкъа а хьаглур вац». Яхьъя 6:35

Цу шийтта бепиго Исраил-махкахь массарна тоьал бепиг хиларан маьӀна гойтуш санна, иштта Иийса — Цхьаь — велла дерриге а дуьненан дуьхьа. Иийса — иза дахаран бепиг ду, Цо Шех тешаш волчунна Дела волчоь хедар доцу дахар ло.

*Бакъдерг боху Ас шуьга: Тешаш волчун хир ду Дела волчоь хедар доцу дахар. Со дахаран **бепиг** ду.* Яхьъя 6:47–48

Кирхьа

Дагадоуьйтур вай онда кирхьа, цуьнан гӀоьнца Мусас Делан лаамца Уггар Еза чоь Езачу чоьнах дӀакъастийнера. Цо муьлххачу а ларамаза долчу хьажарх ларъян езаш яра еза меттиг. Къа тӀехь долчу стагана дихкина дара, Дела хуьлуш волчу къаьстинчу меттиге чувалар.

ХИЙРАНИГ

Делан Йозанаш тӀехь аьлла ма-хиллара, вешан къа бахьана долуш, вай Делах дӀа а къаьстина, Цунна хьалха хӀитта йиш йолуш дац. Вай дӀасакъас-тош йолу дуьхьало Далла вай ХИЙРА хиллал йоккха ю.

Амма хИнца Ийса веана. Делан Йозанашца Делан ца чуьра кирхьа иза Ийсан дег санна лоруш ду. Иза жАра тIехь велча, кирхьа юккIехула декъаделла лакхара охьакхаччалц. Цхьана а стеган ницкъ кхочур бацара и датIо — иза Дала Ийсан дегI дерриг а адамийн метта саГина деана хилар гайтархьама динера. Делан Йозанаша ма-хьеххара, Ийсас жАра тIехь динчух тешарца вайна кьиношна гечдар хуьлу, тIаккха вешан доГIмашца Дела волчу меттехь хила йиш йолуш хуьлу. ДIахаьдда йолу юкьаметтигаш меттахIубтту.

*Иштта, вежарий, Ийсан цIий бахьана долуш Делан стигалахь йолчу цIийнан уггар езачу човнна доьналла долуш чудаха аьтто бу вайн. Ийсас, Шен дегI саГина дIадаларца, керла некъ схьабиллина вайна цига. Дийна волу Ийса Ша бу и некъ, ткъа и некъ Делан цIийнан уггар езачу човнна дурьхьал овллина долчу **кирхьанах** чекхболуш бу. Иштта, сийлахь динан коьрта да стигалахь долчу Делан цIенна тIехь хIоттийна ву вайн. **Ценачу дагаца, чIогIачу тешарца Далла гергахьа кхочийла вай...***

Ебархошка 10:19–22^а

Шайш Дала леррина кьобалвинчу Ийсаца доьзна хилар бахьана долуш, цхьана хенахь генара хилла долу шу хИнца Цуьнан цIийца гергара хилла.

Эпасхошка 2:13

Стаг Далла тIе юхавирзича, иза доттагIа хилла ца Iа. Делан Йозанашка хьаьжча, Дала цунах Шен кIант во. ХИЙРАЧУХ Цунна КIАНТ хуьлу.

КIАНТ ВИНА
ДАХIЮТТИНА

Ткъа хИнца шу Делан бераш хилар гоитиш, Дала Шен КIентан Са даийтина шун дегнаш чу, массо а Ийсах тешаш болчеран санна. Цу Сино Деле кхойкху: «Дада, Сан Да!» — бохуш. Цундела хьо хИнца, лай а воцуш, Делан кIант ву. Ткъа хьох, кIант хилча, хьо Делехула Цуьнан тIаьхьенах а ву.

Галатахошка 4:6–7

Бертан тЙорказан неГар

Бертан тЙорказан шатайпа дина неГар дара. Уггар а Езачу чоьнна чохь и неГар а, ша бертан тЙорказ а допург, кхин цхьа а гIирс бацара. Кхуза воГура динан да шарахь цкъа, кьинойх ЦIандаларан дийнахь, цIий дахьаш. Иза дара кхин цкъа а Делан Iедал дагадаийтар.

...Кьинош летош верг лийр ву.

Яхъазкхиал 18:4

Билгал кхузахь, бертан тЙорказан неГар долчоьхь, Дала Iахаран цIий Iанорца, кьинойх таIзар дечуьра кIелхьарбохура исраилхой. Иштта Iийса а ву. Иза вайн дахар лардеш йолу, дIакъовлуш йолу хIума санна вара. Вайн дуьхьа Шен цIий Iанорца, Цо вай гуттаренна а лечуьра кIелхьардоху. Адамо кхин саГина дийнат дан дезаш дац. Iийса тIаьххьара а долу саГла хилла. Дала аьлла:

...«Церан кьинош а, харцонаш а кхин дага а йохкуьйтур яц Аса». Ткъа кьиношна гечдина хилча, царех саГIанаш даха кхин ца оьшу.

Iебархошка 10:17–18

Iийсан жIара тIехь хилла Iожалла — иза тIаьххьарчу Iахаран Iожалла ю. Юьхьенца дуййна Делан дагалацам хилла адамашна кIелхьардовларан некъ Iийсагахула буйла дIаделлар. СаГIанаш дахар иза хин долу СаГин васт бен дацара. Цаьрца цхьа а хIара ду аьлла чIогIа схьакъаьстина хIума дацара, цаьрга къа дIадаккхалур дацара. ХIинца саГина хIумма а дан дезаш дац, хIунда аьлча Iийсан цIийно **цкъа гуттаренна а** дIаэцна къа — адамашна тIера декхар.

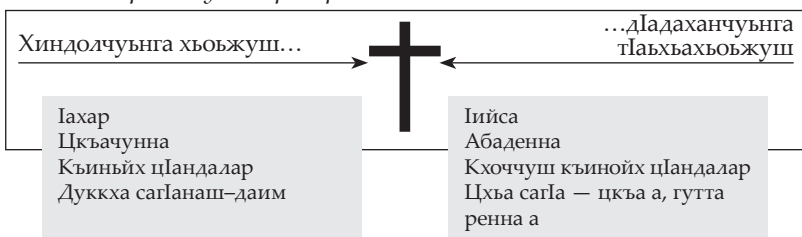
Оцу лаамца даздина ду вай, Дала леррина къобалвинчу Iийсан дегI цкъа гуттаренна а саГина даларна.

Муьлхха а динан да хIора дийнахь Далла Iамал еш ву, цкъа а кьинош Iадакхалур доцу цхьатерра саГIанаш мосуьйттаза а дохуш. Ткъа Иза, гуттаренна а кьинойх цхьа саГла а даьккхина, Далла аьтту агIор охьахиьна .

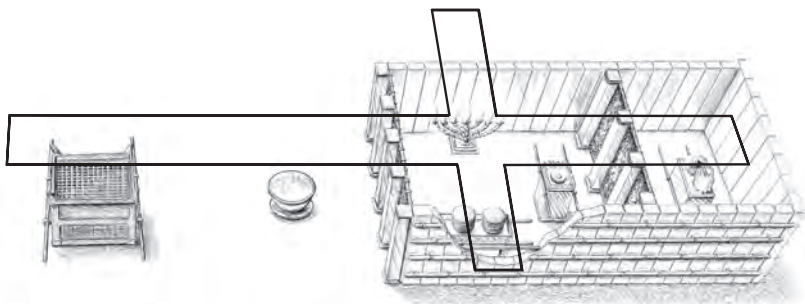
Iебархошка 10:10–12

СаГина дийнаташ дар иза хIора шарахь летийна долу кьинош дIакъовлар дара. Дала и саГIанаш тIеоьцура, хIунда аьлча Цунна хууш дара, цкъа Iийса а веана, Цунах тIаьххьара а долу СаГла хир дуйла. Iийсан Iожалла цхьана шарахь летийна долу кьинош дIакъовлар хилла ца Iара. Цо гуттаренна а

дІадаьккхинера кѡа Везачу Элана гучуѡра. Цундела чІогІа мохъ туйхира Ийсас: «Кхочушхилла!» — цуьнан маьІна дара: «ТІаьххѡара болу Іахар карийна!».

Хилла хир ду, Делан четаран масална ТІехь, Ийсас кхин а дуккха а хІуманаш Шех лаьцна дІадиллина. Вайн хан елахѡара, гайта мегар дара кхин а дуккха а Делан четаран гайтаман гІирсаца Дала леррина Къобалвинчун сагІица цъхаьнайогІуш йолу параллелаш. Кхузахъ вай гайтинарш царех уггар къаьсташ ерш бен яц. Ткъа церан дІаеллар, иза, шеко йоцуш, мурдийн даг чохъ йисина хир ю.

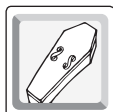
Муса а, цІестан лаьхьа а

Дагадоуьїтур вай, исраилхоша къинош а летийна, Дала царна лаьхьанаш дахкийтар. Халкъо къинхетам бар дийхира, тІаккха Дала Мусага омира дира, цІестан лаьхьа а бай, иза меттаматтана юккъе дІахІоттабе аьлла. Нагахъ санна лаьхьано лаьцнарг товала лууш хилча, иза цу цІестан лаьхьане ХАБЖЧХЪАНА тоьаш дара. Цъхана а кхечу тайпана кІелхьарвала йиш яцара.

Иштта вай а ду. Дала аьлла, вай Цуьнга а хьаьжна, теша деза, Ийса вайн къинах декхар дІалуш велла аьлла. Цо дан дезаш дерг кхочушдина. «Хилла дели!» Адамна диснарг ТЕШАР бен дац Делан дош билгал бакъдерг хилар, тІаккха цуьнан къинна гечдийр ду.

Яьсачу аренгахъ волуш Муса-пайхамара хъаладаьккхинчу лаьхъанан суьрте терра Адамийн Клант а ву хъалаваьккхина хила везаиш, Цунах тешнариш Дела волчоьхъ хедар доцучу дахаре кхачийтархъама».

ХIунда аьлча Шен цхъаь бен воцу Клант дIаваллал дезна Далла хIара дуьне, муьлхха а Цунах тешнарг, хIаллак а ца хуьлуш, Ша волчоьхъ долчу хедар доцучу дахаре кхачийтархъама. Дуьненна кхел ян ца ваийтинера Дала Шен Клант, ткъа Цуьнгахула дуьне кIелхъардалиитархъама ваийтинера.

ВЕЛЛАРГ

ДАКЪАСТИНАРГ

АБАДЕННА
ДОЛУ ТАIЗАРАБАДЕННА
ДАХАР

Цунах тешначунна кхел яц. Ткъа Цунах ца тешначунна **кхел йина ю**, иза Делан цхъаь бен воцучу Клантах цатешарна. Яхъъя 3:14–18

Адам дуьнен чу долуш дуьйна къа латийна ду. Вай дерриш а лаьхъанаша лаьцна долу исраилхой санна ду, тIаккха, ма-дарра аьлча, вай ДЕЛЛА ду: вай Делах дIакъаьстина ду. Вай дерриш а, вешан хан тIекхаьчча, лийр ду, ткъа цул тIаьхъа вайна хир йолуш кхин а цхъа Южалла ю — цIеяьлла богучу Юма чохъ таIзар дар.

Амма Ийса веана. Шен Южаллица Цо вайн къбинах декхар дIаделла. Амма Иза велла ца висна, Иза денвелла. Нагахъ санна вай Цунах а тешна, исраилхой цIестан лаьхъанах санна, тешарца Цуьнга хъажаь — Цо вайна синан дахар лур ду. Цуьнан денвалар санна, вайна СИНЦА дендалар хир ду кху дахарехъ а, гуттаренна а хин долчу дахарехъ а. Делан Йозанаша цунах лакхара дуьнен чу вала олу.

Шайш къинош летийна дела а, кхечу къаьмнех шайш схъадевлла дела а, хъалха шу **делла дара**. Ткъа хIинца Дала леррина Къобалвинчуьнца доьзна долу шу **денделла**, Дала вайн массо а къиношна геч а дина. Ковлусихошка 2:13

Ткъа шу хIетахъ **делла дара**, шайн зуламаш а, къинош а бахъана долуш. Эпасхошка 2:1

Амма инзаре боккха къинхетам болуш волчу Дала, боккхачу безамца вай Шена дезарна, къинош а летийна, **делла** хилла долу вай, Ша леррина

Къобалвинчуьнца цхъаьна дендина. Делан доккхачу диканца келхъардаьхна ду шу. *Эпасхошка 2:4-5*

Вай синца ДЕЛЛА хиллехъ а, тIаккха вай абаденан Южалле, цIеяьлла богучу Юма чу кхача дезаш хиллехъ а, вайна юкъара тешаш берш синца ДИЙНА а бу, стигалшкахъ гуттаренна а долу дахар хила аьтто бодуш а бу.

5. Товрат а, пайхамарш а (хихчекхдохучу Яхъяна тIера Иийсан денвалар тIе кхаччалц)

Вайна хаьа Иийсас кхоччуш кхетош Делан Йозанаш тIехъ долчуьнан маьIна деш дийцина Шен мурдашна. Хила тарло, Цо хIинца вай хаьвсинчул а дукха хаттарш хьедина хила.

Дика Iу

Делан Йозанаш тIехъ аьлла ду:

Вай дерриш а, тиладелла уьстагIий санна, дара, хIора а шен-шен новкъа тIевирзина вара... *ЕшаI-ЯхIу 53:6^а*

ТИЛАВЕЛЛА?

Адамна ша хаьржинчу новкъа дахар Iоле хетта, амма оцу некъо иза синан яьссачу аренга далийна. Делан Йозанаша цу тайпанчух ТИЛЛА адам олу. Цунна Iоьнна Иийса веана.

ТИЛАВЕЛЛА?
ВАЙНАРГ?

Цкъа Иийсас, Дала Шена тIедиллинчух лаьцна дуьйцуш, цхъа хьекъале дустар далийра:

Мила ву шух, шайн бIе уьстагI юкъара цхъаь байча, важа безткъе ткъайовсна эрна арахъ а битина, байнарг лохур боцуш, иза карабаллац? Ткъа иза карийча, самукъадаьлла, белшаш тIе а биллина, цIа бахъар бу. ДоттагIий а, лулахой а схъа а кхайкхина, уьстагI болчо эр ду: «Даккхийде вай цхъаьна, сунна сайн байна уьстагI карийна!»

*Масала, дохковала бахъана доцуш, Делан лаамехъ а волуш
везткъе ткъайоъсна стаг ву. Ас боху шуьга, оцу нахана чул,
къинош а летийна, юха дохковаьлла, Далла тевирзинчу
цхъана стагана алсам баккхий бийр бу стигалшкахъ берш.*

Лака 15:3–7

Дела стигалшкахъ, лакхахъ, тиллачу адамийн тидам а ца беш, виса йиш йолуш вара. Амма и ца хилира. Делан Йозанаш тЕхъ гуш ду Ийса, вай кара а дина, юхадерзо веана ву, цу тЕ, Ша дика жафу хиларе терра, Цо кхин а дукха дина.

*Со дика Іу ву. Дикачу Іуьно шен са а ДАло шен уьстагІийн
дубъха.*

Яхъьа 10:11

Билгал иза дан а дина Ийсас. Иза велла вайн дубъха — вайн метта, вайн къинах декхар дАдалархъама. Цо юха а боху:

*Дена Со вовзаре терра, Суна а вевза Да. Сайн са а ДАло Ас
уьстагІийн дубъха.*

Яхъьа 10:15

Вай хъалха аьллера, Ийса вала везаш вацара. Иза къинош тЕхъ долуш вацара, Цо кхачам боллуш кхочушдора итт весет. Амма вайга болчу безамна Цо Южалла тЕэцна. ЖІара тЕхъ Цо чІогІа мохъ туйхира:

Ва Сан Дела! Со хІунда вити Ахъ?

Марк 15:34^б

ЖІара тЕхъ къызалла ловш дохучу сахъташкахъ Да Дела дІавирзинера Шен КІантах, хІунда аьлча Шен возаллица Цунна ца лаъара Шена вайн къинош тЕэцна волу Ийса ган. Делан Йозанаш тЕхъ аьлла ду дийнан делкъе йоллушехъ, стигал кхоьлира. Дас Шен Іазап хьобгуш волчу КІентан сурт дуьненна ца гайтархъама деш долуш санна дара иза. Цуьнан Іазапехъ хилар жІарах дІагоьхначу стеган бала хъегар хилла ца Іара. Ийсас лайнарг дерриг а адамашна догІуш долу таІзар дара, цундела Цуьнан бала хъегар чІогІа доккха дара:

*Иза гина, дукха адам инзардаьллера, хІунда аьлча цхъана а
адаман йоцучу кепара цІармата дара Цуьнан сибат,...*

Ешал-ЯхІу 52:14

Оцу масех сахътехъ Ийсас беза бала лайра. Цо Шен лаамца тЕлаьцна вайн къинна догІу таІзар. Иза, вайн метта дІалуш болу Іахар хилла, велла. Дала иза нисдалийтина, иштта бара Цуьнан лаам. Делан Йозанаш тЕхъ аьлла ду:

*Шена тIехъ цхъа а къа доцуш Верг Дала вайн дуьхъа къинош
летийнарг санна вира...*

2 Коринтхошка 5:21^a

Делан Йозанаш тIера хъалхалерчу пайхамарел башхалла яра Ийса коша чохъ цависар. Иза денвелла Шена тIехъ Иожаллин оалалла доций гайтархъама. Ийсас аьлла:

«Аса Сайн са, юха а схъаэцархъама, дIало дела, Сан Дена Со веза. Цхъаммо а дIадоккхур дац Собгара Сан са, амма Аса-Айса дIалур ду иза. Сан ииш ю Сайн са дIадала а, иза юха схъаэца а. И весет Ас Сайн Дегара схъаэцна». Яхъя 10:17–18

Ийса жIара тIе ваккхарна бехке бора римхой а, иштта яхIудхойн коьрта динан дай а. Бешерашкахъ жуьгтий чIогIа хийизош хилла, хIунда аьлча царна тIебуьллуш хилла Ийсан Иожаллин бехк. Амма иза иштта данне а дац. Делан Йозанаш тIехъ билгал аьлла ду: Ийсас Шен лаамца дIаделла Шен са. Цхъаьнгга а, Цуьнан Шен лаам ца хилча, дайталур дацара иза. Цо Ша тIелаьцна Иожалла вайга болчу безаман дуьхъа. Билгал бакъдерг хIун ду аьлча, иза Ийсан валаран бехке дерриг а дуьне ду, хIунда аьлча Иза кху дуьненан дерриге а адамийн къиношна тIера велла.

Амма вай хъарамлонаш лелош долчу хенахъ вайн дуьхъа велла Дала леррина Къобалвинарг. Цу тайпана Шен вайга болу безам мел боккха бу гоиту Дала.

Римхошка 5:8

Дала леррина Къобалвинарг денвалар иза чIагIо йоллуш билгало яра Делан бакъхилар дерриге адамех Ийсан сагIа даларца хилар. Мах дIабелла а, и кхоччуш хилла а лерина бара. Иожалле ца латгалора Ийса шен марахъ — Цо толам баьккхира Иожаллина тIехъ! Ийсас къинан буржалш дIа а хадийна, иблисан оалалла доха а дина, кхераме хилаза ца йолуш йолу Иожалла дIаяьккхина.

И бераш дилханах а, даьIахкех а лаьттайш ма-хиллара, Иза а хилира уьш санна, Шен кхалхарца Иожаллина тIехъ ницкъ болу иблис эшорхъама а, Иожаллех кхоьруш, дерриге а шайн дахарехъ лоллехъ баьккинарш паргIатбахархъама а.

Иебархошка 2:14–15

Ийса денвелча, иблис чIогIа бIарзделла хъаьвзина хир ду. ЯхIуд-Искархочунна ямартло ян марздинчу цунна ша толам баьккхина моьттура. Амма цуьнан планаш ерриг а йоьхна

даевлира. Цуьнан уггаре кхераме герз — Южалла — шен юнах дакъастира.

ЛАЙ

Бешерашкахъ стаг иблисан ЛОЛЛЕХЪ вара. Цо гуш лаьтгаш йолчу харцонца а, ахбакъдолчуьнца а, ур-атгалла шен хилар а дац бохуш, урхалла дора адамашна тӀехъ шен Галашонца. Амма иблисан Гаткъам ца хилча а, адам кхачам боллуш бакъон тӀехъ дахалур дацара. Иза КЪИНАН ЛАЙ дара.

МАХ А БЕЛЛА
ПАРГАТВАБЪККХИНА

ТӀаккха Гийсас, ван а веана, къинан лоллера, МАХ А БЕЛЛА, вай ПАРГАТВАБЪККХИРА. Вайна хала хир ду кхета, цу заманчоьхъ лелаш хилла долу хӀуманаш вай да ца диллича.

Цу деношкахъ хьалдолчу стеган лай эца йиш яра леш бухкучу меттеш. Цигахъ буржалш тоьхна болу йийсарехъ берш а, кӀезигбина бохийнарш а бухкуш бара — хӀораннан шен билгалбаьккхина мах а болуш. Эцархочо оьшшучул мах дӀалора, тӀаккха лай цуьнан дола волура. И шадерриг а долуш дерг дара, амма цул тӀаьхьа гӀуллакх кхечу агӀор доьрзуш хила а тарлора. Иштта хуьлуш меттиг а йогӀура, керлачу олахоcho шена леш бухкучуьра валийна волу лай гича, цунна тӀера буржалш да а дохий, иза паргӀатвоккхура. Иштта меттиг хилча, цу лех МАХ ДӀА А БЕЛЛА, И ПАРГАТВАБЪЛЛА лорура.

Билгал и дина вайна а Гийсас. Вай а дара, къинан а, иблисан а буржалшца да а дихкина, лаьтгарчу дахаран леднарш хилла лаьтгаш. Вешан ницкъаца вай паргӀат ца довлалора. ТӀаккха Гийсас ван а веана, Шен цӀийца вайх мах да белла, вай схьаэчна. Цо вай, эца а эчна, вайн буржалш а йохийна, паргӀатдаьхна.

Хаалаш, телхина дӀадер долу дети я деши а делла эцна яц шун паргӀато, шун дайх дисинчу гӀийлачу дахарх шу мукъадохуш, амма ценачу а, бехк боьучу а ГӀахаран санна долу, Дала леррина Къобалвинчун деза цӀий делла ю.

1 Китин 1:18–19

...Дала леррина Къобалвинчо **кIелхъардаьхна** вай и товрат-хъехамаш кхочуш ца барна хуьлучу неIалтах, и неIалт Шена тIе а лаьцна. ХIунда аьлча Делан Йозанаш тIехъ яздина ду: «Диттах ирхъоьллинчу хIоранна а тIехъ неIалт ду», — аьлла.

Галатахошка 3:13

Иийсас, Шен цIий Ианорца мах а белла, **вай паргIат а даьхна**, вайн къиношна геч а дина. Ткъа иза Дала вайна шортта деллачу дикане хъаьжжина ду.

Эпасхошка 1:7

Пота

Ткъа хIинца юхадогIур вай Иийсас далийначу адамаш женца дустарна тIе. Шуна дагадогIуш хир ду, лерина лелаш волу жаIу, буйса йоккхуш, Iотин чуволлучу меттехъ дIавуьжюра, жа лардархъама. Иийсас аьлла:

Со ков ду. Милла а Сох чуваьлларг **кIелхъарвоккхур** ву.

Яхъья 10:9^a

Иийсас аьлла адамаш Шегахула кIелхъардевр ду. Амма уьш стенах кIелхъардевр ду? Цо бохура къалаторна хин долчух — валарх, цуьнца боьзна йолчу гуттаренна а хир йолчу тIаьхьалонах а.

Потин цхъаь бен йоцу неI санна, иштта Иийса а ву вайна абаденга дахаре *цхъаь бен йоцу* чуволлийла. Кхин некъ белла бац.

- = Кхаимна а, Хъабулна а Далла тамехъ хила кхин некъ цабалар санна,
- = Нохьин кIелхъардохучу хин кеман цхъаь бен ца хилла чуволлийла санна,
- = Делан четарна чувуьгуш долу цхъаь бен доцу ков санна
- = Iотин цхъаь бен йоцу чуволлийла санна а, иштта Иийса — Далла тIе цхъаь бен боцу некъ бу.

Цхъаболчарна моятту, Далла тIе кхечу муьлххачу динехула я вовшахтоьхначу динашкахула вахало, амма Делан Йозанаша Далла тIе боьлху кхин некъаш лаьрра дац. Хила тарло, хIинцалерачу паргIатонан а, демократин а заманыхъ хIара гIуллакх дискриминаци лара а, амма Делан Йозанаша юх-юха а боху вайга: цхъаь бен боцу Далла тIе боьду некъ — иза Иийса ву.

Кхин цхъаьнггахъ а кIелхъардовлар дац, хIунда аьлча стигал кIелахъ кхин цIе яц адамашна кIелхъардовла елла».

Векалиин 4:12

Вайна хаза ца хета там бу, хIара Делан Йозанийн чIагIдар, амма вай кхеташ хила деза Дела вайн Кхоллархо вуйла, тIаккха И вайн Олахо а хуьлу. Цундела Цуьнан юьззина бакъо а, аьгто а бу вайна Шен законаш тIедахка. Нагахъ санна вайна Цо къастийна некъ ца безахъ, вайн бакъо ю и дIататта. Дала вайна и бакъо ло, амма иза иштта делахъ, вай ваьш дIадала деза вешан декхар — къинах йолу, гуттаренна а йолу Южалла тIе а эцна.

Цаларар

Иийсас билгал кхетош аьлла, Далла тIе боьдуш кхин некъ бац аьлла. Делахъ а Цо кхечу тайпана тешар дерш къиза хIаллакбе ца боху. Иийса билгал бакъдерг хъеха Пертара: билгал бакъдолчо тилар гучудоккхуш хилча, адаман аьгто хуьлу нийсаниг къасто. Ницкъаца нах тешийталур бац. ОхъатаIор а, ницкъ бар а иза — галморзах ду Иийсас хъехначуьнца.

Иийсас законах а, пайхамарех а дуьйцуш, ладобIучу Цуьнан тIаьхьахIиттинчарна хьалха хууш хилла хила мега, хIун тIаьхьало хир ю цу хъехаман. Уьш Риман империн меттигаш тIехъ бехаш бара, ткъа римхой хийра дин лелош болчаьрца тарлора, нагахъ санна цу хийрачу динехъ болчара римхойн паччахъ а дела лоруш хилча. Нагахъ санна Иийсас Ша бу Далла тIе боьду кхин а цхъа некъ аьлехъара, римхой реза хир бацара. Амма, Иийса цхъаь бен боцу Далла тIе боьду некъ бу бохуш, чIагIдечу хъехамо Империн оьгIазалла хьала ца йоккхийла дацара. Делан Йозанаш тIехъ доцучу ширачу дийцаршкахъ Иийсан уллорачу цхъайтга мурдана Цуьнан хъехам дIасабаржорна бойуш таIзар дина. Уьш шаьш тешаш долчу билгал бакъдолчун дуьхьа белла. Царах цхъайтгалгIаниг билгал долу бакъдерг дIасабаржорна махках ваьккхина.

Парушхой

Парушхоша шайш Далла тамехь хилар гойту, Мусан товрат-хъехамаш ца талхабойту бохуш, шайгара керлачу законийн система кхоьллина. Иадаташ кхочушдар тӀехь парушхошна ала хӀума дацара.

Амма вайн дахарехь уггар а дӀасадаьржина долу тилар, иза стеган шен ницкъаца — дикачу гӀуллакхашца а, итт весет а, Иадаташ а кхочушдарца а — стигалшка ша кхачалур ву моттар ду. Ишттачу ойланашца адамаша сатуьйсу, шайш Делан ца чу ихча а, чурамаш дехкича а, сагӀанаш даьхча а, иза Далла тамехь хила тоьар ду аьлла. Амма Делан Йозанаш тӀехь цунах лаьцна цӀа а хӀума аьлла дац. Ма-дарра аьлча, цу тӀехь кхиниг аьлла ду.

Парушхой тӀехуларе чӀога дика лелаш бара, ткъа Иийсас уьш бехке лерира, церан хъехам а, дахарехь лелар а гӀалатдеш. ТӀехула цара лелош долчу хӀуманаша дӀаюктура церан чохь йолу куралла. Ткъа Иийсас аьлла, цӀаь бен боцу Далла тӀе боьду некь — иза Цуьнан дашах тешар ду.

Вай хӀора дийнахь кхочушдо дахаран тешар. Хила тарло, иза шуьца хӀинцца а хуьлуш ду: нагахь санна шу гӀанта тӀехь хевшина делахь, шу тешна ду, цу гӀанто шайш ловриг хиларх а, охьакхетар доцийла а. Цу гӀанта тӀе ховшуш, шуна дагадеана-м хир дац: «Со теша и гӀант тоьал чӀога хиларх», —

амма, хӀетте а, шаш тешаш хилар аша цу гуллакхца гайтина. Цъхана агӀор, тешар цъханнах а дозуш дац. Коьрта кхин ду: стенах я хъанаш теша шу? Шу чога хиларх тешаш долу гӀант шуна бухахь доха а ма мега, амма иза гӀант бен хир дац. Нагахь санна Иийсас шун декхарх — къинах мах дабаларх шу тешаш делахь, тӀаккха шун шеко йоцуш тешаш хила мегар ду Цо иза билгал иштга дина хиларх. Цо вада дина:

Иийсах тешна дела, Делан доккхачу диканца кӀелхъардаьхна шу. Ткъа иза шуьгара дац. Иза Делан совгӀат ду. Аша дика гуллакхаш дина хиларна дела дац иза, цундела шух цъхаммо а дозала ма де.

Эпасхошка 2:8–9

Делан Йозанаш тӀехь аьлла ду, Дала леррина къобалвинчу Иийсах тешаро вайна къинан тӀаьхьалонах кӀелхъардовларан некъ дабоьллу. И кӀелхъардовлар Делан совгӀат ду, цундела вайн дикачу гуллакхашца вайга и даккха ца ло.

= СовгӀат маьхза душ ду.

= Нагахь санна совгӀат даккха дезаш делахь, тӀаккха цунах совгӀат ца хуьлу.

= **Муьлхха а совгӀат, цуьнан билгал долчу маьӀнехь, дала догӀуш ду.**

Нагахь санна вайна совгӀат ваьшна догӀуш ду боху хӀума тӀаьхь-тӀаьхьа алсам хета долалахь, тӀаккха, маьхза совгӀат долчуьра да а долиий, цунах хъуна догӀу совгӀат хуьлу. Амма Дала вайна душ долу абаден дахар, иза билгал бакъдолу совгӀат ду, хӀунда аьлча иза вайна цъхана а кепара догӀуш дац.

Парушкой тешна бара, шайн тӀехулара дика лелар Далла тамехь ду аьлла. Амма Дала вайга боху, нагахь санна Ша адамашна царна догӀург душ делахъара, тӀаккха цъханнан а воккхавейла дацара шен бакъхиларца. Дала вай кхелърах кӀелхъардоху, вайн бакъахара хиларна а доцуш, амма вайн тешар бахъана долуш.

Къинош леторна душ йолу ял Јожалла ю, ткъа Дала душ долу совгӀат Дала леррина къобалвинчу Иийсаца цъхьаьна хир долу хедар доцу дахар ду.

Римхошка 6:23

Тешаро вайна хоуьйту, Иийса вайн метта вайн къинош бахъана долуш велла хилар.

Тешаро вайна хоуьйту, Иийсас вайн къинах декхар даделла хилар.

Тешаро вайн тешам чІагІбо Цуьнан Іожалла Делан бакъонан кхелъярна тоьаш хиларна тІехъ. Вай теша, Дела хІинца вайга хьобжучу хенахъ, Цунна вайн къа ца го аьлла. Далла вай Іийсан бакъахъара хилар тІедуьйхина го.

Тешаро вайна Дала вайна гуттар а долчу дахаран совІат даларх теша таро ло.

И дерриг а — тешар ду, амма иза бІаьрзе тешар дац.

Иза Делан Іюзанаш тІехъ билггал долчунна тІе доьІна тешар ду.

Цъяболу нах тешар боху кхетам денбан гІерта. Царна хета тешар дусталуш долу хІума санна, стеган иза дуккха ду я кІезиг ду аьлла. Амма цу тайпаначу хІумано гІуллакх харцахъа доккху. Іийсана тІе гІуллакх дилларца, вай хин буха воьдучу, ша кІелхъарвоккхучуьнга хи чуьра берда тІе ваккхийта **реза** волчу стагах тарло. Вай жоп ло «ХІаь!» - олий, вайга «Ас гІо до хьуна» бохучунна.

И **резахилар** дуста ца ло. Хи чу воьдуш волчун Іалашо «ХІаь» аларяц. Цо **тешарца дІало** шенсакІелхъардоккхучуьнга. Таккха долччул а хаза хир дара, тІаьхьо кІелхъарваьллачо, ша резахилар бахъана долуш, шен дахар дІадоьдуш долуш санна чІагІдеш хилар. Иштта вай а теша деза Іийсах вешан къинош-на гечдарна тІехъ. Вай мел чІога теша бохучу барамо кІелхъардохуш дац вай — вай кІелхъардоху жІара тІехъ вайн метта веллачу Іийсас.

Ур-атгала стага, ша хин буха воьдуш вуйла хуьшехь, шен куралла тӀех хиларна, гӀо ца дехахь, иза хин буха гур ву. Хила тарло, кхечу нахана иза хин буха воьдуш хилар ган, амма цӀхана кепара цунна гӀо далур дац, цо цаьрга и гӀо шена дайтгалц.

Иза хуьлуш ду синан дахарехь а. Стагана хаа деза, ша гӀаддайна кьинош тӀехь дерг вуйла, — тӀаккха бен иза кӀел-хьарваккхалур вац шен декхарх — кьинач. Иза дубьхарлера гӀулч ю.

Делан Йозанаш тӀехь дукха масалш ду, Дала леррина кьобалвина Ийса Мила ву а, Цо кхочушдинарг хӀун ду а гойтуш долу. Вайна ала бен ца хаьа, Ийсас Шен мурдашна хьехамаш бечу хенахь царех муьлханиш далийна. Шеко йоцуш, оцу масалшна юкӀахь вай хьавсинчарех дукхахдерш хир ду. Хила тарло, цигахь дуккха а кхидерш а хилла. Ийса дӀасецначул тӀаьхьа, массо а ца чохь берш тап-аьлла севцна хир бу. Ийсан мурдашна, хӀинца вайна санна, цӀхана хаттарна а жоп далар бен ца диснера: стенца боьзна беа деган синхаамаш — шена хетачу тешарца а, дикачу гӀуллакхашца а я Ийсас вайн метта вайн декхар дӀадалар кхочушдарца?

Хинца массо а хӱума маӱна долуш хилла. Нагахь санна цхьаммо шуьга: «**Ийса хӱнда вала везаш вара?**» — аьлла, хаттахь, шуна хинца жоп дала дур ду:

«Къинна Южаллин таӱзар догӱ. Вай дала дезаш дара Южаллин абаденга йолчу тӱаьхьалонца, амма вайн метта, вайна догӱш долу таӱзар Шена тӱе а лаьцна, Ийса велла. Иза вайн метта хилла Сагӱа ду».

ПхийтталгІа Корта

1. «Дела, алахъа, ас хІинца хІун де...»
2. БегІийла хан

1. «Дела, алахъа, ас хІинца хІун де...»

Ша денвеллачул тІаьхъа Іийсас дикка хан яьккхира мурдашца

Хала баланаи а, кхалхар а лайра Цо. Юха, ден а велла, цу векална тІевера Іийса, царна Ша гойтуш. Цо дукхазза а Ша денвалар билгал бакъ хилар гойтуш долу тоьшаллаш делира. Іийсас, кхин а шовзткъа дийнахъ царна хъалх%о а хІуттуш, Делан Олаллех лаьцна дуьйцура. Векалийн 1:3

Чаккхенгахъ Цо уьш юхабалийра кхо чаккхарма Ярушалаймера дІа йолчу евзаш йолчу меттигашка.

Царьца Ярушалаймера ара а ваьлла, Бет-ХІине кхаччалц дІавахара Иза. Кубьгаи хъала а айина, уьш декъалбира Цо. Юха, уьш декъал а беш, царна гена а волуш, стигала хъалаваьккхира Иза. Лака 24:50–51

Мурдаш леррина стигала хъобжуш лаьттара Иза хъалахъочу хенахъ. ЦІехъана царна юххехъ кІайн духар тІехъ долу ши стаг дІахІоьттира. «Галилай-мехкан бахархой, — элира цара, — шу хІун деш лаьтта, стигала а хъобжуш? Шу долчуьра Іийса стигала хъалавоккхуш шуна гина ма-хиллара, Иза иштта юха а вогІур ву». Векалийн 1:10–11

Маликаша аьллера, Іийса юхавогІур ву. Делан Йозанаш кхидІа теллича, цу тІехъ билгал дІаделлалуш ду дуккха а хиндолчух лаьцна дерг¹. Дала Ша леррина Къобалвинарг воуьйтур ву аьлла долу Шен дош кхочушдар санна, иштта шеко яц Цо Иза юхавогІур ву аьларг а кхочушхиларан: Дала, даим санна, Ша аьлларг кхочушдйир ду.

КхидІа Делан Йозанаш тІехъ дуьйцуш ду Іийсан (тІаьхъа шайх векалш аьллачу) мурдийн дахарца доьзна долу хиллачух лаьцна. Оцу, Цунна тІаьхъахІиттинчара, шайн хъехамашкахъ товратан Іедалх а, пайхамарех а дуьйцуш, Дала леррина Къобалвинчунах лаьцна довзийтина дукхахболчу нахана.

Делан дош дІасадаьржаиш дара, Ярушалаймехъ мурдаи алсамбовлуш бара. Дуккха а динан дай Іийсах долчу тешарна муьтІахъ хилара. Векалийн 6:7

Ур-атгала Іийса хІаллаквина болу жуьгтийн динан дай а тешна. Делахъ а дукхахберш ца тийшира, тІаккха, и иштта

хила тарло бохуш, ладьгуш болчу мурдашна хууш махиллара, тешначарна тӑьхӑабевлира уш. Къабстгина эмгараллица *тешаш болчарна тӑьхӑаваьлладех* цхӑӑ вара Шаул цӑе йолу кӑона парушхо. Цуьнан лаамца дукхахболу Иийсана тӑьхӑаХиттинарш байинера я набахти чу боьккинера.

Хьалха санна обӑлазаллах кхехкаш вара Шаул, Иийсан мурдаш хӑллакӑхиларе сатуьйсуйш. Иза динан коьрта да волчу веара. Цо цуьнгара Дамасакх-гӑларчу жувьгтийн гуламан цӑеношка дахӑа лерина кехаташ дехира. Цу кехаташа Шаулана бакӑо лора Иийсан некъан мурдаш, божарий а, зударий а, бехка а бихкина, Ярушалайме схьабало, нагахӑ уш цунна карабахь.

Иза Дамасакхе схьакхочучу хенахӑ, цӑеххана стигаларчу серлоно кӑагийра иза. Шаул лаьтта охьавоьжча, цунна аз хезира. Цо кхуьнга бохура: «Маржа Шаул я! Соьга бала хӑунда хьовьгуйту ахь?»

«Хьо мила ву, **Веа Эла?**» — хьӑттира Шаула.

«Со Иийса ву, ахӑ эькхийна лелош волу, — элира Цо.

Векалийн 9:1–5

Иштга доладелира и доккха гӑуллакхдар. Цу хенахӑ дуьйна Шаул чӑога хийцавеллера. Иза, тешаш болчарна тӑьхӑаваьлладчуьра саца а сецна, ша а хилира царах цхӑӑ. Хьалха тӑьхӑаваьлла лелачух, эькхийна лелачех цхӑӑ а хилла. Цӑкӑа цунна тӑулгаш а диттина, иза вала а витина, кхузза гӑожмаш а йиттина, пхьозза шед а йиттина, кхузза хинкема доьхна а висина, цу тӑе, и цӑкӑа кхузткӑе дейтта сахьтӑех хӑорда чохь махо ваьккхина а лелийна. И шадерг а Шаулна хилла кхечу нахана, Иийса — Дала ВАӒДА ДИНА ВОУЬИТУР ВУ АБЛА ВОЛУ КӒЕЛХӒАРДОХУРГ ву бохуш, дийца гӑертачу хенахӑ. Вай вуьйцуш волу Шаул, иза дукхахдолу Хазачу кхоан тӑера дакӑош яздина волу *векал Пахӑла* ву.

Делан Йозанаш доьшуш, вайна масийттазза гина, Дала адамашка ойла йойтуш долу хаттарш душ. Цу тайпа хаттарш, адаман угтар кӑайлах йолу ойла гучу а йоккхуш, иза долуш долчунна тӑеверзийта деш ду. Билгал иза хилла Шаулца а: Дала цунна дуьхьал а хӑьгтина, хаттар дина:

«Маржа Шаул я! Сьга бала хIунда хьовьгуйту ахь?»

Цу хаттаран маџна ишттта дан мегар дара: «Шаул, хьо Сан мостагI хIунда ву, Сан доттага хилалур волуш хилча?» Шаулан жьопан тоьшалле хьабжча, иза дика кхеташ вара, ша Хьаьнца кьамел деш ву. Цо аьлларг «**Веа Эла**» ма дара.

Нагахь санна вайна иштта Далла дубьхьал нисдала ирс доьгIна делахьара, Цо, суна схьахетарехь, кьамел хаттарца долор дара. Иштта хир дара олийла чIога кIезиг ю: дерриг а Делан Йозанаш тIехь цу тайпана меттиг масех бен яц. Амма, иштта дубьхьалкхетар ца хилча а, хIетте а вай Делан Йозанаш тIехь яздинчу билггал дерг вайна гойтуш ду. Ткьа Делан Йозанаша, ас дешхьалхенна тIехь билгалдаьккхина ма-хиллара, шен гуламца адамна харжамбар тIедуьллу. Дала вайга хаттар до.

Хара тептар дешча, шуна девзина Делан Йозанаш тIера билггал долу бакьдерг.Хинца шу жоп дала дезаш ду шайна девзаш долчух. Иштта Дала хьогту: «Хьан декхарна-кьинна тIера — мах дIабелла волу Иийса хьо КЕЛХЪАРВОККХУРГ хиларх теша а теший хьо, Иза лара а лорий ахь?»

Ойла елаш, жоп далале хьалха. Хила тарло, аша кхунах даим а ойла йина хила, амма вукху агIор, аша кхин а жимма ойла ян еза кху хаттарна тIехь.

Нагахь санна аша «ХIАН-ХIА, со ца теша Иийса со КЕЛХЪАРВОККХУРГ хиларх» аьлла, жоп лахь, тIаккха оцу деллачу жьопан хIуьа а бахьана хиллехь а, кху коьртан дисина долу дакьа шуна кьезиг эша там бу. Деша-м доьшур ду аша кхидIа дерг, амма аса хьехар дийр дара шуна, и дакьа Iад а дитина, «БЕГИЙЛА ХАН» бохучу декьана тIе довла. Делан Йозанаша вайна хьобху, нагахь санна стаг Дала леррина Кьобалвинчун хаза кхаь дIатоттуш велахь, тIаккха иза дисина долчу яздинчух нийса кхетар вац, хIунда аьлча...

...иза валаран некьа тIехь болчарна ду иштта. Бакьволчу Делах ца тешачеран хьекьал бIарздина кху дубьненан харцдала, Делан вастехь волчу Дала леррина Кьобалвинчун сийлаллех лаьцна болчу хазачу кхоан серло царна ца гайтархьама.

2 Коринтхошка 4:3-4

Нагахь санна аша: «ХIАЪ, ас тIелоцу Иийсас сан декхарх — кьбинах мах дIабелла хилар», аьлла, жоп лахь, тIаккха кхидIа деша. Билггал шу санна болчу нахана яздина ду Делан Йозанаш тIехь дисина долу дерриг а.

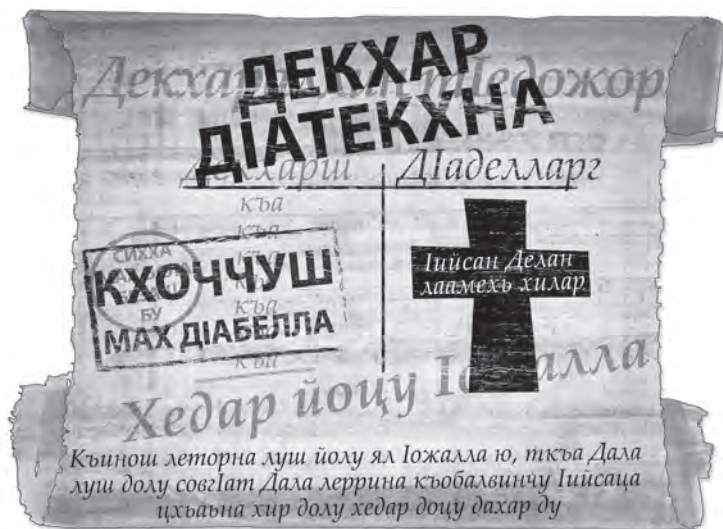
Нагахь санна аша, “ХІАЪ” аьлла, жоп деллехь, со шуьга хатта лууш ву: кхетадой те аша, *Дала шун кьинна гечдина хилар а, тIаккха шуьца йолу юкъаметтигаш меттахиттаяр а, Ийса вайн метта хийцина делла СагIа ду аьллачу тешарна тIе а доьгIна?*

Нагахь санна шуьга цIеначу даггара кху хаттарна а, “ХІАЪ” аьлла, жоп далалахь, тIаккха соьга чIагIо ялур ю, Делан дашна тIе доьгIна, шун кьинна геч а дина, шун Делаца йолу юкъаметтигаш метта а хIитина.

Нагахь санна шу Ийса шайн метта шун кьинан дуьхьа валарх тешаш делахь, иза шун *декхараллин тIедожорах* мах дIабелла бохург ду. Делан Йозанашца доьзча, Дала иза жIара тIе дIатоьхна.

Шайш кьинош летийна дела а, кхечу кьаьмнех шайш схьадевлла дела а, хьалха шу делла дара. Ткьа хIинца Дала леррина Кьобалвинчуьнца доьзна долу шу денделла, Дала вайн массо а кьиношна геч а дина. Цо дIадайина вайн декхар тIеяздина долу йоза. Оцу кехат тIехь вайна дуьхьал долу а, вай бехке озош долу а парзаш дара. ЖIарах дIа а тоьхна, Дала и кехат дIадаьккхина.

Ковлусихошка 2:13–14

*Римхошка 6:23

Иштта, ши эзар шо хьалха вайн декхар — кьа жIара тIе тоьхна хилла. ТIаккха, шу Шех тешарна тIе а доьгIна, Дала боху:

...шун кьинош а, харцонаш а кхин дага а йохкуьйтур яц Аса.

Иебархошка 10:17

Дала дерриг а гечдо.

ХIунда аьлча, стигал лаьттана гена йолччул, боккха бу Везачу Элан Шех кхоьручаьрга болу безам. Малхбалехьара малхбузенга кхаччалц йолу еха юкъ санна, Дакъастадо Цо вай хьерчийна долу къинош вайх.

Забур 102:11–12

Иштта, Дала леррина Къобалвинчуьнца верг — юхак-хобллинарг ву. Шира дахар дIадаьлла, хIинца керланиг хилла дIахIоьттина!

2 Коринтхошка 5:17

ХIинца вайна цIе яьлла богучу Юма чохь гуттаренна йолу Иожалла хир яц. Иийсас боху:

Сингаттаме ма хуьлийла шун дегнаш. Делах а тешалаш, Сох а теша. Сан Ден цIахь дуккха ю чобнаш. Со шуна меттиг кечьян вобду. Иза иштта дацахьара, Ас и эр дацара шуьга. Аса, ваха а вахана, шуна меттиг кечийна яьлча, тIаккха юха а веана, Со волчу дIадуьгур ду шу, шу а Со волччохь хилийтархьама. Со вобдучу метте болу некъ а безза шуна.

Яхьъя 14:1–4

Тешаш волчун дахар дIадоьдуш ду, амма цуьнан са-туьйсийла ду, Иийсас ма-аллара, стигалшкахь шена кечийна меттиг хиларе. Тешаш волчунна бакъо елла, ша стигалийн адам ду ала. Цуьнан Делаца йолу **юкъаметтигаш меттахIиттина.**

Мацах шу лаьттарчу доьзалехь дуьнен чу девлла. Ткъа хIинца, Делан Йозанаша ма-бохху, шу Делан дуьхьа дуьнен чу девлла. ТIаккха, шун лаьттара дай-наной, хIуьа хилча а, шун дай-наной дисаре терра, — иштта шу а Делан дуьхьа дуьнен чу девлча, дуьнен чу ца девлча санна хилалур дац. Вайн Делаца йолчу **юкъаметтигех** лаьцна къамел доладелча, гуттаренна а Делаца дуса дезаш хилар дагадаийтар коьрта ду².

Аса хIара яздина шуьга, Делан КIантах шу тешаш хиларна, шун бакъдолу дахар дуйла³ шуна дIахаийтархьама.

1 Яхьъяс 5:13

Со теша, я Иожалло, я дахаро, я маликаша, я жинаша, я цхьана а долуш долчо, я цхьана а хиндолчо, я цхьана а ницкъаша, я цхьана а вайна тIехь долчо, я цхьана а вайна бухахь долчо, я Дала кхоьллинчу цхьана а кхечу хIумано а вайн Веза Эла волчу, Дала леррина къобалвинчу Иийсагахула болчу Делан безамах вай дIакъасто йиш цахиларх.

Римхошка 8:38–39

Жіара йоцуш

БЕХКЕ ВУ

Делан деза Іедал дохорна бехке а вина, со хан тоьхна ву.

ДЕКХАРХО

И Делан Іедал дохор — кьа ду, и бахьанехь со тӀехь декхар долуш хуьлу, тӀаккха цунах мах балар а тӀедужу.

АБАДЕННА ДОЛУ ТАІЗАР

Цу декхарх мах дӀабалар, гуттар а цӀе яьлла богучу Юма чохь Іазапехь хин йолчу сан Южаллица бен яц.

ЛАЙ

Адаман ницкъ бац Делан Іедал кхачаме кхочушдан. Мел пиртича а, дерриг вон нисло. Цу тӀе, иблисо шена бегийла долчу агӀор гӀуллакх дойту цуьнга. Адам — цуьнан лай ду.

ХИЙРАНИГ

Сан кьино со Делах дӀакъастийна. Со цунна хийра ву.

МОСТАГ

Дуьнен чу валарца сох Далла дуьхьал кьа латийначу иблисан гӀоьнча хилла.

ТИЛАВЕЛЛА?

Некьах а тилла, синан яьссачу аренга а кхачьна, со билггал бакьдерг лобхуш лела. Со тилабеллачу уьстагӀах тера ву.

Тешар доцуш

дӀнен чу довлу...

Со цатеша...

Суна схьахетарехь, Далла хьалха бакьварна дуккха а кепаш ю, нагахь санна Иза волуш велахь. Хила тарло, Іийса — цу тайпаначу кепех цьаь ву. Нагахь со бакьа хьара а вехащ, кьинош ца лето гӀертахь, Дела сох дӀавоьрзур вац.

ЖІара бахъана долуш

Дала, Кхачамечу Кхелахочо,
со бакъ во. Цунна кхин сан
къа ца го.

БАКЪВИНА

Сан декхарх жІара тІехъ мах
дІабелла. Декхарх буъззи-
на мах дІабелла.

ДЕКХАРИЛАХЪ
ВАЦ

Дала суна керла дахар ло —
хІинца а, гуттаренна а —
стигалшкахъ .

АБАДЕННА
ДАХАР

...амма теша аьтто бьу

Мацах лай хилла воу со,
хІинца Іийсан цІийнан ме-
хаца схъа а эцна, кІел-
хъарваьккхина. Со кхин иб-
лисан лайвац.

МАХ А БЕЛЛА
ПАРІАТВАЬККИНА

...Со теша
Со теша, Іийса
жІара тІехъ вел-
лачу хенахъ, Иза
сан метта велла —
цхъаннан метта душ
долу сага санна,
сан декхарх мах
дІабалархъама — и
дарца товрат хъехам
кхочуш а беш. Со
цхъана Іийсана бен
тІедиллина Іаш вац.

КІелхъарваьккхина а ца Іаш,
Дала сох Шен кІант вина. Сан
къа бахъана долуш хилла
долу дІахадар кхин дац .

КІАНТ ВИНА
ДАХОТТИИНА

Шен Іожаллица а, ден-
валарца а Іийсас иблис
эшийна. ХІинца со иблисан
декъашхо вац. Сан Делаца
барт хилла.

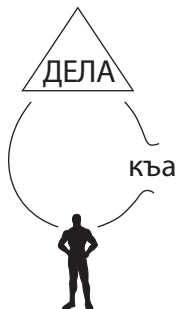
БАРТ ХИЛЛА

Дикачу Іуьно, Іийсас, кара а
вина, абаден дахар а делла,
геч а дина, къинах парІат а
ваьккхина, кхин дуккха дерг
а дина суна.

ТИЛАВЕЛЛА?
ВАЙНАРГ

ГЕРГАРЛО
Хаддаза
 Шух Делан доьзалхой
 хилира. Шу гуттаренна а
 Цуьнан бераш дуьсур ду.

ТИЕКАРЕ
Іаткъаме
 Шун къиноша
 стигаларчу Деца йолчу
 юкъаметтигийн барт
 галбоккху.

Шу хІинца Делан **гергара** доллушехь, хІетте а, Делан Йозанаш тІехь аьлла ма-хиллара, къа лата ца деш ца Іа. Аша къа латочу хенахь, аша деш долчо стигаларчу цІенна чуьра доттагІаллин **тІекере хилар** галдоккху.

ТІекере гергарлонах къасто хаа деза. Масала, нагахь санна дас кІанте туьканара бепиг да аьлла дехча, ткъа кІант, и даран метта, велосипед хахка вахча, иза, ша юхавирзича, цхъана а дикане ладобгІуш вац. Ша динчу гІуллакхца цо шен деца тІекере хиларна дуьхьало йина, тІаккха церан кхидІа хилла долу къамел шуна хезнехь, шуна иза хаалур дара. Дера, **гергарло** и дарх цхъанхъа дІа-м ца долу, амма **тІекере** хилар доьзалехь галдолу. Делан Йозанаша вайна и хало муха кхочушгъян еза гойтуш некъ балабо.

Нагахь санна адамо къа латийнехь, цо иза Деле дІахайита деза, ткъа нагахь санна, цо шена уллорчунна халахетар динехь, иза цуьнца барт бан гІорта веза. Дала ваІда дина.

Нагахь ваьш латийначу къиношна вай даре дахь, Дала вайн къиношна геч а диір ду, дерриг а бакъдоцучух вай цІан а диір ду, хІунда аьлча Иза тешаме а, бакъ а ву. 1 Яхъяс 1:9

Стаг ша латийначу къинна даре дича, цуьнан Делаца йолу *тІекере* цу сохьта меттахІуттур ю.

Шун декхарш

Цкъа цхъана доьзалехь ас хІокху темех лаьцна хьехам бинчул тІаьхъа, хІусамдас соьга элира: “ХІаь, со кхета, со къинош тІехь дерг вуйла”. КхидІа цо доцца дийцира суна Делан Йозанех лаьцна йолу шен ойланаш, ша шен ницкъаца бен Далла тамехь хилалур воцийла шена хууш хиларх со тешорхъама. Цул тІаьхъа цо, кхетош, Іийсас жІара

Техь кхуьнан дуьхьа диначух долу шен тешар гайтира. Ткъа чаккхенгахь тетуьйхира: «Суна хаьа, шун кIант вуйла. Цо ша хIумма а ца дина шун доьзале вархьама. Иштта аса а хIумма а ца дина Делан гергара хилархьама. Амма кIентан, ша доьзалан декъашхо волуш, шен декхар ду: цо нехаш ара а йоху, пхьегIаш йила гIо а до, иштта кхидIа а. *Со хIун дан декхарийлахь ву те, Делан доьзалан декъашхо хиларе терра, Далла?*»

Иза чIогIа ладаме хаттар ду. Цунна жоп Делан Йозанаш техь кхидIа кардойла ду. Делан тептар техь аьлла ду, адаман дахаро билгалдоккху хIун ду цунна коьрта, стенна техь бо цо шен **тидам**. Иза тайнигаш яц. Шадерриг а аша тидам бечунна тедоьгIна ду. Нагахь санна, аша тидам шайна тIе боьгIнехь, шу чIогIа шайш дезаш хир ду. Ткъа нагахь санна аша тидам Далла тIе боьгIнехь, тIаккха шуна карор ду, шун дахаро Цунна хила ма дезза долу ларамалла а, сийлалла а дахьаш хилар. Иштта, кхетам болуш тешар долуш верг хилархьама, аша дан деза:

1. Шайш хIинца Иийсан бахьанехь, аьлча а шу Дала леррина Къобалвинчуьнца хиларна, **тидам тIебахийта**. Далла лаьа, шу хаза хеташ хила шайна кьинна гечдарна а, абаден дахар даларна а. Шу хIинца Дала леррина Къобалвинчунна чохь долу керла кхоллар ма ду, И бахьана долуш шуна абаденга долу дахар хуьлуш ма ду.
2. Ийса дикахо вовзархьама **къа хьега**. Векало ПахIала аьлла: шен Iалашо ю

...Дала леррина Къобалвинарг вовза а лаьа сунна...

Пилапхошка 3:10

Шайн тидам Везачу Элана тIебахийтича, аша шайна тIеерзийна йолу ойланаш дIайоху. Аша Цунна там барна а, кхечу нахана гIуллакх дарна а гIайгIа бийр бу. И санна дерг хуьлу кегийрахошца, шайн безам баханчу хенахь: шайна везачу стеган дуьхьа уьш массо а хIума дIакхосса кийча бу.

3. Ерриге а дахаран халонаш Далла **тIеяхка**, хIунда аьлча шу тешна хила мегар ду, Цуьнан шун массо хьашташ кхо-чушдан ницкъ буйла.

И бакьонаш ларьеш леларца, шуна хаалур ду, шайш синан жималлера кIез-кIезиг синан даккхий хиларехьа довлар. Ткъа и синан даккхий хилар аша шайн синан ницкъашца доцийла хаийтархьама, коьртаниг ду:

*...шуна чохъ и дика гIуллакх дан Долийначо, Дала леррина
кЪобалвина Иийса вогIун волу де тIекхаччалац, иза кхочушдийр
дуйла.* Пилапхошка 1:6

Жима бер дерриге а дахарехъ бер диса дезаш цахилар санна, иштта «Дала леррина КЪобалвинчуьнца юха дуьнен чу ваьлларг» а виса ца веза синан жималлехъ. Ишттаниг нагахъ хилахъ а, вай цу тайпачаьрга хьовса ца деза. Далла тIе ойла яхийтий хила, тIаккха шу даккхий хила дуьйлалур ду.

МостагIий

Шун *мостагIий* бу, шу новкъа тIера даха гIертар болу.

1. Вайн адамийн амал. Иза адаман утгар вон мостагI ву. Делан Йозанаш тIехъ аьлла ма-хиллара, вайн кЪинойн адамийн Иалам дузалур доцуш ду. Цунна даим а алсам ахча а оьшу, дуккха а тергам бар а деза, кхидолу гонахарниг а деза, кхин а хаза духар а иштта кхидIа а. Цъхана ханна цунна тоам хила там бу, амма цул тIаьхъа цунна, хIуъа делахъ а, алсам дерг деза шен лаамийн «хара» юзархъама. Вайн адамийн Иалам **ШЕНА** тIе ойла гулЪина ду. Делан тептар тIехъ аьлла ма-хиллара,

*...Делан Сино шаьш лела ма-дарра лела, тIаккха шайн
хъарам лаамаш кхочушбийр бац аша.* Галатахошка 5:16

Вай Делан Синца муха лела деза те? Кхузахъ юха а да-гадаийта деза, хIун хила деза вайна коьрта. Нагахъ санна вай Далла тIе ойла тIеяхийта, дилханан кЪинойн лаамаш дIабохур бу цул ондачу Везачу Элана а, Кхоллархочунна а там бан луучу лаамо.

Ткъа вайн кЪинойн адамийн амалца вай иза делла долуш санна хила деза: иза тергал дан ца деза.

*...шайна чохъ лелаш болу а, кху дуьненца боьзна болу а
адамийн лаамаш хIаллакбелаш...* Ковлусихошка 3:5

Масала, айса зуда ялаяле, со масийтта йоIана тIехъовза кхиънера, цаьрга массаьрга а сан безам даггара а бара. Амма аса зуда ялийча, сан хьалха хиллачаьрца йолу уьйраш дIахедира. Уьш суна белча санна бара. ХIинца сан цъха лаам бен бацара — сайн зудчунна луург кхочушдар бен. Иза хилира сан тидам тIебоьдуш дерг. Сан кхин йиш яцара сайн ойланашка

хьалха бевзаш хиллачарах цъханна а тӀе юхаверзавайта. Иштта адам а, ша тешар долуш хилале, шайн къинойн адамиин Iаламан лаамашна там бар бен, хӀумма а деш дацара. Амма иза тешначул тӀаьхъа, Дала цунна тӀедиллира, массо а хӀума Iад а дитий, Цунна там баран а, уллорчарна гӀуллакх даран а бен гӀайгӀа ма бе аьлла.

*...ваьшна тӀера массо а новкъарло а, ваьшна гонах хъаврчаиш
долу къа а дIадоккхийла вай. Довналла а долуш, ваьшна хьалхӀа
хуьлучу къийсаман новкъахула дIадовдийла вай, тешар
кхобллина а, кхочушдина а волчу Iийсана тӀе а хьобжуш...*
Гьбархошка 12:1-2

И Делан Йозанийн кхеторан хъехам нийсса бIостанашка-хъа бу вайна тахана сих-сиха луш болчу хъехамна. Психологаша хьобху, хъайн хьалха хилларг а акхий, цигахь каре хъайн хало бохуш. Цара хъехам бо, цкъа мацах вон хилларг, дерриг а нисде бохуш, ткъа вайна бохам хиллехь, дог лозурш хуьлу: «Миска, хьо иштта хьал бахъанехь бохам хилларг ву...». Чаккхенан жамӀехь вайн берриг а тергам шена тӀе богӀало, вешан халонашна тӀе. Стаг шена чувулу. Делан Йозанаша, цунна дуьхьал, ваьш а, вешан хьалха хилларг а дицдаларе кхойкху. Ткъа вайна билггал халахетар динехь, вай гечдан деза, иза мел хала делахь а.

*Амма вовшашца дика а, къинхетаме а хила. Дала шуна Ша
леррина Къобалвинчуьнгахула гечдаре терра, шу а вовшаш-
на къинтӀера довла.*
Эпасхошка 4:32

Тамашийна делахь а, амма кхечарна гечдарца, адамна хаало шен дахар толуш хилар. **Ваьш диц а деш,** Далла а, уллорчарна а гӀуллакх дарна ойла тӀе гульярца, вай билггал ирсечу новкъа довлу. ХIорш ду бала хьегар дика хиьна волчу Iийсан дешнаш:

*XIapa элира Ас шуьга, Сайн хазахетар шуна чохь хилийтархъама
а, и шун хазахетар дуьззина хилийтархъама а.* *Яхъьа 15:11*

2. Дуьненара дахар. Делан Йозанаш тӀехь аьлла ду, дуьненарчу дахаро вон Iаткъам бо вайна синан агӀонгахъа, вайн ойланаш Iийсана тӀера кху дуьненара дIаевр йолчу хӀуманашна тӀе а ерзош. Вай хила деза ваьш тӀехъа ийзош долу хьалхалера, къинойн ойланийн, вай коьртачунна тӀера дохуш долу хӀума карор долчу хьолахь.

Хунда аьлча... Делан дикалла гучуделира. Тесалла а, дуьненан боьха лаамаш а дIа а тесна, собаре а, догцIена а, суьна а лелаш кху заманчохь даха хьовху вайна оцу дикалло. Вай иштта лела деза, къобалдинчу сатийсаре ла а дуьйгIуш: иза хир ду сийлахьчу Делан а, вайн Келхьардохург волчу Дала леррина къобалвинчу Иийсан а сийлалла схьадар.

Титие 2:11–13

3. Иблис. Иблис эшийна делахь а, иза хIетте а вайна тIехь Iаткъам бан гIерташ ду. Вай тешар долуш дIахIиттича, Дала вай иблисах дIа ца къастадо. Вай цуьнан зерашна дуьхьал латта деза, Делера бен ницкъ а боцуш.

Цундела Далла муьтIахь хила, иблисана дуьхьалдовла, тIакк-ха иза шух додур ду.

Якъуба 4:7

Иблисо, вай зуьш, кху дуьненан къинойн адамиьн Iаламан лаамаш хьалха дахарца пайда оьцу. Хила тарлуш хIума ду, иза шун даг чу шеконан хIу таса гIертар. Ур-атталла аша шайн харжам Иийсана тIе бахийтинехь а, иблисо хIетте а дагатуьйсур ду, шун тешар тоьал чIогIа а дац я шу цхьана хIуманаш иштта ца кхетта бохуш. Дагадоуьйтур вай: и дерриг а цо Адамца а, Хьаваца а дина хилар. Иблисана дуьхьало а яй, Иийсас диннарг де. Делан Йозанех гIо эца.

Далла тIе ойла яхийтина а йолуш, вай цу кхаа мостагIна дуьхьал гIом бича, вай вешан синан орамаш чIагIдо.

ДоттагIий

Делан Йозанаша боху вайга, ойланашца Далла тIе дерза а, уьш цигахь сецо гIо деш а *доттагIий* а бу вайн.

1. Ша Дела. Дала ваIда дина, Ша шуна гIо дийр ду аьлла. Делан Йозанаша ма-бохху, Иийсах тешарца аша шайна чу Делан Деза Са эцна. Иза хIинца шуна чохь Iаш ду. Иза даим шуна уллохь а ду, Цо шу сингаттаме долчу хенахь хьала а ойу, нийсонца Далла гIуллакхдарна тIехь гIо а до, аша къа латийча, тIех а туху. *Делан Са* — оццул дика некъан накъост ву, Делан Йозанаша Цунах *Тембийриг, ГIоьнча, Хьехамбийриг* олу — уьш ерриш а Делан цIераш ю.

Ткъа шуна гIо Дийриг, Шен Са, доуьйтур ду Сан Дас. Сан дуьхьа доуьйтур долчу цу Делан Сино хьовхур ду шуна массо хIума а. Ас шуьга мел дийцинарг дага а доуьйтур ду Цо шуна.

Яхьья 14:26

Дай-наношна хазахета, шайн бераш шаш хЮттийна йолчу Галашонна те а кхачна, уш дика лелаш хилча. Далла вай дерриш а бераш ду — цундела вай вешан стигаларчу Ден це вочу агор а ца йоккхуйтуш, ткъа Цуьнан сийлалла хъалаойуш лела деза. Вайн ладугуш хиларо гойту вай Делан сий деш а, И лоруш а хилар.

Хъакъ долуш ву Хьо, тхан Веза Эла волу Дела, сийлалла а, ларам а, ницкъ а Даэца. ХИунда аьлча Ахь кховьлина ду дерриг а. И дерриг а Хъан лаамца долуш а ду, кховьлина а ду.

Довзийтинарг 4:11

2. Тешар. Синца даккхий хиларан болх Делан Йозанаш тЕхь сих-сиха буьйцуш бу Дела дагахь волуш лелар санна. Даккхий хилар хЮра гулч яккхарца хуьлуш ду. Тешар бахъанехь вай Далла гергара хуьлу, тIаккха, цу тешарца юха а Дела дагахь волуш лела.

Дала леррина къобалвина Гийса шаш Веза Эла санна тIезцарна, Цуьнца довзна а долуш, дахалаш. Шайн тешаран орамаш Цунах да а тасий, Цуьнца цхъабна хъалакхиалаш. Шайна хъехначу тешарехь чIагIлолаш. Баркалlex дуьззина хилалаш.

Ковдусихошка 2:6-7

Дагадоуьйтур вай: тешар билггал долчунна те довIна ду, ткъа и билггал долуш дерг Делан Йозанаш тЕхь дуьйцуш ду.

Дела дагахь волуш лелар шун догдарца билгалдоккхуш дац. Нагахь санна стаг Гуьйранна дагар а долуш, корта а лозуш меттара хъалагIаьттича, и ду аьлла, иза шен довзалан декъашхо волчуьра да ма ца волу. Иштта ду кхузахь а: шу даим а ца хуьлу хаалуш йолчу оьшучу синан лакхенгахь. Амма цуьнца билгалдолуш дац шун Дела дагахь волуш лелар. Вайн хЮра дийнахь лелаш хилар билгалдоккхуш ду вай теобчучу сацамашца. Нагахь санна вай вешан харжам хъекъале бахь, вай Делан хъекъалалlex Iемаш ду. Хъекъал доцу сацам баро гойту, вайн синца хъалакхиьна цахилар, вай синца хIинца а бераш хиларан тоьшалла а деш. Вай Делан Йозанаш, деша а доьшуш, Iамочу хенахь, Дала нисдо вай вешан харжамехь.

3. Делан Йозанаш. Иза вайна хЮра дийнахь ницкъ луш болу хьоста ду.

Делан Йозанийн муьлхха а дакъа Дала Шен Iаь тоьхна ду. Бакъдерг хъеха а, харицдерг гучудацкха а, Iалаташ нисдан а, адамаш

нийсачу новкъа даха а пайдenna ду уьш. Цу дерригенан Iалашо ю: Делан адам муьлхха а дика гIуллакх дан кийча хилийтар.

2 Тиматига 3:16–17

Делан Йозанаш тIехъ аьлла ду, Делан тептар синан кхача санна ду аьлла. Иза дукха мел Iамадо, стаг синан агIор чIагIло. Делан Йозанашкахула шуьца Дала Ша къамел до, шуна а ца гуш, шун сине тIевоьрзуш. Иза коьртачух цхъа кеп ю шун Делаца йолу уьйр чIагIьяран. Делан Йозанаш дешар — иза Дела вовзаран кеп ю. Гуттар а Делан Йозанашна тIевоьрзуш ца хилча, шу синан жималлехъ дуьсур ду.

Нагахъ санна шайн Делан Йозанийн тептар дацахъ, иза караде. Иза *Яхъьяс дIаязбинчу хазачу кхаъ тIера деша доладе*. Иза атта дешало. Цул тIаьхъа юха а хIара тептар «НЕКЪАХО IАММАСЕ ВОЪДУЧУ НОВКЪАХЪ» деша, тIаккха Делан Йозанаш тIера вай кху тIехъ ялийна йолу стихаш схъакарае. Царна кIел бос болу къолам хъакха, шайна тIаьхъа схъакаро а, шашь Iамийнарг карладаккха а атта хилийта. Юхъенца стихашца болу болх меллаша дагIур бу, амма дукха ца Iаш шу дулур ду, тIаккха гIуллакх сихуо хир ду. Хила тарло, аша хIара тептар шозлагIа дешна чекхдаьккхича, шун *векалийн гIуллакхашна а, римхошка яздинчу кехатана а тIе а девлла, царах кхета ницкъ хила там бу*. Нагахъ санна шу цхъана хIуманах ца кхеташ делахъ, и ца кхеташ йолу стих билгал а яккхий, кхидIа еша. ТIаьхъо текстан маьIна гучу-дер ду.

4. ДоIа. Иза Делаца долу къамел ду. Шу декхарийлахъ дац, корта охъа а тагийна, бIаьргаш дIакъовла, делахъ а и дан а мегар ду, нагахъ санна цо ойла ян гIо деш делахъ. Далла евзаш ю шун ерриге а ойланащ, Иза массанхъа а цхъана хенахъ волуш ву, цундела аша дагахъ дан мегаш ду шайн доIа, тIаккха а и Цунна хезар ду. Шу декхарийлахъ дац доIа хезаш дан.

Цхъана а хIуманан гIайгIа ма е, амма мел дечу доIанашкахъ а, дехаршкахъ а, баркалла а кхайкхош, шайна обшург Деле дIахайта. ТIаккха, шун муьлххачу а кхетамал лакхара а йолуш, Делера схъайогIучу синнарIатоно шун дегнаш а, шун хъекъалиш а лардийр ду, шу Дала леррина къобалвинчу Иийсаца доьзна долу дела.

Пилапхошка 4:6–7

ДоIа — иза вешан гIайгIанаш а, баланаш а, вешан дехарш а, хастамаш а Далла дIабовзийтаран кеп ю.

5. Кхиболу тешаш берш. Делан Йозанаша вайга боху, вайн синан кхиар хъаладоккху кхечу тешаш болчаърца тIеке-ре хиларо. И тIекаре хилар чIогIа мехала ду стагана.

Вовшийн терго йойла вай, безамна а, дикачу гIуллакхашна а ваьш иракара а хIиттош. Вешан гуламыш дIатосуш ма хуьлийла вай, цхъаболчара иза ма-дарра. Цул а вовшашна гIо дойла вай, Везачу Элан де гергакхочуш хилар шайна мел ги, алсам а деш.

Тебархошка 10:24–25

Кхечу тешаш болчаърца довзар нисло дукхахдерг гуламан цIа чохь. Делахъ а цхъаболу нах бу цига баха ойла ян а кхоьруш. Кхузахъ тергам бан беа кху тIаьхъа богIучу хъехамашна.

Цхъадолу ларлуш лелар бакъдан мегар ду. Дагадоуьйтур вай, иблисана хаза ма хета *серлонан маликан* васт тIеэца — цунна дин хазахета. Цундела шуна хаа деза, дуккха а *харц Iуй а, харц жа а* дуйла. ХIаь, наха Делах лаьцна дуккха а дуйцур-м ду, амма и дийцарх уьш Дала леррина Къобалвинчух тешаш болчарах ца хуьлу. ХIора динан тоба шена ма-хетта кхета а кхета билгал бакъдолчух, иза тIе а оьцу. Цхъайолчу динан тобанаша иза дика до, вукхара ледаро до. Делахъ а, Делан Йозанаша ма-бохху, уьш а, вуьш а лаьтгар ю, Иийса шозлагIа дуьнен чу валлалц, ткъа Цо уьш тIаккха къастор ю. Ткъа и хан тIекхаччалц, харжам балуш хила хъовсалаш, тIаккха Дала гIо дийр ду шуна. Билгалдахалаш хIара тIаьхъадогIу хъелаш:

- Кху динан тобано Делан Йозанаш Делан синан Iаьнарца даьлла долу тIалат доцу билгал бакъдолу Делан Дош хилар лорий те? Делан Йозанаш шена чохъ Делан Дош *доллуш* бен дац бохучарах херлолаш.
- Динан тоба Делан Йозанех ма-дарра теша, я цхъайолу меттигаш туьйранаш я аллегорийш лору цо? (Делан Йозанаша ма-дарра схъа ма боху жоьжахатих а, иблисах а, стигалех а.)
- ТIелоций те кху динан тобано исторически Делан Йозанийн долуш дерг, масала, Иийса *йоIстага* вина хилар? Ларлолаш кхузахъ къамел *къоначу зудчух* лаьцна деш ду, ткъа йоIстагах данне а дац бохучарах.
- Теший те динан тоба Иийса Дела хиларх а, тIаккха цхъабосса и стаг хиларх а? Иийса «шолгIа, жима» дела ву бохучарах а, вай ваьш а деланаш ду моьгтучарах а, иштта Иийса воккха хъехархо гуш болчарах а херлолаш.

- Теший те хлара динан тоба Дела — Кхаалла хиларх?
- Ийса вайн метта, вайн кэинан — декхаран дуьхьа валар тлоций те кху динан тобано? Нагахь санна динан тобано и тлоцуш дацахь, Далла тамехь хилархьама стаг шегара Цуьнан сагина кхин а цхьацца хлума тетоха деза бохуш, члагло еш велахь, я кхин къаьсттина клелхарваларан ладаташ кхочушдан деза бохуш велахь, тлаккха шеконца ойла ян еза.
- Дика це йоккхий те кху динан тобанан? Цуьнан гуламашкахь хуьлчу къепечу гуллакхашца гараялла-м яц те и? Лаккхара гуллакх-овздангалла лардой те цу чохь? Шеко-м ца кхуллу те цуьнан юкьарчу дахаро а, гуллакхаша а, диканиг а до, Дела лоруш а ду бохуш, лелочу хлуманаша?

Нагахь санна аша юйцуш йолчу динан тобанехь кху пунктех цхьаь шеко кхуллуш елахь, тлаккха цу тобанан хьехамашкахь кхечу хаттарш тлехь а тлаца мегар доцуш долу хлуманаш хила а тарло. Лакхакх далийна долу хаттарш кюртгера хала киртигаш гучуяха тедерзийна ду. Эхь ма хета динан тобанан куьйгалхошка билгал долу хаттарш дала. Муьлхха а церан агор боьхна хьовзар, иза ларвала везаран билгало лара мегар ду. Хьехамаш беш болчийн хазачу хабарех леха ма долаш, дагахь хилалаш, дукхакхолоу динан тобанаш Делан Йозанаш тлехь долчуьнца ехаш **яц**, ур-атталла шайш цу тлехь долчух лаьцна хьехамаш беш белакх а. Дера, билгал хила ма-еззара йолу динан тоба шуна карор яц, хлунда аьлча ерриге а динан тобанаш шу санна болчу нахах вовшахкхетта ю, делахь а кху хаттарша шайш санна тешачийн тоба каро го дийр ду шуна.

Хила тарло, динан тобанан гуламе эхар гергарчеран а, доттагийн а агор беламе дохуш хила а. Хила тарло, иштта церан шайца хилар шуна члогла хала а, шайш клеизг деш а, шайн кураллех хьакхалуш а хета. Тлаккха, кураллин хьоста мичара схьадолуш ду шайна дага а даийтий, хлетте а, цхьана а хлумане а ца хьожуш, динан тобанан гуламе эха. Дала Ша омира дина тешашболчарна цхьаьна гулдаларца вовшийн члаглар. Ас члагдо шуна, иза лараме хлума ду шун синан даккхий хиларна. Тешаш болчу доттагелх доккха го хир ду шуна шайн синан некъахь.

6. Мукъам. Дауд-паччахъа дукха назманаш язйина тешачийн дегнаш иракараХитторхъама. Дукха Дала леррина Къобалвинчунна тIаьхъаХиттинчех Делах лаьцна йолчу стихийн автораш хилла. Амма кхузахъ юха а къастам бан хууш хила веза — мукъам дика а хуьлу, вон а хуьлу. Шашьш динан тобанаш билгалйохуш хавьсинчу хьесапашца шуна гур ду, билгал бакъдолуш ду те я харц ду те цу эшарийн дешнаш. Дала шуна го дийр ду.

7. Кхечарна дийца. *Хаза кхаь* нахана дIакхайкхош, Дала леррина Къобалвинчун мурдаш дерриг а латта тIехула дIасабаьржира. Аша а дIакхайкхо мегар ду иза. Шуна пайден хир ду кхиберш цу тайпана Делах кхетар а, кIелхьардовлар а гар. Амма дагахъ латтаделаш: Дала адамашна паргIатонан лаам белла. Цо лору и лаам, аша а иштта ларам бан беза цуьнан. Ховсуш хилалаш, шашьш адамашца уьйр тосуш а, шайн дешнашка а. Адамаш тIеэца *уьш шашьш ма-дарра*. Шайн даккхийчу къамелашца церан бага дIакъовла ма гIерталаш. Делан Йозанаша вайга *тоьшалла дийраш* хила боху, *кхелахой* а доцуш. Тоьшалла деш волчо шена гинчух а, девзачух а дуьйцу. Шайна гинчух лаций кьийсамаш ма бе. И дечуд, масала, шайн доттагIашка хIара тептар ло деша — цо уьш тешарна Тебало меге.

8. Хиндолчуьнга сатийсар. Делан Йозанаша вайга боху цкъа Гийса лаьтта тIе юхавогIур ву.

Динан вежарий, кхин болу дог диллинаруш санна, шу гIайгIанехъ ца хилийтархъама, беллачарех хуьлург шуна ца довзуьйтуши Ia ца лаьа суна. Вай Гийса, вала а велла, денвелла хиларх теша дела, Гийсах тешаш белла болу нах а Дала Цуьнца стигалшка хъалабохург хиларх а теша.

Везачу Элан даишца боху хIара оха шуьга, Веза Эла кху дуьнен чу схъаваллац, дехаш дисина долу вай, беллачарел хъалха девр дац. ХIунда аьлча Веза Эла коьртачу маликан озаца а, Делан турба лакхарца а, Ша стигалара охъавуссур ву, ткъа Дала леррина Къобалвинчух тешаш а болуш беллариш хъалха денлур бу. Цул тIаьхъа вай, далаза диснариш, царах дIа а кхетта, Везачу Элана дуьхъал мархашка хъаладохур ду. ТIаккха вай даим Везачу Элаца цхъаьна хир ду. Иштта, хIокху дешнех вовшашна синтем а беш Iе.

Дера, кхунах лаьцна кхин а дуккха а яздан мегар дара, амма шек ма хила: Дала ваДа дина шу билггал бакъдолчунна те дало. Аша хинца бен ца болийна шайн синан некъ. Далла тѳера шайн хъажар да ма даккха — Иза шайна коьртаниг хилийта. Иза даим атта хир дац, векална Пахлална атта цахилар санна. Амма Дела хир ву шуьца. Цо шуна цу тайпана ваДа дина. Некъ дика хуьлда шун!

Шен цийца гуттар а болу барт члагIбина волу вайн Веза Эла Ийса, уьстагIийн сийлахь Iу, веллачуьра денвинчу, синтем болчу Дала, Шен лаам кхочушбархьама, муьлхха а дика хIума лойла шуна. Дала леррина кьобалвинчу Ийса-Элехула Шен тамехь дерг вайна чохь кхуллийла Цо. Сийлалла хуьлийла Цуьнан ерриге а хенахь. Амин.

Гебархошка 13:20–21

2. Бегийла хан

Делан Йозанаш а дешна, цу тѳехь долчух а кхетта, ца теша перташ болу нах а хуьлу. Царна гIолехь хета:

- цу тѳехь яздинарг тергалцадар;
 - иза дIатагтар;
 - кхин гIуллакхаш а деш, иза дицдан;
 - цуьнан чулацам харцъабаккха;
- ..уьш массо а, цхьаь санна, Делан Йозанаш галхиларе сагуйсуш бу.

И кхерамениг дан гIоьртина паччахь ХIарод АгIриппа а. Ша Сийлахьчу ХIародан кIентан кIант а, ХIарод Антипан шича а волуш, цунна Ийсах лаьцна паччахьан доьзалехь дуьйцуш хезна хир ду. Шеко йоцуш, моттбетгачара Назартарчу Ийсас бечу хIора хьехамах лаьцна цунна тѳекхоьхуш хилла. Амма ХIародан билггал меттиг яра — иза лараме хьалдолуш стаг вара. Таккха, паччахьийн Паччахьна хьалха корта охьатаЮчу меттана, иза, Нохин заманчохь хилларш санна, шен дуьхьа дахар дIакхоьхуш вара. Цо, мелхо а, шен наха ларар мелла а чIагIдира, Ийсан мурдех цаьннан корта а баьккхина. Амма цул тIаьхьа...

Билгалдаьккхинчу дийнахь паччахьан духар а дуьйхина, паччахьан гIанта тIе а хиина, нахе вистхилира ХIарод. Наха маьхьарий хьаькхира: «Иза Делан аз ду, адаман аз дац!» —

аьлла. Амма ХIарода Дела ца лерира, цундела цу сохьта Делан малико, цамгар а тоьхна, вожийра иза. Няьнаша ваарна, хIаллакьхилира иза.

Векалийн 12:21–23

Дала, Ша кьинхетаме волу дела, цхьайолчу ханна кьалатор тардолубйту, амма цул тIаьхьа, Ша бакьволу Кхелахо хиларе терра, Цо таIзар дийр ду кьалатийначунна. ТаIзардар кху дуьнен тIехь долчу дахарехь санна, иштта дIакхелхинчул тIаьхьа а хила тарло — амма иза хилаза ца долу. ХIарод велла⁴, тIаккха цуьнан цIе яьлла богучу Юма чохь гуттара Iазапехь валла деза. БIаьрла ю хIара стих:

Цу хенахь Делах долу Дош ДIасадаьржаиш дара.

Векалийн 12:24

Суна шу лардан луур дара, Делан Йозанийн кхоах лаьцна леррина кхета гIерташ, “хан ца карайо” аьлла, аша уьш дIататтарх. Хила тарло шу, ХIарод санна, ца дала, амма хIетте а лийр ду. Ойла ейша, мел ирча хIума ду, стага Южаллех а, дахарх а лаьцна дерриг а довзархьама хан кхоор.

Кхин а, Иийсан заманчохь ваьхначех цхьаь вара ХIарод АгIриппа II. Ша Сийлахьчу ХIародан кIентан кIант а, ХIарод АгIриппин кIант а хиларе терра, цунна а, дера, хууш хилла хир ду Иийсах лаьцна. Делан Йозанаша АгIриппа-паччахьна Иийсах лаьцна массо а хIума дика девзаш хилла боху. И волчу хенахь, лаца а лаьцна, барт хавгтинера векале ПахIале⁵. АгIриппина хьалха бехказаволуш, ПахIала Иийсах лаьцна элира:

АгIриппа-паччахьна дика девза хIара санна гIуллакхаш, цундела ас паргIат дуьйцу цуьнца. Со тешна ву, цуьнан тидамера хIумма а даьлла дац, хIунда аьлча хIара дерриг а ломал дехьа хилла дац, массеран а бIаьргашна хьалха хилла ду. Паччахь АгIриппа, пайхамарех теший хьо? Хаьа суна, хьо теший.

ТIаккха АгIриппас элира ПахIале: «Иштта атта со Иийсах тешначех дIакхетар ву моьтту хьуна?»

Векалийн 26:26–28

Хеталора, паччахь АгIриппа тоьал дика кхетта ПахIалх, цо ур-атгалла тIе а ийцира, ПахIала ша тешшоза витира аьлла. Амма, хIетте а, АгIриппа кхераме сацам а бина, ца тийшира. Иза хаттарх дIа а хервелла, сацам а ца беш IадIийра.

Шу хууш хила деза, хилларг довзар тоъаш доцийла. И доцург кхин даггара догӀу тешар хила деза. Юхадорзур вай стаг хина буха воьдуш хилла долчу вешан масална тӀе: иза, кӀелхъарвоккхучуьнга ша схъаваккхалур ву аьлла, шен дагахь а дитина Иан ца веза. Нагахь санна хин буха воьдуш верг юхагӀерташ, кӀелхъарвоккхучунна дуьхьало ян волалахь, иза билгал хин буха гӀур ву. Хин буха воьдучо шега кховдийна долу куьг схьа а лаьцна, ша хи чуьра схъаваккхийта веза. Даьвшечу лаьхъарчаша лецна болчу исраилхошка шайн хьекьалца тӀедиталур дара, Деле шайш кӀелхъардахалур ду аьлла, амма кӀелхъардовлар царна, цӀестачу лаьхъане хьовса бахчий бен, ца хуьлура. Цу гӀуллакхо гойтура церан тешар — Делан Дашах долу тешар а, Далла шайш кӀелхъардахалург хиларх долу тешар а хилар. Аша а иштта харжам бан беза тешарехь — Иийсас жӀара тӀехь динчух тешар шайна а хьаржина.

Вайна хууш ма-хиллара, АгӀриша иштта теша а ца тешна. Иза цу гӀуллакхах *кхета а кхеташ*, амма тешар доцуш коше вахана, цундела цӀе яьлла богучу Юма чохь гуттаренна а Изап лан дезаш ву. Иштта бу цуьнан харжам.

И доцург а, ПахӀалан ларвала дийзира римхойн Пелакь цӀе йолчу олахочух. ПахӀала пайда ийцира цу хӀоьттинчу хьолах, Иийса Мила ву а, Цо динарг хӀун ду а дийцархьама.

Масех де даьлча, жуьгти йолчу, шен зудчуьнца Дурсалица веанчу Пелакьа, ПахӀале схьа а кхайкхийтина, Дала леррина кьобалвинчу Иийсах долчу тешарх лаьцна цуьнга дийцийтира. ПахӀала бакьдолчух а, юхаозаваларх а, хин йолчу Делан кхелах а лаьцна дийцича, Пелакьа, кхера а велла, элира: «ХӀинца дагӀо, юхахула ас схъакхойкхур ву хьо». Векалийн 24:24–25

Пелакьа сацам баран хан Датеттира. Цунна лиира дикочу хене ладогӀа. Иза чӀогӀа атта некъ болуш санна хета, амма Делан Иозанаша вайна дагадоуьйту, сацам баран хан — хӀинцца ю бохуш.

...Ткъа хӀинца тӀееана Дела вайга резахиларца хьобжу и зама, хӀинцца ду и кӀелхъардовларан де. 2 Коринтхошка 6:2^б

Вайна цкъа а ца хаьа, хин долчо вайна хӀун дахьа а, лаьтгара дахар чекх маца дер ду а. Цундела сацам хӀинцца бан беза. Дера, Пелакь кхьорура, иштта вайна йогӀу кхераран меттиг: хӀун хетар ду гондахьа болчарна? Амма цуьнан цхьа а чот

яц. Лараме дерг, Далла вайх лаьцна хIун хетар ду, бохург ду. Пелакъан дахар чекх муха даьлла ца дуьйцу езачу историно а, я дуьненанчо а. Хила тарло, цуьнан Дала леррина къобалвина Ийса тIелаца хан ца хилла хила а.

И доцург а, Пелакъан кхин бахъана а дара ПахIалца къамел дан:

Цул сов иза сатесна вара ПахIала ша Даховцург ахча лург хиларе, цундела, кест-кеста схьа а кхойкхуш, цуьнца къамел дора цо.

Векалийн 24:26

Цуьнан къайлаха Iалашонаш хиллачух тера ду. Иза къера хилира, Ийса шена инзаре хета аьлла, амма инзаре хилар цуьнан шен хьал хьаладакхарехьа дерзийна дара. Иштта делахь а, цо *сих-сиха* ПахIалца къамел дора Ийсах лаьцна. Дукхахболчарна хета тарло, церан къамел дар Пелакъа тешар тIеэцарца доьзна ду аьлла. Пелакъ санна болу нах тоьал болуш бу. Цара Делан Йозанех лаьцна дукха дуьйцу, амма *чаккхенгахь* Делан Йозанийн кхаь шайна пайденахьа берзо гIерта. Дукхахболчара нийса мах хадабо динан шалхончийн, амма цхьаберш Iеха а ло. Цхьаболчара схьаолу шайш цкъа а тешар дац Делан Йозанех, тешачарна юкъахь иштта шалхончаш хилар бахъанехь! ХIета, уьш бу аьлла, Делан Йозанийн кхаь хийцабелла ткъа? Ца белла! Иза ша хьалха махиллара бисина, цхьаболу нах цу тIехь шайн бахам хьалабаккха гIерташ беллахь а. Нагахь санна шу а, и Пелакъ саннарш бахъана долуш, Делан Йозанаш дIатаса ойла йолуш делахь, хIета кхин цкъа ойла елаш цунах.

Нагахь санна шу шеко йолуш делахь, ца кхеташ делахь я вуьшта Делан Йозанаш дIатотгуш делахь, аса шуна хьехам бийр бара, кхин цкъа уьш деша аьлла, и сацам тIеэцале.

Хан яйар кхоам ца хеташ, деша шайна Делан Йозанаш. Юьххьенца аьлла махиллара, Делан Йозанаша вайна дуккха а хIуманаш довзуйтур ду дахарх а, Iожаллех а лаьцна. ДIа ма хададе шайн цуьнца долу довзар нийсса хIинцца. ХIара къамел шун дахарх лаьцна ма ду — лаьттарчух хилла а ца Iаш, деллачул тIаьхьа хиндолчу дахарх а.

Тетовъхнарѣ

1. Дошам
2. Кхийолу книгаш
3. Нисдарш

1. Дошам

Абба: Арамхойн маттера ду и дош. Нохчийн маттахь иза «дада» бохург ду.

Адамийн КІант: Ийсас Шех лаьцна иштта олура, Ша дуьнен чу адам санна веана хиларна тІе тидам бохуйтуш.

Бакъвар: Далла хьалха кьинойх бехказваккхар.

Векал: векалш олуш хилла Дала леррина Къобалвинчо (Ийсас) Ша къастийначу уггар а уллорчу шийтта мурдах.

Весет: хийцам бан йиш йоцу барг.

Гуламан ЦІа: цу чохь жуьгташа Делан Йозанаш а Іамадора, Далла Іамал а йора.

Дала леррина Къобалвинарг: деза даьтта коьрта тІе хьакхарца къастийнарг, Делан Йозанаш тІехь цу маьІнехь лелаш ду жуьгтийн дош «Мешехь» (Мессия).

Декъалалла: Дала луш долу дика

Делан лаамехь верг: кхоччуш Делан весеташца лелаш верг.

Динан да: Делан Четар чохь я Делан ЦІа чохь шена тІедиллинарг кхочушдеш верг.

Дохко валар: адам Далла тІедерзар.

Жинаш: иблисан долахь долу а, цунна тІуллакх деш долу а зуламе синош.

Забур: назманаш

Иблис: иза Делан мостагІ ду. Цунах моттбеттарг а, харц-луьйриг а олу.

Кица: хьекъале масалш далош долу доцца дийцар.

Къинош: Далла тамехь доцу а, Делан лаамца догІуш доцу а тІуллакхаш.

Лаккхара кхеташо: 71 стагах вовшахтоьхна болу жуьгтийн кхелъяран гулам.

Малик: хаам беш долу, Дала кхобьлина долу стигалан са.

Мурд: шен устазана тІаьхьахІобгтинарг.

Пайхамар: Делан ЦІарах къамел деш волу стаг.

Парушхой: Делан хьехамаш чогІа лерина кхочушбан тІерташ болу яхІудхой. Цара Делан хьехамашна тІе шайгара кхин хьехамаш а юкъабалабора.

ПирІун: Мисар-мехкан куьйгалхо.

Рабби: жуьгтийн а, грекийн а маттахь устаз (хьехархо) бохург ду.

СагІа доккхийла: иза даьттах я тІулгех йина лекха меттиг ю.

Хаза кхаъ: Инжил

Шоьтан де: кИран ворхIалгIа де (жуьгташа хIинца а, малх-бузен пачхьалкхашкахь санна кИран хьалхара де кИран де лору).

Иелам стаг: Товрат-хьехамаш хьогтуш верг.

Ибадат дар: Далла хьалха суждане вахар.

Ийса: жуьгтийн маттара гочдича, «КIелхьардохург» бохург ду.

2. Кхийолу книгаш

Исторически агIор Делан Йозанех лаьцна дуйцу книгаш башха дукха яц. Царах цхьаь хIара ю:

Тревор Маклуейн. *Делан Йозанийн баххаиш*. Спб.: Массарна лерина долу Делан Йозанаш, 1996 шо.

КхидIа дагардина долу тептарш — уьш ши тептар бен дац дуьне кхолларх яздинчу дукхачу тептарех. Уьш доцурш, бакьду, кхин а ду тептарш а, журналаш а, видеофильмаш а. Нагахь санна шуна дуьне кхолладаларна а, эволюцина а юкьбахь долу бIостане хIаманаш хаа лаахь, цу тептарша ойланаш ян дукха меттигаш гойтур ю. Уьш зыйина ю Делан Йозанийн агIор ма-гарра. Цара дуккха а хаттаршна жоп ло: диназаврех хIун хилла? лагтанаш меттахдовларх муха кхета деза? углерод-14-ца лерина довзийтаран хан нийса юй те? хиллий те дуьнен тIехь ша бина хилла зама? хIун ду те хи тIедаьлла бохург? муха кхолладелла тайп-тайпана халкьаш? — иштта дуккха а кхидолу хаттарш а.

1. Пол Тейлор. *Кхолладалар: сурьташ диллина жьопаш тIехь долу тептар*(Спб.: массарна лерина долу Делан Йозанаш, 1994, 128 агIо). (Сотворение: иллюстрированная книга ответов (Спб.: Библия для всех, 1994, 128 стр.).

2. Генри Моррис. *ХIинцалерчу Илманан Делан Йозанийн баххаиш* (Спб.: массарна лерина Делан Йозанаш, 1995, 478 агIо). *Библейские основания современной науки* (Спб.: Библия для всех, 1995, 478 стр.).

Кху тептаршна а, иштта кхидолчу тептаршна а заказаш е кху телефонехула: (812) 541-86-88.

3. Нисдарш

Корга 1

1. Josh McDowell, compiled by Bill Wilson, *A READY DEFENSE*, Thomas Nelson Publishers, © 1993 pp. 27,28. Used by permission of Thomas Nelson, Inc.
2. *ILLUSTRATED BIBLE DICTIONARY*, Pt 3, IVP, ©The Universities and Colleges Christian Fellowship 1980, p. 1538.
3. Philip W. Comfort, *THE ORIGIN OF THE BIBLE*, Mark R. Norton, Texts and Manuscripts of the Old Testament, p. 151ff, ©1992 by Tyndale House Pub., Inc.
4. Translated by William Whiston, *THE WORKS OF JOSEPHUS*, ©1987 by Hendrickson Publishers, Inc., p. 776
5. Тахана жуьгтийн Ёламчаша Ёбархойн меттан долу Делан Йозанаш кхаана декъе дакъастало — Товрат-хъехамаш а, Кхидолу Йозанаш а, Пайхамарийн тептарш а. И низам шолгачу бешарахь дуйна, пхьолгачу бешаранна текхаччалц бен хилла ДахЮьвгтина. Norman L. Geisler and William E. Nix, *FROM GOD TO US, HOW WE GOT THE BIBLE*, ©1974 Moody Press, Chicago, pp. 77–85

Корга 2

1. ЯхИуда 1:6
2. Лака 20:36
3. Марк 12:25
4. *Люцифер* олу дош латинан маттера ду. Иза «серло йохьург» бохуш ду. Цуьнан ораматехь латинан маттера йолу Венера-планетин цле ю. Ткъа цу плантеах кест-кеста олу «дуйренан седа».

Корга 3

1. «Гринхаус» эффектaх лаьцна кхидла деша тарло хЮкху тептар тлехь: *THE GENESIS RECORD* by Henry Morris, ©1976, Baker Pub. House, pp. 57-61
2. Дустар: нохчийн маттахь Ёбархойн маттахь ма-дарра аьлча
 1-га де серло «ор» «серло»
 4-га де серлаллаш «ма-ор» «серло-хуьлуйтург»

Корга 4

1. Довзийтинарг 12:3–9. Дукхяхьолахь 3-гачу аятана тlера, 4-чу аятана текхаччалц, иблис охьадожийтарх лаьцна хета. ВорхIалгIачу аятана тlера уьсолгIачу аятана текхаччалц долу дешнаш Ёлаам-чу наха хиниолчуьнца доьзна дерг лору. Тlаьхьарчу аяташкахь гучудолу дуйхьарлерачу аяташкахь верг мила ву.
2. Римхошка 1:21–22,24–25. Цу аяташкахь ма-дарра аьлча Адамах а, Хьавах а лаьцна дуйцуш дацахь а, цара бина сацам а, цунах хилларг а цигахула гуш ду.

3. Хьовса «Римхошка» 5:12–14. Цигахь ма-дарра оцунах лаьцна олуш ду. Дерриге а адамийн гаранан да ма вара Адам. Ткъа цо къа латош йолчу хенахь вай массо а цунна чохь дара.
4. NEWSWEEK, Январь 11, 1988, стр. 46–52
5. TIME, Декабрь 4, 1995, Выпуск США, стр. 29

Корта 5

1. Цъаболчара хьобхура, Кхаиман сагIа Дала тIе ца эцаран бахъана цуьнан амалца доьзна ду бохуш. Шеко доцуш ала мега, Кхаиман амал нийса яцара, даг чохь ша Делах дIакъаста дууш вола дела. Делахь а, Делан Йозанаша боху: «Тешар хиларна, Хъабула Кхаима чул тоьлла сагIа даьккхира Далла.» Йозанаша ца боху «тоьлла амал». Нийса доцу сагIа даккхарна, Кхаим Далла муьтIахь ца хилла. Иштта боху «Iебархошка» цIе йолчу тептар тIехь 11:4. Цу хIуманаш лаьцна дукха кIоргте олуш йолу статья схъаэцархъама, цу книгин бухахь дIаязийнчу GOODSEED™ оффисех цхъаьнга зIе тоха тарлохъа.
2. Лака 17:27; Маттай 24:38
3. Римхошка 1:21–32. Бакъду, цу аяташкахь Нохьин заманахь дехаш долчу адамех лаьцна олуш дац. Мелхо а, цу адаманаша бинчу сацамех а, царех хуьлчух а лаьцна ду иза.
4. Доладалар 6:3
5. 2 Кипин 2:5
6. «Веза Эла охъавовьссира...» Нагахь санна Дела цхъана хенахь массанхъа а волуш велахь, Цуьнан «охъавосса» хIунда везара? Делаца доьзна долу дешнаш кест-кеста делаш ду Делан Йозанашкахь, Вайн кхетам совбалиттархъама. Масала, Делах лаьцна олуш ду, Цунна «гуш» ву. Делахь а, Иза «Са» хиларна, адамийн санна болу бIаьргаш Цуьнан ма бац!
7. Иза схъаэцна ду ишттачу меттера: Ken Ham, Andrew Snelling, Carl Wieland, *THE ANSWERS BOOK*, © 1990 Creation Science Foundation, pp. 131–155.

Корта 6

1. Хи тIедалар хиллачул тIаьхъа адаман дахаран хан чIогIа яцъелира. ИбрахIиман кхузткъе пхийтта шо долчу хенахь иза къанвелла лорура.
2. Бакъду, ИбрахIимах доккха халкъ хилира — жуьгтийн а, Iарбихойн а да хилира иза.
3. ИбрахIиман цIе а айина хилира. Жуьгташа а, Iарбихоша а лору иза. Бавел-гIадахь адаманш шаьш цIеяхана хила дезара, амма ИбрахIиман цIе ойуш верг Дела Ша ву.
4. Цу ваIданах муха кхета веза? Бешерашкахь уьш лелхийна хила безара, ткъа жуьгтийн халкъ кхидIа а кIелхьарделира. Мелхо а, жуьгтийн халкъ эькхийна деларш дукха хенахь ца лаьгтира.
5. Везачу Эло элира цуьнга: «Хаалахь, хъан тIаьхъенах берш хийрачу махкахь тIебаьхкина нах а хилла Iийр бу. Цу махкарчу бахархоша, деа бIе шарахь леш а бина, Iазапехь латтор бу уьш. Амма Аса таIзар дийр

ду уьш бацийначу халкъана. Цул тлаъхъа хъан тлаъхъенах болу нах цу махкара дагIур бу, дуккха а хъал а эцна. Доладалар 15:13,14

6. Маттай 17:20

7. «Къинош леторна душ йолу ял Iожалла ю...», Римхошка 6:23а. Делан Йозанашкахъ ма-бохху, Iожалла йоккха хIума ю. Цу чу догIу дегI далар, амма цунах лаьцна кхидолу хIуманаш а ду. Хъжал цу книгин боьалгачу корте.

Корга 7

1. Дукхахьолахъ Исраилан шийтта тайпа Якъубан шийтта кIант ву. Делахъ а, Левин тайпа ца хилла, хIунда аьлча Левин тлаъхъенах халкъан динан куьйгалхой хилла дахIиттира. Иштта, Юсупан тайпа ца хилла. Цуънан метта Юсупан шина кIантах ши тайпа дадоьдура: Эпрайм а, Маннаш а.

Корга 8

1. И дешнаш Делан Йозанашкара цхъана аятаца догIуш ду: Арадаккхар 19:5.

Корга 9

1. Ас ца боху, иштта стаг хи чуьра кIелхъарваккха везаш ву. И дийцар масал бен дац. Иза тIеэцна ду цу книгера: Trevor McIlwain + Nancy Everson *FIRM FOUNDATIONS: CREATION TO CHRIST* © 1991 New Tribes Mission pp. 334–335.

2. 1) Бартбаран тIорказ: Арадаккхар 25:10–11

2) НегIар: Арадаккхар 25:17–21

3) Хаза хьожа йогIу хIума ягош болу сагIа доккху дашо кхерч: Арадаккхар 30:1,3

4) Къуьда: Арадаккхар 25:31

5) Дала къобалдинчу баьпкан стол: Арадаккхар 25:23–30

6) Юьхь-куьгдуьлург: Арадаккхар 30:18

7) ЦIестан сагIа доккху кхерч: Арадаккхар 27:1–2

3. Угтар езачу чьонна тIехула марханийн бIогIам хилча, динан дайн чубовла йиш яцара. Оцу бIогIамо гойтура Дела цигахъ хилар. Халкъ новкъадаккха марханийн бIогIам даболабелча, динан дайн йиш яра Делан Четаран дерриг а дакъош, гул а дина, дадахъа.

4. 2 Паччахъаллийн 7:12–17

Корга 10

1. Цхета, кхузахъ юьйцуш ерш генетически уьйраш цахилар, иштта ойланаш ян а ца еза, къинойн орамаш ДНК-хъ карор ду аьлла. И уьйр синан уьйр бен яц. Адам Далла хъалха дайшка дина весет талхор тIехъ бен бехке дац, цундела вай дерриш а къинош тIехъ долуш ду. «Цхъана адамехула дуьнен чу къа деара, ткъа къинехула Iожалла а еана. Иштта Iожалла а хIора адамна тIеена, массара а къа латийна дела» (Римхошка 5:12). Ткъа Iийсан да — Дела а, Деза Са а ду. Иштта хилча, Иза Делера схъаваьлла хуьлу.

2. Веза Эла: и бохург Дела бохург хилла ца Iаш, Машахь (Дала леррина Къобалвинарг) бохург а ду.
3. Цъаболчара Ийсан 12 шо долуш дезчу дийнахь Ярушалайме вахар жуьгташа бар-мицва олу Iадат кхочушдар лору. Иза иштта хила а тарло. Тептар тIехь аьлла ду, и Iадат кхочушдан деза кIант зудаялориг хилча, ткъа кхечара иза цъа шо тIаьхъа лору. Дезчу Иозанийн комментарешкахь яздина ду: «*Лоруш дара, кIантана пайденна ду, юкъараллин декъашхо хилале, цъа-ши шо хъалха Дезчу дийнахь Ярушалайме вахар. Цу балхо Iо дийр ду дахарехь шен лелар муха хила дезарх кхета*». И мухха делахь а, да-нана долу Юсупна а, Маремна а диц ца лора Ийса воккхахуьлуш хилар а, кеста иза зудаялориг хирг хилар а. (Frank E. Gaebelin, *The Expositor's Bible Commentary (Luka)*, 1984, The Zondervan Corporation, pp. 75–77, 851–852).

Корга 11

1. Сийлахьчу Xародан кIант волчу паччахьа Xарода Антипас хих чекхдохург волу Яхьья набахти чу воьллинера, паччахьо шен вешин зуда шена йигар бахъана долуш Яхььяс иза бехкеварна.
2. Дала дуьххъара жуьгташна яьссачу аренгахь кхача байитгича, цара хавгтира: «И хIун ю?» — я жуьгтийн маттахь: «Манна?» Дала стиглара доссийначу баьпках манна элира.

Корга 12

Корга 13

1. «Со ву Иза» бохучу дешнашца Ийсас Ша Дала леррина Къобалвинарг хилар хоуйту.
2. Хазачу кхоа тIехь аьлла ду: Ийса Палахь Iлатоьхна вацара жIарах (Маттай 28:11; Лебархошка 13:12), ткъа Палина гена доцуш вара (Яхьья 19:20). Иза римахойн Iадаташца а, жуьгтийн хьехамашца а цъаьна догIура. (Левихой 24:14, 23; Лелар 15:35; Карлабаьккхинарг 17:5). Оцу меттехь дайинчу адамиин гуьтанаш карайора.
3. ЖIарах Iлатохар чIогIа луьра а, къиза а адам дер дара. Римхоша иза карфагенхошкара схьаэцна хIума дара. Амма жIарах цара леш а, кIезиг лоручу нахана юкъара зуламхой а бен ца тухура.
4. Ийса дуьнен чу ваийтале дуккха а хъалха Цунах лаьцна Дала адамашка хаам бина Дауд-пайхамарехула (Забур 21:17–18).
5. ХIун оила еш хилла те иблисо цунах лаьцна Делан Йозанаш тIехь яздина дац. Амма Ийса вен гиртинчех иза коьртаниг дара. Цундела майрра сурт хIотто мегар ду иза доккхадеш хилла аьлла.
6. Ийса лечу хенахь кирхъа датIаро гойту, Дала Ша волчу метте тIекхача адамашна парIато елла хилар (Маттай 27:51).
7. Tetelestai — грекийн маттахь масех маьIна долуш ду. Ийсас аьллачу меттехь цу дешан маьIна иштта ду: «Ахь Суна тIебиллина болх чекхбаьккхина, декхар Iаделла, сагIина лерина Iахар карийна!» (Лака 23:47).
8. Батальон: иза эскаран дакъа ду 300 тIера 1000 кхаччалц стаг волуш.

9. Хала ду цу Ёубйранна билгал хиллачун сурт меттахотто. Ас кху тлехь далощ дерг, бакъ хила там болчех цхъаь ду.

Корта 14

1. Ийса жIарах дIатовхнера Ёубйранна 9 сахьт далча (вай лелочу хена-ца дуьстича) — иза яра Ёубйранна сагIа доккху хан. Иза велла кхо сахьт даьлча — сарахь сагIа доккхучу хенахь.
2. Ийсан цхъа а сахьт доьчу дахаро Цунах хъакъ долу сагIа дина, ама-ма вайн кьинойх белла мах Цуьнан Южалла хилла.

Корта 15

1. Герггарчу хьесапехь Делан Йозанашкахь юкъяялийна йоду 30 % информаци — кхочушхилла а, иштта хIинца а кхочушхилаза а Делера болу хаамаш бу.
2. Бакъдолу дахар Далла уллохь долу дахар ду.
3. Бакъдолу дахар — иза ду адамаш делча а, Делан КIантах уьш тешаш хилча, царна хедар доцу дахар дур ду бохург. Иза хIинцале а шун карахь ду.
4. Оцу стеган валарх лаьцна яздина историк хиллачу Иосифа Флавис Ийса винчу хьалхарчу бешарахь.
5. Савло Ийса тIелаьцначул тIаьхъа, цунах Ийсах тешачара векал ПахIал олура.

